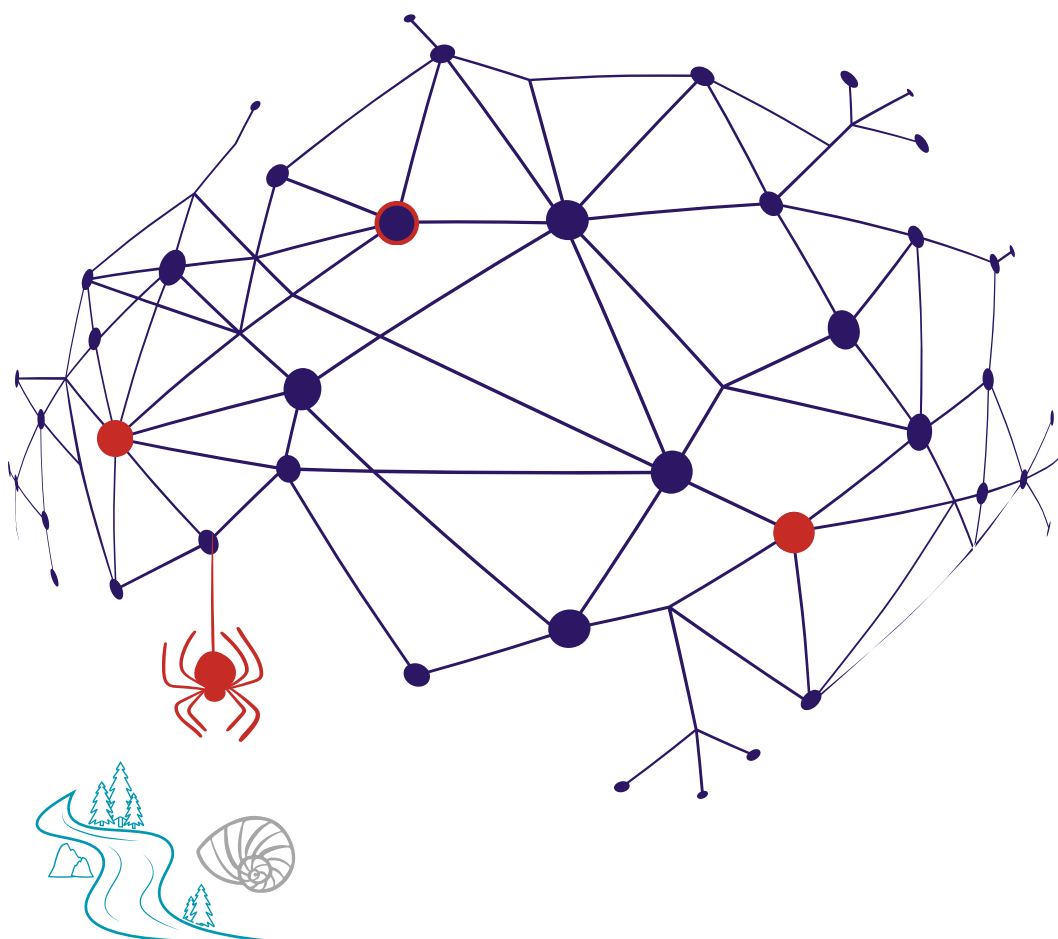

Strategia rozwoju Gminy Pajęczno

PROJEKT

na lata 2022-2030

Tworzymy sieć nowych możliwości.

Stwórzmy sieć nowych możliwości i przekazmy ją kolejnym pokoleniom.

Burmistrz Piotr Mielczarek

Wiceburmistrz Adam Stachera

Opracowanie:

Grzegorz Belica - spec. ds. strategii

Sekretarz Gminy Justyna Stochniałek

Współpraca Bajor Consulting

SPIS TREŚCI:

Słowo wstępu.....	str.2
1. Misja i wizja strategii rozwoju Gminy Pajęczno.....	str. 3-4
2. Podstawy formalne i metodyka tworzenia strategii.....	str.5-7
3. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 i dokumentami wiodącymi.....	str.8-10
3.1 Obszary Strategicznej Interwencji.....	str.10
3.2 SRWŁ 2030 - Gmina Pajęczno jako obszar Zielonej Gospodarki.....	str.11
3.3 SRWŁ 2030 - Gmina Pajęczno jako obszar Nowej Energii.....	str.12
3.5 Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego.....	str.13-15
3.6 Regionalne Inteligentne Specjalizacje, RIS Województwa Łódzkiego w potencjale Gminy Pajęczno.....	str.16-17
3.7 Determinanty strategii nadrzędnych dla funkcji celów strategicznych Gminy Pajęczno, synteza.....	str.17-18
4. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Pajęczno 2022-2023.....	str.19-20
5. Podstawowe dane dotyczące obszaru.....	str.21
5.1 Lokalizacja, uwarunkowania administracyjne oraz tranzytowo-funkcyjne.....	str.21
5.2 Lokalizacja Gminy Pajęczno w interakcji wojewódzkiej.....	str.22-25
5.3 Strategia Elektromobilności Gminy Pajęczno.....	str.26
5.4 Uwarunkowania logistyki transportu publicznego.....	str.27-30
5.5 Projekt południowej obwodnicy Pajęczna.....	str.31
5.6 Analiza SWOT i podsumowanie.....	str.32-33
6. Struktury gospodarki przestrzennej, urbanistycznej i infrastruktury.....	str. 34
6.1 Strefy i obszary funkcjonalne Gminy w kierunkach rozwoju.....	str.35-37
6.1 Studium i Miejsce Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszaru gminy.....	str.38
6.1 Infrastruktury techniczne, energetyczne i odnawialnych źródeł energii, wodnokanalizacyjne i gospodarka odpadami.....	str.39-46
6.3 Odnawialne źródła energii i Klaster Energii Odnawialnej.....	str.47-48
6.4 Urbanistyka, zabudowa i charakterystyka zasobów mieszkaniowych.....	str.49-53
6.5 Obszary inwestycji infrastrukturalnych rewitalizacji urbanistycznej.....	str.54-55
6.6 Podsumowanie i analiza SWOT.....	str. 56
7. Sfera społeczna i struktury ludnościowe.....	str.57
7.1 Sytuacja demograficzna i społeczna na obszarze gminy.....	str.57-59
7.2 Oświata i edukacja.....	str.60-61
7.3 Opieka zdrowotna.....	str. 62
7.4 Warunki i parametry jakości życia mieszkańców.....	str.63
7.5 Polityka społeczna i socjalna, społeczne grupy wsparcia.....	str.64-65
7.6 Podsumowanie i analiza SWOT.....	str. 66
8. Kultura i tożsamość, materialne i niematerialne zasoby społeczne.....	str. 67
8.1 Rys historyczny i kulturowy.....	str.67-70
8.2 Architektura i ochrona zabytków.....	str. 71-73
8.3 Zaplecze kulturalne i wydarzenia.....	str. 74-78
8.4 Podsumowanie i analiza SWOT.....	str.79-80
9. Zasoby naturalne i przyrodnicze.....	str. 81
9.1 Środowisko przyrodnicze, geologia, hydrologia, klimat i zasoby naturalne.....	str.81-86
9.2 Uwarunkowania ochrony środowiska.....	str. 87-90
9.3 Podsumowanie i analiza SWOT.....	str.91-92
10. Turystyka, sport i rekreacja.....	str.93
10.1 Baza turystyczna i zasoby lokalne o potencjale rozwoju turystyki.....	str.94
10.2 Baza i infrastruktura sportowa, organizacje.....	str.95
10.4 Identyfikacja potrzeb i kierunki inwestycyjne w nową bazę turystyczną gminy.....	str.96
10.5 Wydarzenia sportowe i turystyki aktywnej.....	str.97
10.5 Podsumowanie i analiza SWOT.....	str. 98-99
11. Strefa gospodarcza, uwarunkowania ekonomiczne, przedsiębiorczości i rynek pracy.....	str.100
11.1 Ekonomia i przedsiębiorczość.....	str.100-104
11.2 Rynek pracy i kapitał ludzki.....	str.105-110
11.3 Rolnictwo i przemysł przetwórstwa spożywczego.....	str.111-113
11.4 Finanse gminne w ujęciu gospodarczym.....	str. 114
11.5 Podsumowanie i analiza SWOT.....	str.115-116
12. Trendy rozwojowe i podsumowanie diagnozy.....	str. 119
13.Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, gospodarczej, społecznej i środowiskowej gminy.....	str.120-128
14. Aspekty przyszłej rewitalizacji społeczno-architektonicznej.....	str.129
15. Cele strategiczne rozwoju Gminy Pajęczno w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.....	str.130
16. Kierunki i cele operacyjne, główne obszary projektowe, wskaźniki.....	str.131-133
17. Monitoring i system wdrażania strategii.....	str.134-138
18. Analiza źródeł finansowania.....	str.139
19. Wytyczne formalne do sporządzania dokumentów wykonawczych i operacyjnych.....	str.139-140
20. Wykaz źródełowy.....	str.141

Słowo wstępu

Tworzenie strategii to wielowymiarowy, komplementarny proces identyfikacji, analiz i wnioskowania na danych historycznych oraz bieżących. Przede wszystkim jednak kreowania oraz wyznaczania realnych i ambitnych długofalowych celów, opartych o istniejące zasoby, które dzięki nowym narzędziom i kooperacji należy optymalnie rozwinąć i wykorzystać. Długofalowe planowanie przyszłości, w szczególności w ujęciu gminnym jako jednostce administracyjnej Państwa Polskiego, wymaga nie tylko wzmożonej pracy nad danymi ekonomicznymi, gospodarczymi czy infrastrukturalnymi. Wymaga głębokiego zrozumienia potrzeb mieszkańców, czynników kształtujących szeroko rozumianą jakość życia i poszanowania różnorodności potrzeb, które stanowią wyznacznik kierunków działań i programów na kolejne dekady funkcjonowania i wzrostu lokalnej, unikatowej społeczności i gospodarki.

To wymagające zadanie skłania nas do myślenia i planowania ekosystemowego, gdzie każdy z czynników tworzących naszą lokalną gospodarkę i społeczeństwo jest istotnym elementem systemu naczyń połączonych, które mają na siebie wymierny i obserwowalny wpływ. Znając i rozumiejąc interakcje lokalne, wojewódzkie jak i na szczeblu krajowym i międzynarodowym chcemy wpiąć nasze Miasto oraz Gminę do strumienia wartości gospodarczych, ekonomicznych i innowacyjnych, które mogą wpłynąć na lokalny wzrost ekonomiczny, dobrostan otoczenia i środowiska oraz dobrobyt naszych mieszkańców i wspólnego dobra jakim jest gmina. Tak należy rozumieć zrównoważony rozwój. Świadomi, że dzisiejsze plany, projekty i kierunki rozwoju powinny stać się determinantą funkcjonowania i inwestycji w kolejnych dekadach, pragniemy wypracować nowatorskie podejście do wdrażania planów strategicznych i ich efektywności. Tak, aby wyznaczone cele i kamienie milowe tego dokumentu były realne i osiągalne. Wiemy, że strategia jest mapą, która doprowadzi do celów tylko

i wyłącznie wtedy kiedy będzie spójna, zrozumiała i osiągalna dla gminnych instytucji, podmiotów społecznych, przedsiębiorców oraz samych obywateli. Przełożenie długofalowych planów na działania taktyczne i operacyjne jest więc priorytetem i kolejnym krokiem jaki zostanie podjęty w ramach procesów wdrażania w Urzędzie Gminy i Miasta Pajęczno.

Proces tworzenia Strategii Rozwoju przypadł na czas pełen wyzwań ekonomicznych, społecznych, środowiskowo-klimatycznych, a nawet związanych z bezpieczeństwem zdrowia publicznego i międzynarodowym ładem bezpieczeństwa. Niespotykana od wielu lat dynamika zmian gospodarczych, klimatycznych oraz społecznych nosi na dzień dzisiejszy oznaki kryzysu. Równocześnie żyjemy w najbardziej rozwojowych czasach pod kątem postępu technologicznego, wieku zaawansowanej nauki, cyfryzacji ekonomii i ambicji ludzkich, aby na nowo eksplorować i redefiniować czym jest wzrost i jak będzie wyglądać niedaleka przyszłość. Robotyzacja, cyfryzacja, sztuczne inteligencje czy ponowna eksploracja kosmosu może inspirować, ale i daje do myślenia o wartościach i kształcie funkcjonowania społeczeństwa i gospodarek. Przyjeliśmy zatem postawę poszukiwania szans, szukania inspiracji i tworzenia całkiem nowych narzędzi do wykreowania lokalnego "know how" nie tylko z tego co jest dostępne dziś, czy opierając się o lokalne tradycje, lecz pytając też jak gmina może prosperować jutro.

Misja i wizja - zrozumieć kluczowe czynniki przyszłości.

Jako misję, idee i mapę myśli rozumiemy nie tylko narrację i komunikację, lecz wyraźne postawienie sobie zrozumiałej mapy mentalnej, dzięki której wszystkie zaangażowane osoby, podmioty i instytucje będą mogły jasno zrozumieć wspólne przesłanie i łatwiej rozpocząć współdziałanie. W ramach opracowywania celów, analizy oraz pogłębionych obserwacji dostrzec można, iż Gmina Pajęczno powinna wypracować szereg całkiem nowych narzędzi, projektów oraz inwestycji. To pozwoli znacząco przyspieszyć ewolucję i wzrost kapitału ludzkiego, przedsiębiorczego oraz aktywnie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom, jak spadek populacji, odpływ młodzieży, zagrożenie wzrostem ubóstwa czy braki infrastrukturalne. Konieczna była aktualna redefinicja i nowe spojrzenie na zasoby, które od zawsze tutaj były, lecz dopiero teraz zaprojektowaliśmy ich wartość dla kolejnych pokoleń. W szybko zmieniających się realiach gospodarczych i technologicznych konieczna jest aktualizacja dostępnych narzędzi rozwoju. Znając czynniki wzrostu ekonomicznego, podpierając się wynikami badań społecznych pragniemy, aby misją strategiczną na kolejne lata było aktywne wytworzenie całkiem nowych wartości i możliwości na gruncie lokalnym, uodpornienie naszych struktur socjo-ekonomicznych na skrajne wahania i zmienność gospodarczą. Gmina chce osiągnąć te cele poprzez wykreowanie nowego otoczenia biznesowego, inwestycje w projekty i innowacyjną infrastrukturę użyteczności publicznej, które uruchomią nowe, niespożytkowane do tej pory potencjały naszych mieszkańców i zasobów naturalnych. Szczególnie młodzieży oraz przedsiębiorców, ponieważ to oni są głównymi kreatorami, którzy chętniej podejmują ryzyka i są otwarci na wszelkie zmiany.

Ważnym jest, aby wypracować pozycję "twórcy środowiska". Gmina jako jednostka administracyjna jest obwarowana szeregiem przepisów i wymogów, których spełnienie niejednokrotnie odciąga decyzje i inwestycje w czasie. Wiele programów grantowych czy dotacji jest po prostu dla gmin nieosiągalne na stopie formalnej. Tym bardziej, że Gmina Pajęczno nie należy do majątnych Jednostek Samorządu Terytorialnego. Jest jednak wiele działań, przestrzeni, grantów i nisz gospodarczych, społecznych, gdzie przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz wojewódzkie Instytucje Otoczenia Biznesu. mogą wydajniej, sprawniej, ekonomiczniej podjąć się poszczególnych zadań i wyzwań w ramach partnerstw publiczno-prywatnych czy własnych celów statutowych i biznesowych. Rozwój gminy jako dobra wspólnego leży również w rękach i pomysłach mieszkańców. Urząd w procesie wdrażania celów strategicznych powinien pełnić rolę rzetelnego partnera, łącznika międzysektorowego i stymulatora działań, nawet, jeżeli z przyczyn funkcjonalnych nie jest w stanie w pełni partycypować w projektach. Na zasoby geologiczne, naturalne czy trasy dróg nie mamy większego wpływu. Mamy stan zastany od wieków. Mamy jednak wpływ na bycie gotowym jako struktura na okazje, możliwości i zmiany w globalnej ekonomii i technologii. Nasza gmina w pełni zasługuje na poprawę ekonomii, a nasi mieszkańcy na poprawę jakości życia, która niestety z wielu powodów zaczyna podupadać. Nie chcemy jednak koncentrować się jedynie na problemach bieżących, tylko na myśleniu i aktywnym wykuwaniu przyszłości przybliżającym ją do materializacji.

"Tworzymy sieć nowych możliwości" to znaczy tworzenie struktur lokalnych i ponadregionalnych, a może nawet krajowych i transgranicznych, które pozwolą w sposób innowacyjny, świeży i niespotykany wcześniej w skali gminnej rozwiązywać poszczególne problemy; być gotowym na szanse rozwoju. Jak wiemy stosowanie tych samych metod przeważnie przynosi ten sam rezultat, stąd odważne i ambitne podejście do wykreowania nowych wartości i metod. Czy poniższy projekt, strategia oraz wynikające z niej propozycje i działania otworzą bramę z herbu Pajęczna jeszcze szerzej?

MISJA

Wytworzymy funkcjonalną sieć nowych możliwości rozwoju gospodarczego i społecznego poprzez budowanie wspierającego otoczenia, infrastruktury i aktywnych partnerstw międzysektorowych.

WIZJA DLA GMINY PAJĘCZNO

Staniemy się atrakcyjni pod kątem osadnictwa dzięki podniesieniu wskaźników jakości życia i inwestycjom w zasoby publiczne.

Staniemy się atrakcyjnym i rozwojowym partnerem w ekosystemie przedsiębiorczości oraz wypracuje warunki sprzyjające inwestycjom i wzmocnieniu rynku pracy. Wzmacniając lokalną ekonomię, a także zwiększając stałe wpływy budżetowe na inwestycje.

Będziemy posiadać unikatową i rozwojową ofertę oraz infrastrukturę służącą rozwojowi kapitału ludzkiego i kompetencji przyszłości, spójnymi ze strategiami wojewódzkimi.

Rozwiniemy innowacyjne narzędzia rozwoju i wsparcia lokalnej ekonomii, które doprowadzą do wyróżnienia jej na mapie regionu oraz stworzenia lokalnego "know how".

Wykorzystamy w sposób innowacyjny i zrównoważony istniejące zasoby naturalne w celu wykreowania nowych form turystyki i ochrony środowiska.

Wspierać będziemy młodzież oraz dorosłych w transformacji zawodowej i rynkowej, dając realne szanse na lokalnym rynku pracy.

Będziemy aktywnie inwestować i przeciwdziałać wykluczeniom funkcjonalnym i społecznym sołectw.

Podstawy formalne i metodyka tworzenia strategii

Strategia Rozwoju Gminy Pajęczno jest formalnym dokumentem, który określa strategiczne kierunki rozwoju gminy na lata 2022 - 2030. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi obowiązującymi w gminie, w województwie łódzkim. Dokument będzie nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru Gminy Pajęczno, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu - Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, a także Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Strategia będzie wyznaczała ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania. Strategia Rozwoju Gminy Pajęczno na lata 2022-2030 została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców i poszczególne grupy docelowe jak młodzież i przedsiębiorcy. Ważnym źródłem informacji było spotkanie konsultacyjne. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania strategii jest ustawa z dnia 15 lipca 2020 r o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto w trakcie prac nad strategią przeanalizowano poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w strategii:

1. Ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
2. Ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
3. Ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
4. Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.
5. Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
6. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
7. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
8. Ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.
9. Ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Prace nad strategią rozpoczęto w czerwcu 2022 roku, kiedy to Rada Miejska w Pajęcznie podjęła decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, którą pogłębiano podczas warsztatów strategicznych oraz kilkietapowych badań ankietowych. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na obszary iciele średnio i krótkoterminowe, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Powstały w ten sposób projekt dokumentu strategicznego udostępniono mieszkańcom z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ostateczny dokument uwzględnia opinie mieszkańców gminy zebranych w ramach tych konsultacji społecznych.

Prace nad strategią Gminy Pajęczno toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

- **zasada systemowa** – gdzie w wyznaczaniu celów strategicznych uwzględniane będą interakcje pomiędzy elementami ekonomicznymi, społecznymi oraz gospodarczymi, które w ujęciu lokalnym mają znaczenie dla skuteczności działań i przyszłych programów. Ujęta została również interakcja na poziomie powiatowym i sąsiednich gmin;
- **zasada koncentracji na realnych siłach Gminy Pajęczno** – strategia powinna zmierzać do wszechstronnego wykorzystania istniejących zasobów lokalnych, obecnej struktury społecznej, uwarunkowań środowiskowych i zasobów naturalnych, przedsiębiorczych, a także kapitału ludzkiego i jego rozwoju. Dlatego zawartość celów strategicznych to przede wszystkim pomysły na wykorzystanie lokalnych atutów;
- **zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla rozwoju** – przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego efektywności i siły wpływu dla długofalowego rozwoju gminy. Dokonano zatem selekcji, a także wyodrębniono cele o najwyższym przewidywanym wpływie na gospodarkę;
- **zasada koncentracji tematycznej** – Strategia Rozwoju Gminy Pajęczno na lata 2022-2030 będzie koncentrowała się na kilku kluczowych, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Ta swojego rodzaju selektywność zapobiega stworzeniu rozproszonych kierunków działań;
- **zasada integracji wielopoziomowej** – jako że nadrzędnymi dokumentami są strategie i programy o skali wojewódzkiej oraz powiatowej przyjęto zasadę integracji “wpięcia” do już ustalonych priorytetów w skali ponadregionalnej i krajowej, co ma na celu ujednoczenie celów lokalnych z wojewódzkimi. Zwiększa to również szansę kooperacji dotacyjnej i zacieśnia współpracę ponadlokalne i sąsiedzkie.

Realizacja zadań określonych w Strategii przypada na czas kilku programowań Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2021-2030 i kolejnych. Rezultaty oraz oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2018 – 2027, obejmą także następny okres programowania i muszą kontynuować zapisy projektowe jak i ich trwałości zatwierdzone przed podjęciem Strategii Rozwoju. Traktując dokumenty nadrzędne, czyli SRWŁ 2030, jak i istniejące już Ustawy, Uchwały gminne, plany i substrategie przyjęte przez Urząd oraz Radę Gminy jako cenny materiał źródłowy i formalny pragniemy dokonać możliwie pełnej integracji założeń w celu osiągnięcia efektu synergii celów, zbudowaniu sieci kooperacyjnej i funkcjonalnej, która ułatwi, a także wzbogaci efekty wdrożeniowe poniższej strategii. Ponadto udrożni i usprawni przyszłe modele i sprawność pozyskiwania środków finansowych na poszczególne inwestycje strategiczne. Strategia Gminy Pajęczno ma być w sposób optymalny spójna z wojewódzką polityką rozwoju.

W ramach opracowania uwzględniane są zapisy, wiedza jak i cele poniższych dokumentów jako integracja i uspoźnienie wielopoziomowe celów strategicznych:

- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030,
- Wykaz Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji RPO WŁ,
- Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Województwa Łódzkiego,
- Plan Zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Woj. łódzkiego do 2020 z perspektywą do 2030,
- Regionalna Strategia Innowacji – RSI 2030 - „LORIS 2030”,
- Strategia Rozwoju Elektromobilności w Gminie Pajęczno,
- Analizy strategiczne i obszary interwencyjne Lokalnej Grupy Działania “Wielkiego Łuku Warty”,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Pajęczno, Uchwała NR 52/VI/19 z dnia 25.04.2019 r.,
- „Program współpracy Gminy Pajęczno z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2023 rok”,
- Raport o stanie gminy za 2022 r. Dokument Urzędu Miejskiego w Pajęcznie,
- Gminny Program Opieki nad zabytkami dla Gminy Pajęczno na 2022-2025,
- Strategia Rozwoju Powiatu Pajęczańskiego na lata 2014-2020 (elementy aktualne).

Jako metodyki analizy oraz wypracowania wniosków i celów kierunkowych w ramach strategii zrealizowana została analiza SWOT (matryca słabych i mocnych stron, zagrożeń i szans), pogłębiona analiza statystyczna na bazie danych statystycznych GUS oraz gminnych zasobów danych (raporty podległych jednostek), badania ankietowe wśród mieszkańców, młodzieży szkolnej oraz przedsiębiorców dotyczące różnych sfer społeczno-ekonomicznych i jakości życia. Strategia podlegała również konsultacjom społecznym w celu oceny założeń i kierunków działań. Na czas tworzenia strategii niedostępna była aktualna strategia Powiatu Pajęczańskiego, dlatego też, zakładając kontynuację polityk i kluczowych działań.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Poniższy rozdział przygotowano w oparciu o Strategię rozwoju województwa łódzkiego 2030 - Załącznik do Uchwały Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r. Podkreślono aspekty szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Pajęczno na lata 2022-2030 oraz wyprowadzono czynniki determinujące konstrukcje i zamierzenia naszej lokalnej strategii w imię integralności i spójności celów.

Cytując dokument: „**Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemyślanych działań w perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego. (...)**

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne jakie stoją przed województwem łódzkim. Podejmowane w ramach strategii działania będą służyły **ograniczeniu negatywnych skutków procesów demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, podnoszeniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym transformacji w kierunku Przemysłu 4.0.** Niezbędnym warunkiem tych przemian będzie rozwój cyfryzacji i całego sektora e-usług. Dla zapewnienia spójności społecznej podejmowane będą **działania zmierzające do zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług w zakresie ochrony zdrowia, polityki społecznej, edukacji, kultury, sportu i turystyki.** Kompleksowa poprawa dostępności województwa sprzyjać będzie budowaniu spójności terytorialnej. Niezmiernie istotne będą również działania związane z adaptacją do zmian klimatu oraz poprawą jakości powietrza. Województwo łódzkie dostrzega potencjał sektora energetycznego, jak również potrzebę jego transformacji. **Sprawiedliwa i włączająca transformacja kreować ma nowy model rozwoju dla obszaru górniczego przy jednoczesnym zapobieganiu regresowi gospodarczemu i społecznemu.**

Rok 2020 przyniósł całkowicie nowe wyzwania związane z ograniczaniem skutków kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19. Zarząd Województwa podjął zdecydowane działania mające na celu odbudowę gospodarki oraz przeciwdziałanie zwiększaniu się bezrobocia. W celu zapobiegania i ograniczania wpływu kolejnych zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości, niezwykle istotna jest kontynuacja podjętych działań, również w obszarze ochrony zdrowia i rozwoju cyfryzacji, w tym rozwijania kompetencji cyfrowych wszystkich grup społecznych. Zaproponowane w Strategii 2030 działania koncentrują się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom, jak również na wzmacnianiu wewnętrznych potencjałów. Wymiar terytorialny interwencji będzie kontynuowany, dostosowany do potrzeb i możliwości rozwojowych poszczególnych terytoriów, w tym Obszarów Strategicznej Interwencji, wskazanych z poziomu krajowego i regionalnego. Koncentracja interwencji na tych obszarach będzie służyła wyrównywaniu szans rozwojowych poszczególnych obszarów województwa i budowaniu jego spójności terytorialnej.

Osią działań będzie jak najlepsze wykorzystanie wszelkich dostępnych zasobów. W kręgu szczególnego zainteresowania samorządu województwa będzie rodzina i stworzenie godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców województwa łódzkiego.”[1]

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Pajęczno na lata 2022-2030 wpisuje się w wizję oraz w cele określone w SRWŁ 2030. WIZJA ROZWOJU zawarta w SRWŁ 2030 brzmi:

„Wizja regionu odzwierciedla pożądaną stan województwa w perspektywie 2030 roku, w trzech strategicznych wymiarach rozwoju tj. gospodarczym, społecznym i przestrzennym, który jest odpowiedzią na sformułowane wyzwania rozwojowe. Uwzględnia zachodzące w świecie zmiany i globalne megatrendy, które będą w najbliższych latach kształtować społeczeństwa i gospodarki.

“HARMONIJNIE ROZWIJAJĄCE SIĘ WOJEWÓDZTWO W CENTRUM POLSKI, PRZYJAZNE RODZINOM, MIESZKAŃCOM MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH. REGION, W KTÓRYM NOWOCZESNA GOSPODARKA IDZIE W PARZE Z OCHRONĄ WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH.”

(...) W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

- 1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka.**
- 2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans.**
- 3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.**

(...) Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo.

Warto nadmienić fragment strategii wojewódzkiej dotyczący spójności terytorialnej. Gdzie wyzwaniem jest “Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennym koncentracji problemów rozwojowych” Cytując fragment dokumentu:

“W strukturze osadniczej ważną rolę odgrywają również pozostałe miasta, w tym powiatowe: Łęczyca, Poddębice, Brzeziny, Pajęczno, Wieruszów. Miasta te są zróżnicowane pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i skali problemów, których doświadczają. Generalnie są to problemy związane z niską atrakcyjnością osadniczą, słabszym dostępem do usług publicznych, w tym szczególnie do transportu zbiorowego, niezadawalającym poziomem rozwoju przedsiębiorczości, niższą jakością życia.” [2]

Skuteczne działania podejmowane w sferze zarządczej pozytywnie oddziałują na realizację wskazanych powyżej celów strategicznych oraz pozwolą na efektywną realizację Strategii i optymalizację procesów rozwojowych. W ramach tego celu działania będą skoncentrowane na poprawie funkcjonowania administracji publicznej oraz rozwoju współpracy na różnych poziomach zarządzania, szczególnie współpracy samorządu wojewódzkiego i samorządów lokalnych. Istotą tego zadania będzie prowadzenie zintegrowanej polityki rozwoju zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju poprzez realizację Strategii i optymalizację procesów rozwojowych. W ramach tego celu działania będą skoncentrowane na poprawie funkcjonowania administracji publicznej oraz rozwoju współpracy na różnych poziomach zarządzania, szczególnie współpracy samorządu wojewódzkiego i samorządów lokalnych. Istotą tego celu będzie prowadzenie zintegrowanej polityki rozwoju, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju poprzez **wzmacnianie potencjału endogenicznego miast i obszarów wiejskich, podniesienie ich atrakcyjności osadniczej, niwelowanie barier rozwojowych, zapobieganie peryferyzacji**. Kluczowe znaczenie będzie przy tym miało poszanowanie zasad ochrony środowiska, w tym **najwartościowszych elementów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu**. Polityka zrównoważonego rozwoju pozwoli na zaspokojenie potrzeb obecnych mieszkańców regionu łódzkiego i **zachowanie najcenniejszych elementów środowiska dla przyszłych pokoleń. Osiąganie efektu synergii w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego będzie odbywało się z poszanowaniem walorów przestrzeni.**"

Obszary Strategicznej Interwencji

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju **obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych** lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest **interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne**. W Strategii wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe oraz regionalne."

W ramach OSI regionalnych Gmina Pajęczno została zakwalifikowana jako:

- Obszar walorów turystyczno-środowiskowo-rolnych, który w wyniku strategicznej interwencji przekształci się w Obszar Zielonej Gospodarki;
- Obszar transformacji górniczo-energetycznej, który w wyniku strategicznej interwencji przekształci się w Obszar Nowej Energii.
- W skali powiatowej jako obszar sąsiadujący z kumulacją problemów pod względem skali ubóstwa, (co ma pośredni wpływ i stanowi zagrożenie na skalę powiatową, przenikanie społeczne)

Gminy problemowe pod względem skali ubóstwa mieszkańców w 2018 r
Źródło: SRWŁ 2030 [za:] dane BPPWŁ

SRWŁ 2030 - Gmina Pajęczno jako obszar Zielonej Gospodarki

Obszar ten obejmuje 94 gminy położone poza Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi

z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz predysponowane do rozwoju turystyki ze względu na: potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego (doliny rzek, obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo) i dziedzictwa kulturowego (obszary obiekty zabytkowe), a także zagospodarowanie turystyczne.

W gminach, w których potencjał rolnictwa jest wysoki grunty rolne powinny być chronione, a wiodąca funkcja rozwijana. Istotne będą działania związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, w tym m.in. właściwym doborem upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystaniem

potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalnym stosowaniem nawożenia i środków ochrony roślin. W zakresie zwiększania opłacalności produkcji rolnej istotne będzie polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk. Ważnym kierunkiem działań będzie wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego. Na obszarze gmin położonych w sąsiedztwie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo wskazaniem dla gospodarowania będzie system rolnictwa zrównoważonego, produkcja żywności wysokiej jakości, w tym rozwój produkcji ekologicznej. Istotne będzie również wspieranie działań umożliwiających dywersyfikację gospodarczą tych obszarów związanych m.in. z rozwojem turystyki aktywnej, wspieraniem bazy turystycznej (w tym ekoturystyki i agroturystyki), rozbudową szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej, kreowaniem marki i popytu na usługi balneologiczne, uzdrowiskowe i rehabilitacyjne, budowaniem zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych oraz kultywowaniu tradycji, wykreowaniem wizerunku obszarów jako atrakcyjnych turystycznie, które będą sprzyjać budowaniu rozpoznawalnej marki turystycznej województwa. Zarówno dla rozwoju funkcji rolniczej, jak i turystycznej, ważne będą działania związane z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności OSI na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne. Wymagać to będzie interwencji z zakresu m.in. zwiększania zdolności retencyjnych zlewni (m.in. wprowadzania zalesień, zakrzewień, zadrzewień, budowy i modernizacji zbiorników wodnych, rozwoju systemów melioracyjnych, odtwarzania oczek wodnych i mokradeł) oraz rozwiązań ukierunkowanych

Obszar Zielonej Gospodarki Źródło: SRWŁ 2030 [za:] dane BPPWŁ

na ochronę środowiska (m.in. poprawę czystości wód, w tym tworzenie wysokoefektywnych stref ekotonowych, renaturalizację siedlisk i cieków wodnych, zwiększanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną), a także inwestycji w infrastrukturę przeciwwązrożeńiową (m.in. przeciwpowodziową, przeciwpożarową). Ważną rolę w Obszarze Zielonej Gospodarki odgrywać będą miasta – ośrodki wsparcia dla funkcji rozwijanych na terenach wiejskich.

SRWŁ 2030 - Gmina Pajęczno jako obszar Nowej Energii

Zmiana polityki energetycznej w nowym okresie programowania 2021-2027 i do 2040 r., odpowiadająca jej nowa strategia rozwoju grupy PGE i prowadzenie procesów restrukturyzacyjnych w sektorze górnictwo-energetycznym oraz sektorach współpracujących oraz planowane przejęcie aktywów węglowych przez nowo powołaną Narodową Agencję Bezpieczeństwa Energetycznego były podstawą identyfikacji obszaru, na którym negatywne skutki prowadzonej transformacji górnictwo-energetycznej będą najbardziej odczuwalne. Dla zidentyfikowanego obszaru transformacji kluczowe jest konsekwentne budowanie akceptacji społecznej dla mających zachodzić przemian oraz wsparcie samorządów lokalnych w opracowaniu nowego modelu

Raznaczony Obszar Nowej Energii
Źródło: SRWŁ 2030 [za:] dane BPPWŁ

rozwoju gospodarczego, w tym przygotowywania projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych oraz modeli organizacyjnych i montażu finansowego dla ich realizacji. Działania w tym zakresie podjęto z poziomu regionalnego przy opracowywaniu decydującego o wsparciu narzędzia, jakim jest **Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego, stanowiący rozwinięcie problematyki tego terytorium nakreślonej ogólnie w SRWŁ 2030**. Warunkuje on skorzystanie ze wsparcia z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji oraz zapewnia zrównoważone i sprawiedliwe rozwiązania, spójne z krajowymi i europejskimi planami energetycznymi i klimatycznymi. Dokument uwzględnia specyfikę tego terytorium, zawiera opis procesu transformacji, ocenę skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu oraz priorytetyzuje potrzeby i cele w zakresie rozwoju do 2030 r. służącego osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. Ponadto przedsięwzięcia mające na celu łagodzenie skutków transformacji gospodarczej będą mogły być realizowane z wykorzystaniem środków finansowych dostępnych w ramach innych funduszy na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Sprawiedliwa i włączająca transformacja ma w szczególności zapobiegać regresowi gospodarczemu i społecznemu, ale również kreować nowy zrównoważony model rozwoju gospodarczego, m.in. wykorzystując potencjał zwałowiska Kamieńsk i Szczerców oraz rekultywowanej odkrywki węgla brunatnego na cele turystyczne i sportowe.

W sferze gospodarczej planowane działania będą miały na celu wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności obszaru m.in. poprzez: dywersyfikację struktury gospodarczej, rozwój sektora MŚP (szczególnie start-upów), wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości i sieci powiązań klastrowych, rozwój stref aktywności gospodarczej przyciągających nowych inwestorów, wsparcie cyfryzacji, automatyzacji i innowacji

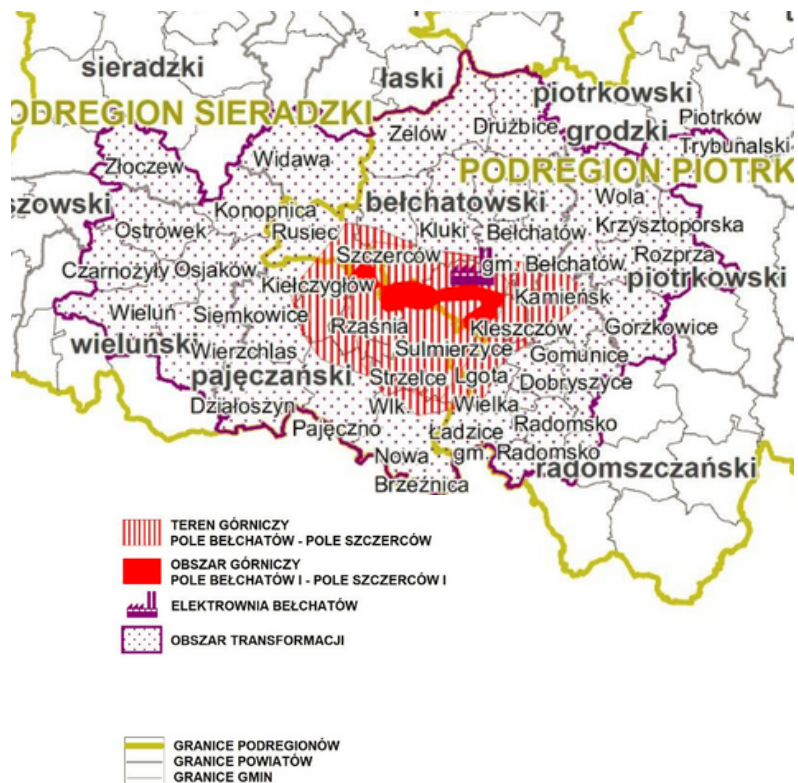
w przedsiębiorstwach, internacjonalizację przedsiębiorstw i promocję gospodarczą. Wspierane będą również innowacyjne rozwiązania związane z czystą energią i OZE, w tym z wytwarzaniem

i magazynowaniem energii ze źródeł odnawialnych, poprawą efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz z wdrożeniem

modelu Gospodarki Obiegu Zamkniętego.

W celu zmniejszenia negatywnych skutków transformacji **szczególnie ważne dla tego obszaru będą działania w sferze społecznej związane z podniesieniem jakości kształcenia i kwalifikacji pracowników, zwiększeniem aktywności zawodowej mieszkańców, rozwojem kapitału społecznego oraz rozwojem usług społecznych.** Kluczowa będzie interwencja związana z kompleksowym wsparciem w zakresie doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy i organizacji szkoleń zawodowych dla pracowników odchodzących z pracy w sektorze wydobywczo-energetycznym i osób poszukujących pracy.

W sferze przestrzennej planowane działania skoncentrowane będą m.in. na: rekultywacji terenów zdegradowanych w kierunku przywrócenia im funkcji przyrodniczych lub **nadania im nowych funkcji, poprawie adaptacyjności do zmian klimatu, w tym przeciwdziałanie niedoborom wody, zmniejszaniu emisji z systemu transportowego, jego integracji i ograniczaniu wykluczenia transportowego i cyfrowego oraz inwestycjach w gospodarkę wodno-ściekową.** Efektem podjętych działań w sferze społecznej powinny być: poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa dostępu do usług publicznych i atrakcyjnych miejsc pracy, w sferze gospodarczej utrzymanie wysokiego potencjału gospodarczego obszaru transformacji, unowocześnienie i dywersyfikacja gospodarki, zaś w sferze przestrzennej poprawa jakości przestrzeni i dostępności komunikacyjnej.”[1]

Źródło: Załącznik do Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego
Zasięg Obszaru Transformacji

Zakwalifikowanie gminy Pajęczno do TPST Województwa Łódzkiego, stanowi jeden z istotniejszych elementów wypracowania nowych możliwości dla Gminy, zarówno pod kątem pozyskiwania środków na inwestycje kluczowe, jak i reorganizacji lokalnej ekonomii i przebudowy kompetencyjnej kapitału ludzkiego. W załączniku Nr 1 do Uchwały 317/23 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 14 kwietnia 2023 r. wskazane zostały rodzaje operacji celowych, które mogą bezpośrednio wpłynąć na inwestycje transformacyjne w gminie Pajęczno. Poniżej zacytowane zostały kluczowe fragmenty wymienionego załącznika. Zaznaczone zostały punkty spójne i priorytetowe z punktu widzenia strategii rozwoju oraz planowanych programów i projektów.

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego

CEL 1 KONKURENCYJNA, INNOWACYJNA I NEUTRALNA DLA KLIMATU GOSPODARKA OPARTA NA INTELIGENTNYM ROZWOJU, ZDYWERSYFIKOWANYM PRZEMYSŁE, NOWOCZESNYCH TECHNOLOGIACH I ATRAKCYJNYCH MIEJSCACH PRACY

CEL 2 WYKWALIFIKOWANE, ŚWIADOME I AKTYWNI WŁĄCZONE SPOŁECZEŃSTWO, O RÓWNYM DOSTĘPIE DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

CEL 3 PRZESTRZEŃ O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ KRAJOBRAZU, GWARANTUJĄCA ADAPTACJĘ DO ZMIAN KLIMATU ORAZ CHARAKTERYZUJĄCA SIĘ DOBRĄ DOSTĘPNOŚCIĄ KOMUNIKACYJNĄ

Rodzaje przewidywanych operacji wsparcie w ramach FST będzie ograniczone do zasięgu terytorialnego, wyznaczonego w TPST WŁ.

RODZAJE PRZEWIDYWANYCH OPERACJI Z FST na OT W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 1

- inwestycje produkcyjne w MŚP, w tym w mikroprzedsiębiorstwach i start-upach, prowadzące do dywersyfikacji gospodarczej, modernizacji i restrukturyzacji;
- **tworzenie nowych przedsiębiorstw przy udziale IOB, w tym inkubatorów przedsiębiorczości i usługi konsultingowe, prowadzące do utworzenia miejsc pracy;**
- inwestycje w B+R (infrastruktura, badania), w tym stworzenie centrum laboratoryjnego służącego rozwojowi obiektów autonomicznych;
- wsparcie transferu technologii oraz rozwoju współpracy między przedsiębiorcami a sferą B+R;
- wdrożenie innowacji, wyników prac B+R;
- wspieranie rozwiązań w zakresie GOZ, Przemysłu 4.0 i efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach;
- wsparcie inwestycji służących zagospodarowaniu terenów zdegradowanych lub pogórnich na potrzeby
- rozwoju nowych funkcji gospodarczych, w tym m.in. z zakresu OZE, inwestycji przemysłowo-usługowych;
- wspieranie cyfryzacji przedsiębiorstw, rozwój cyfrowych baz danych, w tym danych o terenach poprzemysłowych.

RODZAJE PRZEWIDYWANYCH OPERACJI Z FST na OT W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 2

- **podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, w tym wsparcie kształcenia ustawicznego w formach szkolnych i pozaszkolnych;**
- **tworzenie lub rozwój centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, w tym centrum rozwoju kompetencji;**
- **dostosowanie kształcenia zawodowego do wymagań nowoczesnej, cyfrowej i neutralnej dla klimatu gospodarki;**
- **inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego i ustawicznego lub szkoleniową;**
- **kompleksowe wsparcie dla pracowników sektora górniczo-energetycznego i sektorów okołogórniczych, w tym działania typu outplacement;**
- **działania ukierunkowane na wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym pracy zdalnej;**
- **inwestycje w infrastrukturę służącą świadczeniu usług społecznych i deinstytucjonalizacji.**
- **Działania związane z aktywizacją zawodową osób pozostających bez pracy, w tym biernych zawodowo, szczególnie kobiet, będą finansowane ze środków EFS+ FEŁ2027.**

RODZAJE PRZEWIDYWANYCH OPERACJI Z FST na OT W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 3

- **rozwój infrastruktury wytwarzania energii elektrycznej z OZE (zgodnie z kryteriami zrównoważonego rozwoju zawartymi w dyrektywie PE i Rady (UE) 2018/2001) i magazynowania energii elektrycznej z OZE, w tym na terenach górniczych i pogórniczych;**
- **poprawa efektywności energetycznej systemów ciepłowniczych i chłodniczych oraz inwestycje w produkcję ciepła i chłodu, pod warunkiem, że są one dostarczane wyłącznie z OZE oraz magazyny energii ciepła i chłodu;**
- **działania na rzecz usunięcia lub zmniejszenia zanieczyszczenia elementów środowiska (m.in. gleb, ziemi lub wód gruntowych) realizowane z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”;**
- **zagospodarowanie terenów zdegradowanych na potrzeby nowych funkcji, w tym m.in. dla rozwoju zielonej infrastruktury;**
- **inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym dekarbonizację sektora transportu i jego infrastruktury.**

Regionalne Inteligentne Specjalizacje, RIS Województwa Łódzkiego w potencjale przedsiębiorczym Gminy Pajęczno.

Specjalizacja gospodarcza regionów oparta o walory i mocne strony danego obszaru to klucz do prawidłowego wsparcia lokalnych przedsiębiorców, uspołnieniu działań stymulujących kreowanie innowacji, lepszej koordynacji działań dotacyjnych oraz wzmocnienia istniejących kapitałów. Mając na względzie wypracowane już wartości na szczeblu wojewódzkim i rozumiejąc istotę roli wzmocnienia biznesów lokalnych przez działania naukowo badawcze i innowacyjne, chcemy w ramach strategii podeprzeć się istniejącymi Regionalnymi Inteligentnymi Specjalizacjami, które pomogą nam wyznaczyć kierunki rozwoju wsparcia dla lokalnych przedsiębiorstw.

Bazując na wykazie wojewódzkich Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji, (RIS) zidentyfikowaliśmy trzy obszary specjalizacji gospodarczej, które stanowią potencjał naszej gminy, posiadamy zidentyfikowany kapitał ludzki lub chcielibyśmy wypracować na ich bazie nowe modele kształcenia i inwestycji w usługi otoczenia biznesu, które przyciągnęły by uwagę przedsiębiorstw z tych branż. Mamy również świadomość konieczności wypracowania kooperacji naukowej w szczególności w aranżowaniu otoczenia dla prac B+R dla przedsiębiorców z regionu. Byłoby to całkiem nowe, lecz konieczne przedsięwzięcie aby gmina mogła sprostać w sposób merytoryczny i naukowy w rozwoju przemysłu 4.0 i innowacji technologicznych.

Regionalne Inteligentne Specjalizacje Integralne z zasobami i potencjałem Gminy Pajęczno

W przypadku Gminy Pajęczno, gdzie tradycje rolnicze oraz przetwórstwa warzyw i owoców sięgają lat 80-tych XX wieku, przemysł cementowo-wapienny jest głęboko zakorzeniony i kultywowany na skalę przemysłową od lat 50-tych XX wieku (Cementownia Warta S.A) oraz mając na względzie kluczową transformację energetyczną regionu i ekologizację źródeł energii powiązanych z transformacją regionu bełchatowskiego, najbardziej synergicznymi obszarami stymulacji przedsiębiorstw i kooperacji rozwojowej i innowacyjnej na skalę gminy będą **RIS 2 "Zaawansowane materiały budowlane"**, **4 "Energetyka"** oraz **5 "Innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze"**.

Dodatkowym łącznikiem jest potencjał wytwarzania nawozów na bazie kopalin wapiennych, stosowanych w rolnictwie łącząc oba sektory oraz funkcje rekomendacyjne regionalnych inteligentnych specjalizacji. Pragnąc uspójnić i wesprzeć władze wojewódzkie w realizacji celów, w ramach działań rozwojowych należy zmapować pełen potencjał lokalnych przedsiębiorców w tych branżach oraz zbudować panel komunikacji i strumieni wartości i kapitału wpierających te ambitne cele, a także konieczne transformacje przemysłu.

Rolą gminy jest zatem tworzenie funkcjonalnych połączeń międzysektorowych, edukowanie, informowanie o możliwościach oraz tworzenie sprzyjającego środowiska kooperacji z wojewódzkimi IOB, w celu podniesienia i rozwoju konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców w ramach spójnych RIS. To długofalowy proces mając na względzie peryferyjny charakter gminy i średnie warunki tranzytowe oraz zbudowanie zaufania wśród przedsiębiorców do innowacji. Pomimo to nadrzędnym jest usprawnienie działań w tym zakresie i wzmacnianie potencjału zarówno rolników, kluczowych przetwórców żywności oraz istniejących zasobów firm wydobywczych i przetwarzających kopaliny wapienne. **Wzmacniając możliwości innowacji zarówno procesowej jak materiałowej, podpierając się dogłębными analizami w ramach RSI Loris 2030 lokalnie jesteśmy w stanie pobudzić do działania i kooperacji szereg podmiotów obecnie niezrzeszonych i wyizolowanych z głównych strumieni kapitałowych i rozwojowych.** Ważnym elementem jest również istniejące i rozwijające się Klastra Energii Odnawialnej, którego Gmina Pajęczno jest współzałożycielem, który może stanowić stymulator do transformacji energetycznej i innowacyjnej przedsiębiorców w zakresie energii odnawialnych.

Klaruje się zatem łącznikowa i stymulacyjna rola gminy i instytucji otoczenia biznesu w procesie adaptacji przedsiębiorców do innowacji i potencjału pozyskiwania grantów w zakresie innowacyjności na mapie województwa łódzkiego. Niezbędne będzie żywe zaangażowanie władz Powiatu Pajęczańskiego, sąsiednich gmin, instytucji Urzędu Marszałkowskiego, uczelni wyższych i naukowców. Należy reorganizować cały proces komunikacji i edukacji, szczególnie w zakresie dotacyjnym i wdrażania innowacji B+R wśród pajęczańskich przedsiębiorców. [1]

Determinanty strategii nadrzędnych dla funkcji celów strategicznych Gminy Pajęczno, synteza.

Mając na względzie powyższy rozdział zgodności strategicznej i klasyfikacji terenu gminy Pajęczno w obszarze Nowej Energii, Zielonej Gospodarki, Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji oraz rekomendacjom RIS i RSI Loris 2030. Dokonano kierunkowej syntezy i interpretacji czynników determinujących funkcje celów strategicznych Gminy Pajęczno. Synteza ta pozwoliła na kierunkowe i skoncentrowane działania diagnostyczne, które w najwyższym stopniu będą spójne z politykami ponadlokalnymi oraz pozwolą lepiej zidentyfikować zagrożenia i potencjały lokalne. Zrozumienie głównych dokumentów strategicznych i przełożenie ich na cele lokalne pozwoliło nam wyraźniej zreinterpretować i zakotwiczyć lokalne problematyki w ujęciu globalnym w ramach polityki spójności.

KIERUNKI STRATEGII NADRZĘDNYCH I POLITYK REGIONALNYCH KIERUNKOWE DLA GMINY PAJĘCZNO

Elementy składowe dla strategii Gminy Pajęczno

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Pajęczno 2022-2023

Segment diagnostyczny strategii zawiera dogłębne przekrojowe dane niezbędnych parametrów funkcjonowania lokalnej gospodarki, zasobów i infrastruktury, społeczeństwa, ekonomii oraz szerokokorozumianej jakości życia. Poza zasobami danych krajowych, lokalnych, konsultacjami z ekspertami oraz desk research zrealizowane i przeanalizowane zostały diagnostyczne badania ankietowe wśród młodzieży, przedsiębiorców oraz przekrojowe badanie diagnostyczne mieszkańców Gminy Pajęczno. Dzięki zagregowanym danym i unikatowym odpowiedziom mieszkańców zdiagnozowaliśmy najistotniejsze wieloletnie obszary działania, obszary projektowe i cele strategiczne. Każdy z segmentów diagnozy uzyskał analizę SWOT.

Główne obszary diagnozy:

- Uwarunkowanie lokalizacyjne i geograficzno-tranzytowe na mapie kraju, województwa i powiatu;
- Aspekty mobilności i transportu publicznego;
- Struktura gospodarki przestrzennej, urbanistycznej, mieszkalnictwa i osadnictwa;
- Stan i potrzeby inwestycyjne w infrastrukturę podstawową i techniczną (energetyka, drogownictwo, wod-kan i pokrewne);
- Struktura ludności, wieku i czynników społecznych i jakości życia;
- Oświata i edukacja, usługi towarzyszących rozwojowi edukacji w tym pozaformalnej i dla dorosłych;
- Aktywności kulturalne, tradycyjne oraz dziedzictwa kulturowego w tym architektura i zabytki;
- Uwarunkowania środowiskowe, geologiczne i hydrologiczne;
- Zasoby naturalne, środowiskowe i o potencjale turystycznym;
- Przedsiębiorczość i branże wiodące w tym rynek pracy i kapitału ludzkiego.

Archiwum Urzędu Miejskiego w Pajęcznie.

Archiwum Urzędu Miejskiego w Pajęcznie.

Archiwum Urzędu Miejskiego w Pajęcznie.

Archiwum Urzędu Miejskiego w Pajęcznie.

Badania ankietowe oraz diagnoza społeczna.

W ramach procesów realizacji opracowania strategii zrealizowane zostały badania ankietowe wśród mieszkańców i rozwojowych grup społecznych. Analityka pozwoliła na nam ocenę opinii, preferencji, propozycji rozwojowych oraz interwencyjnych wśród naszych obywateli. Zrealizowano następujące ankiety w trybie online:

1. Badanie kierunków oraz preferencji młodzieży szkół podstawowych: **113 poprawnie wypełnionych formularzy** w trzech gminnych szkołach podstawowych wśród młodzieży 12-15 lat (realizacja w okresie 11/09/2023-24/09/2023)
2. Badanie kierunków oraz preferencji rozwoju młodzieży (licealnej): **98 poprawnie wypełnionych formularzy** w Pajęczańskim Zespole Szkół dla młodzieży w wieku 15-19 lat (realizacja w okresie 11/09/2023-02/10/2023)
3. Badanie kierunkowe przedsiębiorców "Rozwój współpracy i form wsparcia przedsiębiorców na terenie Gminy Pajęczno 2023": **59 poprawnie wypełnionych formularzy** (realizacja w okresie 24/09/2023-10/11/2023)
4. Badanie ankietowe "Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Pajęczno 2023": **193 poprawnie wypełnionych formularzy**, dedykowane wszystkim pełnoletnim mieszkańcom gminy Pajęczno. (realizacja w okresie 03/11/2023-17/11/2023)

Dzięki uzyskanym wynikom i opracowanej analizie uzyskaliśmy szereg pogłębionych danych przekrojowych i preferencyjnych oraz wiele wskazań interwencyjnych problemów natury kapitału ludzkiego, miejsc pracy, stanu infrastruktury i parametrów jakości życia. Badania skonstruowane były w sposób pogłębiony i krzyżowy, aby weryfikować pomiędzy badaniami kilka perspektyw. Są to dane bardzo aktualne i adekwatne do bieżącego stanu.

URZĄD MIEJSKI
W PAJĘCZNI

UWAGA PRZEDSIĘBIORCO!

Miej wpływ na rozwój współpracy i EKONOMII w naszej gminie. Wypełnij formularz ankietowy i daj sygnał o Twoich potrzebach rozwojowych.

**ZAPRASZAMY DO WYPEŁNIENIA
FORMULARZA ANKIETOWEGO**

<https://www.przedsiębiorcyepj.webankieta.pl>
*prosimy wpisać pełen link

Urząd Miejski w Pajęcznie zaprasza przedsiębiorców, właścicieli firm, członków zarządów, dyrektorów zarządzających z terenu Gminy Pajęczno, do wzięcia udziału w strategicznym badaniu ankietowym. Badanie jest anonimowe.

Zainwestuj 20 minut i wypracuj z nami nowe formaty i możliwości rozwoju i kooperacji w ramach prac nad strategią rozwoju Gminy Pajęczno.

Udostępnij informacje dalej wśród lokalnych przedsiębiorców!

UWAGA MIESZKAŃCU GMINY PAJĘCZNO!

URZĄD MIEJSKI
W PAJĘCZNI

URZĄD MIEJSKI W PAJĘCZNI ZAPRASZA DO WZIĘCIA UDZIAŁU
W DIAGNOZIE SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY PAJĘCZNO 2023

<https://diagnozapajeczno.webankieta.pl/>

*prosimy wpisać pełen link z przedrostkiem https://

Miej wpływ na plany strategiczne, projekty i nowe możliwości na terenie naszej Gminy! Pomóż zidentyfikować najważniejsze elementy społeczne i gospodarcze kluczowe dla rozwoju.

- Wypełnij formularz online **do dnia 17.11.2023**
- Badanie ankietowe jest **anonimowe, dobrowolne**, dedykowane dla osób powyżej 18 roku życia zamieszkujących na terenie gminy Pajęczno

Zainwestuj 30 minut i wesprzyj diagnozę potrzeb, problemów i szans rozwojowych w ramach prac nad strategią rozwoju Gminy Pajęczno oraz strategią rewitalizacji. Analizy oraz wyniki zostaną zastosowane w dokumentach strategicznych Gminy Pajęczno na lata 2023-2030.

Udostępnij informacje dalej wśród sąsiadów i mieszkańców!
Dziękujemy za wsparcie i zaangażowanie.

Podstawowe dane dotyczące obszaru

Lokalizacja Gminy Pajęczno, uwarunkowania administracyjne oraz tranzytowo-funkcjonalne.

Gmina Pajęczno jest jedną ze 177 gmin województwa łódzkiego leżącą w południowej jego części. Południowa granica jest równocześnie granicą województw łódzkiego i śląskiego. Gmina położona jest w środkowej Polsce, w obszarze Wysoczyzny Bełchatowskiej oraz Wyżyny Wieluńskiej. Przynależy do województwa łódzkiego, ale cięży funkcjonalnie do Częstochowy – dawnej stolicy województwa, w którym w okresie lat 1975 – 1998 – gmina się znajdowała. Od 1 stycznia 1999 r. miasto Pajęczno jest siedzibą powiatu pajęczańskiego w skład którego wchodzi 6 gmin wiejskich i 2 miejsko-wiejskie.

Gmina sąsiaduje:

- od zachodu z gminami Działoszyn i Siemkowice;
- od północy – z gminami Kiełczygłów i Rząśnia;
- od wschodu – z gminami: Sulmierzyce, Strzelce Wielkie i Nowa Brzeźnica;
- od południa – z gminą Popów (województwo śląskie).

Gmina i miasto ma bardzo dogodną lokalizację w centrum powiatu, jednocześnie jako siedziba władz powiatowych stanowi łącznik gmin sąsiednich.

Główną arterią miasta i gminy jest droga krajowa nr 42, która przebiega bezpośrednio przez centrum miasta i przecina gminę z zachodu na południowy-wschód.

Droga ta łączy drogę DK39 w Namysłowie z drogą DK9 w miejscowości Rudnik. Przebiega ona przez województwa opolskie, śląskie, łódzkie i świętokrzyskie. Długość drogi 274 kilometry, jej przebieg: Namysłów – Kluczbork – Praszka – Rudniki – Działoszyn – Pajęczno – Nowa Brzeźnica – Radomsko – Przedbórz – Ruda Maleniecka – Końskie – Skarżysko-Kamienna – Rudnik.

Źródło: STRATEGIA ROZWOJU ELEKTROMOBILNOŚCI GMINY PAJĘCZNO <https://pajeczno.pl/wp-content/uploads/2020/10/Strategia-elektromobilno%C5%9Bci.pdf>

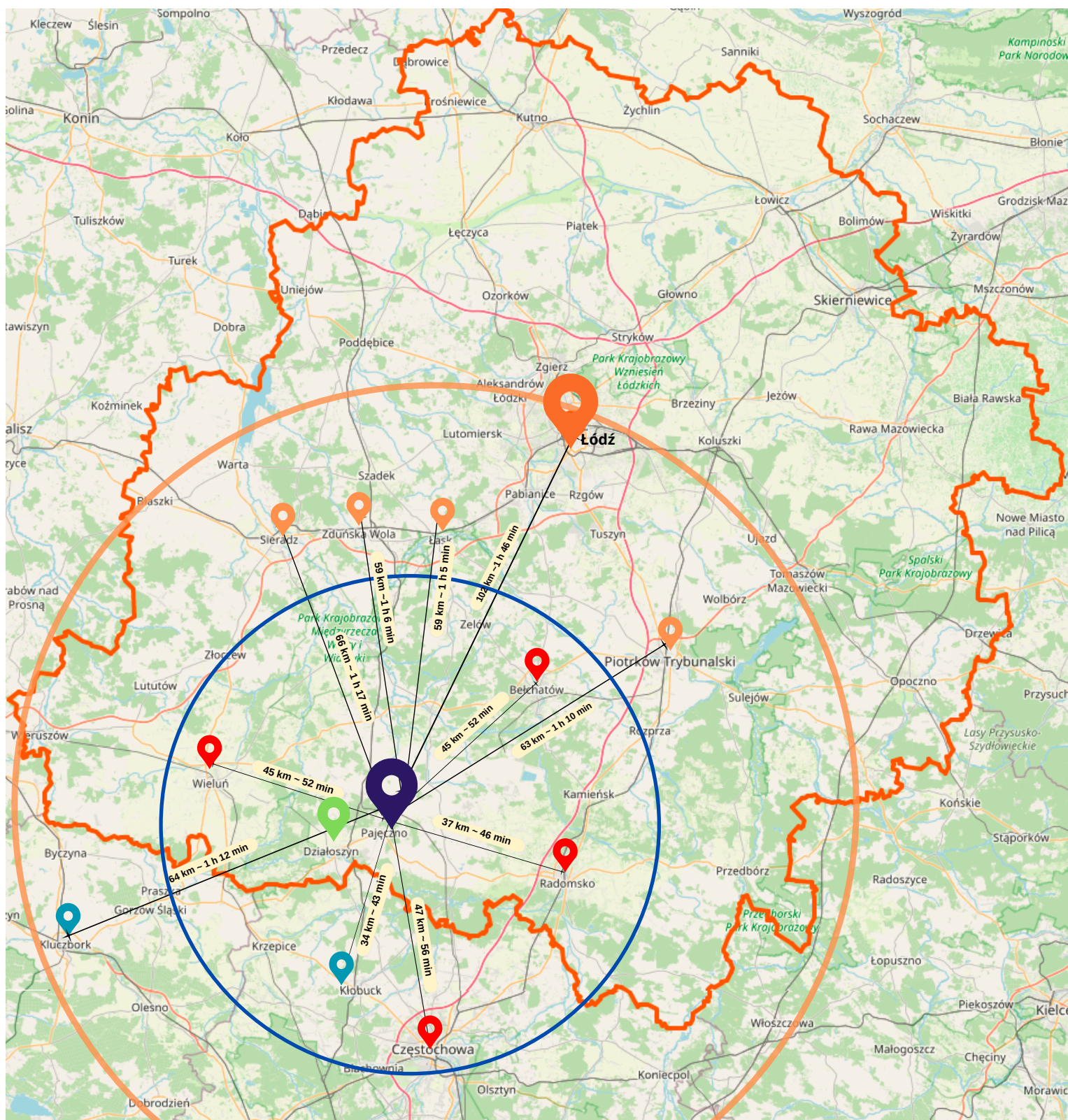

Źródło: Na podstawie mapy z geoportal.gov.pl opracowanie własne

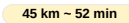

Źródło: Na podstawie mapy z geoportal.gov.pl opracowanie własne

Lokalizacja Gminy Pajęczno w interakcji wojewódzkiej

Mapa lokalizacyjna wojewódzka terenu Gminy Pajęczno. Trasy dojazdów samochodowych po drogach publicznych, uśrednione. Opracowanie własne na podstawie openstreetmaps.org

LEGENDA

- Lokalizacje miast istotnych, punktów docelowych mieszkańców i większych ośrodków miejskich w regionie.
- Miasta najbliższe, najwyższej interakcji
- Miasto w średniej odległości z niewielką/średnią interakcją gospodarczą
- Miasto pobliskie, poza granicami woj. niska interakcja
- Najbliższe miasto, najwyższa interakcja społeczna i gospodarcza
- 45 km - 52 min Trasy samochodowe dojazdów, uśredniona odległość i czas przejazdu
- Granica województwa łódzkiego

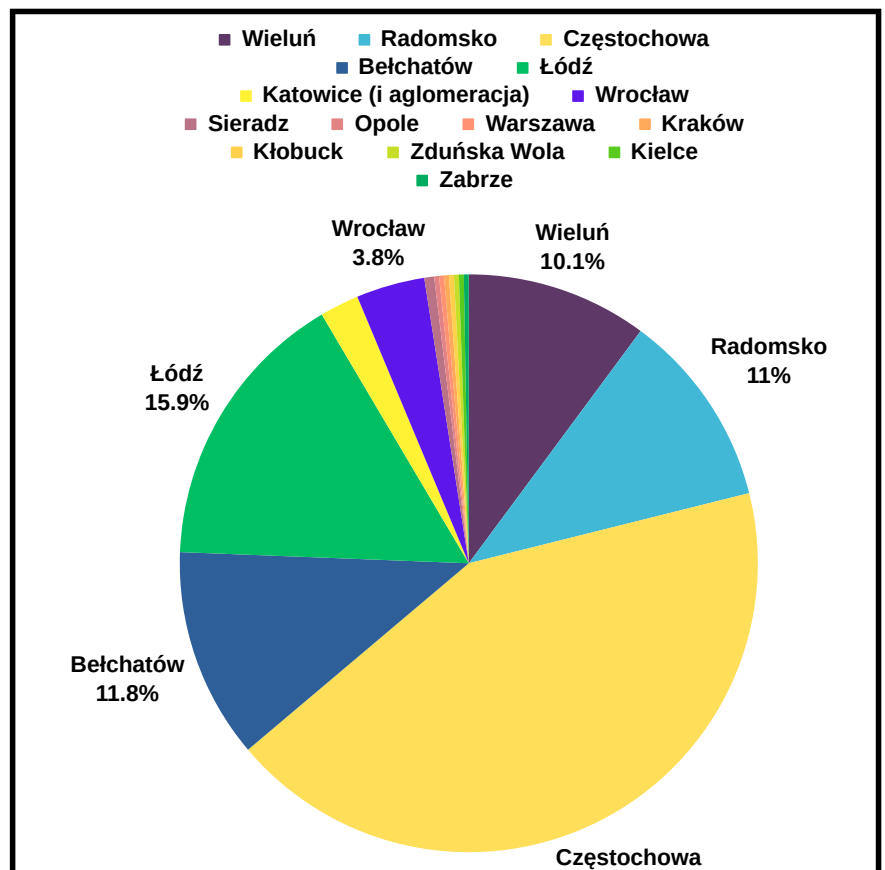
Mieszkańcy Pajęczna w odległościach mniejszych niż 50 km i poniżej 1 godziny drogi mają relatywnie dobre połączenia z Wieluniem, Bełchatowem, Radomskiem oraz poza granicami województwa z Częstochową i Kłobuckiem. Choć stan dróg krajowych w tych kierunkach nie jest optymalny, to pojawiły się inwestycje na tych trasach. Bliskość zasobów tych miast odzwierciedla się bezpośrednio w wynikach diagnoz społecznych, gdzie właśnie te miasta pojawiają się najczęściej w odpowiedziach jako miasta usług medycznych, rozrywkowych, edukacyjnych i handlowych. Są to miasta o najwyższej interakcji społeczno-gospodarczej.

W promieniu do 2 godzin i poniżej 100 km dostępne są Piotrków Trybunalski, Sieradz, Zduńska Wola i Łask, a poza granicami województwa Kluczbork w woj. opolskim. Choć ten ostatni praktycznie nie istnieje w lokalnej świadomości jako atrakcyjne miasto. Najczęstsze kierunki podróży mieszkańców gminy Pajęczno w celach usługowych, rozwojowych, edukacyjnych i medycznych przedstawia wykres poboczny, opracowany na podstawie odpowiedzi w diagnozie społeczno-gospodarczej.

Łódź jako miasto wojewódzkie w zależności od obranej trasy z Pajęczna to 93-104 km i około 1 h 35 minut-1 h 50 minut drogi. Stanowi to wyraźny problem i nadaje gminie Pajęczno peryferyjnego charakteru pod kątem przepływu kapitału ludzkiego i gospodarczego ze stolicą województwa. Pomimo to w deklaracjach mieszkańców czy uczniów Łódź jest często wskazywana jako miasto docelowe. Warto jednak pochylić się nad tym faktem i wdrożyć rozwiązania transportu publicznego, opcji siedzib zamiejscowych kluczowych instytucji Instytucji Otoczenia Biznesu oraz zwrócenia uwagi na sieć drogową lub kolejową, która mogłaby usprawnić dojazd mieszkańców nieposiadających własnego samochodu do instytucji wojewódzkich, szpitali specjalistycznych czy w celach kulturalno-oświatowych - uwzględniając osoby starsze, opiekunów osób niesamodzielnych lub po prostu osób bez opcji ekonomicznych na samochód. Oddalenie od Stolicy województwa jest wyraźne i stanowi barierę systemową.

Preferowane i wybierane kierunki podróży w celach usługowych, medycznych, edukacyjnych i rozwojowych mieszkańców Gminy Pajęczno

Do jakich większych miast najczęściej podróżują Państwo w celach usługowych, medycznych, edukacyjnych, rozwojowych?

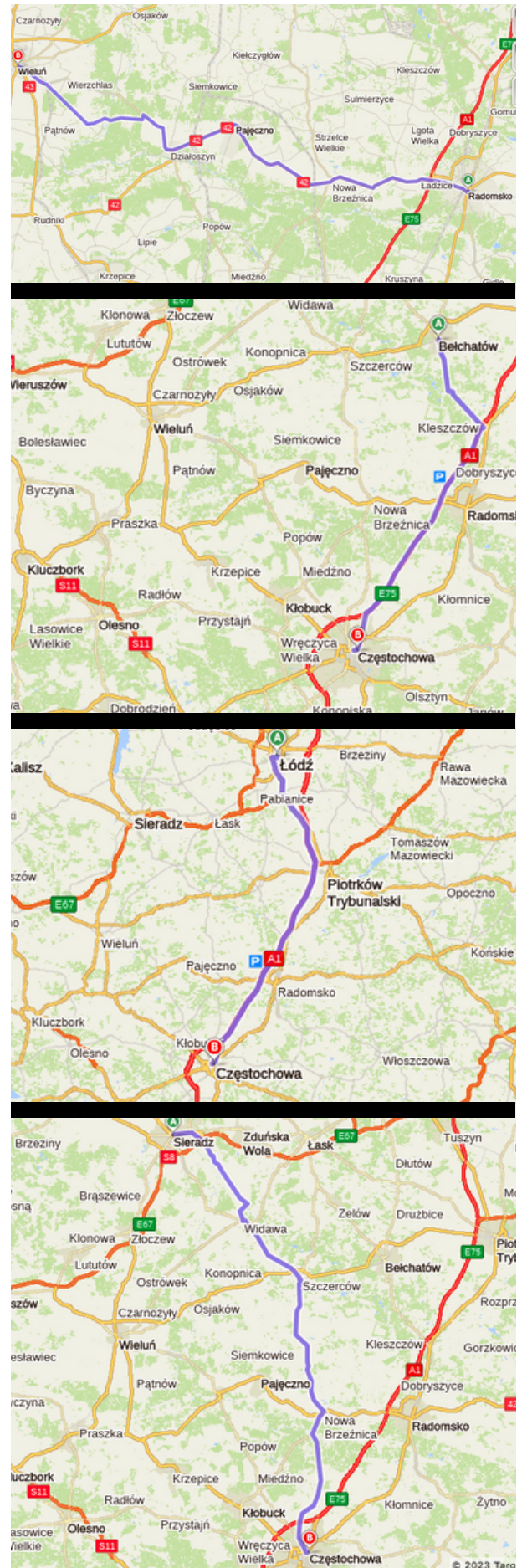

Jak widać na załączonych mapach lokalizacyjnych i symulacyjnych trasach przejazdów samochodowych pomiędzy istotnymi i pobliskimi miastami o znaczeniu ekonomicznym lub administracyjnym Pajęczno ma relatywnie niekorzystną lokalizację z punktu widzenia nawarstwiania się ekonomii wynikającej z logistyki transportu w relacji północ-południe. Otwarcie autostrady A1 relacji Łódź-Kraków na odcinku Piotrków Trybunalski i Radomsko oraz obwodnicy Częstochowy (co wymiennie wpłynęło na ruch na trasie 43 relacji Wieluń-Częstochowa) stawia gminę Pajęczno w wertykalnym, pionowym "rozwidleniu" tranzytowym. Jakość dróg połączenia z Bełchatowem czy Sieradzem jest na tyle niska, że wielu podróżnych woli nadłożyć drogi, aby bezpieczniej i sprawniej dojechać do miejsc docelowych. Fakt ten powoduje stopniowe zatrzymywanie się strumieni handlowych, przepływów ludzkich i cargo na terenie gminy.

Ważnym oraz wyraźnym jest jednak **układ "szprychy" poprzecznej w relacji Wieluń - Radomsko, gdzie droga krajowa 42 oraz samo Pajęczno jest najoptymalniejszą i najkrótszą trasą**. Ten fakt jest zauważalny w dobrze prosperującej lokalnie branży transportu gabarytowego, powinien zostać odnotowany jako istotny plus i sygnał ekonomiczny związany z logistyką relacji wschód-zachód na południowych terenach, **pomiędzy dwoma miastami o statusie "odzyskanych szans" zgodnie z SRWŁ 2030**. Równocześnie potencjalnym lecz bardzo przyszłościowym byłoby rozważenie inwestycji wojewódzkiej w poprawę jakości dróg na trasie Sieradz-Widawa-Kielczygłów-Pajęczno do granicy województwa. Jako ożywiająca trzy gminy inwestycję drogową, która lepiej skomunikuje Sieradz z południem województwa i województwem śląskim oraz potencjalnie uatrakcyjni transportowo i handlowo Gminy Widawa, Kielczygłów i Pajęczno jako pionowy strumień przewozowy.

Powyższa analiza pozwala wysnuć wniosek, że obszarem koncentracji działań powinien być kierunek wschód-zachód i zacieśnienie współpracy z miastami Wieluń, Radomsko oraz Bełchatów, jako lokalnych dźwigni handlowych i inwestorskich przy jednoczesnym zatrzymaniu w gminie kapitału ludzkiego.

Symulacyjne trasy przejazdów:

Źródło opracowania własne na podstawie tras GPS na portalu targeo.pl Zestawienie tras drogowych, samochodowych pomiędzy istotnymi ośrodkami miejskimi.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta

Pajęczno definiuje kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej i komunikacji wyznaczając cele rozwoju systemu komunikacyjnego w powiązaniu z rozwojem przestrzennym Miasta i Gminy Pajęczno. Są to:

- **Dostosowanie systemu komunikacyjnego do społecznych oczekiwań w zakresie kształtowania ładu przestrzennego, ochrony środowiska, wartości kulturowych;**
- **Dostosowanie sieci drogowej do potrzeb wzrastającego ruchu;**
- Zapewnienie bezpieczeństwa ruchu;
- **Likwidacja punktów krytycznych sieci;**
- **Modernizacja i restrukturyzacja ciągów komunikacyjnych, których znaczenie będzie wzrastać;**
- Zapewnienie powiązań komunikacyjnych z układem zewnętrznym;
- Uzupełnianie i modernizacja dróg i ulic stanowiących powiązania wewnętrzne;
- Preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości;
- **Zapewnienie prawidłowej obsługi transportem publicznym;**
- Jak zapisano w Studium uwarunkowań przewiduje się, że w okresie najbliższych 15 lat nastąpi wzrost ruchu co najmniej o wskaźnik 1,0-1,5 w stosunku do aktualnego natężenia. Obecny wskaźnik motoryzacji szacuje się na około 200 samochodów osobowych/1000 M. Prognozowany wskaźnik motoryzacji to 270-300 s.o./1000 M. Uruchomienie autostrady A-1 z pewnością nie pozostanie bez wpływu na natężenie i strukturę ruchu. Główne obciążenia sieci drogowej wynikają bowiem z powiązań zewnętrznych;
- **Strefa oddziaływania ośrodka powiatowego miasta Pajęczno obejmować będzie docelowo przeszło 60 tys., mieszkańców, co przy prognozowanym wskaźniku motoryzacji daje potencjalną liczbę w strefie oddziaływania na poziomie 16 tys. samochodów osobowych;**
- Poprawne funkcjonowanie ośrodka powiatowego miasta Pajęczno wymagać będzie przygotowania miejsc parkingowych w ilości około 1100 miejsc i przynajmniej 2 stacji paliw. Przyjęto, że w perspektywie zostanie zabezpieczone 70 % potrzeb docelowych tj. około 770 miejsc parkingowych. Połowa z tych miejsc powinna być związana z obiektami usługowymi.

Wyznaczone cele będą realizowane poprzez:

- Zapewnienie drogom i ulicom odpowiednich parametrów technicznych i użytkowych poprzez ich rozbudowę i modernizację, zgodnie z obowiązującymi normami;
- Realizacja brakujących połączeń w układzie komunikacyjnym miasta;
- **Likwidowanie największych uciążliwości poprzez realizację obwodnicy w ciągu drogi krajowej Nr 42;**
- Modernizacja i przebudowa skrzyżowań;
- Oddzielenie ruchu kołowego poprzez budowę chodników, ścieżek rowerowych, utwardzonych poboczy i ogrodzeń ochronnych;
- Ochrona przed niewłaściwym zagospodarowaniem otoczenia dróg poprzez przestrzeganie zasad lokalizowania budynków mieszkalnych, przemysłowych i usługowo-handlowych oraz miejsc obsługi podróżnych w pobliżu drogi zgodnie z normatywem;
- Wprowadzenie zasady zakazu parkowania wzdłuż tras tranzytowych na przebiegu przez tereny zainwestowane;
- **Wnioskowanie niezbędnych zmian legislacyjnych dot. kategoryzacji dróg i związanych z tym zasad zarządzania i finansowania sieci drogowej;**
- Ustanowienie strefy ograniczonego ruchu w centrum miasta;
- Zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych

Strategia Elektromobilności Gminy Pajęczno

Gmina Pajęczno od września 2020 roku posiada własną Strategię Elektromobilności, która zdiagnozowała i wskazuje kierunki związane z ekologicznym, gospodarczym i społecznym uwarunkowaniem i rozwojem transportu publicznego. Chcąc zachować spójność oraz wielopoziomowość strategii przedstawiamy cele elektromobilności i zrównoważonego transportu publicznego w gminie.

Cel strategiczny:

Celem bezpośrednim strategii jest rozwój elektromobilności na terenie gminy Pajęczno.

Cele operacyjne:

- Stworzenie warunków dla rozwoju elektromobilności w gminie;
- Upowszechnienie elektromobilności wśród mieszkańców;
- Promocja różnych środków transportu opartych na napędzie elektrycznym (samochody, rowery, hulajnogi, inne);
- Upowszechnienie elektrycznego sprzętu pływającego;
- **Stworzenie sieci transportowej przyjaznej dla pojazdów elektrycznych w gminie i jej bezpośrednim otoczeniu (koordynacja działań z powiatem pajęczańskim i gminą).**
- Wsparcie działań na rzecz integracji technologicznej i infrastrukturalnej gmin ościennych i powiatu pajęczańskiego dla rozwoju elektromobilności;
- Włączenie społeczeństwa gminy w prace na rzecz rozwoju elektromobilności;
- Wykorzystanie elektromobilności dla rozwoju regionalnych produktów turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem szlaków rowerowych i rzeki Warty;
- Stworzenie warunków do tworzenia lokalnych firm wspierających pojazdy i infrastrukturę dla rozwoju elektromobilności;
- **Tworzenie ponadlokalnych układów transportowych opartych na elektromobilności;**
- Zakup taboru opartego o napęd elektryczny (busy, samochody);
- Planowanie infrastruktury dla przechowywania i ładowania pojazdów elektrycznych (wiaty, ładowarki);
- **Wsparcie dla systemów smart city.**

Cele pośrednie:

- Podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy;
- **Promowanie inicjatyw ochrony przyrody i ograniczania degradacji środowiska przyrodniczego oraz ochrony różnorodności biologicznej poprzez wykorzystanie elektromobilności;**
- Promowanie odnawialnych źródeł energii (m.in. w celu zasilania pojazdów elektrycznych);
- **Stwarzanie warunków do rozwoju nowych pomysłów na turystykę w regionie – m.in. rozwijanie szlaków rowerowych i wykorzystanie rzeki Warty;**
- Zwiększenie zaangażowania dzieci i młodzieży w kreowanie rozwoju innowacyjnych technologii opartych na elektromobilności;
- Wspieranie powiązań korporacyjnych pomiędzy firmami zaangażowanymi w rynek elektromobilności.

Uwarunkowania logistyki transportu publicznego

TRANSPORT PUBLICZNY:

Kolejowy – jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Częstochowa-Chorzew-Siemkowice przebiega po północno-wschodnim obrzeżu gminy Pajęczno i odgrywa niewielką rolę w obsłudze ruchu pasażerskiego i towarowego. Stacja kolejowa jest zlokalizowana poza granicami gminy w Białej Pajęczańskiej. Mieszkańcy korzystają z dworca kolejowego w Działoszynie leżącego na trasie linii kolejowej Śląsk–Porty.

Autobusowy – Gmina Pajęczno jest obsługiwana wyłącznie przez komunikację autobusową i transport busami. Komunikacja autobusowa prowadzona jest w relacjach regionalnych i wewnątrzwojewódzkich. Istniejąca sieć dróg oraz jej stan techniczny dają możliwość połączeń komunikacją zbiorową większości wsi w gminie z urzędem. Bezpośrednie połączenia z Pajęcznem mają sołectwa: Makowiska, Dylów Rządowy, Janki, Patrzyków, Gajęcice Stare, Siedlec. Mieszkańcy pozostałych sołectw, aby dotrzeć do Urzędu Gminy i miasta powiatowego Pajęczna korzystają z własnego transportu.

Obsługę komunikacyjną Gminy Pajęczno zapewniają Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej na następujących trasach:

- Pajęczno – Bełchatów przez Rząśnia, Szczerców;
- Pajęczno – Biała PKP przez Wręczyca;
- Pajęczno – Brudzice przez Sulmierzyce;
- Pajęczno – Chabielice przez Rząśnie;
- Pajęczno – Działoszyn przez Dylów Rządowy;
- Pajęczno – Kleszczów przez Rząśnie, Sulmierzyce;
- Pajęczno – Łódź przez Zelów
- Pajęczno – Radomsko przez Bogumiłowice, Sulmierzyce;
- Pajęczno – Rusiec przez Kiełczygłów;
- Pajęczno – Siemkowice przez Chorzew;
- Pajęczno – Wieluń przez Działoszyn, Nieżankowice;
- Pajęczno – Wieluń przez Parzymiechy Załącze Małe;
- Pajęczno – Wieluń przez Siemkowice, Krzeczów;
- Pajęczno – Wieluń przez Siemkowice, Osjaków;
- Pajęczno – Załącze Małe przez Działoszyn;

Mieszkańcy mogą także skorzystać z oferty przewoźnika „GEPARD” oferującego codzienne połączenia m.in. na trasie: Pajęczno–Częstochowa.

Przepisy prawa zawarte w ustawie o publicznym transporcie zbiorowym stanowią, iż organizatorem publicznego transportu zbiorowego jest właściwa jednostka samorządu terytorialnego. Na podstawie przepisów zawartych w ustawie o publicznym transporcie zbiorowym zadaniem organizatora publicznego transportu zbiorowego jest określenie przystanków komunikacyjnych i dworców, których właścicielem lub zarządzającym jest jednostka samorządu terytorialnego, udostępnianie przystanków komunikacyjnych dla przewoźników oraz określenie warunków i zasad korzystania z tej infrastruktury.

Według "Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" **Planowana sieć komunikacyjna, na której województwo łódzkie planuje organizować przewozy, została opracowana w kontekście zapewnienia spójnej sieci transportowej umożliwiającej**[1]:

Sieć została zaplanowana w trzech wariantach:

- podstawowym,
- uzupełniającym I,
- uzupełniającym II.

Wariant uzupełniający II może, po przeprowadzeniu stosownej analizy, rozszerzyć wariant podstawowy lub wariant uzupełniający I poprzez uruchomienie wojewódzkich drogowych przewozów publicznych na wybranych kierunkach w sytuacji, kiedy spełnione zostaną następujące warunki:

- na kierunkach tych zaprzestaną przewozów przewoźnicy prywatni,
- na kierunkach tych nie będzie możliwości lub uzasadnienia ekonomicznego do uruchomienia przewozów kolejowych,
- na uruchomienie takich przewozów pozwolą możliwości finansowe województwa.

Wariant ten przewiduje możliwość uruchomienia przewozów na liniach:

- Poddębice–Łódź,
- Rawa Mazowiecka–Brzeziny–Koluszki,
- **Pajęczno–Bełchatów–Łódź,**
- Wieruszów–Wieluń–Sieradz.
-

[1] Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Powyższy plan zakłada opcjonalne uruchomienie połączenia autobusowego z Pajęczna przez Bełchatów do Łodzi. Rozwiązanie to byłoby zbawienne dla komunikacji ze stolicą województwa, powinno jednak poprzedzone być analizą społeczną preferowanych godzin relacji na trasie, aby umożliwić mieszkańcom jak najbardziej optymalne godziny pobytu w Łodzi w sprawach urzędowych, medycznych i edukacyjnych.

Podpierając się mapami planistycznymi oraz mapami kolejowymi naszego powiatu i gminy, potwierdza się sytuacja rozwidlenia również w transporcie kolejowym i autobusowym. Niestety kolej nie okazuje się rozwiązaniem dla wcześniej wymienionych aspektów. Dodatkowo na załączonej mapie planowanych połączeń autobusowych brakuje planów połączenia pomiędzy Wieluniem i Radomskiem, co powinno podlegać głębszej analizie z punktu widzenia diagnozy potencjału.

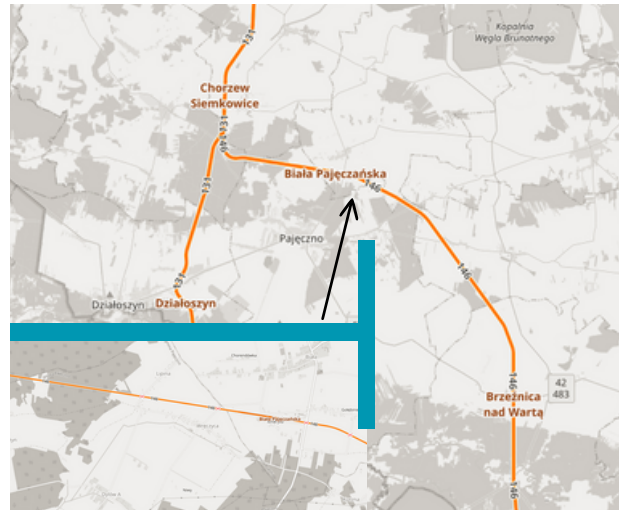

Źródło: Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

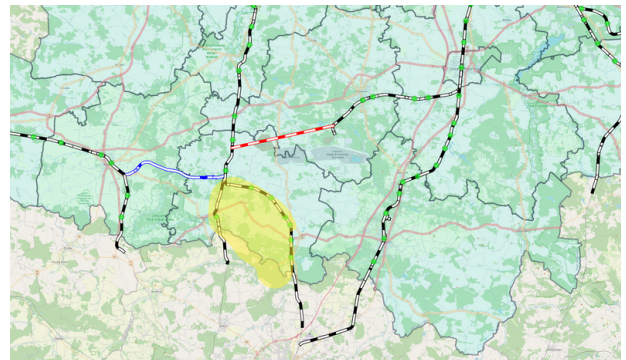
Pomimo projektu uruchomienia nowego połączenia kolejowego relacji Chorzew-Siemkowice nie wnosi on bezpośrednich wartości transportowych i potencjalnych wpływów ekonomicznych dla Gminy Pajęczno. Raczej na skalę gmin sąsiednich i Powiatu. Choć pojawiły się informacje o próbach przywrócenia połączeń osobowych ze stacji Biała Pajęczańska pamiętać należy, że jest to stacja w Gminie Rzęśnia o nazwie historycznej. Mieszkańcy zapewne chętnie skorzystają z tych połączeń do Łodzi oraz Częstochowy, dlatego jest to rozwiązanie bardzo pozytywne, które Gmina Pajęczno będzie wspierać jako póki co jedyną opcję na wpięcie mieszkańców do ruchu kolejowego. W tym aspekcie należy nawiązać kreatywne i rozwojowe rozmowy z Gminą Rzęśnia, aby graniczna stacja kolejowa mogła stać się wspólnym projektem stymulującym obie gminy.

Z drugiej strony jednak, bez zintegrowanego planu logistycznego gminy i powiatu, tego typu punkt połączeń może przynieść efekt dwojaki. Dając lepszą mobilność i dostęp do medycyny, edukacji czy kultury, lecz jednocześnie może skłaniać mieszkańców do podejmowania zatrudnienia w miastach poza powiatem co negatywnie wpłynie na osadnictwo w gminie w dłuższej perspektywie.

Na terenie województwa łódzkiego rolę regionalnego ośrodka rozwoju dla gminy pełni miasto Wieluń, choć ta rola przenika się z Radomskiem i Bełchatowem. Niestety nie działają na ten moment funkcjonalne połączenia transportu publicznego ze stolicą województwa, poza bardzo nielicznymi ofertami prywatnych przewoźników. Stanowi to o trudnościach w dostępie do usług administracji wojewódzkiej, kierunków studiowania i relokacji, czy też dostępie do usług medycznych. To zjawisko determinuje wśród mieszkańców wyraźny odwrót w stronę Częstochowy jako miasta handlowego i usługowego. Obserwowalne jest zjawisko "osuszenia" Pajęczna. Poza diagnozą techniczno-merytoryczną i materiałami źródłowymi w opiniach mieszkańców widać wyraźne odzwierciedlenie tych problemów. Ocenę jakości transportu publicznego i wykluczenia transportowego prezentują załączone wykresy.

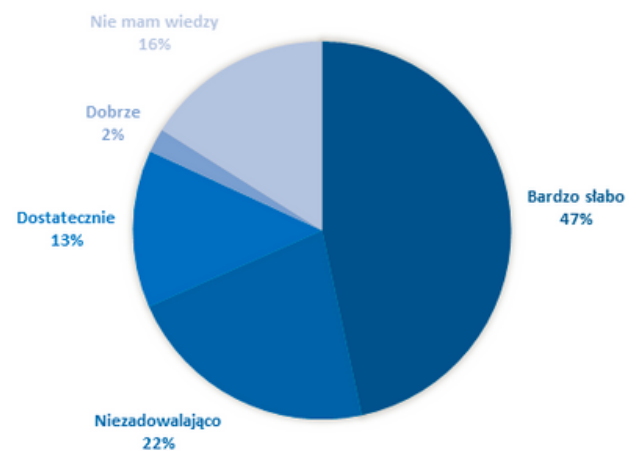

Opracowanie własne na podstawie: <https://www.openrailwaymap.org/>

Opracowanie własne na podstawie mapy: <https://www.portalmorski.pl/wiadomosci/porty-logistyka/53508-kolejowe-inwestycje-w-województwie-lodzkiem>

Usługi transportu publicznego dalekobieżnego (na terenie województwa i większych miast sąsiednich) w ocenie respondentów diagnozy.

Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badania i opracowanie własne.

Choć planowane jest połączenie autobusowe na trasie Pajęczno-Belchatów-Łódź nie ma pewności co do jego ekonomii i utrzymania jako stałego połączenia ze stolicą województwa łódzkiego. Położenie Pajęczna w układzie drogowym, nie jest również atrakcyjne czy w pełni opłacalne dla komercyjnego transportu osobowego. Meandrowanie pomiędzy rozproszonymi wioskami powiatu czy gmin sąsiednich nie kalkuluje się ekonomicznie. Świadczyć o tym może upadek i zamknięcie oddziału PKS Częstochowa, który historycznie obsługiwał te relacje. Zaskutkowało to wówczas sprzedażą centralnego dworca autobusowego prywatnym inwestorom i koniecznością przeniesienia tej usługi na plac targowy dalej od centrum, co miało negatywne skutki na tranzyt, logistykę miejską i spójność centrum miasta.

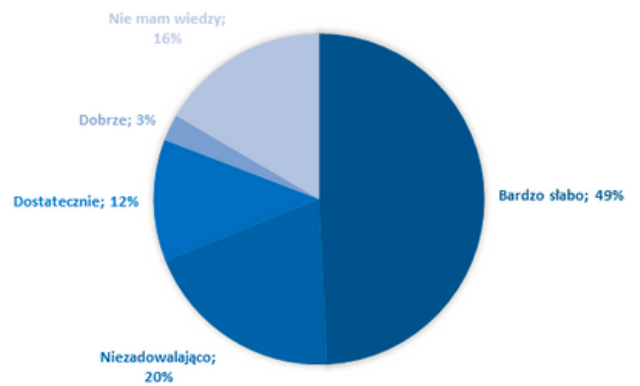
Jak widać na załączonych wykresach pobocznych w opinii mieszkańców usługi transportu zarówno blisko jak i dalekobieżnego oceniane są bardzo słabo i niezadowolająco. Natomiast ocena wykluczenia transportowego sołectw jest bardzo wyraźna. Istotną daną jest również odległość jaką średnio według odpowiedzi respondentów pokonują mieszkańcy gminy dojeżdżając do pracy, **odległości jasno wskazują, że transport od 5 do 40 kilometrów jest codziennością dla ponad 45% respondentów.**

Wiedząc, że mobilność jest kluczem do sprawnej gospodarki, świadczenia usług oraz jakości życia priorytetowym staje się wzmożone działanie i współdziałanie na skale powiatową oraz międzygminną w celu wykreowania i zainwestowania w lokalny system transportu publicznego.

Pajęczno jako centralna część powiatu mogłaby być centralnym punktem takiego przedsięwzięcia również ze względu na siedzibę i urzędy powiatowe do których mieszkańcy również powinni mieć optymalny dostęp.

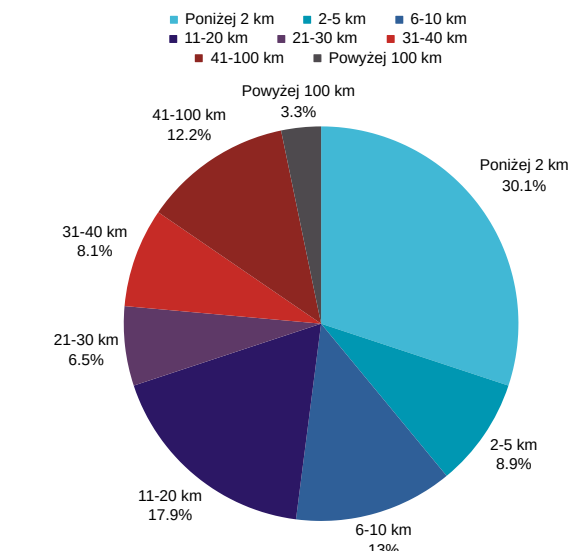
Dzięki podwalinom wykreowanym w Strategii elektromobilności oraz Studium uwarunkowań, projekt ten ma wystarczającą bazę informacji merytorycznych. Niezbędne są jednak środki finansowe na pobudzenie tych projektów.

Usługi transportu publicznego (na terenie gminy) w ocenie respondentów diagnozy.

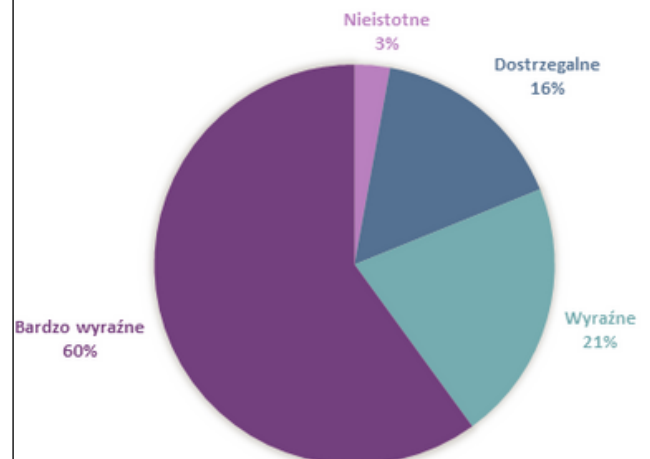
Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badania i opracowanie własne.

Ile kilometrów dziennie pokonuje Pan/Pani dojeżdżając do miejsca pracy?

Źródło: Rozwój współpracy i wórn wsparcia przedsiębiorców na terenie Gminy Pajęczno. Badania i opracowanie własne.

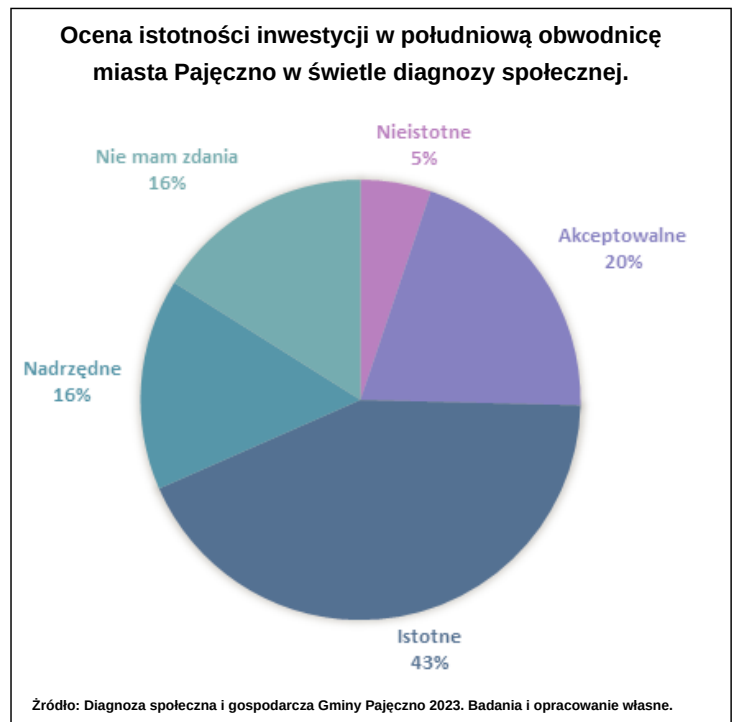
Ocena zjawiska wykluczenia transportowego w mniejszych wsiach (deficyt komunikacji publicznej) w opinii mieszkańców gminy.

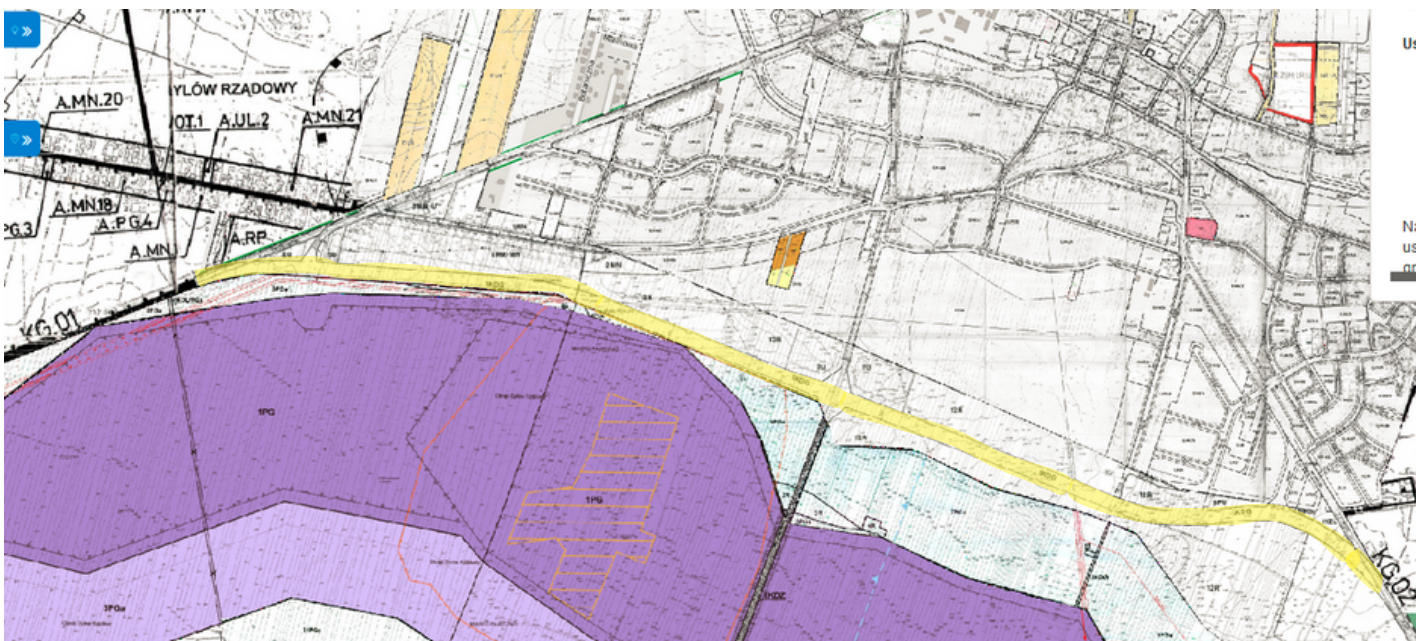
Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badania i opracowanie własne.

Projekt południowej obwodnicy Pajęczna

Gmina Pajęczno od wielu lat pracuje nad koncepcją i opracowaniami mającymi na celu utworzenie południowej obwodnicy miasta, która znacząco odciążałaby centrum i przekierowała ruch wielkotonażowy poza ściśle centrum Pajęczna. Mogłaby również stanowić nową pobudzającą infrastrukturę dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Projekt jest wymagający głównie ze względu na rozliczne poprzeczne działki oraz wieloletnie plany wydobywce Cementowni Warta S.A. (tereny obecnego i przyszłego wydobycia zaznaczone na fioletowo), która gra kluczowego partnera przemysłowego naszej gminy oraz powiatu. Poniższa mapa MPZP przedstawia wrysowany plan i planowaną trasę przebiegu obwodnicy. Gmina wpisując poniższy projekt oraz zabezpieczając możliwości planistyczne stawia tę inwestycję jako jedną z nadrzędnych z punktu widzenia strategicznego rozwoju miasta, ekonomii oraz jakości życia. Podobnie mieszkańcy, którzy w ramach badania diagnostycznego wymieniali utworzenie obwodnicy jako inwestycje bardzo istotną oraz nadrzędną. Przedsiębiorcy w pytaniach otwartych podkreślali istnienie obwodnicy jako najważniejszą inwestycję dla ich rozwoju.

Południowa obwodnica miasta Pajęczno na Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.

Opracowanie własne na podstawie MPZP. Źródło: <https://sip.gison.pl/pajeczno>

Analiza SWOT - Lokalizacja administracyjna i uwarunkowania tranzytowo-funkcyjne.

MOCNE STRONY

- horyzontalne połączenie drogą krajową nr 42 jako optymalna droga tranzytowa i gospodarcza w równych odległościach od Wielunia i Radomska. Przystanek pomiędzy miastami odzyskanych szans w SRWŁ 2030;
- łatwe i optymalne połączenie z województwem śląskim i Częstochową jako największym miastem usługowym w promieniu 50 km;
- zaplecze kolejowe w gminach sąsiednich i na terenie powiatu jako opcja handlowa cargo dla większych przedsiębiorców i inwestorów (współpraca sąsiedzka gmin na skalę powiatu);
- centralne położenie w kraju, bliskość autostrady A1 północ-południe, bliskość 3 znaczących portów lotniczych Kraków Balice, Katowice-Pyrzowice, Łódź Lublinek;
- Gmina posiada Strategię Elektromobilności ułatwiającą proces decyzyjny i tworzenie projektów;
- Gmina posiada zidentyfikowane kierunki działań wynikające ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta mające na celu poprawę infrastruktury drogowo-tranzytowej.

SZANSE

- wzmocnienie roli Pajęczna i gminy jako punktu "magazynowo-usługowego" i partnera na trasie Wieluń-Radomska, zacieśnienie współpracy pomiędzy trzema miastami, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Pajęczna;
- nawiązanie szerszej współpracy na szczeblu powiatu i gmin sąsiednich w celu opracowania wspólnego planu transportu publicznego i optymalizacji nowych inwestycji drogowych (współinwestycje), optymalizacja przepływu lokalnego kapitału ludzkiego, wytworzenie unikatowego systemu transportu międzygminnego optymalnego dla mieszkańców gminy i powiatu zintegrowanego z planami wojewódzkimi;
- odnowienie połączeń osobowych na stacji Biała Pajęczańska (gmina Rząśnia) i alternatywa dla mieszkańców w transporcie kolejowym;
- budowa południowej obwodnicy miasta jako odciążenie centrum miasta.

SŁABE STRONY

- wyizolowanie tranzytowe gminy na linii północ-południe, utrata strumieni handlowych i transportowych na rzecz gmin sąsiednich, "rozwidlenie" pomiędzy kluczowymi trasami regionalnymi i kolejowymi;
- peryferyjny charakter na skraju województwa z utrudnionymi opcjami transportowymi (osobowymi) do Łodzi jako stolicy województwa;
- niewielka rola gminy Pajęczno w obecnych planach inwestycji rozwojowych tras autobusowych i kolejowych o znaczeniu regionalnym;
- brak południowej obwodnicy miasta i przeciążenie centrum ruchem samochodów ciężarowych i TIR (pośrednio zwiększenie smogu i zakorkowanie głównej arterii miasta);
- brak zintegrowanego projektu powiatowego i międzygminnego na lokalny transport publiczny;
- niska opłacalność tras dla transportu publicznego dalekobieżnego, brak rozwiązań systemowych dla lokalnego transportu zbiorowego i powiatowo-gminnego;
- brak dogłębnej analizy transportowej i drogowej miasta i dróg gminnych, brak optymalizacji i planu inwestycyjnego.

ZAGROŻENIA

- zwiększające się utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej;
- marginalizacja społeczności gminy, sołectw w zakresie transportu publicznego dalekobieżnego (dla osób bez samochodu);
- zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej jeżeli nie pojawią się realne inwestycje drogowo-transportowe;
- odpływ mieszkańców i kapitału ludzkiego do miast w promieniu 50 km jako miejsca pracy, edukacji i rozwoju, depopulacja gminy;
- zwiększające się koszty mobilności mieszkańców;
- degradacja środowiska i szybsze zużycie dróg miejskich i lokalnych (brak obwodnicy), za czym idzie regularne zwiększone koszty napraw drogowych;
- znaczące zablokowanie centrum miasta poprzez brak miejsc parkingowych i nieoptymalną organizację ruchu, "samochodoza";
- zmniejszenie dostępności usług publicznych, medycznych i edukacyjnych (jako wynikowa do nieatrakcyjności transportowej);
- uzależnienie od usług prywatnych przewoźników, wzrost cen i brak alternatyw publicznych w przewozach;
- alienacja osób starszych i chorych bez powiatowo-gminnego transportu publicznego;
- paradoks obwodnicy, przekierowanie ruchu TIR poza miasto zmniejszy wpływ z handlu lokalnego (stacje benzynowe, restauracje, sklepy spożywcze) przy jednoczesnej optymalizacji ruchu miejskiego, efekt usychania lokalnych biznesów;
- "drenaż mózgow" oraz kapitału przedsiębiorczego do Wielunia, Radomska, Bełchatowa i Częstochowy.

Podsumowanie.

Gmina Pajęczno z racji swojej geolokalizacji i umiejscowienia administracyjnego boryka się z szeregiem problemów natury transportowej, przepływów wartości handlowych i komunikacyjnych zarówno dla mieszkańców, jak i dla przedsiębiorców. Z racji praktycznie braku sieci kolejowej (poza kilka przejazdami), szczególnie dla transportu pasażerskiego oraz wystarczającej siatki połączeń autobusowych (blisko i dalekobieżnej), **mieszkańcy naszej gminy są w dużej mierze zdani na indywidualny transport samochodowy**. Bezpośrednie ulokowanie przy drodze krajowej nr 42 jest pozytywne gospodarczo, lecz negatywne społecznie i użytkowo dla centrum miasta, wyraźnie obniżając jakość życia w mieście, bezpieczeństwo drogowe oraz na wsiach, gdzie natężony ruch ciężarowy uprzykrza życie mieszkańcom (Makowiska, Stare Gajęcice, Janki, Dylów Rządowy). Gmina posiada zidentyfikowane kierunki i obszary inwestycyjne w ramach Studium Uwarunkowań oraz Strategii elektromobilności, co stanowi rzetelną bazę do rozpoczęcia nowych działań w zakresie współpracy na skale powiatu zintegrowanego systemu logistycznego pobudzającego region, który miałby szansę zniwelować negatywne zjawiska związane z mobilnością mieszkańców gminy. Nadrzędny projekt obwodnicy miasta, który od prawie 20 lat przewija się w planach, powinien zostać potraktowany jako inwestycja regionalna, a nie lokalna. Korzyści byłyby wielopokoleniowe, a Gmina Pajęczno odblokowałaby szereg obszarów inwestycyjnych i społecznych, które już czekają na realizację. Rozpoczęcie wydobywania wapienia dla Cementowni Warta S.A na terenie przyległym jest już faktem. Droga z infrastrukturą odgradzającą Dylów Rządowy, oraz południową część miasta, dopełni zamysł planistyczny, odgradzając w pewien sposób część miejską i mieszkalną od górniczo wydobywczej.

Takie warunki wymagają kreatywnych i odważnych rozwiązań w kwestii zbudowania środowiska inwestorskiego dla przemysłu i kapitału ludzkiego, który jest w pewien sposób ograniczany przepływami transportowymi w skali gminy, lecz w skali Powiatu posiada dostęp do arterii krajowych. Gmina Pajęczno jest w grupie ryzyka całkowitym wykluczeniem transportowym obywateli na skalę województwa łódzkiego oraz marginalizacją na mapie drogowo-kolejowej, bez adekwatnych propozycji systemowych rozwiązań transportu publicznego. Poza obwodnicą największą szansą i potencjałem jest postawienie na wzmocnienie i zbalansowanie relacji wschód-zachód z Wielunem, Bełchatowem oraz Radomskiem. Ważne jest rozsądne i przewidujące zorganizowanie stref inwestycyjnych równoległe do przyszłej budowy obwodnicy i planów wydobywczych, oraz opracowanie planu drogowego dla samego miasta, które do czasu inwestycji i ich efektów, musi odzyskać funkcjonalność i wyprzedzić efekty obwodnicy.

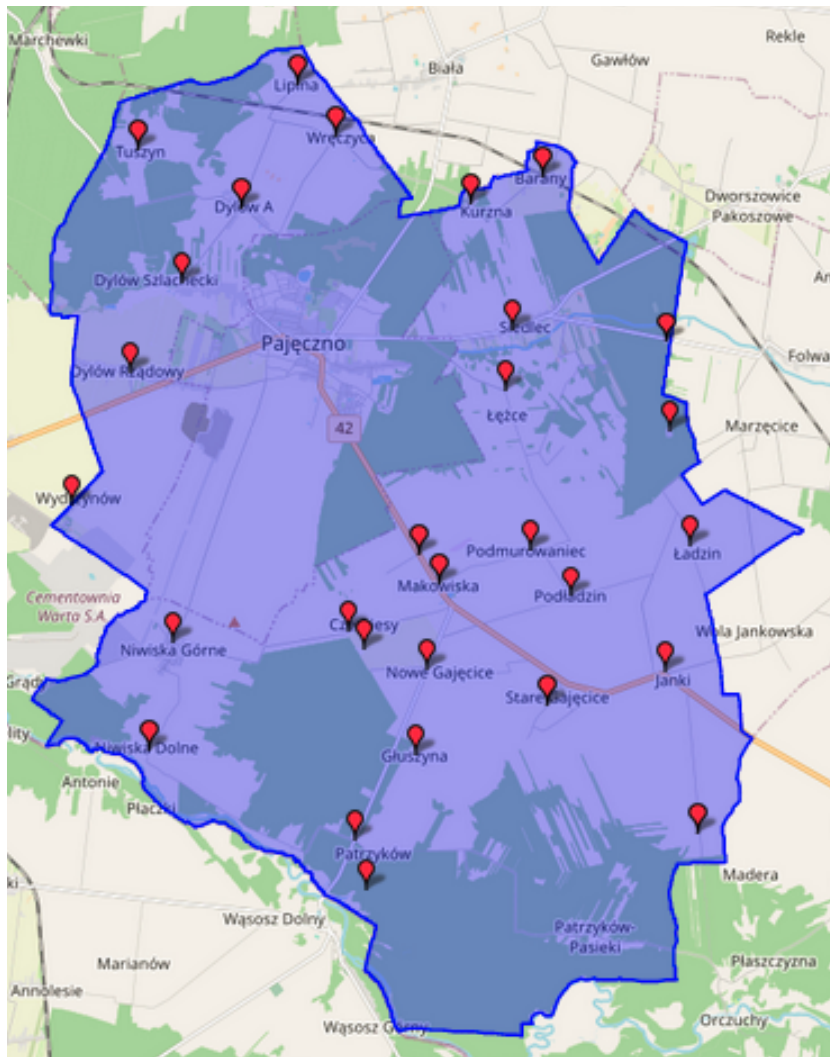
Wpięcie Pajęczna do strumienia przepływów.

Redefinicja, projekt logistyki gminnej i transportu publicznego. Obwodnica.

Struktury gospodarki przestrzennej, urbanistycznej i infrastrukturalnej

Gmina Pajęczno zajmuje powierzchnię 113 km², (11363 ha, w tym obszar miejski 2023 ha), co stanowi ok. 14% powierzchni powiatu oraz ok. 0,62% powierzchni województwa. W skład Gminy Pajęczno wchodzi następujące jednostki pomocnicze (podano przybliżoną liczbę mieszkańców) [1]:

Liczba mieszkańców Gminy Pajęczno z podziałem na sołectwa:

Pajęczno	6492 mieszkańców
Barany	42 mieszkańców
Czerkiesy	204 mieszkańców
Dylów A	128 mieszkańców
Dylów Rządowy	409 mieszkańców
Dylów Szlachecki	288 mieszkańców
Janki	239 mieszkańców
Kurzna	31 mieszkańców
Lipina	92 mieszkańców
Ładzin	196 mieszkańców
Łęczce	123 mieszkańców
Makowska	576 mieszkańców
Niwiska Dolne	121 mieszkańców
Niwiska Górne	347 mieszkańców
Nowe Gajęcice	388 mieszkańców
Patrzyków	329 mieszkańców
Podładzin	138 mieszkańców
Podmurowaniec	167 mieszkańców
Siedlec	380 mieszkańców
Stare Gajęcice	270 mieszkańców
Tuszyn	73 mieszkańców
Wręczyca	211 mieszkańców

Źródło: Raport o stanie gminy Pajęczno za 2022 r.

Mapa obszarowa terenu Gminy Pajęczno. Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Pajeczno#urzedy-i-instytucje

W użytkowaniu ziemi przeważają użytki rolne, stanowiące 67,19% ogólnej powierzchni gminy. Przeważające – rolnicze wykorzystanie obszaru gminy powoduje, iż w 2020 roku grunty orne zajmowały prawie 57,76% powierzchni całej gminy. Dla obszaru miejskiego wskaźnik ten wynosił już ok. 53,18%. Odrotnie proporcje wyglądały w przypadku gruntów zabudowanych – w skali gminy było to 3,58% jej powierzchni, natomiast w mieście odsetek ten wynosił 8,30%. Tereny zabudowane w wiejskiej części gminy zajmowały zaledwie 2,55% ich powierzchni. Lasy stanowią 28,70% ogólnej powierzchni gminy, a grunty pod wodami 0,52%. Dominujący odsetek powierzchni użytków rolnych w całkowitej powierzchni gminy świadczy o znaczącej roli rolnictwa na jej terenie.

Struktura użytkowania gruntów według stanu na 1 stycznia 2020 roku

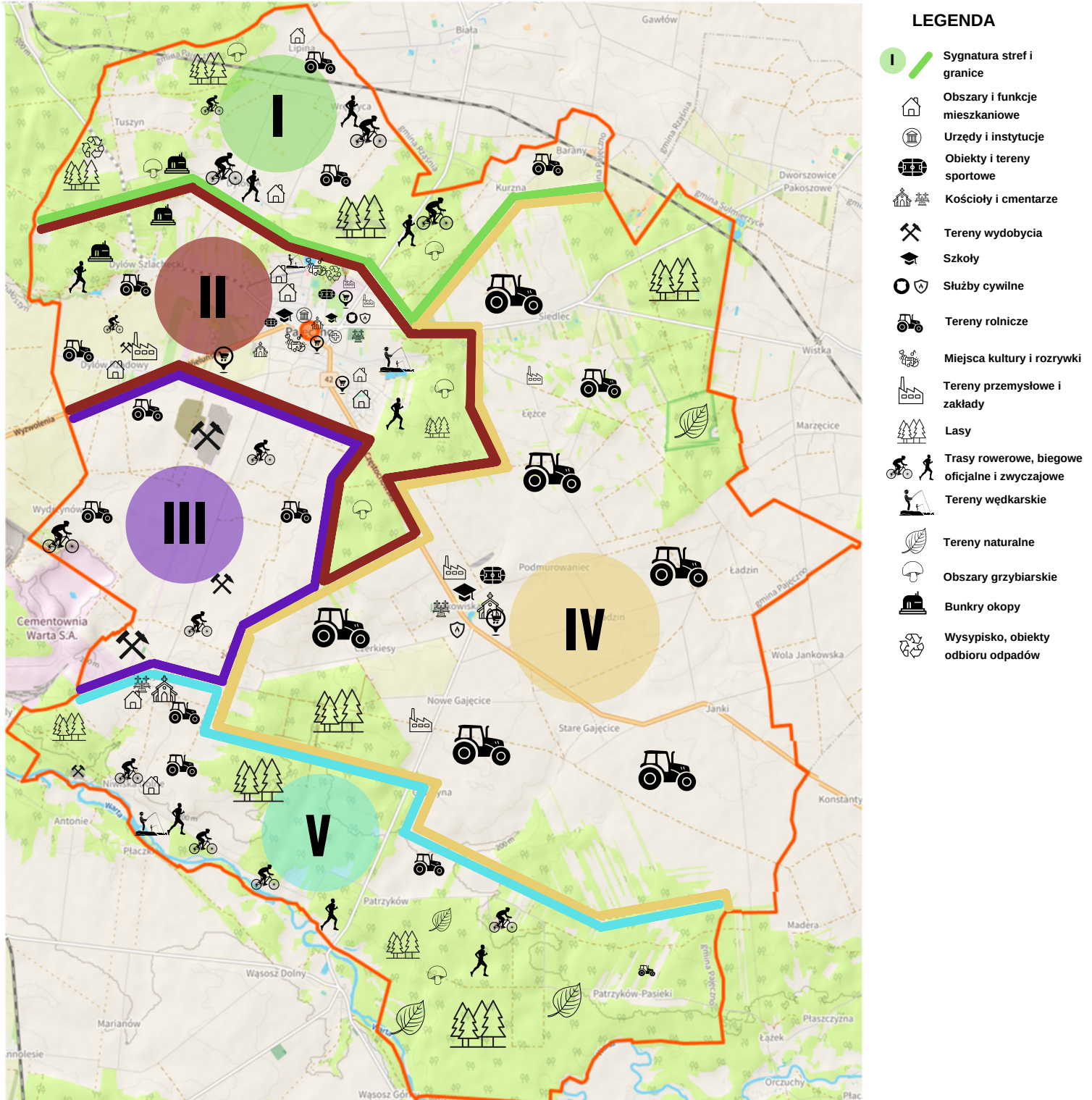
Rodzaj gruntów	Obszar miejski [ha]	Obszar wiejski [ha]	Gmina ogółem [ha]	udział % w powierzchni gminy ogółem
Użytki rolne	1215	6420	7635	67,19%
grunty orne	1076	5487	6563	57,76%
sady	4	23	27	0,24%
łąki trwałe	49	302	351	3,09%
pastwiska trwałe	43	303	346	3,04%
grunty rolne zabudowane	27	199	226	1,99%
grunty pod stawami	0	0	0	0,00%
grunty pod rowami	2	17	19	0,17%
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	0	9	9	0,08%
Nieużytki	14	80	94	0,83%
Grunty leśne	639	2622	3261	28,70%
Lasy	639	2622	3261	28,70%
grunty zadrzewione i zakrzewione	0	0	0	0,00%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	168	239	407	3,58%
tereny mieszkaniowe	35	11	46	0,40%
tereny przemysłowe	7	12	19	0,17%
inne tereny zabudowane	22	7	29	0,26%
zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	8	3	11	0,10%
tereny rekreacji i wypoczynku	6	2	8	0,07%
użytki kopalne	24	34	58	0,51%
drogi	66	156	222	1,95%
tereny kolejowe	0	14	14	0,12%
inne tereny komunikacyjne	0	0	0	0,00%
grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	0	0	0	0,00%
Grunty pod wodami	0	59	59	0,52%
grunty pod wodami	0	0	0	0,00%
podziemnymi	0	58	58	0,51%
powierzchniowymi płynącymi	0	1	1	0,01%
Użytki ekologiczne	1	0	0	0,00%
Tereny różne	0	0	0	0,00%
Razem	2023	9340	11363	100,00%

Źródło: geoportel województwa łódzkiego, <https://mapy.lodzkie.pl/mapa/struktura-wladania-gruntow-w-województwie-lodzkiem/>

Strefy i obszary funkcjonalne w kierunkach rozwoju

Poniższa mapa obrazuje w przybliżeniu granice oraz funkcje obszarowe oraz społeczno-gospodarcze jakie w charakterze, przeznaczeniu oraz aktywnościach jakie podejmują mieszkańcy wykorzystując poszczególne walory i infrastrukturę danej strefy.

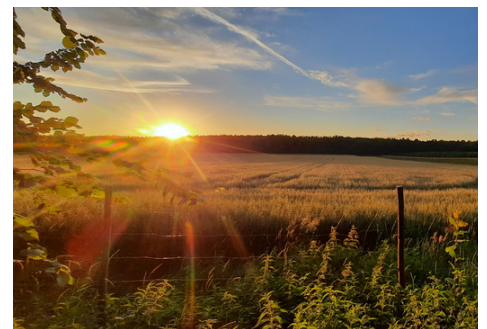
Istniejące strefy i funkcje obszarowe

Mapa przybliżona stref funkcjonalnych układu terenu Gminy Pajęczno: Opracowanie własne na podstawie openstreetmaps.org

Strefa I północna – rolno-leśna

Obejmuje najmniejszy obszarowo teren położony w północnej części gminy. W jej granicach leżą wsie: Tuszyn, Lipina, Wręczyca, Dylów A, Kurzna, Barany oraz położone pomiędzy tymi wsiami pola uprawne i kompleksy leśne lasów własności prywatnej, kompleksy lasów państwowych przyległych do miasta Pajęczno od północnego wschodu oraz grunty tabelowe. Strefa ta charakteryzuje się rozwijającą się zabudową jednorodzinną, choć o charakterze rozproszonym, dużym udziałem lasów, przewagą gleb o niskich klasach bonitacyjnych i brakiem liczących się czynników rozwojowych. W tej strefie przebiega linia kolejowa, linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV wraz z projektowaną nową linią 110 kV oraz położone wśród lasów składowisko odpadów komunalnych o znaczeniu ponadgminnym. Na terenie tej strefy zlokalizowane są historyczne umocnienia Ringstadt, bunkrów oraz okopów z okresu II Wojny Światowej. Jest to teren chętnie uczęszczany przez biegaczy, rowerzystów oraz grzybiarzy. Z tego terenu widoczne jest już zwałowisko Szczerców KWB Bełchatów. Zawiera elementy sprzyjające aktywnemu wypoczynkowi, pomimo bliskości wysypiska śmieci we wschodniej części.

Strefa II centralna – zurbanizowana

Obejmuje tereny położone w centralnej części gminy wraz z miastem Pajęczno, zurbanizowanymi wsiami Dylów Szlachecki i Dylów Rządowy. Są to tereny z racji istniejących i planowanych urządzeń infrastruktury komunalnej najlepiej wyposażone we wszystkie media. Strefa ta charakteryzuje się koncentracją zabudowy miejskiej i podmiejskiej, a wsie Dylów Szlachecki i Dylów Rządowy w części są integralnie związane z miastem, stanowiąc jego przedłużenie na zachód i północny-zachód. Główny punkt usługowo-handlowy, szkoły, urzędy oraz zaplecze medyczne w tym szpital znajdują się w tej strefie. Najwięcej infrastruktury sportowej oraz kulturalno-rozrywkowej jest skoncentrowana w tej strefie. Ponadto trasa w kierunku Działoszyna posiada istniejące obszary zakładów produkcyjnych i przejawia największy potencjał utworzenia infrastruktury biznesowej, stref ekonomicznych oraz terenów przeznaczonych pod inwestycje zewnętrznego kapitału

Zdjęcia satelitarne poglądowe struktury zagospodarowania centralnej części Gminy Pajęczno.; źródło Geosystem: <https://polska.e-mapa.net/>

Strefa III południowo-zachodnia – przemysłowa

Jest to strefa obejmująca część gminy położoną na południe od projektowanej obwodnicy miasta Pajęczno w ciągu drogi krajowej nr 42 i wsi leżących od niej na południe, do kompleksu lasów państwowych w środkowej części gminy tj. Niwiska Górne i Wydrzynów oraz grunty rolne wsi Dylów Rządowy wraz z częścią gruntów rolnych południowej części miasta Pajęczno. Ta strefa w najbliższej przyszłości stanowić będzie o najwyższym rozwoju gminy oraz o jej dochodach, bowiem są tu położone udokumentowane na dużych obszarach (rzędu około 300 ha) złoża wapieni jurajskich, przeznaczonych do eksploatacji w obowiązujących planach miejscowych, gdzie ich użytkownik tj. Cementownia „Warta” SA przygotowuje się do uruchomienia wydobycia. Centralnym ośrodkiem strefy jest wieś Niwiska Górne.

Strefa IV wschodnia – rolnicza

Jest to największa obszarowo część gminy Pajęczno. Obejmuje wsie: Siedlec, Makowiska, Czerkiesy, Nowe Gajęcice, Stare Gajęcice, Podmurowaniec, Łężce, Podładzin, Ładzin i Janki, Tutaj jest też planowana budowa obwodnic wsi Makowiska i Janki w ciągu drogi krajowej Nr 42. W strefie tej występują zróżnicowane formy krajobrazu, a także zróżnicowane rodzaje zagospodarowania. Strefa ta jest wybitnie rolniczą i nadal taką pozostanie. Wsie są w ogromnej przewadze skupione po obydwu stronach dróg publicznych, a wyróżnia się jedynie wieś Makowiska – centralny ośrodek strefy. W rolniczych partiach strefy mają też być budowane elektrownie wiatrowe, jako część farmy wiatrowej.

Zdjęcia satelitarne poglądowe struktury zagospodarowania centralnej części Gminy Pajęczno.; źródło Geosystem: <https://polska.e-mapa.net/>

Strefa V południowa – ekologiczna

W strukturze gminy wyróżnia się funkcjonalnie i przestrzennie część najbardziej wysunięta na południe z dwoma dużymi kompleksami lasów państwowych i doliną rzeki Warty. Tu w rejonie wsi Patrzyków istnieje i ma dalsze predyspozycje rozwoju funkcja rekreacyjna, a lasy, dolina Warty i tereny przewidziane do zalesienia stanowią o projekcie objęcia ochroną prawną jako Pajęczańsko-Gidelski Obszar Chronionego Krajobrazu. Funkcje ekologiczne są tu wiodącymi, a rolnicze i rekreacyjne wykorzystanie terenu nie pozostają w kolizji z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu.

Studium i Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego obszaru gminy

PRZEZNACZENIA TERENÓW[1]

Zakres obszarowy pokryty planami zagospodarowania przestrzennego obejmuje 90% powierzchni Gminy Pajęczno, przy czym nie stanowią one jednolitej formy ustaleń, powodując duże rozdrobnienie, utrudniając sprawne oraz jednoznaczne określenie zagospodarowania terenów. Na obszarach znajdujących się poza obszarem obowiązywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego. Gmina Pajęczno posiada aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Pajęczno, zatwierdzone Uchwałą Nr 52/VI/19 z dnia 25.04.2019 r. Gmina posiada także system informacji przestrzennej w formie strony internetowej, na której znajduje się szereg informacji, min. klasyfikacja gleb, obszary cenne przyrodniczo, sieć infrastruktury technicznej, układ komunikacyjny. Strona daje możliwość sprawdzenia przeznaczenia nieruchomości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i studium, wraz z opcją podglądu wypisu i wyrysu dla wybranej działki oraz generowania dokumentów przez organ.

STRUKTURA FUNKCJONALNO - OSADNICZA WEDŁUG MPZP

Miasto:

- Zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo-usługowa pochodząca sprzed II wojny światowej, jest zlokalizowana głównie w centralnej części miasta w układzie urbanistycznym miasta średniowiecznego i jej zachowanie, ochrona i modernizacja musi być prowadzona w zgodzie z wytycznymi ochrony konserwatorskiej;
- Osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej zrealizowane na podstawie wcześniejszych planów miejscowych będą wymagać uzupełnienia w usługi lokalne oraz poprawy dotychczasowej obsługi komunikacyjnej;
- Pozostałe tereny mieszkaniowe przemieszane są z innymi funkcjami miasta i z tego względu będą wymagały porządkowania;
- W aktualnie obowiązującym planie miejscowym miasta wyznaczone są nowe tereny rozwojowe dla poszczególnych funkcji, są też wyznaczone nowe drogi i ulice zapewniające poprawę dotychczasowej obsługi komunikacyjnej tych terenów.

Gmina:

- Rozmieszczenie terenów mieszkaniowych na obszarze gminy wiąże się z ukształtowanymi już jednostkami osadniczymi;
- Wsie: Makowiska, Dylów Rządowy, Dylów Szlachecki, Niwiska Górne, Stare Gajęcice, Siedlec posiadają w obrębie terenów osadniczych historyczne obszary siedliskowe typu wiejskiego, wymagające podporządkowania nowej zabudowy rygorom ochrony konserwatorskiej;
- Miejscowości położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta charakteryzuje ruch budowlany wyższy niż na pozostałym terenie. Są to miejscowości, gdzie wydaje się rocznie więcej niż
- 20-30 pozwoleń na budowę tj. Dylów Szlachecki, Dylów Rządowy, Siedlec, Makowiska, Nowe Gajęcice;
- Specyficzną jest zabudowa we wsi Wydrzynów, gdzie zamrożenie ruchu budowlanego wskutek braku decyzji wynikających ze skutków oddziaływania Cementowni „Warta” S.A. w Trębaczewie spowodowało, iż w tej wsi ponad 90% zasobów pochodzi sprzed 1970 r. Dominacja „starych zasobów” mieszkaniowych jest charakterystyczna także dla wsi: Barany, Dylów „A”, Łężce, Lipina, Niwiska Dolne.

[1] Raport o stanie gminy Pajęczno za rok 2021

Infrastruktury techniczne, energetyczne i odnawialnych źródeł energii, wodnokanalizacyjne i gospodarka odpadami.

Infrastruktura techniczna

Infrastrukturą techniczną nazywa się zbiór różnego rodzaju urządzeń i obiektów o charakterze publicznym, niezbędnych do poprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej oraz społeczeństwa na określonym terytorium[1]. Stan i poziom nowoczesności infrastruktury warunkują zatem możliwości rozwoju danego obszaru oraz poziom życia społeczeństwa zamieszkującego go. W ramach infrastruktury technicznej wyróżnia się infrastrukturę: transportu, energetyczną, wodnokanalizacyjną, związaną z gospodarką odpadami oraz infrastrukturę łączności.

Ścieżki rowerowe

Długość ścieżek rowerowych na dzień 31.12.2021 rok wyniosła 3,16 km. Na dzień 31.12.2020 rok w gminie nie było bus-pasów i parkingów w systemie Parkuj i Jedź (Park & Ride). Nie zarejestrowano również wypisów z licencji na przewóz osób taksówkami oraz licencji na taksówki[1].

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA[2]

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie Gminy Pajęczno zajmuje się Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Częstochowie. Obszar Miasta i Gminy Pajęczno zasilany jest w energię elektryczną z trzech stacji transformatorowych WN/SN umiejscowionych poza granicami gminy. Są to:

- SE 110/15 kV „Dworszowice” — w miejscowości Dworszowice Kościelne - Kolonia, Gmina Brzeźnica Nowa, własność TAURON Dystrybucja S.A.,
- SE 110/15 kV „Wistka” - w miejscowości Dworszowice Pakoszowe, Gmina Sulmierzyce, własność PGE Dystrybucja S.A.,
- SE 110/15 kV „Działoszyn” - w miejscowości Działoszyn Gmina Działoszyn, własność PGE Dystrybucja S.A.

Z ww. stacji transformatorowych wyprowadzone są linie elektroenergetyczne 15 kV następujących relacji:

- -SE Dworszowice-Mleczarnia;
- -SE Wistka Pajęczno Ujęcie wody;
- -SE Działoszyn-Mleczarnia;
- -SE Działoszyn-Pajęczno;

które zasilają 63 stacje transformatorowe 15/0,4 kV, stanowiące własność Spółki TAURON Dystrybucja oraz 11 stacji będących własnością odbiorców.

Obszar gminy Pajęczno przecinają ponadto linie tranzytowe:

·wysokiego napięcia (110 kV) relacji:

- -SE Cykarzew SE Wistka (własność TAURON Dystrybucja S.A.)
- -SE Działoszyn SE Wistka (własność PGE Dystrybucja S.A.)
- najwyższego napięcia (400 kV):
- linia dwutorowa (własność PSE S.A.):
- -1 tor relacji: SE Dobrzeń — SE Trębaczew
- -2 tor relacji: SE Joachimów SE Trębaczew

[1] https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Pajeczno

[2] Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pajęczno

[1] „Znaczenie infrastruktury komunalnej dla rozwoju lokalnego i regionalnego – przykład województwa łódzkiego” Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki

Aktualnie istniejąca na terenie miasta i gminy Pajęczno infrastruktura elektroenergetyczna wysokiego, średniego oraz niskiego napięcia jest w dobrym, a częściowo w dostatecznym stanie technicznym oraz zapewnia zasilanie wszystkim zgłoszonym do przyłączenia obiektom. Moc zainstalowanych transformatorów w stacjach transformatorowych SN/nN oraz GPZ-tach dostosowana jest do występujących potrzeb. Istniejące typy stacji umożliwiają, w razie konieczności, wymianę transformatorów na jednostki o większej mocy. Wyjątek stanowi kilka stacji napowietrznych SN/nN starych typów, które są przewidziane do wymiany na nowe.

Mimo rezerw mocy, jakie występują w istniejących stacjach transformatorowych należy liczyć się z koniecznością budowy nowych stacji i linii elektroenergetycznych, podyktowaną potrzebami przyszłych inwestorów - zgodnie z wydanymi warunkami przyłączenia do sieci oraz zawartymi umowami. Budowa infrastruktury elektroenergetycznej będzie także konieczna na terenach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową. W celu zwiększenia niezawodności dostaw energii elektrycznej, zapewnienia odpowiednich parametrów jakościowych oraz skrócenia czasu przerw w dostawach energii elektrycznej. TAURON Dystrybucja S.A. prowadzi sukcesywną modernizację istniejących sieci, budowę nowych urządzeń elektroenergetycznych oraz tworzenie optymalnych układów pracy sieci, zgodnie z ustalonymi harmonogramami.

Gaz

Według zapisów w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pajęczno, teren gminy leży w obszarze działania EWE Energia sp. z o.o. z siedzibą w Międzyrzeczu. Na terenie gminy sieć obejmuje swoim zasięgiem wsie Dylów Rządowy i Dylów Szlachecki oraz miasto Pajęczno. System dystrybucji gazu zasilający teren gminy składa się z sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia. Gazowa sieć dystrybucyjna jest zasilana jest ze stacji zasilającej „Bąków I”. EWE Energia na terenie gminy dostarcza wysokometanowy gaz typu E zgodny z Polską Normą PN-C-04750.

Ciepłownictwo

Zaopatrzenie w ciepło w gminie Pajęczno odbywa się w większości z wykorzystaniem indywidualnych systemów zasilania, głównie w postaci małych kotłowni lokalnych i ogrzewania piecowego. W bilansie energetycznym miasta i gminy Pajęczno dominuje węgiel. W ostatnich latach obserwowany jest wolny, ale systematyczny proces zmiany nośników energii cieplnej na ekologiczne tj. energię elektryczną, gaz propan-butan, olej opałowy o niskiej zawartości siarki, kotłownie na biomasę.

INFRASTRUKTURA WODNOKANALIZACYJNA

Obowiązek zarządzania siecią wodociągowo-kanalizacyjną na rzecz Gminy Pajęczno wykonuje zakład budżetowy Miejski Zakład Komunalny w Pajęcznie, mający status przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w myśl ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym zaopatrzeniu w ścieki. W ramach swoich zadań Miejski Zakład Komunalny zarządza również oczyszczalnią ścieków w Pajęcznie.

Wodociągi

Źródłem zaopatrzenia w wodę są ujęcia wód podziemnych oraz sieć wodociągowa administrowana przez Miejski Zakład Komunalny w Pajęcznie. Ujęcia wód podziemnych są zlokalizowane[1]:

1) w Pajęcznie, przy ul. Wieluńskiej, składające się z dwóch studni głębinowych S1 i S2 o wydajności $Q_{max.h}=120$ m³/h, $Q_{max.d}=1800$ m³/d oraz eksploatację ujęcia w ramach ustalonych zasobów w ilości $Q=210$ m³/d; $s=10,5-13,0$ m, Studnie mają głębokość 70 m i 90 m.

2) w miejscowości Janki, składające się z dwóch studni zasadniczych S1 i S3 (pracujących na przemian) oraz studni awaryjnej S2 w ilości: $Q_{max.h}=140$ m³/h, $Q_{max.d}=1800$ m³/d oraz eksploatację ujęcia w ramach ustalonych zasobów w ilości:

- S-1 $Q_e=150$ m³/h; $s=13,3$ m,
- S-2 $Q_e=45$ m³/h; $s=13,6$ m,
- S-3 $Q_e=148$ m³/h; $s=1,6$ m.

3) ujęcie wody w Gajęcicach Nowych dla wsi Czerkiesy (czasem nazywane ujęciem Czerkiesy), składające się ze studni głębinowej, w ilości $Q_{max.h}=21 \text{ m}^3/h$, $Q_{max.d}=400 \text{ m}^3/d$ oraz eksploatacja ujęcia w ramach ustalonych zasobów w ilości: $Q = 22 \text{ m}^3/h$; $s=0,4 \text{ m}$.

4) w miejscowości Gajęcice Nowe, składające się ze studni głębinowej, w ilości: $Q_{max.h}=12 \text{ m}^3/h$, $Q_{max.d}= 112 \text{ m}^3/d$ oraz eksploatacji ujęcia w ramach ustalonych zasobów w ilości: $Q=20,4 \text{ m}^3/h$; $s=27,1 \text{ m}$.

5) w miejscowości Niwiska Górne czerpiące wody o ustalonych zasobach $56 \text{ m}^3/h$ przy depresji $s=7 \text{ m}$. Wielkość poboru wynosi maksymalnie $13,6 \text{ m}^3/h$. Pozwolenie wodno-prawne jest udzielone do 2031 r.

- Ujęcie w Pajęcznie przy ul. Wieluńskiej obsługuje miasto Pajęczno oraz wsie: Dylów Rządowy, Dylów Szlachecki, Sadowiec, Siedlec i Łężce. Woda ze studni głębinowych jest tu podawana do hydroforni, gdzie jest chlorowana, a następnie dostarczana do zbiorników zapasowych. Ze zbiorników woda jest tłoczona do hydroforów, a następnie do sieci. Studnie głębinowe są wiercone, obudowane rurami stalowymi.
- Ujęcie w Nowych Gajęcicach składa się ze studni głębinowej i budynku hydroforni. Zaopatruje w wodę wsie: Nowe Gajęcice, Głuszyny i Patrzyków. Woda nie wymaga uzdatniania i tłoczona jest bezpośrednio na hydrofory za pomocą pompy głębinowej.
- Ujęcie wody w Jankach składa się z trzech studni głębinowych, zbiornika zapasowego i stacji uzdatniania. Woda pobierana z ujęcia wykazuje ponadnormatywną zawartość żelaza w wodzie, dlatego konieczne jest stosowanie procesów odżelaziania, napowietrzania i filtrowania. Ujęcie wody w Jankach obsługuje wsie: Janki, Stare Gajęcice, Konstantynów, Dworszowice Kościelne i Kolonię, Wolę Jankowską, Ładzin, Podładzin, Makowiska i Podmurowaniec.
- Ujęcie wody w Czerkiesach składa się ze studni głębinowej i hydroforni. Zaopatruje w wodę wsie: Czerkiesy. Woda nie wymaga uzdatniania i jest podawana bezpośrednio do sieci.
- Ujęcie wody w Niwiskich Górnych zostało wybudowane i zaopatruje w wodę wsie Niwiska Górne i Niwiska Dolne. Składa się z jednej studni o głębokości 81 m czerpiącej wodę z poziomu jurajskiego i 2 hydroforów. Woda nie wymaga uzdatniania i jest podawana bezpośrednio do sieci.

Siec wodociągowa w gminie Pajęczno

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	109,1	109,1	111,4	111,5	111,5	111,5	111,8	111,8	111,8	111,8
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2 462	2 502	2 514	2 524	2 525	2 535	2 559	2 569	2 575	2 599
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dm ³]	338,6	341,4	349,2	366,1	368,3	364,9	372,9	349,4	361,7	357,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	11 266	11 252	11 288	11 283	11 289	11 268	11 221	11 092	11 074	-
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	28,8	29,0	29,8	31,3	31,5	31,2	32,0	30,2	31,5	31,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wszystkie wodociągi gminy Pajęczno są ze sobą połączone poprzez system zasuw, co gwarantuje dostawę wody w sposób ciągły.

Miejscowości: Dylów A, Wręczyca, Lipina, Kurzna, Barany są zaopatrywane w wodę pochodzącą z wodociągu Rząśnia (zakup wody), zaś wieś Wydrzynów jest zaopatrywany z wodociągu w gminie Działoszyn.

W 2021 roku w gminie Pajęczno funkcjonowało 111,8 km czynnej sieci wodociągowej wraz z 2599 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W latach 2012-2021 długość sieci zwiększyła się o 2,7 km. W 2021 roku gospodarstwom domowym dostarczono 357,4 dam³ wody, czyli o 18,8 dam³ więcej niż w roku 2012. Z sieci w 2020 roku korzystało 11 074 osoby, czyli 96,4% ogółu ludności. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca wzrosło w analizowanym okresie o 2,5 m³ i w 2021 roku wynosiło 31,3 m³.

Kanalizacja w gminie Pajęczno

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	47,0	47,0	47,0	47,0	47,0	47,0	47,2	47,2	47,2	47,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 290	1 308	1 324	1 331	1 351	1 357	1 365	1 370	1 375	1 384
ścieki oczyszczone odprowadzone [dam ³]	269	269,0	273,0	287,0	278,0	278,0	279,0	250,0	268,0	265,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	6 194	6 227	6 326	6 352	6 395	6 380	6 379	6 289	6 280	-
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	5 543	5 543	5 530	5 546	5 577	5 549	5 544	5 449	5 446	-

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Kanalizacja sanitarna i oczyszczanie ścieków

W 2021 roku na terytorium gminy funkcjonowało 47,2 km czynnej sieci kanalizacyjnej wraz z 1384 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Odprowadzono 265,0 dam³ ścieków. W 2020 roku z sieci korzystało 6 280 osób, czyli niespełna 54,7% mieszkańców. Sieć kanalizacyjna w gminie jest zatem słabo rozwinięta, konieczna jest jej rozbudowa i modernizacja zwłaszcza na terenach wiejskich. W 2022 roku wybudowano sieć wodociągową o długości 700 metrów PEHD DM 125 z trzema odgałęzieniami w pasie drogowym działki 493 obręb Pajęczno. Wykonawcą zadania był Miejski Zakład Komunalny w Pajęcznie. Wartość zadania wynosiła 177 718,56 zł. Środki finansowe pochodziły w 100% z budżetu Gminy Pajęczno.

W Gminie Pajęczno sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje miasto Pajęczno oraz miejscowości Dylów Rządowy, Dylów Szlachecki i Siedlec. Pozostałe miejscowości nie mają kanalizacji sanitarnej. Odbiorcą ścieków z obszaru gminy jest istniejąca, oddana do użytku w 2002 r. – miejska oczyszczalnia ścieków w Pajęcznie przewidziana do rozbudowy o obecnej przepustowości Qdśr = 1440 m³/d. Miejska oczyszczalnia ścieków w Pajęcznie odprowadza oczyszczone ścieki do cieku stanowiącego urządzenie melioracji wodnych szczegółowych o numerze ewidencyjnym 364 rurociągiem zamkniętym o średnicy 400 mm po działce położonej w Dylowie Rządowym. **Gmina jest w posiadaniu „Koncepcji modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków w Pajęcznie”, która przewiduje modernizację i rozbudowę istniejącej oczyszczalni ścieków. Burmistrz Pajęczna prowadzi postępowanie dotyczące wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji tego przedsięwzięcia.**

Na terenie Gminy Pajęczno funkcjonują także dwie przyzakładowe oczyszczalnie ścieków tj. biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 28 m³/d Przedsiębiorstwa PHU „Frubex-Bis” Sp.j. w Dylowie Szlacheckim oraz biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 30 m³/d Przedsiębiorstwa PHU „Frutico” w Nowych Gajęcicach. W gminie Pajęczno działa także 35 przydomowych oczyszczalni ścieków będących własnością osób prywatnych[1]. Jak zapisano w Raporcie o stanie Gminy Pajęczno za rok 2021 w gminie na terenie wiejskim gdzie nie ma kanalizacji zauważalne jest zwiększone zainteresowanie budową przydomowych oczyszczalni ścieków zamiast korzystania ze zbiorników bezodpływowych. Ukształtowanie gruntów na terenie gminy nie wszędzie daje jednak taką możliwość.

W maju 2021 roku Gmina Pajęczno podpisała umowę z Urzędem Marszałkowskim w Łodzi na realizację zadania pn. „Modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowości Janki wraz z budową pojedynczych systemów oczyszczania ścieków na posesjach mieszkańców Gminy Pajęczno”. Na ten cel Gmina Pajęczno otrzymała dofinansowanie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Zadanie będzie realizowane do kwietnia 2024 roku.

Inwestycja polega na modernizacji i doposażeniu stacji uzdatniania wody oraz ujęcia wody w miejscowości Janki oraz wykonaniu 16 pojedynczych systemów oczyszczania ścieków przy zamieszkałych nieruchomościach w otoczeniu ujęcia, w celu poprawy jakości gospodarki wodno-ściekowej i zapewnienia bezpieczeństwa dla zdrowia mieszkańców gminy Pajęczno.

INFRASTRUKTURA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI[1]

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w brzmieniu obowiązującym od 2013 roku gminy przejęły nadzór nad gospodarką odpadami komunalnymi, w tym obowiązek zorganizowania odbioru od mieszkańców odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych oraz zapewnienie zagospodarowania tych odpadów, utworzenie Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

Obsługę w zakresie odbioru odpadów komunalnych, zagospodarowania odpadów komunalnych oraz prowadzenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla Gminy Pajęczno w okresie od 01 stycznia 2021 do 31 grudnia 2021 zapewniła spółka

EKO-REGION Sp. z o.o. z/s w Bełchatowie. W ramach świadczonej usługi przeprowadzona została jedna akcja objazdowego odbioru odpadów wielkogabarytowych w miesiącu wrześniu 2021. Ilość odebranych odpadów teren gminy 60,00 Mg teren miasta 100 Mg.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach obowiązuje obowiązkowa segregacja u źródła tj. na każdej nieruchomości objętej gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na następujące frakcje: papier, szkło, tworzywa sztuczne i metal, odpady biodegradowalne i zmieszane odpady komunalne. Na terenie miasta Pajęczna powstanie Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Na realizację tego zadania Gmina Pajęczno pozyskała dofinansowanie ze środków rządowego programu Polski Ład w kwocie 2 523 913,77 zł., natomiast udział własny Gminy wynosi 132 837,57 zł co stanowi 5 % udziału w wartości inwestycji. Zakres zadania obejmuje: przebudowę budynku magazynowego na budynek składowy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, zmianę sposobu użytkowania stróżówki na budynek biurowy, budowę wagi samochodowej, budowę elektrycznej linii zasilającej, przyłącza wodociągowego, kanalizacyjnej instalacji odbiorczej, przyłącza kanalizacji deszczowej z separatorem oraz zakup wyposażenia do obsługi PSZOK. Na realizację tej inwestycji Gmina podpisała umowę z Wykonawcą na kwotę: 2 640 000 zł. Trwają prace budowlane. Planowane zakończenie tego zadania inwestycyjnego jest na III kwartał 2023 r.

[1] Raport o stanie Gminy Pajęczno za rok 2021

Drogownictwo

Infrastruktura drogowa w gminie obejmowała na 1 stycznia 2021 r. 94,56 km dróg gminnych publicznych i na dzień 31 grudnia 2022 r. długość dróg gminnych publicznych uległa zmianie i wynosi 93,30 km.

- Drogi asfaltowe stanowiły na początek 2022 r. 44,68 % wszystkich dróg (42,25 km), a dzień 31 grudnia 2022 r. 46,24 % wszystkich dróg (43,15 km).
- Drogi z kostki brukowej stanowiły na dzień 1 stycznia 2022 r. 4,55 % wszystkich dróg (4,31 km), a na dzień 31 grudnia stycznia 2022 r. 5,68 % wszystkich dróg (5,37 km).

W 2022 roku dokonano przeglądu 94,56 km dróg gminnych.

Prace remontowe dróg o nawierzchni gruntowej w ilości 17 km rozpoczęły się w marcu i były wykonywane sukcesywnie aż do końca listopada. Zlecane były prace profilowania nawierzchni drogi przy wykorzystaniu równiarki lub koparki oraz prace konserwacyjne wykonywane ręcznie. Prace remontowe dróg o nawierzchni asfaltowej w ilości 23 km dróg gminnych zostały zlecone do remontu bieżącego remonterem typu Patcher w okresie wiosennym, w okresie letnim 10 km, a w okresie jesiennym 19 km.

Długość ścieżki rowerowej uległa zmianie i wynosi 3,00 km. (ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Wieluńskiej, ul. Jana Pawła II, ul. Tuwima, ul. Józefa Piłsudskiego i ul. Leszka Czarnego)

Burmistrz Pajęczna w sprawach drogownictwa wydał:

- 22 decyzje - zezwolenia na zajęcie pasa drogowego drogi gminnej w celu prowadzenia robót nie związanych z gospodarką drogową lub potrzebami ruchu drogowego (decyzje na zajęcie pasa drogowego w celu prowadzenia robót i umieszczenia przyłącza gazowego, wodociągowego, elektroenergetycznego, budowy zjazdów z drogi gminnej);
- 26 decyzji - zezwoleń na zajęcie pasa drogowego drogi gminnej w celu umieszczenia urządzenia infrastruktury technicznej (decyzje na zajęcie pasa drogowego w celu umieszczenia przyłącza gazowego, wodociągowego, elektroenergetycznego);
- 65 decyzji - zezwoleń na lokalizację w pasie drogowym obiektu budowlanego lub urządzenia niezwiązanego z potrzebami zarządzania drogami lub potrzebami ruchu drogowego

Struktura własności i odpowiedzialności gminy Pajęczno za drogi lokalne.

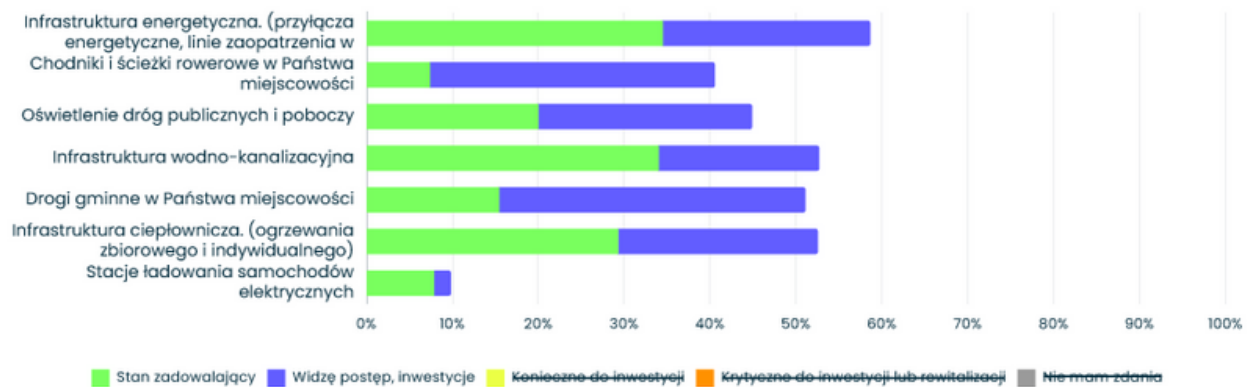
Inwestycje drogowe 2020-2023

	Wartość inwestycji
Inwestycje drogowe w 2020 roku.	595 886,71 zł
1. „Przebudowa drogi gminnej ulicy Letniej w Pajęcznie	130 134,02 zł
W ramach zadania została wykonana dokumentacja projektowa oraz roboty budowlane polegające na: wykonaniu konstrukcji jezdni na długości 90,34 m szerokości 4,5 m, wykonanie chodnika, wykonanie zjazdów indywidualnych, wykonanie obrzeży betonowych.	
2. Przebudowa drogi gminnej ulicy Kwiatowej w Pajęcznie	129 861,02 zł
W ramach zadania została wykonana dokumentacja projektowa oraz roboty budowlane polegające na: wykonaniu konstrukcji jezdni na długości 91,00 m szerokości 4,5 m, wykonanie chodnika, wykonanie zjazdów indywidualnych, wykonanie obrzeży betonowych.	
3. Modernizacja-remont drogi gminnej w miejscowości Lipina	335 891,67 zł
W ramach zadania wykonano nową nawierzchnię jezdni z dwiema mijankami. Długość jezdni objętej remontem to 805,67 m, szerokość 3,50 m (w miejscu mijanki 5,50 m).	
Inwestycje drogowe w 2021 roku.	4 112 249,34 zł
1. Rozbudowa drogi gminnej nr 109411E ul. Jana Pawła II w Pajęcznie	3 995 205,00 zł
W ramach zadania wykonano budowę oświetlenia ulicznego, powstanie nowej drogi wraz z dojazdami do nieruchomości, wydzielenie z istniejącego pasa drogowego: jezdni, ścieżki rowerowej i pieszo-rowerowej wraz z elementami zagospodarowania przestrzeni miejskiej w postaci pasa zieleni oraz opaski bezpieczeństwa. Na zadanie zostało pozyskane dofinansowanie z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Ramach Funduszu Dróg Samorządowych w wysokości ok. 64,67%.	
2. Przebudowa drogi gminnej ulicy Słowackiego w Pajęcznie	117 044,34 zł
W ramach zadania wykonano nową nawierzchnię jezdni wraz z chodnikiem. Wykonawca robót: PHU O BUD Olga Piłśniak z siedzibą 98-330 Pajęczno, ul. Zachodnia 4. Koszt całkowity - 117.044,34 zł.	
Inwestycje drogowe w latach 2022 roku	4 958 020,19 zł
1. Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych na Osiedlu Matusowiec w Pajęcznie nr 109464 E ul. Tuwima, nr 109435 E ul. Piłsudskiego, nr 109423 E ul. Leszka Czarnego	3 790 539,18 zł
W ramach zadania wykonano budowę oświetlenia ulicznego, budowę nowych dróg wraz z dojazdami do nieruchomości, wydzielenie z istniejącego pasa drogowego: jezdni, ścieżki rowerowej i pieszo-rowerowej wraz z elementami zagospodarowania przestrzeni miejskiej w postaci pasa zieleni oraz opaski bezpieczeństwa.	
W ramach zadania wykonano budowę oświetlenia ulicznego, budowę nowych dróg wraz z dojazdami do nieruchomości, wydzielenie z istniejącego pasa drogowego: jezdni, ścieżki rowerowej i pieszo-rowerowej wraz z elementami zagospodarowania przestrzeni miejskiej w postaci pasa zieleni oraz opaski bezpieczeństwa.	3 790 539,18 zł
W tym: etap I: brutto: 1.167.481,01 zł, etap II: brutto: 1303.757,82 zł, etap III: brutto: 1319.300,35 zł. Dofinansowanie w ramach środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 2575.600 zł. Zadanie było realizowane w latach 2021 – 2022.	1 167 481,01 zł
Inwestycje drogowe w 2023 roku.	7 877 021,83 zł
1. Przebudowa i remonty dróg w gminie Pajęczno.	
Remont (modernizacja) ulicy Ogrodowej w Pajęcznie, remont pobocza ul. Szkolna Makowiskach; przebudowa drogi gminnej Niwiska Dolne – Grądy etap II i III	2 951 313,60 zł
Wykonane zostały roboty na ulicy Ogrodowej w Pajęcznie, ulicy Szkolnej w Makowiskach oraz prace związane z przebudową drogi Niwiska Dolne - Grądy. Zadanie zostało odebrane i rozliczone. 95% dofinansowania w ramach Polskiego Ładu.	
2. Przebudowa i remonty dróg na terenie Gminy Pajęczno	
W ramach zadania zostało przebudowanych, wyremontowanych i zmodernizowanych 7 odcinków dróg na terenie gminy Pajęczno:	
1) Remont (modernizacja) ulicy Zielonej w Pajęcznie na odcinku ok. 400 m; 2	
2) Remont (modernizacja) ulicy Żeromskiego w Pajęcznie na odcinku ok. 200 m;	
3) Remont (modernizacja) ulicy Narutowicza w Pajęcznie na odcinku ok. 300 m;	
4) Remont (modernizacja) drogi gminnej w miejscowości Dylów Rządowy na odcinku ok. 1,5 km;	
5) Przebudowa drogi gminnej 1091108 E w miejscowości Tuszyn na odcinku ok. 1,0 km. Szerokość jezdni ok. 3,5 m z mijanką do szerokości ok. 5,0 m na długości ok. 25 m. Szerokość poboczy ok. 0,75 m.	4 399 811,08 zł
6) Przebudowa drogi gminnej 109162E ul. Polnej w Niwiskach Górnych na odcinku ok. 300 m. Szerokość jezdni ok. 5,0 m szerokość poboczy ok. 0,5 m.	
7) Remont chodnika na długości ok. 300 m i budowa nowego chodnika na długości ok. 100 m przy ulicy Wieluńskiej w Pajęcznie.	
Wartość zadania 4.399.811,08 zł w tym dofinansowanie ze środków Polskiego Ładu 3.572.344,46 zł.	
3. Remont ulicy Cichej w miejscowości Nowe Gajęcice.	
W ramach zadania wykonano nową nawierzchnię. Wykonawca robót była firma Przedsiębiorstwem Handlowo – usługowym „LARIK” Sp. o.o. z siedzibą ul. Klonowa 11, 42 – 700 Lubliniec. Wartość zadania wyniosła 525.897,15 zł. Na zadanie pozyskano dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu rozwoju Dróg.	525 897,15 zł
Inwestycje drogowe planowane na 2024 rok (przewidywane)	6 000 000,00 zł
1. Przebudowa i remonty dróg na terenie gminy Pajęczno – edycja trzecia.	
W ramach zadania planuje się:	
1) Przebudowę drogi gminnej nr 109402 E – ulicy Botanicznej i Malinowej w Pajęcznie na odcinku ok. 270 m;	
2) Przebudowę drogi gminnej nr 109153E – ul. Polej w Siedlcu na odcinku ok. 550,00 m;	
3) Remont (modernizację) drogi gminnej 109426 E – ulicy Rekreacyjnej w Pajęcznie wraz z remontem chodnika na odcinku ok. 350 m	
4) Remont (modernizację) drogi gminnej 109431 E – ul. Moniuszki na odcinku ok. 480 m wraz z remontem chodnika;	
5) Przebudowę ul. Zagajnikowej w Pajęcznie wraz z wykonaniem oświetlenia;	
6) Przebudowę drogi gminnej nr 109451 E- ulicy Ściegiennej w Pajęcznie na odcinku ok. 600 m wraz z wykonaniem ciągu pieszo – rowerowego i odwodnienia drogi;	
7) Rozbudowę drogi gminnej nr 109151 E w miejscowości Barany.	
	Planowane

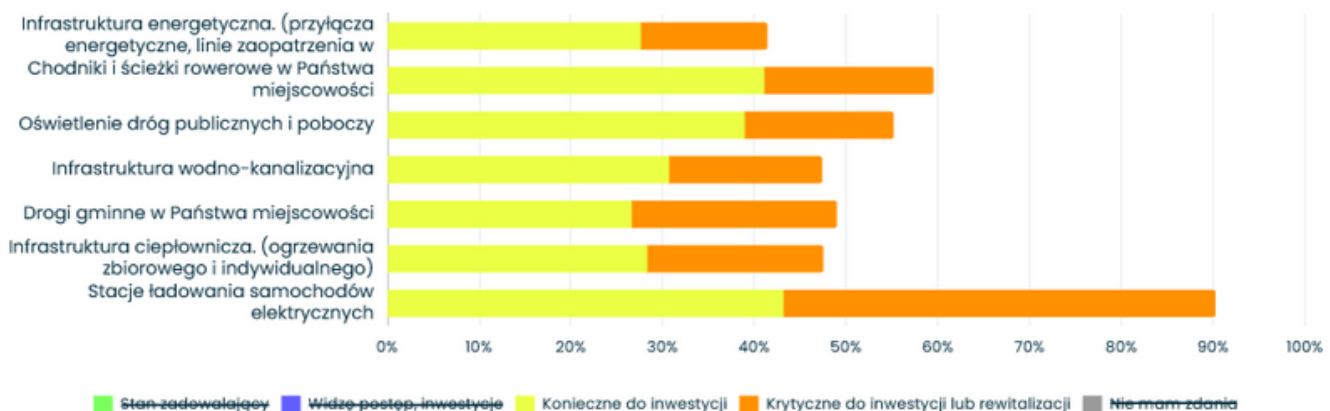

Podsumowując dział identyfikacyjny związany z istniejącą i rozwijaną infrastrukturą gminną, w ramach badania zidentyfikowaliśmy dodatkowe aspekty społeczne oceniające jakości poszczególnych elementów infrastruktury technicznej. Pozwoli nam to lepiej dobrać przyszłe priorytety działań i poznać opinie mieszkańców na ten temat.

Mieszkańcy w ramach diagnozy pozytywnie oceniają niższą infrastrukturę, wskazując jako zadowalającą i z widocznym postępem.

Mieszkańcy w ramach diagnozy negatywnie oceniają stan poniższej infrastruktury wskazując ją jako krytyczną do inwestycji.

Według powyższych wykresów, głównymi obszarami koncentracji w poprawie tych elementów infrastruktury technicznych powinno być:

- przygotowanie zaplecza i utworzenie stacji szybkiego ładowania samochodów elektrycznych
- wzmożone działania inwestycyjne w chodniki oraz ścieżki rowerowe
- wzmożone działania i inwestycje w oświetlenie dróg publicznych oraz poboczy
- gmina powinna podtrzymywać inwestycje w rozwój dróg lokalnych
- gmina powinna podtrzymywać inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną

Odnawialne źródła energii i Klaster Energii Odnawialnych

Odnawialne źródła energii

Według informacji zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pajęczno na terenie miasta i gminy Pajęczno TAURON Dystrybucja S.A. nie posiada własnych elektrowni wytwarzających energię elektryczną, zarówno w sposób konwencjonalny jak i ze źródeł odnawialnych. Do sieci dystrybucyjnej przyłączone są dwa źródła OZE będące własnością inwestorów tj.:

- mikroinstalacja fotowoltaiczna o mocy 5 kW, przyłączona do sieci niskiego napięcia w miejscowości Janki,
- elektrownia wiatrowa o mocy 99 kW, przyłączona do sieci średniego napięcia w miejscowości Dylów Rządowy.

W 2022 roku zakończono realizację projektu pn. „Odnawialne źródła energii w gminie Pajęczno”, realizowanego przez gminę w partnerstwie z powiatem pajęczańskim. W wyniku jego realizacji w budynkach mieszkalnych w gminie Pajęczno zainstalowano 304 instalacje fotowoltaiczne, 163 kolektory słoneczne i 46 kotłów c.o. na biomasę. Realizacja projektu doprowadzi do redukcji emisji CO₂ w wysokości 1867,58 ton równoważnika CO₂/rocznie. Będzie to możliwe dzięki zastąpieniu energii pozyskiwanej ze źródeł konwencjonalnych energią pochodzącą z wybudowanych odnawialnych źródeł energii. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych wyniesie 1,70 MWt, a energii elektrycznej 1,38 MWe.

Poza budynkami mieszkalnymi, instalacje fotowoltaiczne zainstalowano także na 3 budynkach użyteczności publicznej pozostających w zarządzie Starostwa Powiatowego w Pajęcznie:

- Powiatowa Pływalnia w Pajęcznie – ul. Sienkiewicza 5,
- Zespół Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Pajęcznie – ul. Sienkiewicza 5,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pajęcznie – ul. Wiśniowa 34/38.

Dofinansowanie przedmiotowego projektu uzyskano ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa IV Gospodarka niskoemisyjna, Działanie IV.1 Odnawialne źródła energii, Poddziałanie IV.1.2. Odnawialne źródła energii.

Gmina kreatywnie poszukuje nowych możliwości dotacyjnych związanych z odnawialnymi źródłami energii, dotacjami celowymi dla mieszkańców oraz analizuje możliwości technologiczne infrastruktury przesyłowej pod kątem dołączania kolejnych punktów i sieci OZE.

WOJEWODZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W ŁÓDZI

**Gmina Pajęczno uzyskała
dotację do wysokości
391.653,00 zł na realizację
zadania pn.:**

**"Zakup i montaż systemów energetycznych
wykorzystujących odnawialne źródła energii w
budynkach użyteczności publicznej należących do
Gminy Pajęczno"**

www.pajeczno.pl

Odnawialne źródła energii i Klaster Energii Odnawialnych

W kwietniu 2023 roku Gmina Pajęczno przystąpiła do współpracy nad utworzeniem i funkcjonowaniem lokalnego, międzygminnego klastra energii odnawialnej. Gmina partycypuje i rozwija ten projekt wiedząc, jak istotnym jest uodparnianie na kryzysy i optymalizacja źródeł energii elektrycznej. Szerokorozumiana ekologizacja i zwiększenie udziału OZE w miksie energetycznym mamy nadzieję, pozwoli w przyszłości zoptymalizować lokalne ceny prodą dla obecnych oraz przyszłych członków klastra. Taki format organizacji pozwala również na pozyskiwanie środków zewnętrznych na instalacje solarne, wiatrowe, biogazowe i inne alterantywne, co przyszłościowo daje wiele możliwości na reorganizację zasobów technicznych wytwarzania i pozyskiwania energii na lokalna skalę. Projekt jest w fazie organizacyjnej.

“W Urzędzie Miasta i Gminy Działoszyn cztery gminy z powiatu pajęczńskiego - Działoszyn, Sulmierzyce, Rzęśnia i Pajęczno podpisały porozumienie w sprawie utworzenia klastra energii.

- Dzięki naszemu zaangażowaniu w klaster energii, będziemy mogli wnioskować o pozyskanie środków na budowę i rozwój infrastruktury opartej na odnawialnych źródłach energii. Przede wszystkim, zamierzamy składać wnioski o fundusze na instalację fotowoltaiki, pomp ciepła oraz magazynów energii dla naszych mieszkańców - podkreślił podczas uroczystości podpisania porozumienia burmistrz Rafał Drab.

- Jestem przekonany, że nasza aktywność w ramach klastra energii przyniesie realne korzyści i pozwoli na obniżenie rachunków za prąd - dodał burmistrz Rafał Drab.

Współpraca w ramach klastra energii zapewni lokalnej społeczności szeroką gamę korzyści. Wprowadzenie odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy, wzrostu lokalnej gospodarki i zwiększenia konkurencyjności regionu.

Przedsiębiorcy mogą liczyć na rozwój rynku energii odnawialnej oraz na dostęp do wsparcia i doradztwa w zakresie efektywności energetycznej. Klaster energii jest inicjatywą, która nie tylko przyniesie korzyści ekonomiczne, ale również ochroni środowisko naturalne i poprawi jakość życia mieszkańców.

Klaster energii jest skierowany do szerokiego grona, które związane jest z energią elektryczną. Stanowi platformę współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, przedsiębiorcami, ich organizacjami oraz innymi instytucjami i podmiotami, które deklarują chęć zaangażowania się w realizację postawionych celów. “ [1]

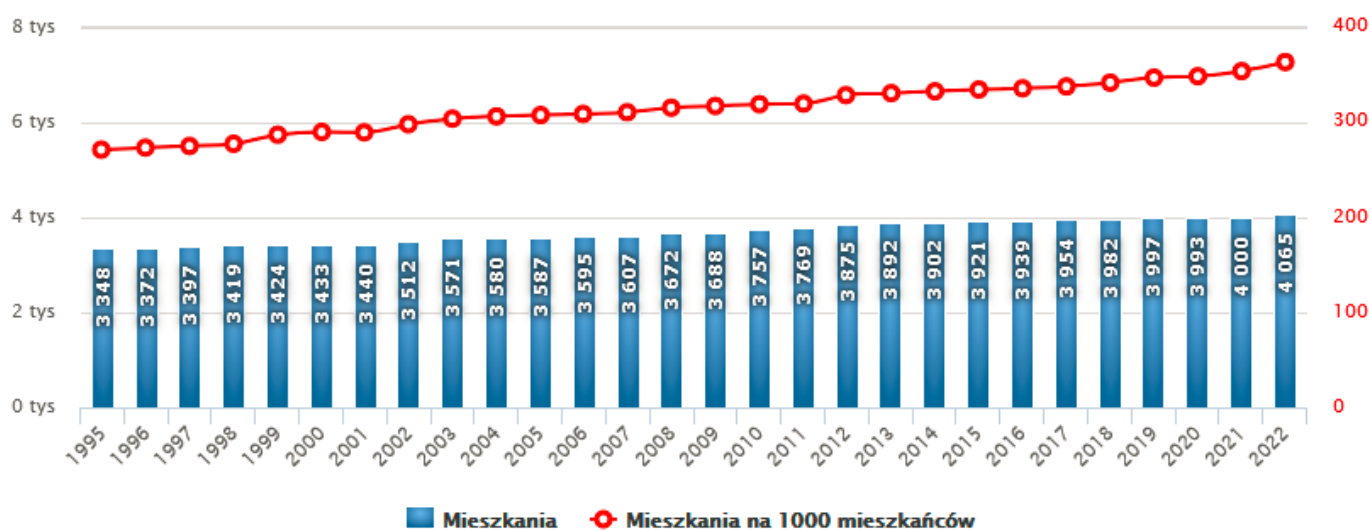

Urbanistyka, zabudowa i charakterystyka zasobów mieszkaniowych

W 2022 roku w gminie Pajęczno oddano do użytku 89 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 7,96 nowych lokali. **Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski.** Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Pajęczno to 4 065 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 364 mieszkania. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 53,9% mieszkań zostało przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, 46,1% na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Pajęczno to 3,71 i jest porównywalna do przeciętnej liczby izb dla województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniejsza od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce.

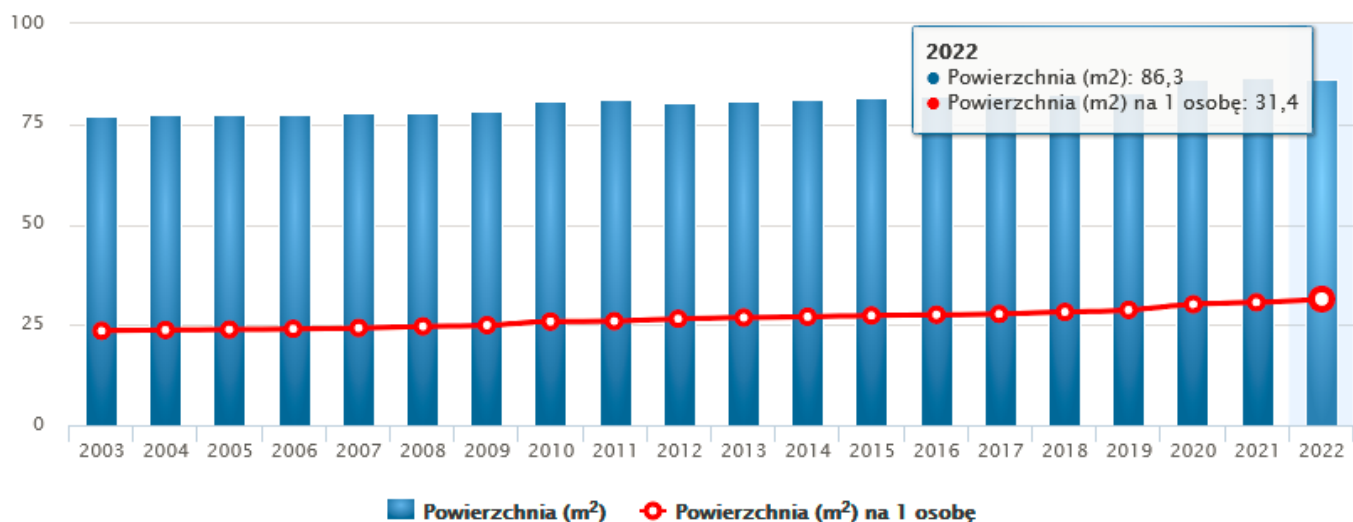
Liczba mieszkań w latach 1995–2022

(Źródło: GUS)

Przeciętna powierzchnia (m²) użytkowa mieszkania w latach 2003–2022

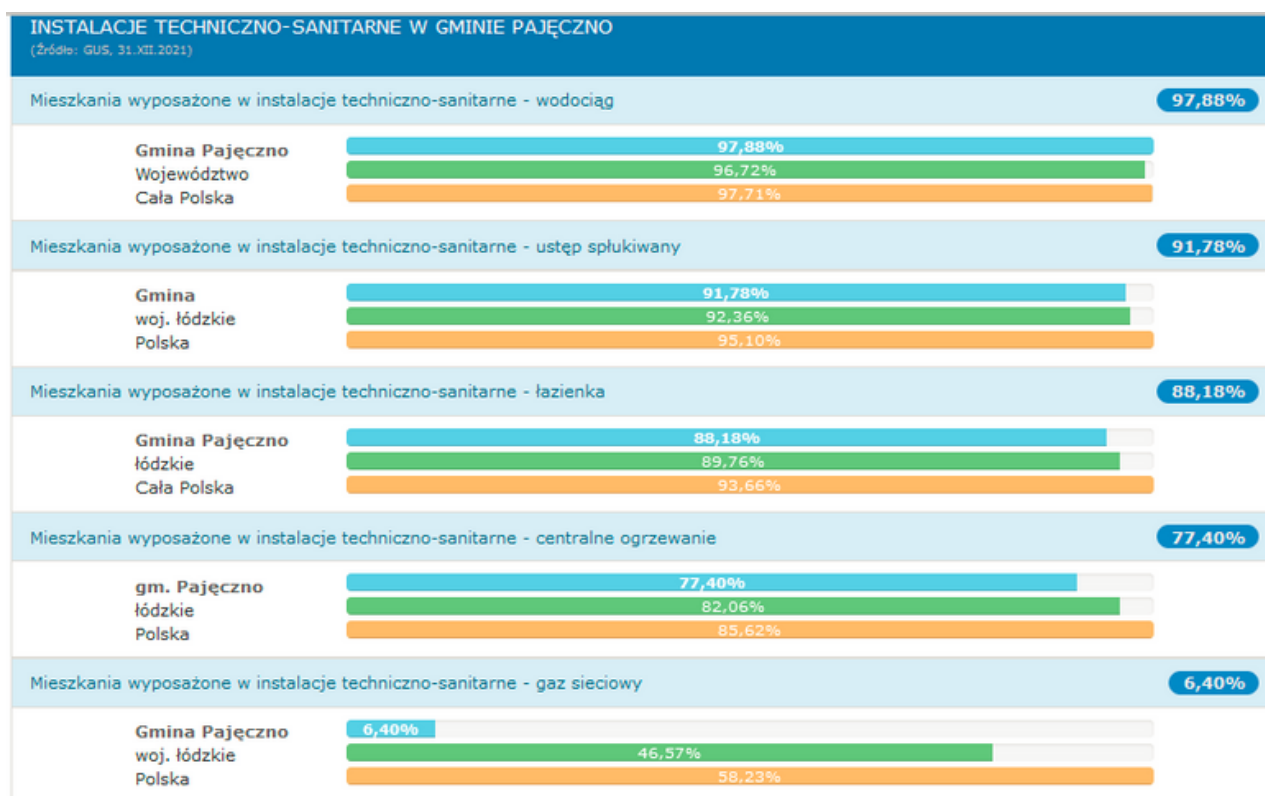
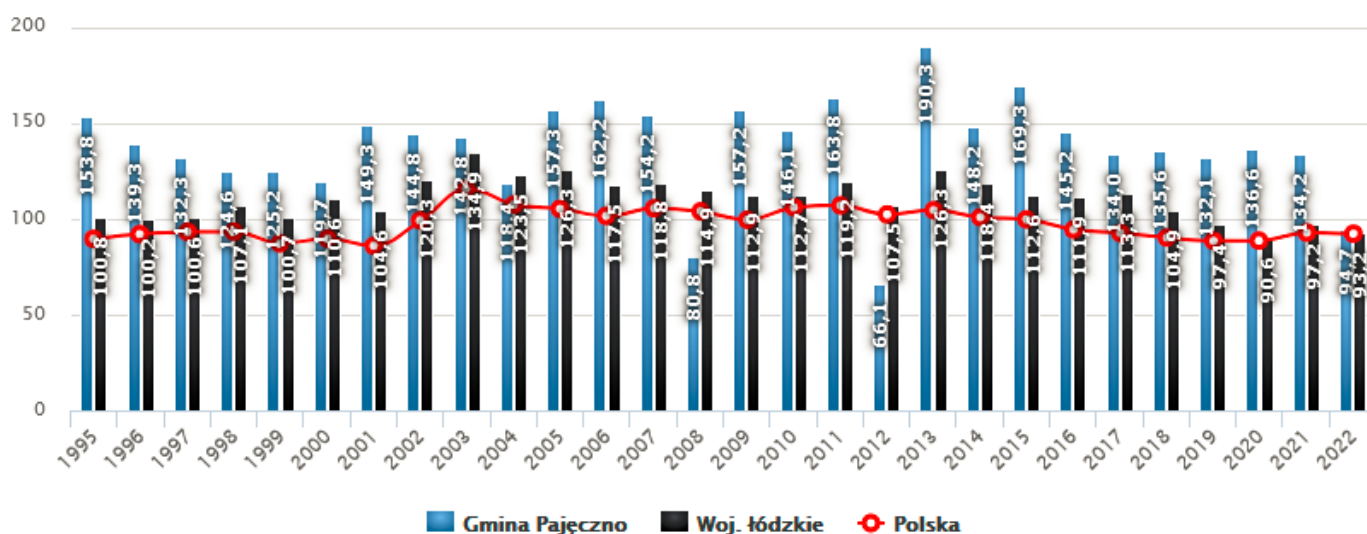
(Źródło: GUS)

Urbanistyka, zabudowa i charakterystyka zasobów mieszkaniowych

Powierzchnia (m²) nieruchomości oddanych do użytku w latach 1995–2022

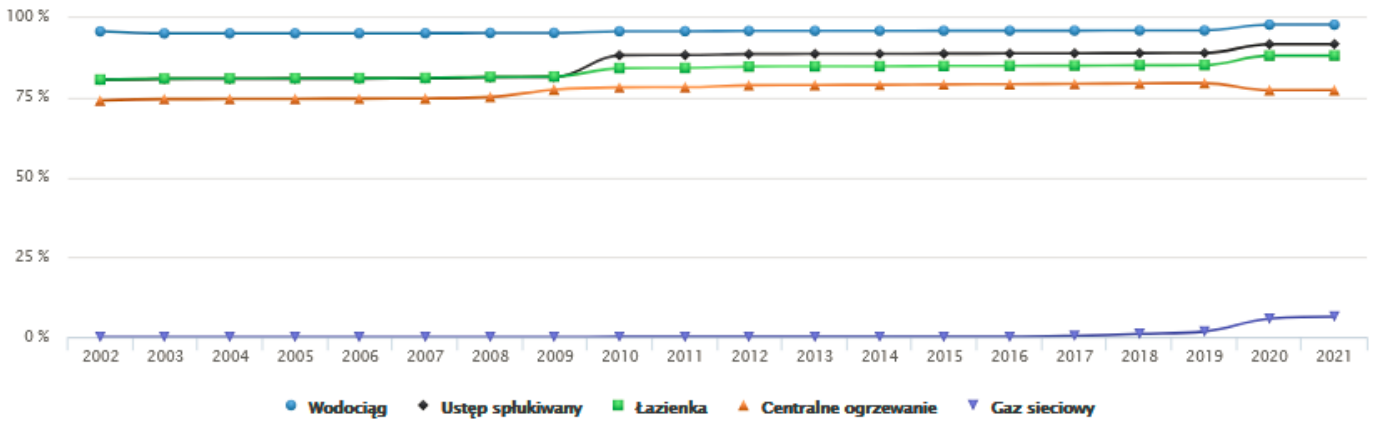
(Źródło: GUS)

Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 roku w gminie Pajęczno to 94,70 m² i jest porównywalna do przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa łódzkiego oraz porównywalna do przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 97,88% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 91,78% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp splukiwany, 88,18% mieszkań posiada łazienkę, 77,40% korzysta z centralnego ogrzewania, a 6,40% z gazu sieciowego.

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002–2021

(Źródło: GUS)

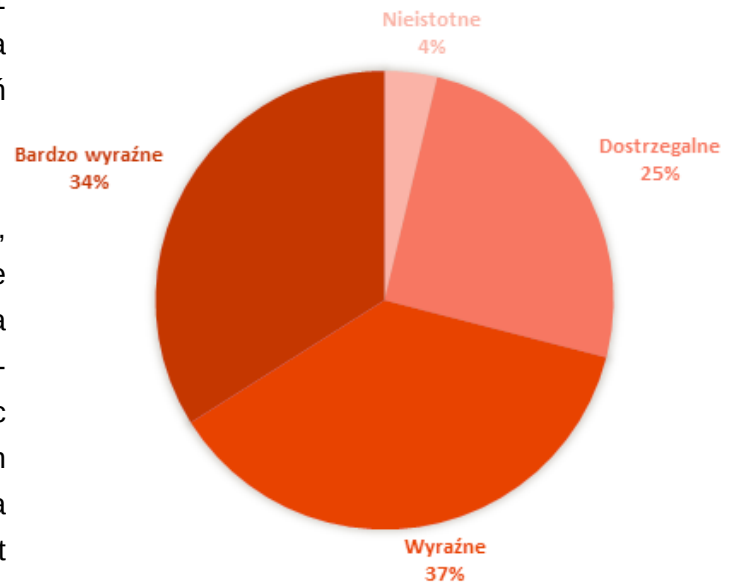

Jak zaobserwować można na przedstawionych danych statystycznych w Gminie Pajęczno z roku na rok powoli, ale systematycznie przybywa mieszkań, zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę. Coraz więcej jest również mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne.

Warunki życia mieszkańców w gminie są dobre, większość mieszkań jest wyposażonych we wskazane instalacje techniczno-sanitarne. Z roku na rok przybywa mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne w tym instalacji gazowych z sieci. Odwołując się jednak do wykresów pobocznych, przetuwających wyniki diagnozy wśród mieszkańców, popyt na mieszkania oraz dostępność nadal jest duży. Co jest dobrym prognostykiem, chęci osadniczej i zapotrzebowania zarówno na mieszkania jak i na działki budowlane. Pamiętać jednak należy, że ocena ta brała pod uwagę mieszkania na własność oraz te dostępne na wynajem również od osób prywatnych.

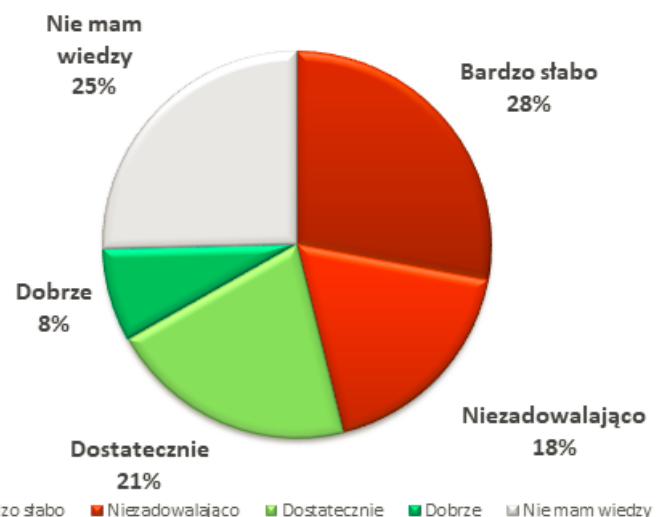
Dodatkowo znane są preferencje co do wielkości lokalu, liczby pokoi oraz tego, że osoby zainteresowane mieszkaniem, chciałyby posiadać je docelowo na własność. Do ważny sygnał gospodarczy oraz inwestycyjny. Gmina Pajęczno w ramach MPZP wyznaczone ma kilka stref o charakterze mieszkaniowym. Póki co są to w większości działki rolne, raczej nieuzbrojone.

Ogólna ocena deficytu mieszkaniowego w opinii mieszkańców gminy.

Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badania i opracowanie własne.

Ogólna ocena dostępności zasobów mieszkaniowych, działek budowlanych w opinii mieszkańców gminy.

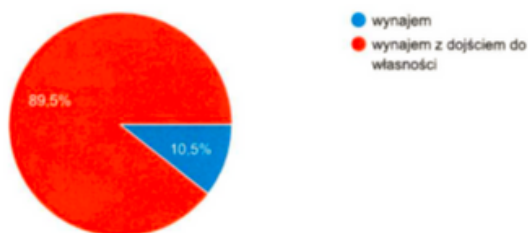
Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badania i opracowanie własne.

W ramach obserwacji lokalny dostrzegany jest trend wylewania się inwestycji budowlanych jednorodzinnych poza obręb miasta. W szczególności tam, gdzie poprawiły się warunki drogowe. Obserwowalne są inwestycje we wsiach Lipina, Wręczyca, Dylów Rządowy.

Podsumowując należy kontynuować starania, programy oraz wszelkie aktywności związane z rozwojem mieszkalnictwa, podnosząc jakość w zakresie technologii sanitarnych, również w ramach dotacji na alternatywne źródła energii jak i zadbać o odblokowanie zasobów np: przekształcając działki, inwestując w wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe jak np: SIM, Spółdzielnie, czy też zapraszając prywatnych deweloperów do inwestycji na naszym terenie.

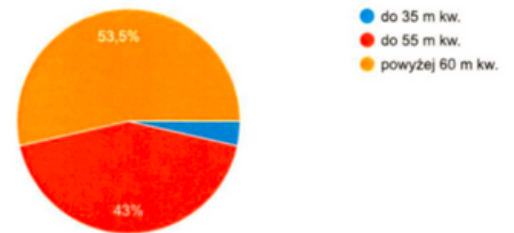
7. Jaką opcją wynajmu jest Pani/Pan zainteresowany?

114 odpowiedzi

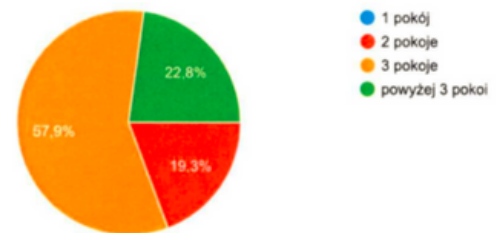
9. Jaka wielkość mieszkania najbardziej Panią/Pana interesuje?

114 odpowiedzi

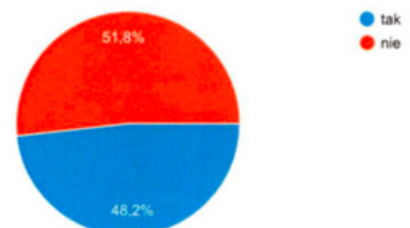
10. Preferowana liczba pokoi:

114 odpowiedzi

11. Czy obecnie wynajmuje Pani/Pan mieszkanie?

114 odpowiedzi

Źródło: Ankieta mieszkaniowa w ramach projektu SIM. Próba statystyczna 114 respondentów

Obszary inwestycji infrastrukturalnych rewitalizacji urbanistycznej

OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno wskazuje, że inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym służące zaspokajaniu potrzeb przede wszystkim mieszkańców gminy, mogą być lokalizowane na podstawie planów miejscowych lub decyzji lokalizacyjnych podejmowanych zgodnie z procedurą określoną w aktualnych przepisach prawa w tym:

- na terenach mieszkaniowych
- w formie obiektów i lokali usługowych pod warunkiem, że prowadzona w nich działalność nie będzie uciążliwa;
- urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zgodnie z przyjętymi programami rozwiązań tych urządzeń,
- zieleni jako funkcji uzupełniającej.
- na terenach wolnych od zabudowy: lokalizacje związane z zamiarem wykorzystania lub mogących pogorszyć stan wód, zieleni, terenów rolnych - wymagają uzgodnienia z zarządcą danych terenów i urządzeń znajdujących się na tych terenach,
- na terenach przemysłowych:
- z wyłączeniem lokalizacji powodujących znaczne oddziaływanie na środowisko,
- urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej - zgodnie z przyjętymi programami rozwoju tych urządzeń.

Wykaz działań warunkujących realizację celów rozwoju i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Realizacja przyjętych w Studium celów i kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego uwarunkowana jest podjęciem szeregu działań dotyczących w szczególności:

- prowadzenia gospodarki przestrzennej zgodnie z istniejącymi uwarunkowaniami rozwoju i ustalonymi kierunkami zagospodarowania,
- koncentrowania działań operacyjnych zagospodarowania przestrzennego na poprawie uzbrojenia komunalnego, głównie w sieć wodociągową i kanalizacyjną, a w perspektywie – gazową,

podejmowanie działań dla:

- wprowadzenia dolesień oraz zieleni urządzonej wokół uciążliwych obiektów,
- kontynuowania badań gleb i roślin uprawnych na zawartość metali ciężkich w celu wyznaczenia obszaru rolniczej przestrzeni produkcyjnej przeznaczonej do rozwoju produkcji zdrowej żywności i lokalizacji gospodarstw ekologicznych,
- oprowadzenia polityki przestrzennej zgodnie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

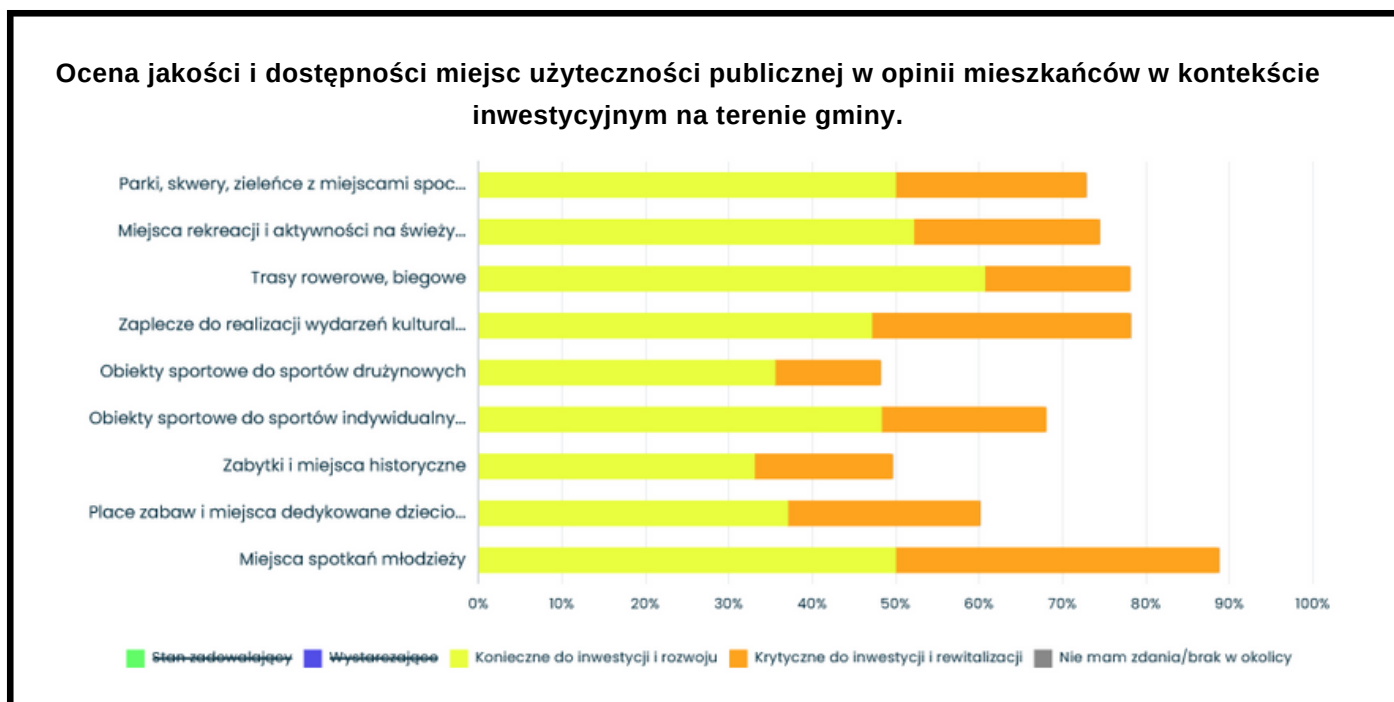
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno wskazuje, iż w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wskazano:

- poprawę parametrów technicznych linii kolejowej nr 146 na odcinku Wyczerpy – Chorzew Siemkowice,
- budowę i modernizację sieci SN i nN na terenie województwa łódzkiego w celu realizacji koncepcji sieci inteligentnych,
- dostosowanie systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Pajęczno[PB1] ,

Obszary inwestycji infrastrukturalnych rewitalizacji urbanistycznej

Znając zapisy MPZP, plan urbanistyczny miasta, strefy gminne postanowiliśmy wytypować obszary infrastrukturalne i w ramach diagnoz społecznych zasięgnąć opinii mieszkańców co do ich subiektywnej oceny stanu, poziomu istotności inwestycji. Pozwoli nam to dodatkowo skorygować obrane kierunki rozwoju. Poniższy wykres prezentuje rodzaje obiektów infrastruktury publicznej w kontekście rewitalizacji i inwestycji. Jak dostrzec można w zakumulowanej wartości konieczne do inwestycji i krytyczne do inwestycji, mieszkańcy gminy w kolejności priorytetowej wskazali:

- **Miejsca dla młodzieży 50% głosów konieczne do inwestycji, 38,75% głosów krytyczne do inwestycji**
- **Zaplecze do realizacji wydarzeń kulturalnych, koncertów, wydarzeń plenerowych 47,13 % głosów konieczne do inwestycji, 31,03 % krytyczne do inwestycji**
- **Trasy rowerowe, biegowe 60% głosów konieczne do inwestycji, 17,42% krytyczne do inwestycji**
- **Miejsca do rekreacji aktywności na świeżym powietrzu, 52,17% głosów konieczne do inwestycji, 22,28% krytyczne do inwestycji.**

Reszta wskazań również została wskazana relatywnie wysoko, co globalnie może oznaczać, że te grupy inwestycji są dla mieszkańców bardzo istotne pod kątem jakości życia. Kluczowym jest jednak wskazanie miejsc dla młodzieży. Dość wysoko w opinii jako konieczne do inwestycji i krytyczne znalazło się również zaplecze do sportów indywidualnych. Należałoby dodatkowo zweryfikować i porównać dane z realnym zapotrzebowaniem na dane typy infrastruktury sportowej. Bieżnie, korty tenisowe, siłownie i podobna infrastruktura dostępna jest przeważnie dla członków klubów sportowych, młodzieży w szkołach, natomiast według wiedzy rynkowej i obserwacji, mieszkańcy w celach uprawiania sportów siłowych, atletycznych czy fitness dojeżdżają do pobliskich miast. Wzbogacenie bazy tych infrastruktur na za pewne korzystnie wpłynie na elementy prosperowania na naszym terenie.

Dzięki realizacji dwóch badań pilotażowych wśród młodzieży szkolnej, uczniów podstawówek i zespołu szkół. ponadpodstawowych, gdzie łącznie odpowiedziało na pytanie 203 reprezentantów młodzieży otrzymaliśmy poniższe wyniki związane z preferowaną infrastrukturą, obiektami użytkowymi oraz miejscami rozrywki. Odpowiedzi te są uzupełnieniem poprzedniej diagnozy, wskazując bardzo bezpośrednio jakie inwestycje lokalne spotkałyby się z duża aprobatą młodzieży szkolnej i licealnej.

Młodzież w wieku licealnym jako preferowane i potencjalnie chętnie odwiedzane wskazała:

1. **Nowoczesne kino:** chętnie korzystałoby 36,73% korzystałbym regularnie 44,9%
2. **Siłownia sala fitness:** chętnie korzystałoby 36,73% korzystałoby regularnie 42,86%
3. **Miejsca do palenia ognisk, altany spotkań:** chętnie korzystałoby 36,73% korzystałoby regularnie 42,86%
4. **Dyskoteka/klub:** chętnie korzystałoby 32,65% korzystałoby regularnie 36,73%
5. **Kręgielnia:** chętnie korzystałoby 32,65% korzystałoby regularnie 36,73%

Następnie w kolejności: Escape room, strzelnica sportowa, plac do driftu/plac samochodowy, park linowy, kąpielisko. Reszta odpowiedzi nadal ma wysokie ponad 20% wskazania chęci odwiedzin.

Młodzież w wieku szkolnym jako preferowane i potencjalnie chętnie odwiedzane wskazała:

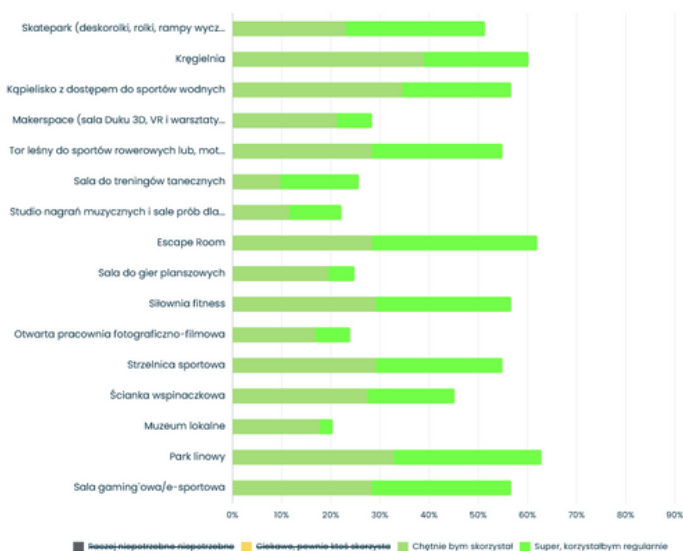
1. **Escape room:** chętnie korzystałoby 28,32% korzystałbym regularnie 33,63%
2. **Park linowy:** chętnie korzystałoby 32,74% korzystałoby regularnie 30,09%
3. **Kręgielnia:** chętnie korzystałoby 38,94% korzystałoby regularnie 21,24%
4. **Kąpielisko z dostępem do sportów wodnych:** chętnie korzystałoby 34,51% korzystałoby regularnie 22,12%
5. **Sala gaming`owa/e-sportowa:** chętnie korzystałoby 28,32 % korzystałoby regularnie 26,32%

Następnie w kolejności: siłownia fitness, strzelnica sportowa, tor leśnych do sportów rowerowych/motorowych, skatepark, ścianka wspinaczkowa

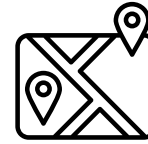
Preferowane obiekty użyteczności publicznej, infrastruktury użytkowej i rozrywkowej w ocenie uczniów uczęszczających do Zespołu Szkół w Pajęcznie (młodzież licealna)

Preferowane obiekty użyteczności publicznej, infrastruktury użytkowej i rozrywkowej w ocenie uczniów trzech szkół podstawowych z terenu gminy Pajęczno.

Analiza SWOT - Struktury gospodarki przestrzennej, urbanistycznej i infrastruktury

MOCNE STRONY

- Gmina ma dobrze zdiagnozowane kierunki oraz ogólne przekrojowe potrzeby mieszkańców, przez co inwestycje będą spójne na wielu płaszczyznach
- zasoby mieszkaniowe systematycznie się poprawiają, przy jednoczesnym zgłaszaniu popytu na mieszkania własnościowe, więc jest to dobry prognostyk osadnictwa i inwestycji developerskich dla gminy
- Metraż mieszkań w Pajęcznie jest wyraźnie większy od średnich wojewódzkich i krajowych, co ponosi jakość oferty mieszkaniowej
- W ostatnich latach zintensyfikowano inwestycje w drogi gminne, co jest obserwowalne przez mieszkańców i podnosi standard życia lokalnie
- Gmina Pajęczno jest współzałożycielem załączkowego klastra energii odnawialnej, co rokuje na lokalna optymalizację cen prądu oraz inwestycje w OZE i alternatywne źródła energii
- w ramach programów czyste powietrze, wymiany pieców i pomp ciepła zmniejszono współczynnik pieców spalania konwencjonalnego
- gmina zintensyfikowała inwestycje w panele solarne na obiektach użyteczności publicznej, zwiększają się ogólne udziały OZE w miksie energetycznym

SZANSE

- nowe inspiracje i pole do inwestycji w obiekty i infrastrukturę użyteczności publicznej zarówno dla instytucji jak i przedsiębiorców prywatnych, istnieje duży popyt
- przy odpowiedniej koordynacji i inwestycjach osadnictwo na terenie gminy może stać się bardzo atrakcyjne, co korzystnie wpłynie na populację
- zwiększenie mobilności mieszkańców
- zmniejszenie czynnika smogu jeżeli zwiększać będzie się czynny udział OZE oraz czystych źródeł energii w domach i mieszkaniach

SŁABE STRONY

- niewystarczająca wydajność oczyszczalni ścieków aby przyjąć dynamiczny rozwój mieszkańców i przedsiębiorstw
- niewystarczająca bazowa moc przyłączeniowa aby sprostać wymaganiom elektromobilności, punktów ładowania, trakcje i linie elektryczne mogą stać się niewydolne przy zwiększonej mocy przyłączeniowej OZE
- niewystarczająca ilość działek budowlanych w dyspozycji aby sprostać popytowi budowlanemu, prywatne działki mają standard rolny oraz są często z dala od przyłączy
- widoczny brak multifunkcyjnych różnorodnych miejsc spotkań młodzieży
- dostrzegalny brak obiektów komercyjnych o charakterze rozrywkowym i spotkań dla młodzieży
- brak kooperacji inwestycyjnej ze strony powiatu w drogi sołeckie na terenie gminy (standard dróg jest nierównomierny, sołectwa są wyizolowane)
- niewystarczające i znikome projekty ścieżek rowerowych, w szczególności do sołectwa (Makowiska, Siedlec)
- praktyczny brak stacji ładowania samochodów elektrycznych

ZAGROŻENIA

- przeciągające się procesy regulowania stanów działek rozwojowych i inwestycyjnych
- dodatkowe koszty modernizacji przyłączy energetycznych przy każdej nowej inwestycji
- rosnące koszty prac drogowych i kosztów pracy w realizacji i obsłudze
- zwiększone koszty modernizacji i utrzymania lokali komunalnych
- brak inwestycji w miejsca spotkań młodzieży i rekreacji stanowiąc będzie o negatywnej ocenie urbanistycznych elementów jakości życia i oferty miejskiej
- niewystarczająca kooperacja powiatowa i międzygminna w inwestycja np: drogowych czy klastrowych

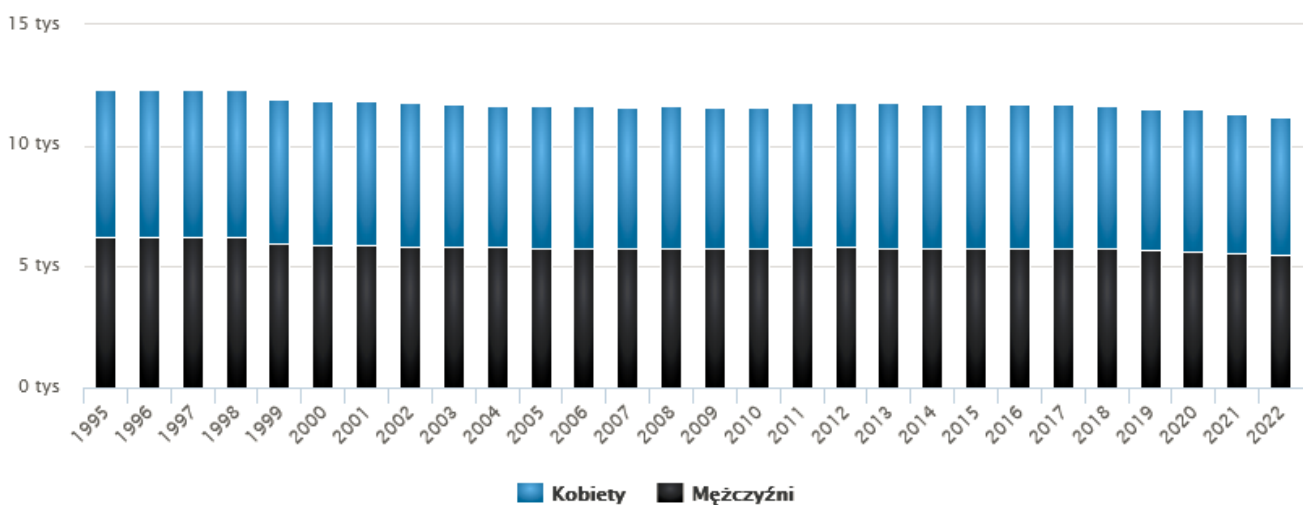
Strefa społeczna i struktury ludnościowe.

Sytuacja demograficzna i społeczna na obszarze gminy.

Gmina Pajęczno ma 11 176 mieszkańców, z czego 50,8% stanowią kobiety, a 49,2% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 5,1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Pajęczno zawarli w 2022 roku 44 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 26,0% mieszkańców gminy Pajęczno jest stanu wolnego, 57,5% żyje w małżeństwie, 5,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,8% to wdowy/wdowcy. Gmina Pajęczno ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -65. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,78 na 1000 mieszkańców gminy Pajęczno. W 2022 roku urodziło się 72 dzieci, w tym 50,0% dziewczynek i 50,0% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 400 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,59 i jest większy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 35,4% zgonów w gminie Pajęczno spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 20,0% zgonów w gminie Pajęczno były nowotwory, a 4,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Pajęczno przypada 12.19 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa łódzkiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. W 2022 roku zarejestrowano 82 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 159 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Pajęczno -77. W tym samym roku 4 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3. 57,5% mieszkańców gminy Pajęczno jest w wieku produkcyjnym, 18,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

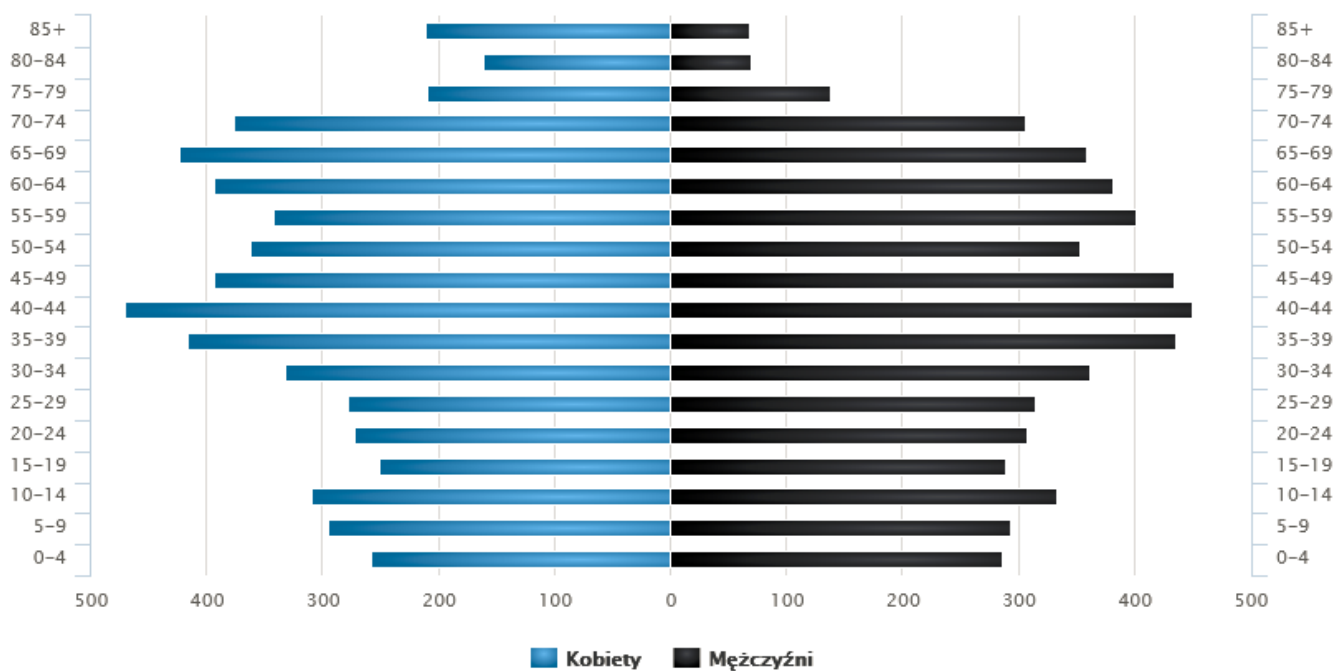
Populacja – Gmina Pajęczno w latach 1995 – 2022

(Źródło: GUS)

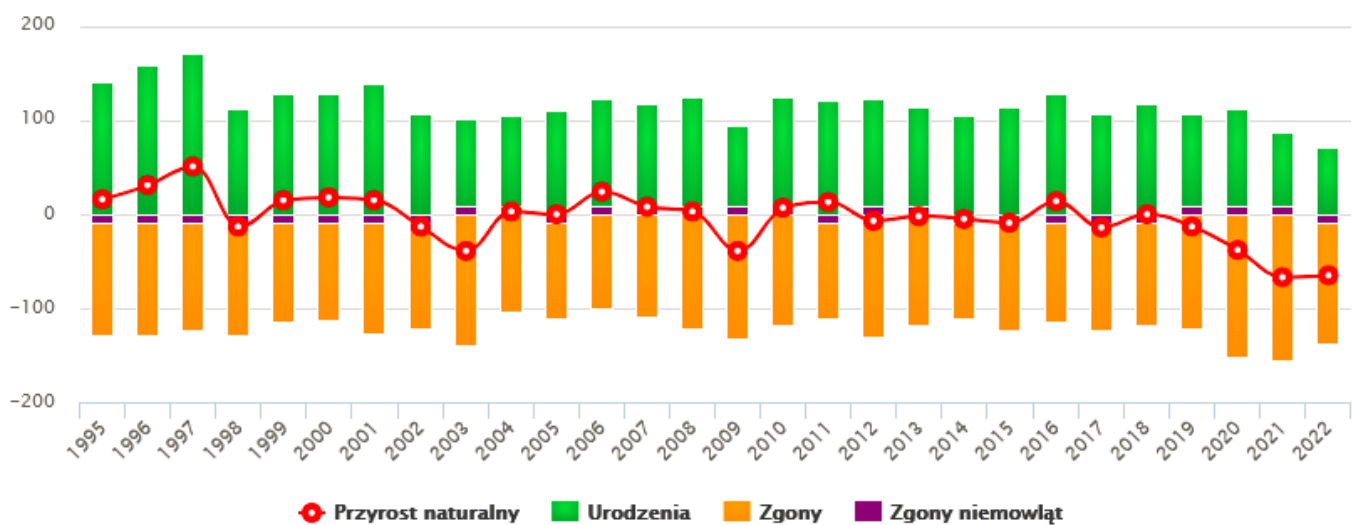
Piramida wieku mieszkańców gminy Pajęczno, 2021

(Źródło: GUS)

Przyrost naturalny w latach 1995–2022 w gminie Pajęczno

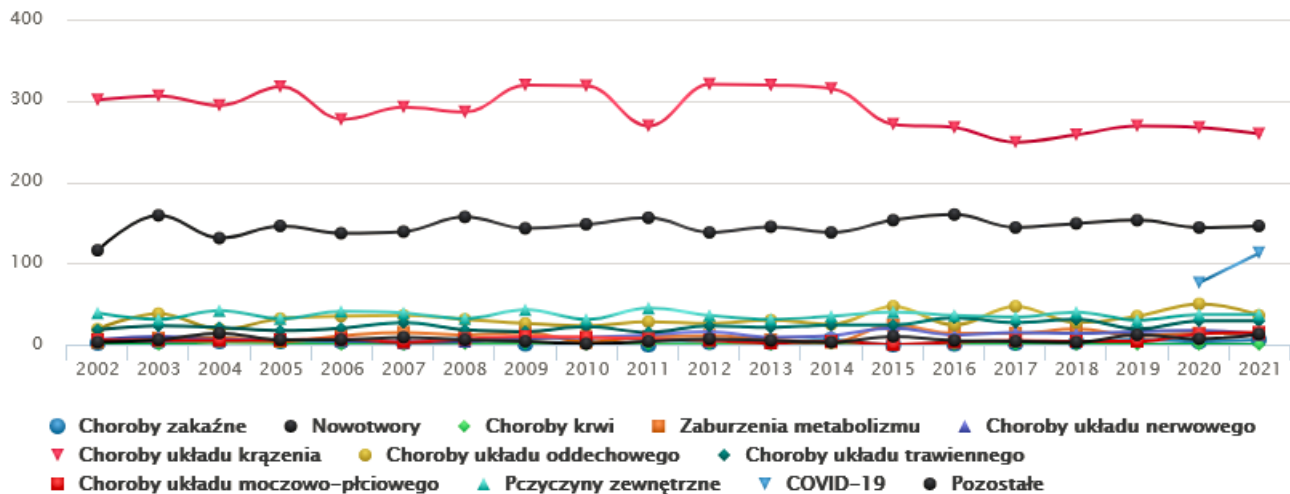
(Źródło: GUS)

Gmina Pajęczno ma 11 176 mieszkańców, z czego 50,8% stanowią kobiety, a 49,2% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 5,1%. **Średni wiek mieszkańców wynosi 42,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.** Mieszkańcy gminy Pajęczno zawarli w 2022 roku 44 małżeństw, co odpowiada 3,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 26,0% mieszkańców gminy Pajęczno jest stanu wolnego, 57,5% żyje w małżeństwie, 5,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,8% to wdowy/wdowcy. Gmina Pajęczno ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -65. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,78 na 1000 mieszkańców gminy Pajęczno.

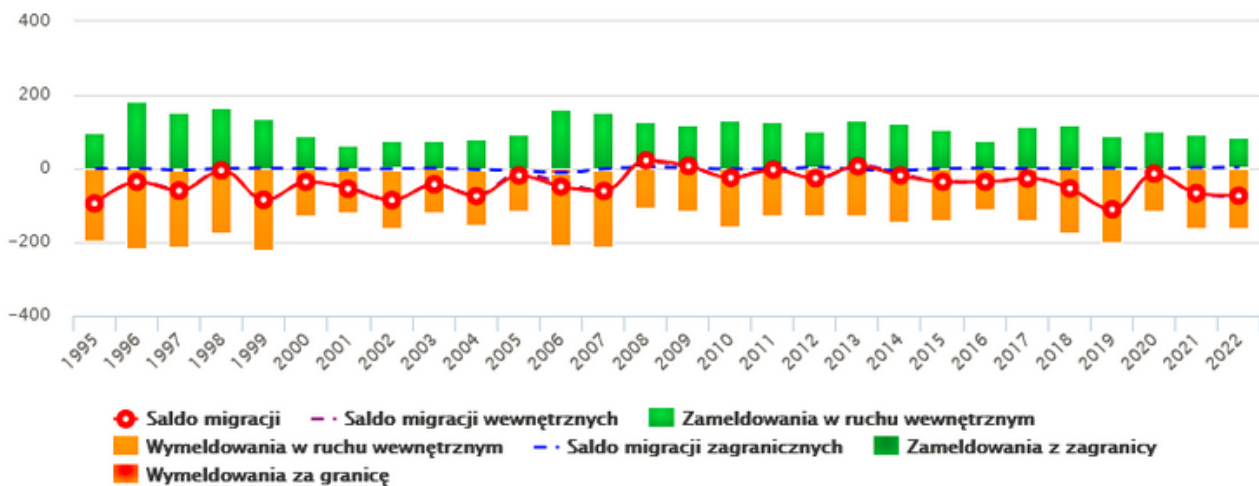
Przyczyny zgonów w powiecie pajęczańskim w latach 2002 – 2021

(Źródło: GUS)

Migracje na pobyt stały w latach 1995–2022 w gminie Pajęczno

(Źródło: GUS)

W 2022 roku urodziło się 72 dzieci, w tym 50,0% dziewczynek i 50,0% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 400 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,59 i jest większy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 35,4% zgonów w gminie Pajęczno spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 20,0% zgonów w gminie Pajęczno były nowotwory, a 4,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Pajęczno przypada 12.19 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa łódzkiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. **W 2022 roku zarejestrowano 82 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 159 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Pajęczno -77.** W tym samym roku 4 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3. 57,5% mieszkańców gminy Pajęczno jest w wieku produkcyjnym, 18,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Oświata i edukacja.

W roku szkolnym 2020/2021 Gmina Pajęczno była organem prowadzącym dla trzech szkół podstawowych, w których uczyło się łącznie 965 tj.:

- Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Juliana Tuwima w Pajęcznie ul. Wiśniowa 7;
- Szkoły Podstawowej nr 2 im. Polskich Noblistów w Pajęcznie;
- Szkoły Podstawowej im. Jana Brzechwy w Makowiskach, ul. Szkolna 1, oraz dwóch przedszkoli:
- Publicznego Przedszkola Nr 1 w Pajęcznie, ul. Sienkiewicza 7/11;
- Publicznego Przedszkola Nr 2 w Pajęcznie ul. Przemysłowa 7.

Na terenie gminy Pajęczno oprócz w/w placówek oświatowych funkcjonuje również żłobek.

INSTYTUCJA OPIEKI NAD DZIEĆMI W WIEKU DO LAT 3

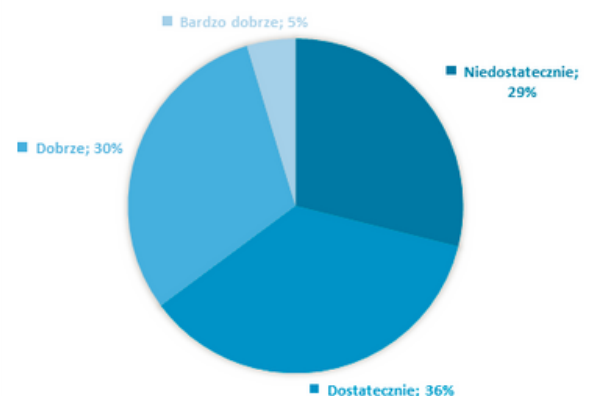
Żłobek mieści się w budynku Publicznego Przedszkola nr 2 w Pajęcznie przy ul. Przemysłowej 7. Jest to jedna sala przystosowana do opieki dla 24 dzieci w wieku od 20 tygodnia do 3 roku życia. Środki na utworzenie Żłobka Gmina Pajęczno pozyskała w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego: X.1 Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 o nr: RPLD.10.01.00-IZ.00-10-004/17. Projekt zakończył się 31 sierpnia 2020. Od 1 września 2020 Gmina Pajęczno zobowiązana jest do utrzymania trwałości projektu poprzez utrzymanie przez okres 2 lat - 24 miejsc opieki dla dzieci.

OPIEKA PRZEDSZKOLNA

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym szczeblem w systemie edukacji, gdzie w sposób świadomy i zaplanowany oddziałuje się na dziecko. Wychowanie i nauczanie na tym etapie odbywa się według przyjętego programu przewidującego dla każdej grupy wiekowej specyficzne formy i sposoby kształcenia uwzględniające doświadczenie dzieci i poziom ich ogólnego rozwoju psychicznego. Wiek przedszkolny stanowi dla dziecka czas najistotniejszych, a zarazem największych

Ogólna ocena dostępność oraz jakość usług szkolnych, edukacyjnych i szkoleniowych na terenie gminy.

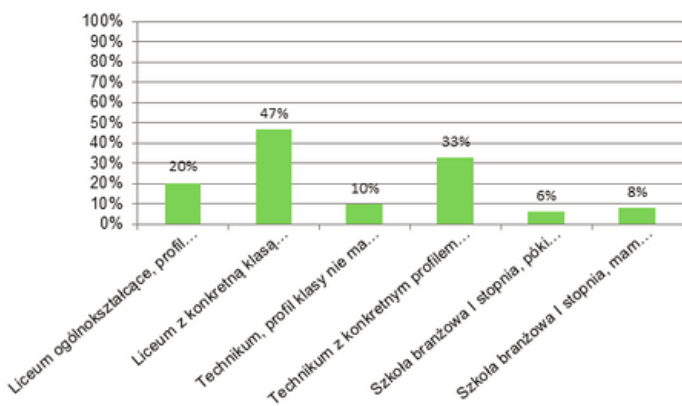

Wszystkie placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Pajęczno w roku szkolnym 2022 zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki nauki, wychowania i opieki. Każda placówka oświatowa miała zapewnioną obsługę administracyjno-finansową. Dyrektorzy placówek oświatowych, planując budżet każdego roku, uwzględniają w swoich planach finansowych również wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania (np., programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych).

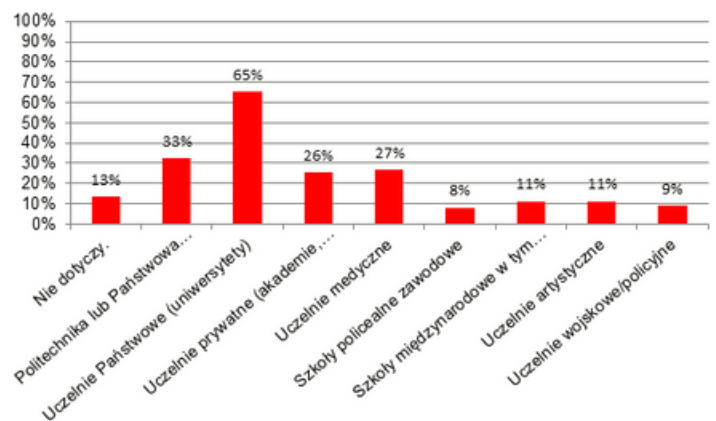
2 579 mieszkańców gminy Pajęczno jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 228 kobiet oraz 1 351 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 16,2% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,4% wykształcenie policealne, 11,4% średnie ogólnokształcące, a 17,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 28,0% mieszkańców gminy Pajęczno, gimnazjalnym 2,9%, natomiast 18,1% podstawowym ukończonym. 3,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa łódzkiego mieszkańcy gminy Pajęczno mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Pajęczno największy odsetek ma wykształcenie wyższe (20,9%) oraz podstawowe ukończone (20,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,6%) oraz średnie zawodowe (20,0%).

Jakość edukacji jest również wielowymiarowym aspektem. Bierze pod uwagę zarówno infrastrukturę, kadry nauczycielskie, psychologię, skorelowanie efektów edukacji z runkiem, lecz przede wszystkim indywidualne i osobowe preferencje oraz planowane ścieżki kariery. Dzięki przeprowadzonym badaniom uzyskaliśmy bardzo ciekawe oraz wskaźnikowe informacje o planowanych ścieżkach kariery lokalnej młodzieży, co wspiera inne rozdziały dokumentu oraz wnioskowanie w zakresie planowania i rozwoju rynku pracy i profili gospodarczych. To bardzo istotne elementy kierunkowe, które powinny być brane pod uwagę w realizacji projektów i programów wdrożeniowych jako komponent wiedzy decyzyjnej przede wszystkim dla dyrektorów placówek oświatowych.

Preferowane typy uczelni wyższych wskazane przez młodzież licealną.

Preferowane typy szkół ponad podstawowych według młodzieży szkolnej.

Opieka zdrowotna

Do ośrodków zdrowia zlokalizowanych na terenie Miasta i Gminy Pajęczno należą:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medi-Alm” s.c. w Pajęcznie - ul. Wiśniowa 1, Pajęczno;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Spec-Med” w Pajęcznie - ul. Kościuszki 85, Pajęczno;
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie Przychodnia Ośrodek Zdrowia w Pajęcznie, ul. Wiśniowa 26, Pajęczno;
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie, ul. 1 Maja 13/15, Pajęczno;
- Laboratorium Analiz Lekarskich „Wipoll” w Pajęcznie - ul. Kościuszki 33, Pajęczno;
- Dr n. med. Teresa Fryda Laboratorium Medyczne sp z o.o. ul. 1 Maja 13/15, Pajęczno;
- Luxmed Pracownia Tomografii Komputerowej ul.1 Maja 13/15, Pajęczno;

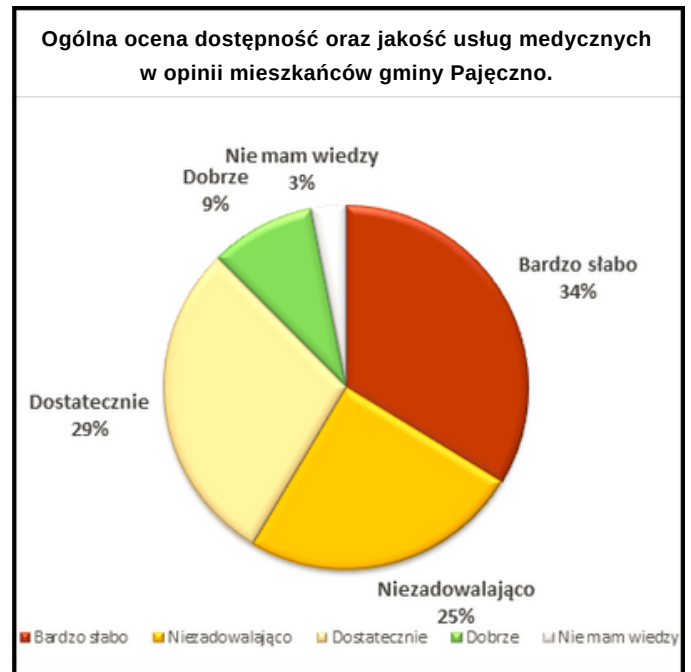
Na terenie Miasta i Gminy Pajęczno działa 6 aptek:

- Apteka „Dr Juventa”, ul. Wiśniowa 26, Pajęczno;
- Apteka Ewa i Marek Harciarek w Pajęcznie, ul. Kościuszki 29a, Pajęczno;
- Apteka „Dr Max” - ul. Wiśniowa 3a, Pajęczno;
- Apteka Centrum ul. Kościuszki 41;
- Apteka „Superapteka” ul. Kościuszki 89;
- Apteka „Przyjazna” ul. Świerczewskiego 1.

Według ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy na potrzeby opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pajęczno na lata 2021-2030, w gminie według mieszkańców brakuje dostępu do placówek opieki zdrowotnej w dziedzinie:

- Ginekologii;
- Stomatologii;
- Psychiatrii;
- Ograniczona ilość specjalistów lub brak specjalistów: okulisty, dermatologa, psychologa;
- POZ dziecięcego;
- Specjalistycznych przychodni.

Należy nadmienić, że trwa obecnie rozbudowa Powiatowego Szpitala w Pajęcznie, który uzyska funkcję chirurgii jednego dnia.

Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Opracowanie własne.

Źródło: <https://www.facebook.com/spzopajeczno/>

Zdjęcia poglądowe

Warunki i parametry jakości życia mieszkańców gminy.

Bazując na poszczególnych rozdziałach dokumentu syntetyzując obserwacje, możemy ocenić warunki mieszkańców gminy jako dobre choć narażone na szereg zmiennych. Jakość mieszkań wzrasta, inwestycje w drogi gminne nabierają tempa, elementy infrastruktury kluczowych również są rozwijane oraz projektowane w ramach perspektyw finansowych. Elementy rynku pracy podlegają kilku negatywnym uwarunkowaniom, jednak stopa bezrobocia oraz przychody systematycznie się poprawiają. Dostrzegalne są deficyty dostępności i jakości pracy, niedopasowania kompetencji do rynku lokalnego oraz istnieje zjawisko długotrwałego bezrobocia. Pomimo to, nie są to problemy skrajne. Istotnym elementem który negatywnie wpływa na ocenę jakości życia w gminie jest niedostateczna lub znikoma infrastruktura związana z rekreacją, obiektami użyteczności publicznej i miejscami kluczowymi interakcji i działań społeczno-kulturalnych jak kino, park 1000-lecia czy zasoby turystyki sportowej i aktywnej. Są to elementy "miękkie" jednak analizując wyniki poszeżonych diagnoz, mają istotny wpływ dla naszych mieszkańców. Nie bez znaczenia jest również brak komunikacji publicznej, alternatyw transportowych. Z punktu widzenia rozwoju, w pewien sposób jest jednak alarmująca postawa młodzieży, która nie ocenia perspektywnie naszej gminy w kwestiach rozwoju kariery oraz infrastruktury rozrywkowo młodzieżowej. W dłuższej perspektywie skutki ich decyzji o wyjeździe w ujęciu zbiorowym będą miały reperkusje na każdy element gospodarczy.

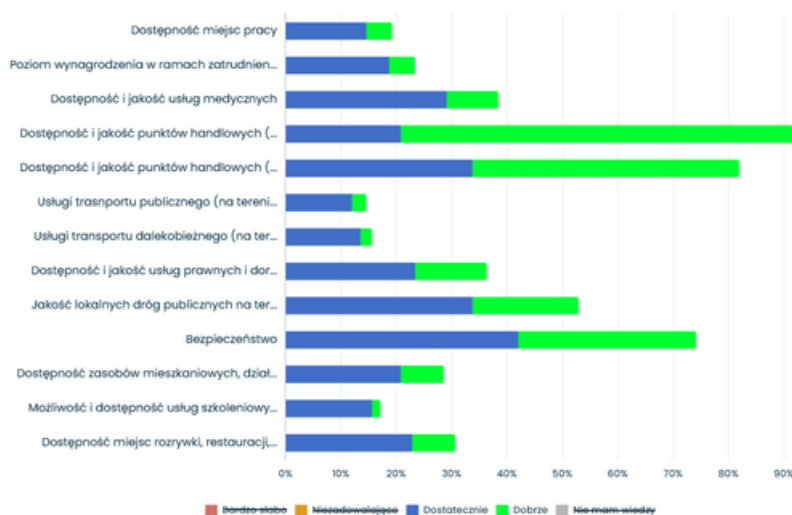
Poboczne wykresy uzupełniające, oceniające globalnie różnorodne elementy jakości życia wskazują:

W ujęciu pozytywnym:

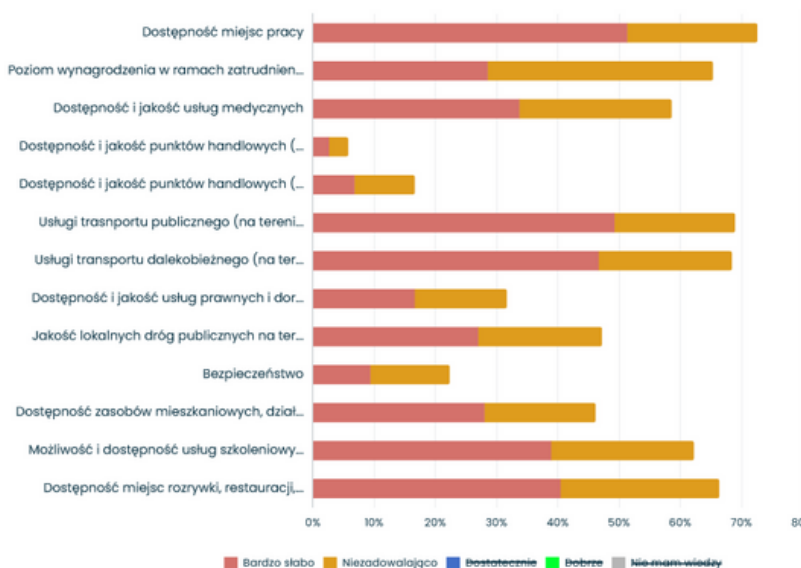
- wysokie bezpieczeństwo
- bardzo dobrą dostępność zaplecza handlowego
- dostateczną i dobrą jakość dróg publicznych
- dostateczną ocenę dostępności usług medycznych oraz prawnych

W ujęciu negatywnym:

- bardzo słabą i niezadowalającą dostępność miejsc pracy
- bardzo słabą i niezadowalającą stopę wynagrodzenia
- Bardzo słabą i niezadowalającą dostępność punktów rozrywki
- Bardzo słabą i niezadowalającą dostępność usług szkoleniowo rozwojowych
- Bardzo słabą i niezadowalającą dostępność i jakość transportów blisko i dalekobieżnych

Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Opracowanie własne.

Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Opracowanie własne.

Polityka społeczna i socjalna, społeczne grupy wsparcia.

Działania podejmowane przez Miejsko – Gminny Ośrodek

Społeczny w Pajęcznie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pajęcznie jest jednostką budżetową gminy działająca na podstawie Statutu podjętego Uchwałą Nr 232/XXV/21 Rady Miejskiej w Pajęcznie z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie uchwalenia Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pajęcznie (Dz.Urz. Woj. Łódzkiego z 2021 r. poz. 226) i realizuje dwie podstawowe funkcje polityki społecznej

państwa - pierwszą jest pomoc i wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej, którzy nie są w stanie samodzielnie przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości pokonać trudności, natomiast drugą jest podejmowanie działań , które mają za zadanie zapobiegać powstawaniu trudnych sytuacji. Powyższe zadania ośrodek realizuje działając w oparciu o wymienione poniżej ustawy o:

- pomocy społecznej
- świadczeniach rodzinnych
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- postępowaniu wobec dłużnika alimentacyjnego oraz zaliczce alimentacyjnej
- ubezpieczeniu społecznym rolników
- ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- dodatkach mieszkaniowych
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych
- wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- prawo energetyczne
- Karcie Dużej Rodziny

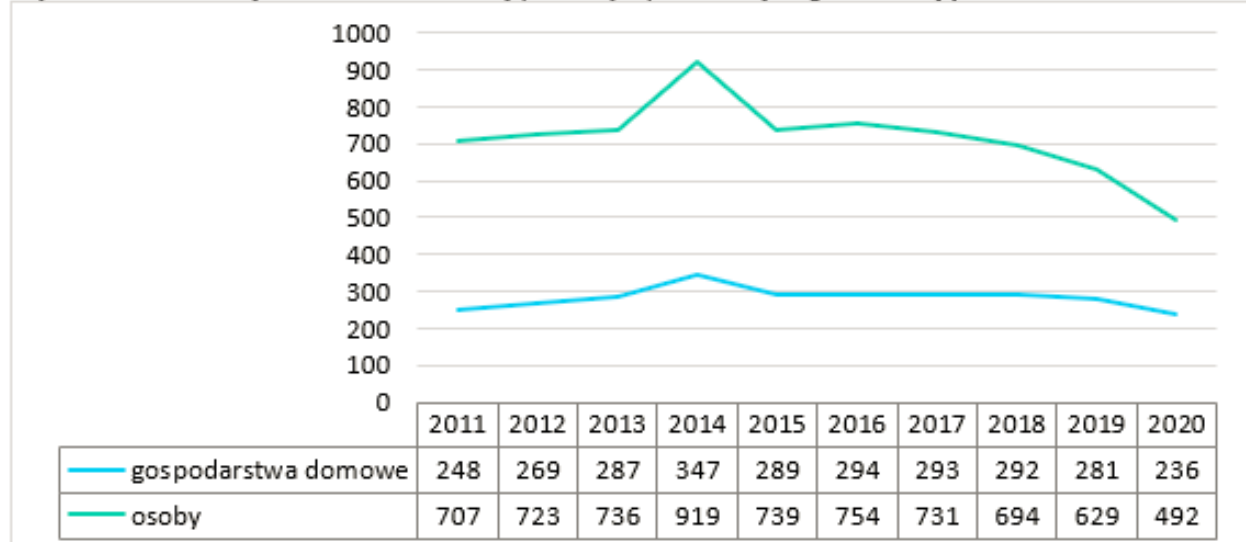
Formy pomocy wraz z kwotami wydatkowanymi na realizację zadań Miejsko Gminnego Ośrodka

Pomocy Społecznej w Pajęcznie Podstawowym celem działania Ośrodka zgodnie z obowiązującym statutem jest rozpoznanie i zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności życiowych oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc udzielana jest ze względu na trudne sytuacje życiowe. Ustawa o pomocy społecznej nie konkretyzuje tych sytuacji, wymienia jedynie najczęstsze powody ich powstawania. **Poniższa tabela obrazuje powody przyznawania pomocy w 2022 roku z zakresu ustawy o pomocy społecznej:**

Powody udzielania pomocy i wsparcia	Liczba rodzin ogółem
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	111
BEZROBOCIE	85
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	66
UBÓSTWO	52
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	37
ALKOHOLIZM	33
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4
BEZDOMNOŚĆ	4
SYTUACJA KRYZYSOWA	3
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z Zakładu Karnego	3
ZDARZENIE LOSOWE	2
PRZEMOC W RODZINIE	1

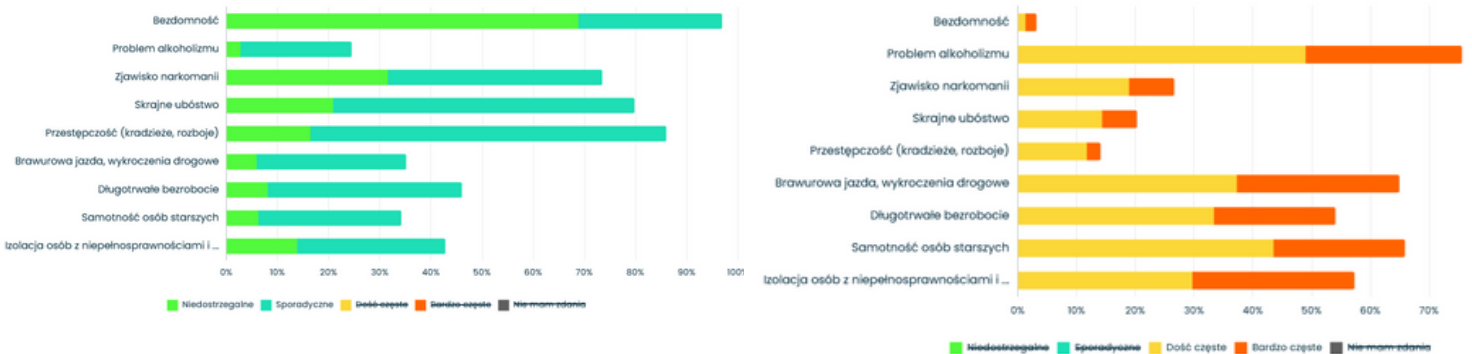
Po roku 2016 zauważalny jest stały spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2020 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 236 gospodarstw i był niższy w stosunku do roku 2016 o 58 gospodarstw. Nastąpił więc spadek wartości wskaźnika o 19,72%. Spada również liczba osób korzystających ze wsparcia - w stosunku do roku 2016 wskaźnik ten zmniejszył się o 262 osoby – czyli około 34,74%. W porównaniu z rokiem 2011 spadki nie są już tak wysokie, a najwięcej osób i gospodarstw korzystających z pomocy przypada na rok 2014.

Wykres 10 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminie Pajęczno w latach 2011-2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

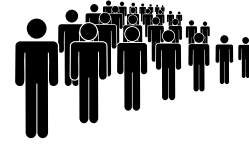
Ocena dostrzegalności problemów natury społecznej wśród mieszkańców gminy Pajęczno.

Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Opracowanie własne.

W świetle diagnozy społecznej i gospodarczej, respondenci wskazali dostrzegalną i obserwowaną sytuację związaną z kluczową grupą problemów natury socjalnej na terenie gminy. Poniższe wykresy syntetycznie grupują potencjalne wzmożone obszary interwencyjne związane ze świadczeniami socjalnymi, aktywnością pomocową czy nowymi programami wsparcia. Analizując, mieszkańcy najwyraźniej doświadczają i napotykają w społeczeństwie problemy alkoholowe, niebezpiecznej oraz brawurowej jazdy, samotności i izolacji osób starszych i niepełnosprawnych oraz długotrwałego bezrobocia. Natomiast jako pozytywną ocenę stanu możemy przyjąć, że niedostrzegalne jest praktycznie zjawisko bezdomności, oraz w dużo mniejszej skali narkomania, skrajne ubóstwo oraz przestępczość. Nie oznacza to jednak monitorowania i aktywnych działań mających na celu zniwelowanie wszystkich wymienionych aspektów życia społecznego w ujęciu pomocy socjalnej i prewencji. Gdyż rzutują one na inne elementy jakości życia oraz gospodarcze jak kapitał ludzki, relacje rodzinne czy też zdrowie psychiczne mieszkańców.

Analiza SWOT - Sfera społeczna i struktury ludnościowe.

MOCNE STRONY

- relatywnie duża populacja osób w wieku produkcyjnym
- dobrze prosperujące szkoły podstawowe
- wysoki wskaźnik bezpieczeństwa w gminie
- niskie wskaźniki bezdomności i przestępczości
- pozytywne wskazania na elementy jakości życia związane z zasobami handlowymi i wzrastająca ocena jakości dróg gminnych
- instytucje pomocowe ds. alkoholizmu działające w gminie

SZANSE

- usprawnienie i wsparcie spraw obywatelskich przy pomocy projektów zwiększających dostępność usług np: Centrum Usług Społecznych

SŁABE STRONY

- niewystarczająca ilość miejsc opieki osób małoletnich do lat 3, żłobków i przedszkoli
- infrastruktura szkół podstawowych, głównie budynki wymagają remontów i inwestycji
- relatywnie znaczące współczynniki długotrwałego bezrobocia,
- wyraźnie dostrzegalny problem alkoholizmu
- bardzo wyraźny wzrost kosztów życia mieszkańców
- deficyty opieki i dostępu do medycyny głównie specjalistycznej i pediatrycznej
- ujemne wskaźniki sald migracji i przyrostu naturalnego, powolna tendencja spadkowa populacji
- obserwowalny deficyt miejsc pracy

ZAGROŻENIA

- dynamiczny odpływ młodzieży szkolnej poza granice gminy, niewystarczająca oferta edukacyjne i rozwoju pozaformalnego
- wzrastająca izolacja osób starszych i z niepełnosprawnościami, wynikająca w dużej mierze z wykluczenia transportowego
- zagrożenie bezrobociem strukturalnym

Podsumowanie

Sprawy socjalne są najobszerniejsze i najbardziej wielowymiarowe. Ich analiza musi brać bardzo dużą ilość czynników i parametrów. Instytucje gminne sprawują pieczę nad aspektami społeczno socjalnymi, poza bazowymi obowiązkami wynikającymi z ustaw oraz uchwał, brakuje w niektórych punktach dodatkowych programów pomocowych, prewencyjnych, które mogłyby np: być obsługiwane przez podmioty zewnętrzne współpracujące. Szerokość tych aspektów skłania do refleksji na temat zintegrowania i unowocześnienia obecnych działań np: poprzez utworzenie Centrum Usług Wspólnych, aby usprawnić komunikację z beneficjentami. Należałoby również zintensyfikować projekty i programy przeciwdziałające wykluczeniu i izolacji osób starszych i niepełnosprawnych, głównie z terenów sołeckich bez dogodnych opcji dojazdowych i bez systemowych rozwiązań transportu publicznego. W zakresie opieki medycznej, dostrzegalne są braki i zapotrzebowania jest to jednak wieloskładnikowy problem niezależny jedynie od Urzędu Miejskiego. Gmina na pewno powinna skupić się na elementach poprawy jakości infrastruktury edukacyjnej oraz unowocześniania edukacji w szkołach podstawowych Te aspekty, rozwinięte zostaną w sposób pogłębiony w ramach planowanej Strategii Rewitalizacji. Poprawa aspektów rynku pracy,

Kultura i tożsamość, materialne i niematerialne zasoby społeczne i dziedzictwa kulturowego.

Rys historyczny i kulturowy ziemi Pajęczańskiej.

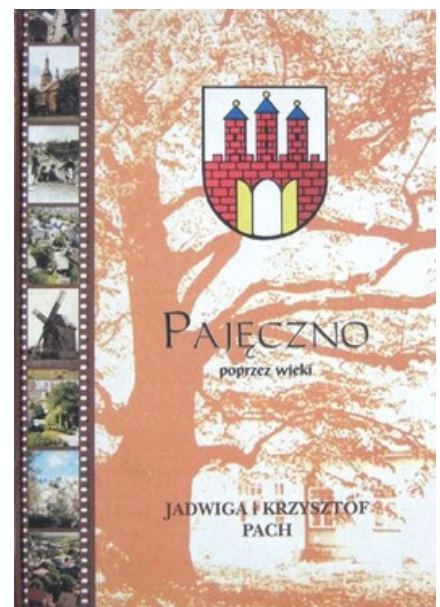
Oddając honor historii, która doprowadziła nas do dnia dzisiejszego. Chcielibyśmy pokrótce przybliżyć informacje i uwarunkowania historyczne naszej Gminy.

Pajęczno jest jednym z najstarszych miast w Polsce Środkowej. Starożytna osada powstała w zamierzchłych czasach, bowiem badania archeologiczne dowodzą istnienia tu wczesnego osadnictwa już w okresie żelaza (VII-VI w. pne). Legenda głosi, że nazwa miejscowości wywodzi się z olbrzymich rozmiarów pająka, który przed wiekami miał się tu zagnieździć i był plagą dla mieszkańców, dopóki go jeden z odważnych ochotników nie zabił. Skórą tego pająka miały być obite drzwi dawnego parafialnego kościoła i stąd miasto miało przybrać swoją nazwę.

Najstarsze ślady krótkotrwałego osadnictwa w rejonie Pajęczna datowane są na około 10 tys. lat temu. W widłach Warty i Liswarty istniało swoiste „zagłębienie” eksploatacji krzemienia jurajskiego. Z materiałów archeologicznych wynika, iż istniały tutaj liczne pracownie przetwórcze krzemienia, z których część istniała w rejonie dzisiejszej miejscowości Patrzyków. Okres paleolitu to czas stosunkowo gęstego zaludnienia tych terenów, natomiast w okresie neolitu i wczesnego okresu epoki brązu następuje zahamowanie procesów osadniczych. Dopiero pod koniec epoki brązu występuje stosunkowo liczne osadnictwo kultury łużyckiej. Wczesny okres epoki żelaza to początek zmian w kierunku stagnacji i regresu osadnictwa. W schyłkowej fazie okresu halsztackiego i w początkach okresu lateńskiego Wyżyna Wieluńska i Obniżenie Liswarty stają się pustką osadniczą aż do pojawienia się w rejonie dzisiejszego miasta Pajęczna kultury przeworskiej ze schyłkowej fazy okresu wpływów rzymskich. Ludność tej kultury zajmuje oprócz żyznych terenów w pobliżu rzek także tereny o słabszych warunkach glebowych. Gwałtowny upadek kultury przeworskiej na początku okresu wędrówek ludów powoduje ponowne wyludnienie dzisiejszego rejonu pajęczańskiego.

Położenie Pajęczna na ważnym szlaku handlowym biegnącym z Wrocławia przez Wieluń i Radomsko na Ruś oraz rozwój handlu tranzytowego przyczyniły się do wczesnego rozwoju miasta. Pierwsza wzmianka źródłowa

o nim zachowała się w kronice klasztoru zwifalteńskiego, spisanej przez mnicha Ortlieba, który przybył do Polski w roku 1140, na zaproszenie księżnej Salomei (wdowa po Bolesławie Krzywoustym). Ortlieb nazywa Pajęczno miasteczkiem mimo, że nie posiadało w tym czasie praw miejskich. Musiało ono jednak w owym czasie być znaczną osadą, wyróżniającą się spośród okolicznych wsi, skoro księżna Salomea wybrała Pajęczno na miejsce spotkania z Ortliebem i innymi zakonnikami.

“Pajęczno poprzez wieki” - autorstwa Krzysztofa i Jadwigi Pach

Prawa miejskie uzyskało Pajęczno przed 1276 r. wtedy bowiem wystawiono dokument pozwalający sądzić, iż proces lokacyjny został już dokonany. Być może podniesienie osady do rangi miasta należy wiązać z inicjatywą Leszka Czarnego, księcia sieradzkiego, który w 1265 r. lokował wieś Pajęczno, a po objęciu tronu krakowskiego przyznał prawa miejskie pobliskiej Brzeźnicy. W XIII w. wystawiono w Pajęcznie kilka dokumentów. Z 1265 r. pochodzi dokument wystawiony przez Leszka Czarnego, a z 1269 r. dwa dokumenty; jeden wystawiony przez arcybiskupa Janusza, drugi przez biskupa Piotra. Pajęczno należało do miast nieobronnych. Posiadało swój herb wyobrażający mur forteczny z otwartą bramą miejską zakończoną trzema basztami, zwieńczonymi blankami, przy czym wieża środkowa jest wyższa. Dokument lokacyjny dla Pajęczna oraz akt nadania lub sprzedaży wójtostwa zaginął. Prawdopodobnie, wraz z innymi przywilejami, spaliły się podczas jednego z wielkich pożarów jakie nawiedziły miasto na przestrzeni wieków.

O znaczeniu Pajęczna w tym czasie świadczy fakt dość wczesnego istnienia tutaj parafii (1277 r.). Po raz pierwszy proboszcz w Pajęcznie został wymieniony w 1251 r. Pierwotna parafia była bardzo rozległa. Obejmowała ona w połowie XIII w. oprócz ośmiu wsi wymienionych przez Łaskiego tj., Białej, Wręczycy, Siedlec, Dworszowic, Wistki, Jajek (dziś: Janek), Woli Jajkowskiej, Dylewa także późniejsze parafie Trębaczew, Szczyty i Makowska, do których należały Gajęcice i część parafii Siemkowice wraz z Chorzewem.

W 1401 r. król Władysław Jagiełło przekazał miasto Pajęczno wraz z bogatą parafią Akademii Krakowskiej, pomnażając tym sposobem uposażenie reaktywowanej uczelni. Od tego czasu administratorami miejscowej parafii byli profesorowie wszechnicy krakowskiej. W kościele w Pajęcznie został pochowany w 1575 r. Marcin Bielski, kronikarz i poeta urodzony w 1495 r. w pobliskiej Białej, „który pierwszy kronikę polską w rodzinnej mowie ułożył”. [1]

Kościół pod wezwaniem św. Leonard i Najświętszej Maryii Panny. Zdjęcie koloryzowane z 1920 r. Obecnie park miejski.

Źródło: kolekcja Retro Skład Pajęczno

Marcin Bielski - kronikarz i poeta z ziemi pajęczańskiej w XVI w.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Marcin_Bielski

Przez kilka wieków Pajęczno rozwijało się w cieniu Brzeźnicy. W 1422 r. na terenie miasta istniały dwa młyny, natomiast w roku 1562 r. pracowało tutaj zaledwie 10 rzemieślników. Nieco wcześniej, bo w 1553 r. Pajęczno uzyskało przywilej na odbywanie 2 jarmarków rocznie i cotygodniowego targu. Dość istotny przywilej nadał osadzie król Zygmunt Stary, który wydzielił z ekonomii książęcej 60 łanów ogólnego obszaru, złożonego z gruntów uprawnych, lasów i łąk, nadając je mieszkańom pajęczańskim w bezpłatne użytkowanie. Dobra koniunktura nie trwała jednak długo. Ogólny upadek małych miast Rzeczypospolitej, przebiegający po okresie wojen szwedzkich, dotknął również okolice Pajęczna. W 1717 r. starostwo brzeźnickie nadane zostało klasztorowi jasnogórskiemu, który pełniąc rolę twierdzy, stanowił siedzibę garnizonu wojsk królewskich. Wraz z całym starostwem, własnością klasztoru zostało również Pajęczno, coraz bardziej tracące na znaczeniu, tym bardziej, że w ciągu XVIII w. osada rujnowana była licznymi klęskami żywiołowymi. W 1793 r. pożar strawił zabudowania miejskie przy rynku oraz część miejscowego kościoła. Następny pożar miał miejsce w 1810 r., w którym ponownie spłonął kościół, a wraz z nim zniszczeniu uległ grobowiec Marcina Bielskiego. W 1840 r. miasto liczyło 1644 mieszkańców, a w 1860 r. – 1870. Podstawowym źródłem utrzymania ludności pozostawało rolnictwo. W 1852 r. miasto nawiedziła epidemia cholery. W okresie powstania styczniowego miało miejsce w rejonie Pajęczna kilka potyczek między oddziałami rosyjskimi i powstańcami. W 1867 r. miasto zostało włączone do nowo utworzonej guberni piotrkowskiej, a w 1870 r.

na mocy ukazu Pajęczno utraciło prawa miejskie i zostało przemianowane na osadę wiejską. W 1879 r. osada posiadała kościół, sąd gminny okręgu I, urząd gminy, szkołę początkową, 207 domów, 2326 mieszkańców. Gmina zaś liczyła 4.794 osób. W 1900 r. osada liczyła 2804 mieszkańców, 218 domów mieszkalnych i 5476 zabudowań gospodarskich. Podczas I wojny światowej teren znalazł się w strefie administracji austriackiej (generalne gubernatorstwo lubelskie) i podlegał gubernatorowi wojskowemu urzędującemu w Piotrkowie Trybunalskim. W 1921 r. osada wiejska Pajęczno posiadała 2600 mieszkańców. Prawa miejskie miasto odzyskało w 1958 r. Do 1975 r. miasto i gmina Pajęczno należała administracyjnie do województwa łódzkiego, a od 1975 r. weszło w skład województwa częstochowskiego. Od 1999 r. ponownie Pajęczno należy do województwa łódzkiego i jest siedzibą powiatu.

Wapiennik, charakterystyczny piec do obróbki termicznej wapienia, na terenie ziemi pajęczańskiej.

Źródło: zasoby cyfrowe. Retro Skład Pajęczno

Historyczny młyn przy obecnej ulicy Ściegiennej.

Źródło: zasoby cyfrowe. Retro Skład Pajęczno

Fotografia 01.09.1942 r. złoza kamienia łamanego na terenie Miasta Pajęczno

Źródło: zasoby cyfrowe. Retro Skład Pajęczno

W 2025 roku Pajęczno obchodzić
będzie 760 rocznicę powstania.
Akt lokacyjny wsi z nadania księcia
Leszka Czarnego z 1265 r.

Architektura i ochrona zabytków

Współczesne Pajęczno posiada wiele reliktyw historycznego rozwoju przestrzennego w postaci zachowanych elementów układu tj. rynek lokacyjnego miasta, który został nieco zmieniony przez wytyczenie dodatkowej ulicy ze środka południowej pierzei rynku oraz kościół (1748 – 1753) na placu kościelnym usytuowany w północno – wschodniej części rynku. Przy dawnym trakcie handlowym zachowało się również kilka domów z drugiej połowy XVIIIw. i początku XIX w.

Do najważniejszych zabytków Pajęczna należą:

1. rynek starego miasta;
2. barokowe Sanktuarium Maryjne p. w. Wniebowzięcia NMP i św. Leonarda z lat 1748 -1753;
3. plebania kościoła z XVIII w.;
4. kamienice przy rynku (ul. Kościuszki i Parkowa) z końca XVIII i początków XIX w.;
5. zabytkowy drzewostan - ponad 700-letnia lipa drobnolistna –pomnik przyrody;
6. cmentarz rzymskokatolicki z I połowy XIX w.

Pajęczno rozwinęło się przy trakcie prowadzącym z Wrocławia na Ruś przez Wieluń i Radomsko, stanowiącym oś ówczesnego przestrzennego układu miejscowości. Miastu towarzyszył folwark. We współczesnej strukturze przestrzenno funkcjonalnej Pajęczna widoczne są ślady przedlokacyjnego i lokacyjnego układu urbanistycznego. Główną osią kompozycyjną miasta jest obecna ulica Kościuszki, przebiegająca wzdłuż dawnego traktu handlowego z Wrocławia na Ruś z północnego - zachodu na południowy -wschód. Przy dawnym trakcie handlowym lokalizowano domy kupców, z których kilka zachowało się do czasów obecnych. Po północnej stronie tej ulicy znajduje się dawny rynek miasta lokacyjnego, a obecnie gęsto zadrzewiony skwer z funkcją parkingową, nazwany Parkiem Miejskim.

W jego północno - wschodnim narożniku zlokalizowany jest kościół z XVIII w, zbudowany na miejscu drewnianej, średniowiecznej świątyni. W przebiegu ulicy Kościuszki i rynku widoczne są krzywizny dawnego traktu handlowego i targowego placu dawnej osady. Dawny układ folwarczny dobrze widoczny pozostaje w strukturze zachowanych stodół zlokalizowanych na północ od kościoła. Urbanistyczny układ lokacyjny dopełnia 6 ulic, po dwie wychodzące z narożników północno -wschodniego i północno - zachodniego i po jednej z narożników południowo –zachodniego i południowo - wschodniego. Na wschód od dawnego rynku i absydy kościoła zlokalizowany jest plac manewrowy dworca autobusowego. Obszar zasadniczego centrum miasta zamyka od wschodu ciąg komunikacyjny przebiegający wzdłuż dawnego traktu handlowego północ–południe. Układ urbanistyczny najbardziej zurbanizowanego obszaru Pajęczna składa się z równoległych ulic, jednej na północ i trzech na południe od ulicy Kościuszki. Centrum miasta posiada jednopiętrową i parterową zabudowę wielorodzinną z XIX i XX wieku, przechodzącą w kierunkach na zewnątrz od dawnego rynku, w zabudowę jednorodzinna. Duże osiedla domów jednorodzinnych zlokalizowane są na południe od centrum oraz w pobliżu południowo - wschodniej i zachodniej granicy miasta. Na północ od centrum rozciąga się osiedle wielorodzinnej zabudowy blokowej. Dalej na północ od osiedla znajdują się tereny otwarte i gęsto zadrzewiony Park 1000-lecia. Między południową granicą parku a północno-zachodnim skrajem osiedla bloków zlokalizowano strefę gospodarczą, tzw. „Pajęczański Krąg Przemysłowy”, a w pobliżu wschodniej granicy miasta duże targowisko miejskie. Wzdłuż dróg wylotowych z miasta oraz w jego części południowej zwarta zabudowa jednorodzinna przechodzi w zabudowę typu zagrodowego.(Opis: Gminny Program Opieki nad Zabytkami)

Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 8, 9 pkt. 1, 2)[1].

Zgodnie z danymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa - Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księga A) - stan na 31 marca 2022 roku, na obszarze Miasta i Gminy Pajęczno wyróżniono następujące zabytki nieruchome:

Makowiska

- kościół par.pw. św. Bartłomieja Apostoła, 1841-42, XIX/XX, nr rej.: A/366 z 1.12.2017
- cmentarz kościelny, nr rej.: j.w
- ogrodzenie, mur., poł. XIX, nr rej.: j.w
- cmentarz rzym.-kat. (cz. stara), nr rej.: A/502/89 z 21.11.1989
- zespół dworski, poł. XIX, nr rej.: A/257 z 10.10.2015 (decyzja UCHYLONA – MKiDN z 7.12.2015):
odwór, park

Pajęczno

- kościół par. pw. MB i św. Leonarda, nr rej.:10/29 z 15.06.1946 oraz 249/67 z 30.08.1967
- cmentarz rzym.-kat., 1 poł. XIX, nr rej.: A/499/89 z 12.11.1989
- ogrodzenie z bramą, nr rej.: j.w.
- dom, ul. Kościuszki 41/43, 1 poł. XIX, nr rej.: 649/67 z 31.08.1967

Pajęczno jest jedną z najstarszych gmin w Polsce Środkowej, w związku tym na jej terenie znajduje się wiele cennych zabytków oraz obiektów stanowiących zasoby dóbr kulturowych, które wymagają ochrony. Na terenie gminy znajdują się także liczne stanowiska archeologiczne, a ich spis zawiera Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno.

UCHWAŁĄ NR 289/XXXII/22 z dnia 22 marca 2022 r. Rada Miejska w Pajęcznie przyjęła Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Pajęczno na lata 2022 – 2025. Głównym założeniem sporządzanego dokumentu jest zamierzone modelowanie indywidualnego – lokalnego dziedzictwa kulturowego i eksponowanie jego zasobów, co przyczyni się do propagowania dorobku kultury materialnej i niematerialnej, zacieśniania więzi lokalnych, podtrzymywania obyczajów i podniesienia atrakcyjności rekreacyjnej Gminy Pajęczno.

Burmistrz sporządza na okres 4 lat Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pajęczno. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Pajęczno na lata 2022 - 2025 zakłada, że celem nadrzędnym jest przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych, rewaloryzacyjnych, renowacyjnych i remontowych zabytkowych obszarów i obiektów na terenie gminy, będących genezą chluby i postumentem zrównoważonego rozwoju obszaru opartego o walory krajobrazu przyrodniczo - kulturowego.

[1] Narodowy Instytut Dziedzictwa www.nid.pl

Tak sprecyzowany cel główny potrzebuje silnego analitycznego współdziałania i zaangażowania jednostek i instytucji odpowiedzialnych za ochronę zabytków, propagowanie kultury, edukację oraz poprawę stanu zabytków. Pozwoli to na:

- wznowienie zintegrowanych, kompleksowych działań zmierzających do zahamowania degradacji dziedzictwa kulturowego,
- ujednoczenie systemowych działań renowacyjnych i rewitalizacyjnych,
- poprawę walorów i wartości obszarów i obiektów zabytkowych oraz ich wykorzystanie dla rozwoju turystyki i propagowanie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za zasoby dziedzictwa regionalnego i lokalnego,
- wzmocnienie więzi społeczności lokalnych – „Małej Ojczyzny”,
- właściwe zdyktowanie środków finansowych z wykorzystaniem funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Poza tym, podjęcie systemowych działań dotyczących wszystkich wymienionych elementów składających się na dziedzictwo kulturowe przyczyni się do powstania wyniku synergii, co pozytywnie wpłynie na rezultat docelowy.

Pajęczno zostało wyróżnione w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2020-2023. „Mając na uwadze potrzebę wzmocnienia opieki nad specyficznymi i cennymi pod względem kulturowym i krajobrazowym układami przestrzennymi miast i wsi województwa łódzkiego w WPOnZ na lata 2020-2023 wskazano 66 miejscowości, które tworzą sieć ośrodków historycznych o zróżnicowanej randze i potrzebach działań rewitalizacyjnych w ich historycznych przestrzeniach i zabytkowych zespołach zabudowy. Podstawowym kryterium wytypowania ośrodków były walory przestrzenne i aspekty niematerialne, a także instytucjonalne atrybuty pozwalające pełnić im rolę centrów kulturotwórczych na różnych poziomach.” W ramach sieci wskazano:

- 1 ośrodek o randze europejskiej: Łódź;
- 5 ośrodków o randze krajowej
- 11 ośrodków o randze regionalnej
- 49 ośrodków o randze lokalnej, w tym m.in. Pajęczno.

Dobra kultury wpisane do gminnej ewidencji zabytków na terenie miasta Pajęczno

Lp.	Obiekt	Lokalizacja	Okres lub data budowy	Materiał
1	Dom	1-go Maja	pocz. XX w	mur.
2	Dom	Częstochowska 22/24	k. XIX w.	drewniany
3	Dom	Kościuszki 5	pocz. XX w.	murowany
4	Dom	Kościuszki 7	pocz. XX w.	murowany
5	Dom	Kościuszki 37	pocz. XX w.	murowany
6	Dom	Kościuszki 55	pocz. XIX w.	murowany
7	Dom	Kościuszki 56	pocz. XX w.	murowany
8	Dom	Kościuszki 41/43	pocz. XIX w.	Nr Dec.649 łódzkie
9	Dom	Parkowa 14/16		
10	Cmentarz żydowski		XIX w	zlikwidowany
11	Miejski układ przestrzenny		XIII w.	
12	Zespół kościelny Kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP	Pl. Dworcowy	XVIII w.	
13	Kaplica rzymsko-katolicka (zespół kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP)	Pl. Dworcowy (otoczenie kościoła)		murowany
14	Plebania (zespół Kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP)	Pl. Dworcowy		murowany
15	Cmentarz rzym.-kat. przykościelny (zamknięty)	Pl. Dworcowy	XIV w.	
16	Stodoła	koło Plebanii	1930 r.	
17	Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP	Pl. Dworcowy	1748-1753	Nr rej.249 łódzkie
18	Zespół cmentarny cmentarza rzymsko-katolickiego	ul. Cmentarna	XIX w.	
19	Brama cmentarna	ul. Cmentarna	1 poł. XIX w.	Nr. rej. A/449/89
20	Mur cmentarny	ul. Cmentarna	1 poł. XIX w.	Nr. rej. A/449/89
21	Cmentarz rzymsko-katolicki	ul. Cmentarna	1 poł. XIX w.	Nr. rej. A/449/89
22	Kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Bartłomieja Apostoła, ogrodzenie przykościelne, teren przykościelny w granicach ogrodzenia	Makowska ul. Radomszczańsk a	XVIII w.	Nr rej. A/366

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pajęczno (tekst jednolity – VII edycja)

Dobra kultury wpisane do gminnej ewidencji zabytków na terenie gminy Pajęczno

Lp.	Obiekt	Lokalizacja	Datowanie	Uwagi
1	Kościół rzymsko-kat. p.w. Sw. Bartłomieja	Makowska ul. Radomszczańska 2	1841-1842	
2	Dom parafialny	Makowska 42	1920 r.	
3	Cmentarz rzymsko-katolicki	Makowska 42	I poł. XIX w.	Nr rej. A/502/89 Częstochowa
4	Dwór	Makowska, ul. Szkołna 3	poł. XIX w.	
5	Parć podworski	Makowska, ul. Szkołna 3	poł. XIX w.	
6	Zespół dworsko-parkowy	Makowska, ul. Szkołna 3	poł. XIX w.	
7	Kościół rzymsko-katolicki	Janki	1914 r.	
8	Kapliczka rzymsko-katolicka	Janki	pocz. XX w.	
9	Leśniczówka	Ładzin		
10	Kapliczka rzymsko-katolicka	Łeżce	1938 r.	
11	Chajupa	Patrzyków 84	pocz. XX w.	

Źródło: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno (tekst jednolity – VII edycja)

Zaplecze kulturalne i wydarzenia.

Miejski Ośrodek Kultury i Kino Świteź

Animatorem życia kulturalnego jest Miejski Ośrodek Kultury w Pajęcznie, który prowadzi swoją działalność w oparciu o Statut jednostki oraz rozpoznane potrzeby kulturalne społeczeństwa gminy. Powołany został do upowszechniania kultury, edukacji kulturalnej, wychowania poprzez sztukę oraz prowadzenia współpracy kulturalnej, w celu pomnażania wartości i atrakcyjności proponowanych form kulturalnych na terenie Gminy Pajęczno.

Placówka za cel główny stawia sobie edukację kulturalną dzieci i młodzieży poprzez różne formy czynnego uczestnictwa w kulturze, edukację artystyczną i wychowanie poprzez sztukę.

Swoje zadania statutowe Miejski Ośrodek Kultury w Pajęcznie realizuje przede wszystkim poprzez[1]:

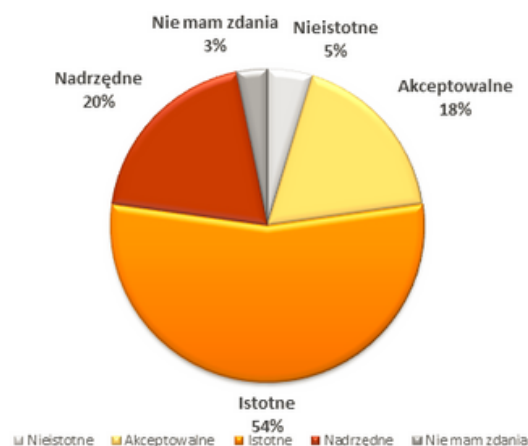
- organizowanie zespołowego uczestnictwa w kulturze dla mieszkańców;
- tworzenie różnorodnych form edukacji kulturalnej;
- organizowanie imprez kulturalnych.

Miejski Ośrodek Kultury w Pajęcznie posiada salę kinową na 112 miejsc przy ulicy Zdrojowej oraz świetlicę na 20 miejsc przy ulicy Wiśniowej, z której korzystają instytucje kultury, organizacje pozarządowe, szkoły i przedszkola. W związku z uzyskaniem tytułu własności do działki na, której znajduje się budynek Kina Świteź przy ulicy Zdrojowej planowane jest kompleksowa modernizacja obiektu wraz z rozbudową.

W świadomości społecznej zarówno MOK i Jak i kino stanowią kulturalną podstawę, co potwierdzają odpowiedzi respondentów wskazujące rozbudowę i unowocześnienie kultowego Kina jako wręcz nadrzędną i istotną dla kultury młodzieżowej i miejsca spotkań.

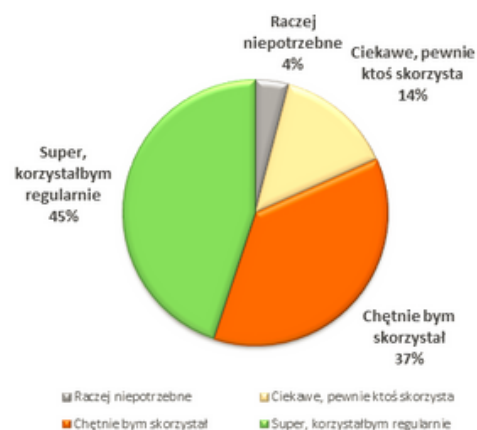

Ocena istotności inwestycji w modernizację i stworzenie nowoczesnego kina w opinii mieszkańców

Źródło: Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Opracowanie własne.

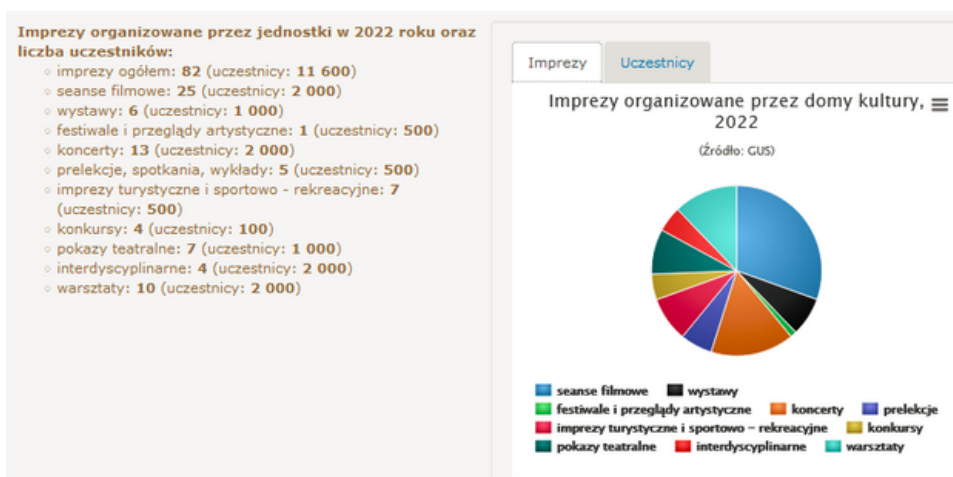
Ocena potencjału i częstotliwości użytkowania nowoczesnego kina wśród młodzieży licealnej.

Źródło: Badanie kierunków rozwoju i preferencji młodzieży w gminie Pajęczno.

Rok 2022 to także kolejny rok działań wpływających na poprawę jakości korzystania z oferty pajęczańskiego MOK-u, warto odnotować wśród nich m.in.: wprowadzenie możliwości dokonywania płatności bezgotówkowych za zajęcia i wydarzenia; oraz pierwszy etap wymiany bazowych elementów zestawu nagłośnieniowego, który od dłuższego czasu wymaga niezbędnych inwestycji w tym zakresie. Opisywany okres był pierwszym pełnym rokiem bez ograniczeń działalności od czasu wybuchu pandemii COVID19. Część zapoczątkowanych w tamtym trudnym czasie aktywności została w ofercie na stałe – m.in. inicjatywa „Okno na Kulturę” - która w założeniu miała służyć jako sposób prezentacji odbiorcom zasobów lokalnych twórców i kolekcjonerów wyłącznie w czasie ograniczeń epidemicznych. Dobre przyjęcie „Okna na Kulturę” przez społeczność Pajęczna spowodowało jednak, że ta forma prezentacji została wprowadzona do oferty jako jej stały element. Wszystkie zajęcia i wydarzenia organizowane przez MOK w 2022 roku mogły odbywać się z osobistym udziałem publiczności/uczestników, jednak mimo to niektóre wydarzenia i koncerty dodatkowo transmitowane były w internecie. Oferta zajęć i warsztatów realizowanych przez Ośrodek w 2022 roku była mocno rozbudowana, kontynuowane były obecne już w poprzednim roku zajęcia: m.in.: nauka gry na instrumentach dętych, perkusji, gitarze, ukulele oraz skrzypcach, zajęcia wokalne, plastyczne dla dzieci i dorosłych, zajęcia kreatywne RATATATA, oraz fotograficzne dla dzieci. Dostępne były również zajęcia manualne dla dzieci, teatralne, oraz robotyka i druk 3D dla dzieci. W drugiej połowie roku 2022 uaktualniona została oferta zajęć prowadzonych przez Ośrodek, z nowości warto odnotować m.in. naukę gry na akordeonie, gitarze basowej oraz zajęcia dla najmłodszych dzieci w wieku 1-4 lat. Przy Ośrodku działały też zespoły, kluby i sekcje: m.in: Pajęczańska Orkiestra Dęta, grupa taneczna Iskierka Dance, Klub Miłośników Fotografii, Klub Szachowy, Klub Brydża Sportowego oraz Klub Filmowy Świtez.

Aktywności i organizacje wspierające kulturę

Na terenie Gminy Pajęczno funkcjonują organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego, w tym: fundacje, stowarzyszenia, kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich. Koła gospodyń wiejskich integrują lokalną społeczność, kultywują dawne zwyczaje i tradycje przekazując je młodemu pokoleniu. Swoją obecnością uświetniają gminne uroczystości. Dzięki nim kwitnie życie kulturalne wsi. Każde z nich jest na swój sposób wyjątkowe i specjalizuje się w tym co potrafi najlepiej.

- Stowarzyszenia i organizacje działające dla kultury lokalnej;
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dylów Szlachecki „Nasza Wieś Szlachecka”,
- Stowarzyszenie Aktywności Terenowej RAZEM Tuszyn,
- Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaciół Pajęczna,
- Stowarzyszenie „Osiedle Nr 4 - Źródło”,
- Stowarzyszenie „Nad Wartą”,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dylów Rządowy – Aktywni w Dylowie
- Stowarzyszenie Artystyczne w Pajęcznie,
- Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Nie jesteś sam” w Pajęcznie,
- Stowarzyszenie Inicjatywa Społeczna Przyjaciół Wsi,
- Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Pajęczańskiej,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Pajęcznie,
- 4 Koła Gospodyń Wiejskich w: Patrzykowie, Nowych Gajęcicach, Wydrzynowie, Niwiskach Dolnych

Obie Parafie Rzymskokatolickie, stanowią również aktywnego twórcę kultury sakralnej i prafialnej, organiizując i współorganizując szereg pikników, dożynki czy też koncerty muzyczne w stylistyce kościelnej.

Wiele z wydarzeń dzieje się pod patronatem Urzędu miejskiego, w licznych kooperacjach oraz co należy pokreślić w szczytnych celach, gdzie instytucje i organizacje kulturalne bardzo aktywnie wspierają wszelkie akcje charytatywne oraz budują lokalne więzi kulturowe.

Jak widać na załączonych wcześniej wykresach aktywność oraz liczba odbiorców kultury systematycznie rośnie.

VII Ogólnopolski Festiwal Kolęd i Pastorałek

www.pajeczno.pl

www.narodanepajeczno.pl

Towarzystwo Przyjaciół Pajęczna

zaprasza wszystkie zainteresowane osoby

do udziału w konkursie na teksty, wspomnienia, fotografie związane z Ziemią Pajęczańską (Pajęczno, powiat pajęczański)

Najciekawsze prace zostaną zaprezentowane podczas sesji naukowej

pt. „Krajobraz kulturowy Ziemi Pajęczańskiej” (wrzesień–październik 2023)

i opublikowane w albumie książkowym.

Prace można składać w Domu Sportu w Pajęcznie lub przesyłać

na adres mailowy stowarzyszenia: stowarzyszenie.tpp@gmail.com

Bożena Szezerkowska
Przewodnicząca Stowarzyszenia

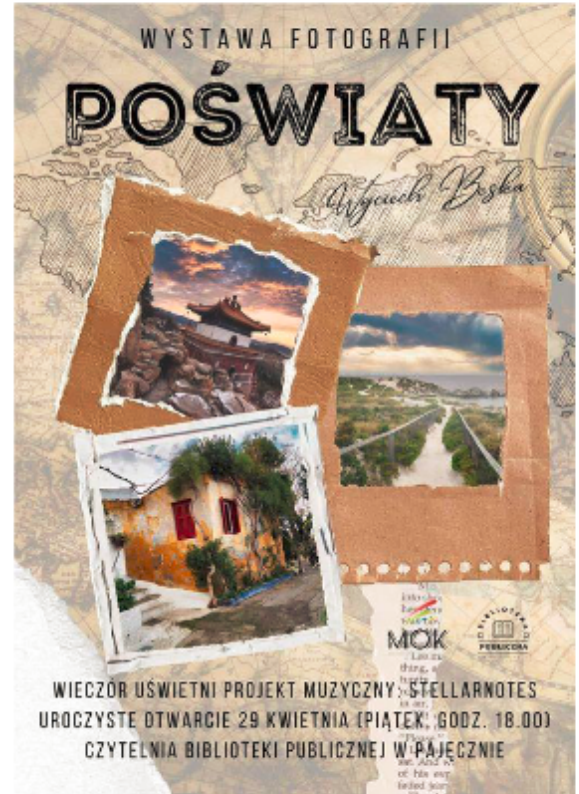
Biblioteka Miejska w Pajęcznie oraz filie.

-Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Pajęczno wraz z Oddziałem dla dzieci i Filią Biblioteki w Makowiskach;

jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru Instytucji Kultury. Nadzór nad jej organizacją i funkcjonowaniem sprawuje Burmistrz Gminy.

Głównym celem i podstawowym zadaniem biblioteki jest:

- gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, zakup nowości wydawniczych z uwzględnieniem poszczególnych grup czytelniczych;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz;
- ocena posiadanych zbiorów pod kątem ich przydatności w środowisku i dokonywanie niezbędnych selekcji;
- popularyzacja książki i czytelnictwa;
- kontynuacja stałych form współpracy z czytelnikami poprzez: wystawy i wystawki książek z okazji rocznic literackich, kulturalnych, wycieczek dzieci i młodzieży, organizowanie konkursów.

BIBLIOTEKI PUBLICZNE W GMINIE PAJĘCZNO

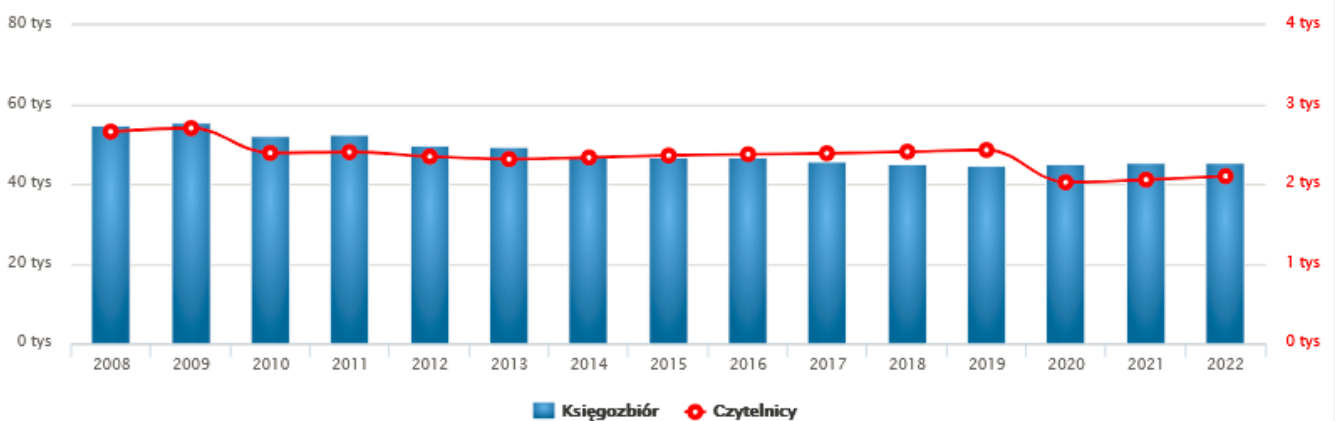
(Źródło: GUS, 31.XII.2022)

Według danych z 2022 w gminie Pajęczno działały 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 45 445 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 4 pracowników.

Dla porównania w 2008 roku działało 5 bibliotek i filii posiadających księgozbiór liczący 54 658 wolumenów.

Biblioteki publiczne – księgozbiór i czytelnicy w latach 2008 – 2022

(Źródło: GUS)

Biblioteki w naszej gminie poza działalnością statutową i czytelnictwem, pełnią rolę świetnych animatorów dydaktyki plastycznej, organizują wystawy, wernisaże oraz aktywnie kooperują z lokalnymi społecznościami. Na terenie Pajęczna mamy kilku niszowych, unikatowych ale i znanych już w świecie artystów plastyków oraz malarzy. Którzy pełnią często rolę dydaktyków młodego pokolenia zarówno w MOKu jak i w Bibliotekach inspirując młodzież do działania.

Na szczególny szacunek i uznanie oraz niecodzienny walor kulturowo rzemieślniczy oraz artystyczny naszego Miasta, zasługuje Haftowana "Bitwa pod Grunwaldem". Dzieło powstawało w latach 2008-2010 jako prywatna i spontaniczna akcja grupy pasjonatów dla uczczenia sześćsetnej rocznicy bitwy. Od tego czasu obraz prezentowany był w wielu różnych miejscach i wszędzie wzbudzał duże uznanie i zachwyt.

Analiza SWOT - Kultura i tożsamość, materialne i niematerialne zasoby społeczne.

MOCNE STRONY

- Aktywny i przedsiębiorczy Miejski Ośrodek Kultury oraz Biblioteka z wysokimi kompetencjami osobowymi, personalnymi, szkoleniowymi i obsługi scenicznej
- Remont i inwestycja w nowe zaplecze użytkowe MOK, remont siedziby i dostosowanie zaplecza dla osób niepełnosprawnych i seniorów
- Poprawa jakościowa zaplecza technicznego, kinowego i scenicznego w latach 2020-2023
- aktywni artyści, muzycy, malarze z terenu gminy, aktywna i bogata dydaktyka plastyczna na wysokim poziomie
- Unikatowy obraz haftowany krzyżykowo "Bitwa pod Grunwaldem" autorstwa lokalnych hafciarek.
- Aktywne organizacje i stowarzyszenia historyczne, działające na terenie gminy.
- Pajęczańska orkiestra dęta (w reorganizacji)
- dobrze prosperująca i aktywna biblioteka miejska
- żywa kultura sakralna i kultywowanie obchodzenia świąt kościelnych
- utworzenie profesjonalnego studia nagrań dźwiękowych
- Gmina posiada i wdraża program ochrony zabytków, lokalne kościoły uzyskały duże wsparcie finansowe na ochronę architektoniczną
- dobre zaplecze do rozwijania pasji muzycznych, lokalnie działa dość duża liczba artystów muzyków, animujących życie lokalne

SZANSE

- centralne położenie w powiecie, szansa na zwiększenie populacji odbiorców kultury
- Odzyskanie praw majątkowych do nieruchomości kultowego Kina Świtez (lokalne tradycje), otwarcie możliwości inwestycji i odbudowanie marki kulturalnej.
- nowe zaplecze kulturalne w odrestaurowanej siedzibie MOK przy ul. Wiśniowej
- zbudowanie narracji i komunikacji lokalnej na bazie legendy o Pająku jak i samej nazwy miasta, (gadżety, pomniki, instalacje, malarstwo, literatura, przewodniki turystyczne, pamiątki)
- potencjał na ożywienie turystyki sakralnej opartych o minikoncerty organowe i kulturę muzyczną i wokalną, rozwinięcie i kontynuowanie festiwalu muzyki katolickiej

SŁABE STRONY

- brak auli koncertowej na ponad 300 osób, ograniczenie repertuaru i części dostępnych wykonawców, ograniczenie opłacalności wydarzeń pod kątem ilości biletów
- zdegradowany amfiteatr leśny
- niewystarczająca infrastruktura energetyczna i plenerowa do organizacji wydarzeń
- brak centralnego placu miejskiego o charakterze imprez masowych, konieczność relokacji na teren parku leśnego, plac targowy nie spełnia wymagań
- młodzież z sołectw ma utrudniony transport do miasta w celach kulturalnych, brak transportu publicznego i dogodnego bezpiecznego dojazdu
- nieodstateczna jakość komunikacji o wydarzeniach, słabe zasięgi promocyjno marketingowe informujące o wydarzeniach kulturalnych
- niewykorzystane w pełni relacje mecenackie z dużymi przedsiębiorcami z terenu, którzy wspierają kulturę i wydarzenia
- lockdowny i obostrzenia covidowe, wygasły niektóre wydarzenia i organizacje

ZAGROŻENIA

- brak inwestycji w zaplecze kulturalne negatywnie wpływa na ocenę jakości życia
- drenaż młodzieży i dorosłych wyjeżdżających do większych miast w celach kulturalnych i rozrywkowych
- rosnące koszty pracy, energii i elektryczności zwiększające koszty operacyjne instytucji kultury
- negatywne zjawiska uzależnień cyfrowych i izolacji od wydarzeń społecznych może wpływać na zaangażowanie w realne wydarzenia, przez co odbiorców kultury będzie mniej
- wzrost marż, licencji, gaź artystów sceny estradowej zwiększy koszty utrzymania instytucji kultury
- zjawiska inflacyjne, niższe dochody lokalne mogą skutkować mniejszymi ilościami sprzedanych biletów, konieczne mogą być dotacje lub refinansowania kosztów korzystania z wydarzeń
- izolacja kulturalna mieszkańców wsi, bez zwiększenia ich mobilności i poprawy komunikacji o wydarzeniach
- niewystarczająca dydaktyka muzyczna na poziomie podstawowym może zmniejszyć liczbę odbiorców kultury wysokiej na rzecz niskojakościowej rozrywki
- utrata elementów zabytków architektury, wapiennik w okolicach Wydrzynowa i Dylowa Rządowego,

Podsumowanie

Centrum kulturalnym gminy jest miasto Pajęczno, aktywności sołeckie mają charakter jednostkowy oparty o sale OSP, koła gospodyń wiejskich oraz kulturę ludyczną i sakralną. (dożynki, odpusty, święta kościelne, pielgrzymki), które przyciągają raczej dojrzałą populację gminy. Na terenie gminy, działa nieliczna grupa utalentowanych artystów plastyków, rzemieślników oraz muzyków, są oni jednak chętnie promowani i doceniani. Rys kulturowy, historyczny oraz obecne aktywności na polu kultury pajęczańskiej mają charakter mocno resentymentalny. Zakorzeniony w lokalnych kultowych miejscach, wielopokoleniowych przyzwyczajeniach i wynikających z samej logistyki miasta i gminy uwarunkowaniach. Kino Świtez, Amfiteatr w parku 1000-lecia to najczęściej wskazywane przez mieszkańców miejsca kojarzone z kulturą. Są to jednocześnie obiekty wymagające gruntownej przebudowy i inwestycji do dzisiejszych standardów usług i oczekiwań wobec obiektów użyteczności kulturalnej. Brak klubów muzycznych, sal koncertowych w nowoczesnych standardach dla większej liczby osób, skutkuje koniecznością działań rozproszonych (organizowanych głównie przez MOK oraz nieliczne organizacje społeczne lub parafian), punktowych dla mniejszej liczby odbiorców. Impreza masową która cyklicznie (poza okresem covidowym) odbywa się w Pajęcznie, są Dni Pajęczna, które przyciągają relatywnie dużą widownię, nie uzyskały jednak statusu marki lokalnej.

Kultura i częste jakościowe wydarzenia lokalne stanowią bardzo ważny element potwierdzający lokalną jakość życia. Zdegradowane dawne, lecz kultowe miejsca nadal funkcjonują aktywnie, więc ich rewitalizacja powinna poza walorami architektonicznymi, estetycznymi i funkcjonalnymi przynieść szereg korzyści niematerialnych. Związanych z kulturą młodzieżową, nowymi miejscami spotkań oraz jakościowymi wydarzeniami w lepszej infrastrukturze.

Środowisko przyrodnicze, geologia, hydrologia, klimat i zasoby naturalne.

Mając na względzie klasyfikację gminy Pajęczno jako obszar Zielonej Gospodarki poniższy segment analityczny i diagnostyczny koncentruje się na niedocenianych dotychczas zasobach naturalnych, rzecznych i geologicznych naszej gminy. Jako tereny wysoce rolnicze (choć trend tradycyjnego gospodarstwa jest raczej spadkowy) oraz historycznie i wschodzące zagłębie wydobywania kamienia wapiennego na cele przemysłu cementowego. Przeanalizowaliśmy wszelkie znane zasoby naturalne. Głównym i jasno wskazywanym przez mieszkańców jest północna linia rzeki Warty we wsiach Niwiska Dolne i Patrzyków, które tradycyjnie od dziesięcioleci są traktowane jako "lokalne bieszczady" i cele letnich pikników, wycieczek rowerowych i relaksu w naturalnym otoczeniu. Poniższa diagnoza przyrodnicza oraz geologiczna pozwoli lepiej zrozumieć ukryte wartości nie tylko dla gminy ale i dla spójności polityk związanych z ochroną środowiska, zmian klimatycznych, kreowaniem nowych form wykorzystania ich w sposób zrównoważony lecz przede wszystkim wyprzedzających działań i projektów do obecnego i przyszłego wydobywania wapienia. Wiedząc, że po etapie eksploatacji nadejdzie czas rekultywacji i rewitalizacji, myślimy strategicznie i wyprzedzająco do nadchodzących faktów i ich skutków społeczno-środowiskowych dla naszej gminy i mieszkańców.

UKSZTAŁTOWANIE I RZEŻBA TERENU

Pod względem morfologicznym (wg fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego) teren Miasta i Gminy Pajęczno położony jest na pograniczu trzech dużych jednostek – podregionów: Nizin Środkowopolskich, Wyżyny Śląsko-Krakowskiej i Wyżyny Małopolskiej, obejmując fragmenty 4 mezoregionów: Wyżyny Wieluńskiej, Kotliny Szczercowskiej, Wysoczyzny Bełchatowskiej i Niecki Włoszczowskiej. W gminie dominuje krajobraz lekko falistej równiny polodowcowej, obniżającej się ze wschodu na północny zachód, zachód i południe, ponad powierzchnię, której wznoszą się w środkowej i północno-wschodniej części wydłużone wzgórza czołowo- morenowe (Kurzna, Łężce, Siedlec). Jednostajną rzeźbę terenu urozmaicają również liczne suche dolinki erozyjno-denudacyjne, słabo zaznaczające się w terenie oraz doliny rzek i cieków. Charakterystycznym rysem rzeźby terenu w części północnej i częściowo środkowej jest kierunek dolin i cieków ciągnący się równoleżnikowo na wschód i na zachód, zmieniający się w części południowo-wschodniej na NE-SW. Spadki terenu na przeważającym obszarze gminy nie przekraczają 5%, fragmentarycznie w obrębie zboczy dolinek rozcinających wysoczyznę, bądź doliny rzeki Warty dochodzą do 8%, natomiast w obrębie zboczy wzgórz wynoszą od 5% do 12%.

Fragment mapy: Mapa [mezoregionów fizyczno-geograficznych](https://pl.wikipedia.org/wiki/Krainy_geograficzne_w_Polsce#/media/Plik:Mezoregiony_Kondrackiego.png) według [J. Kondrackiego](https://pl.wikipedia.org/wiki/Krainy_geograficzne_w_Polsce#/media/Plik:Mezoregiony_Kondrackiego.png) na tle podziału administracyjnego Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Krainy_geograficzne_w_Polsce#/media/Plik:Mezoregiony_Kondrackiego.png

https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmgp_2.html?gpmmap=gp0

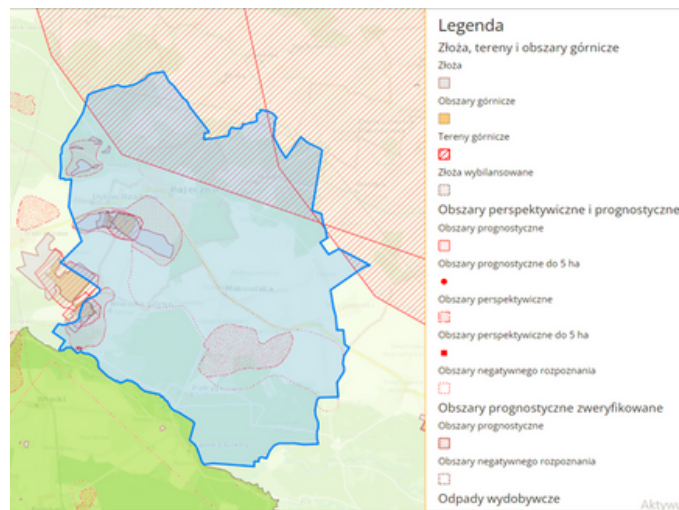
BUDOWA GEOLOGICZNA

Obszar Gminy Pajęczno leży w obrębie północno-zachodniej Monokliny Śląsko-Krakowskiej. Obszar budują utwory jury, trzeciorzędu i czwartorzędu. Jurę reprezentują wapień skaliste twarde z przewarstwieniami margli i ilów marglistych barwy białej lub żółtej o bardzo zwietrzałej warstwie powierzchniowej. Wietrzelinę wapienną reprezentują grunty ilasto-pylaste z domieszką różnej wielkości okruchów skał wapiennych. Wapień górnej jury tworzą lokalne wychodnie na terenie miasta Pajęczna i wsi Niwiska Górne i Niwiska Dolne.

ZASOBY KOPALNE

W 2020 roku w dokumencie pn.: „Bilans zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2021 roku” przedstawiono podstawowe informacje dla ponad 14,5 tys. złóż kopalni, wielkości ich udokumentowanych zasobów, stanie zagospodarowania oraz wielkości wydobycia kopaliny ze złoża. Zasoby te prezentuje tabela poboczna.

Według zapisów w Zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno (tekst jednolity - VII edycja), surowce mineralne występujące na terenie gminy są genetycznie związane z budową geologiczną stanowiącą podstawowy składnik środowiska przyrodniczego obszaru. Zewnętrzną powłokę podłoża geologicznego tworzą polodowcowe utwory czwartorzędowe, a powszechnie występujące na powierzchni terenu osady tego okresu – piaski, żwiry i gliny – stanowią przedmiot działalności eksploatacyjnej na potrzeby lokalne, jednak nie odgrywają one istotnego znaczenia w polityce surowcowej gminy. Surowce okruczowe są udokumentowane w złożu piasków kwarcowych w Dylowie Szlacheckim i w złożu piasków skaleniowo-kwarcowych w Dylowie Rządowym.

Źródło: https://geolog.pgi.gov.pl/#url=https://bazadodata.pgi.gov.pl/app/geolog_conf/midas.json

• Wykaz wapieni i margli dla przemysłu cementowego – tys. T:

nazwa złoża	stan zag. złoża	zasoby		wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Działoszyn-Trębaczew	E	187 682	21 767	854
Niwiska Górne-Grądy	E	26 246	5 444	688
Pajęczno-Makowska I	E	156 043	17 975	1 711
E – złoża eksploatowane				

• Wykaz złóż wapieni dla przemysłu wapienniczego – tys. T:

nazwa złoża	stan zag. złoża	zasoby		wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Pajęczno	P	35 708	-	-
Niwiska Dolne	E	96	-	28
E – złoża eksploatowane				

R – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a w przypadku ropy i gazu – w kat. C)

• Wykaz złóż piasków i żwirów - tys. T

nazwa złoża	stan zag. złoża	zasoby		wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Dylów	R	3 232	829	-

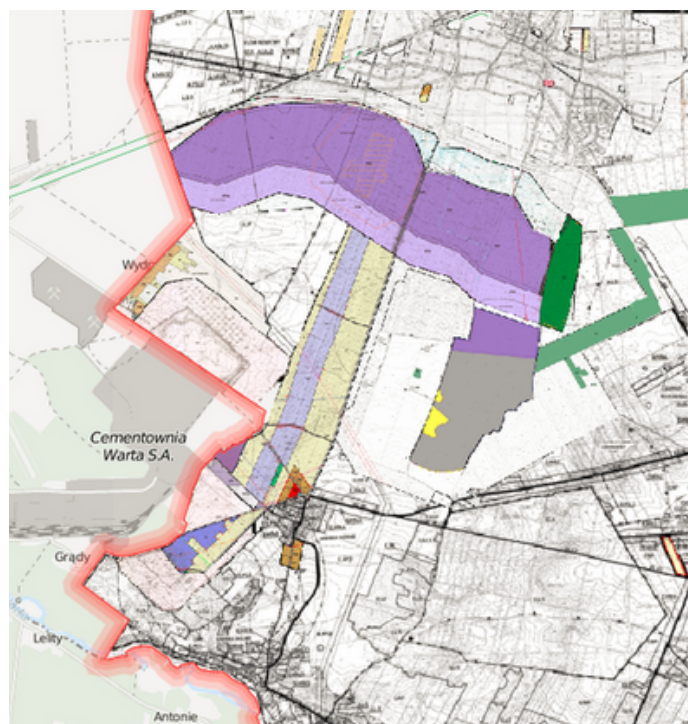
R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C1, a w przypadku ropy i gazu – w kat. A + B)

• Wykaz złóż piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych oraz piasków kwarcowych do produkcji cegły wapienno-piaskowej – tys. m³

nazwa złoża	stan zag. złoża	zasoby		wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Dylów Szlachecki	P	1 846 00	-	-

P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a w przypadku ropy i gazu – w kat. C)

Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, www.pgi.gov.pl

Źródło: https://geolog.pgi.gov.pl/#url=https://bazadodata.pgi.gov.pl/app/geolog_conf/midas.json

Wapienie są udokumentowane w złożu „Niwiska Dolne” położonym w południowej części gminy Pajęczno, złożu „Działoszyn-Trębaczew” położonym w części na terenie gminy Pajęczno, jednak w przewadze na terenie gminy Działoszyn, w złożu „Niwiska-Górne-Grądy” położonym w części na gruntach gminy Pajęczno i w części na gruntach gminy Działoszyn oraz złożach wapieni „Pajęczno” i „Pajęczno-Makowiska I” położonych w granicach miasta Pajęczno oraz sołectwa Dylów Rządowy. Niewielka część złoża „Pajęczno” leży w granicach gminy Działoszyn. Najważniejsze znaczenie gospodarcze i to o charakterze przemysłowym mają złoża górnourajskich wapieni i margli:

·Złoże „Działoszyn-Trębaczew”, złoże eksploatowane, rozpoznane szczegółowo z ustalonymi zasobami w kat. B+C1+C2. Złoże eksploatowane jest na mocy koncesji Ministra Środowiska Nr 23/2001 z dnia 31.12.2001 r. udzielonej Kombinatowi Cementowo-Wapienniczemu „Warta” w Działoszynie (obecnie: Cementownia „Warta” S.A. w Działoszynie z/s w Trębaczowie, zmienionej przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 15 stycznia 2018 r. znak: RŚV.7422.98.2017.CF. Dla złoża ustanowiono obszar i teren górniczy „Działoszyn VI”. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2028 r.

Złoże „Niwiska Górne-Grądy”, złoże eksploatowane, rozpoznane szczegółowo z zasobami ustalonymi w kategorii C1. Złoże położone jest w części na terenie gminy Działoszyn, w części w obrębie gminy Pajęczno. Złoże eksploatowane jest przez Cementownię „Warta” S.A. w Działoszynie z/s w Trębaczowie na podstawie koncesji Wojewody Łódzkiego z dnia 20 lipca 1999 r. znak:

OZ.Si/IV-7512/3/99, zmienionej przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 23 maja 2018 r., znak: RŚV.7422.61.2018.CF. Dla złoża ustanowiono obszar górniczy „Niwiska Górne – Grądy IV” i teren górniczy „Niwiska Górne – Grądy II”. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2025 r

·wapienie jurajskie udokumentowane w złożu „Pajęczno-Makowiska I”, złoże eksploatowane, rozpoznane szczegółowo. Złoże jest eksploatowane na podstawie decyzji koncesyjnej Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 17.12.2013 r. znak: RŚV.7422.221.2013.CF i zmienionej w dniu 28.12.2016 r. znak: RŚV.7422.132.2016.CF. **Dla złoża ustanowiono obszar górniczy „Pajęczno-Makowiska II” i teren górniczy „Pajęczno- Makowiska I”**. Koncesja jest ważna do 31 grudnia 2026 r.

·wapienie dla przemysłu wapienniczego „Niwiska Dolne”. Jest to złoże o zaniechanej obecnie eksploatacji. Koncesja na wydobycie kopaliny została udzielona przez Starostę Pajęczańskiego w decyzji z dnia 15 października 2001 r. nr 52/2001. Decyzją z dnia 11 września 2013 r. znak: GO.6522.0004.2013 dokonano zmiany koncesji przedłużając jej ważność z 27 września 2013 r. na 11 września 2023 r. Dla złoża ustanowiono obszar i teren górniczy „Niwiska Dolne”.

·piaski skaleniowo-kwarcowe udokumentowane w kategorii C1 w złożu „Dylów”, złoże rozpoznane szczegółowo. Złoże to zostało udokumentowane w nadkładzie złoża wapieni „Pajęczno” i jest eksploatowane przez Cementownię „Warta” S.A. na mocy koncesji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 2 marca 2018 r. znak: RŚV.7422.123.2017.CF. Dla złoża ustanowiono dwa obszary i tereny górnicze: Dylów pole A oraz Dylów pole B. Koncesja jest ważna do dnia 31 grudnia 2028 r.

·wapienie dla przemysłu wapienniczego udokumentowane w złożu „Pajęczno”, złoże rozpoznane wstępnie.

·piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych w złożu „Dylów Szlachecki”, rozpoznanych wstępnie w kategorii C2+D, złoże rozpoznane wstępnie. Złoże występuje w przewadze na gruntach leśnych.

GLEBY

Gleby gminy Pajęczno zostały wytworzone w przeważającej większości z materiałów czwartorzędowych oraz fragmentarycznie z wapieni górnourajskich. Dominują gleby pseudobielicowe, brunatne kwaśne i wylugowane, czarne ziemie oraz gleby hydromorficzne.

Gleby pseudobielicowe należą do najlepszych gleb w skali gminy. Są to gleby wytworzone z pyłów zwięzłych. Ich wartość bonitacyjna zależy od miąższości utworów pyłowych i od rodzaju głębszego podłoża (piaski i gliny). Są to gleby zaliczone do IIIa, IIIb, IVa i IVb klasy bonitacyjnej gruntów ornych oraz do kompleksów glebowo-rolniczych: 4 – żytnio-ziemniaczanego bardzo dobrego, fragmentarycznie do 2-pszennego dobrego i 3 – pszennego wadliwego. Nadają się pod wszystkie uprawy polowe i sady. Gleby brunatne występują na przeważającej części obszaru gminy. Wytworzone z piasków słabogliniastych podścielonych piaskami luźnymi, zaliczone zostały do V i VI klasy bonitacyjnej gruntów ornych i kompleksów glebowo-rolniczych: 6 – żytnio-ziemniaczanego słabego oraz 7 – żytnio-łubinowego najslabszego. Są to gleby o słabo wykształconym poziomie próchnicznym, ubogie w składniki pokarmowe i często zbyt suche. Nadają się pod uprawę żyta, okopowych oraz seradeli. Gleby brunatne wytworzone z glin lekkich i piasków gliniastych, zaliczone zostały do IIIa, IIIb, IVa i IVb klasy bonitacyjnej oraz kompleksu glebowo-rolniczego 4 – żytnio-ziemniaczanego bardzo dobrego. Nadają się pod wszystkie uprawy i warzywa. Czarne ziemie wytworzone z piasków i glin pod wpływem wysokiego poziomu wód gruntowych występują w północnej części gminy. Wykorzystywane są głównie jako pastwiska i pod uprawy warzywne. Zaliczone zostały do IVb i V klasy bonitacyjnej oraz kompleksu glebowo-rolniczego 9 – zbożowo-pastewnego słabego.

Gleby hydromorficzne (mułowo-torfowe i torfowe) występują w dolinach rzecznych i obniżeniach terenu. Zaliczone zostały do klasy bonitacyjnej V i VI, fragmentarycznie do klasy III oraz kompleksu glebowo-rolniczego 2z – użytków zielonych średnich i 3z – użytków zielonych słabych.

Generalnie, kompleksy glebowo-rolnicze o wysokiej wartości dla produkcji rolnej (kompleksy 2, 3, 4, 5 i 8) stanowią około 53% ogólnej powierzchni gruntów ornych na terenie gminy. Gleby IIIa i IIIb klas bonitacyjnych zajmują około 6%, natomiast IVa i IVb – około 45% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Gleby klasy III zajmują około 3%, a klasy IV – około 44% ogólnej powierzchni użytków zielonych.

[1]Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno (tekst jednolity - VII edycja)

WODY PODZIEMNE

Na terenie Miasta i Gminy Pajęczno występują 2 piętra wodonośne: czwartorzędowe i jurajskie, przy czym to ostatnie związane jest z poziomem wodonośnym w utworach jury górnej (malm). Czwartorzędowe piętro wodonośne występuje praktycznie na obszarze całej gminy lecz jego wartość użytkowa jest różna, uzależniona od miąższości i wykształcenia utworów czwartorzędowych oraz warunków zasilania. Stanowią go piaszczyste i żwirowe utwory czwartorzędowe. W rejonach, gdzie miąższość osadów czwartorzędowych jest niewielka, występuje jeden czwartorzędowo-jurajski poziom wodonośny. W miejscach gdzie miąższość utworów jest większa, występują dwie warstwy wodonośne. Pierwsza o niewielkiej miąższości w partii stropowej, druga w partii środkowej bądź spągowej czwartorzędu (często między warstwami glin). Z uwagi na małą miąższość piętro wodonośne czwartorzędowe z reguły nie jest ujmowane studniami wierconymi i posiada jedynie znaczenie lokalne.

Poziom wodonośny górnourajski związany jest z kompleksem szczelinowatych, spękanych wapieni i margli górnej jury oraz ma podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę. Poziom ten występuje na zmiennych głębokościach od 6 m do 44 m. Wydajność jednostkowa tego poziomu jest również zróżnicowana – od kilku do kilkudziesięciu m³/h.

W przypadku ujęcia wód podziemnych w Pajęcznie naturalne naporowe zwierciadło wody ujmowanego poziomu wodonośnego występuje na głębokości około 17-23 m, stabilizując się na głębokości około 7 m. W przypadku ujęcia wód podziemnych w Jankach zwierciadło wody ujmowanego poziomu wodonośnego występuje: w studni S-1 na głębokości około 5,6-35 m, w studni S-2 od 8,1 do ok.38,0 m, stabilizując się na głębokości ok. 20 m, w studni S-3 na głębokości 6,3-57,0.

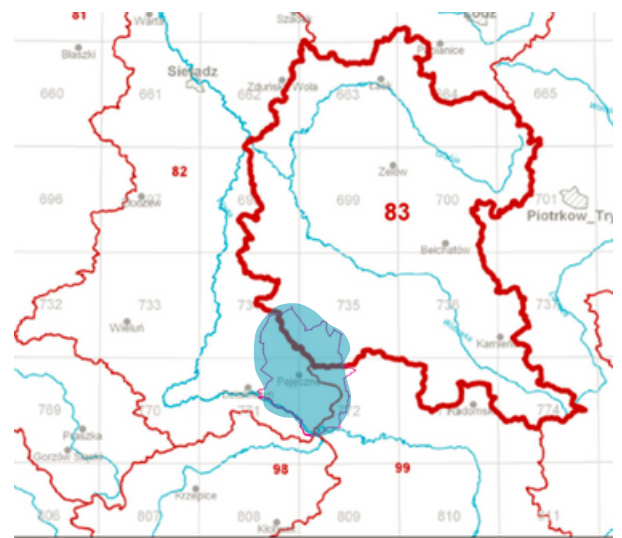
W przypadku ujęcia wód podziemnych w Gajęcicach Nowych dla wsi Czerkiesy zwierciadło wód podziemnych ujmowanego poziomu wodonośnego występuje na głębokości 37,5-42,0 m.

W przypadku ujęcia wód podziemnych w Gajęcicach zwierciadło wód podziemnych występuje na głębokości 33,5 – 37,0 m.

Cała gmina znajduje się na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Częstochowa” (GZWP 326). Jest to zbiornik szczelinowo-krasowy, o przeciętnej jakości wód w klasie Ic i Id i średniej głębokości ujęć około 160 m ppt. Powierzchnia całego zbiornika obejmuje 3172,2 km². Poziom wodonośny jury górnej charakteryzuje się reżimem swobodno-naporowym. **Oszacowane zasoby odnawialne w granicach GZWP wynoszą 1289 952 m³/24h, zaś zasoby dyspozycyjne – 760320 m³/24h.** Jakość wód podziemnych jest zróżnicowana, na ogół dobra bądź zadowalająca. Lokalnie stwierdzona obecność w wodach podziemnych podwyższonych wartości azotynów i amoniaku, sporadycznie chromu i cyjanków wskazuje na antropogeniczny charakter ognisk zanieczyszczeń. Należy do nich zaliczyć brak kanalizacji sanitarnej na znacznym obszarze, szczególnie wiejskim, gospodarkę przemysłową i górnictwo.

WODY POWIERZCHNIOWE

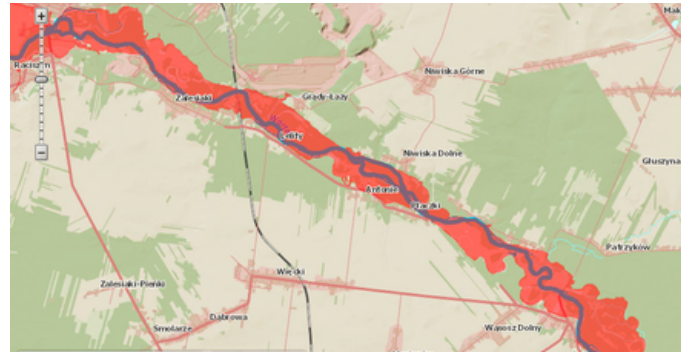
Pod względem hydrograficznym obszar miasta i gminy położony jest w obrębie dorzecza Warty. Przez najwyższe wyniesione tereny położone na wschód od miasta Pajęczna przebiega dział wodny III rzędu, oddzielający spływ w trzech kierunkach: zachodnim, wschodnim i południowym. Obszar miasta i gminy odwadniany jest za pośrednictwem Warty oraz bezimiennych strumieni i licznych cieków okresowych. Charakterystyczną cechą tego obszaru jest występowanie licznych źródłowych odcinków strumieni oraz cieków prowadzących wody w małych ilościach i okresowo zanikających. Na terenie miasta i gminy występują również sztuczne zbiorniki wodne o niewielkich na ogół powierzchniach oraz naturalne oczka wodne (polodowcowe jezioro Ług). Grunty pod wodami zajmują na terenie Miasta i Gminy Pajęczno około 0,7% jej ogólnej powierzchni.

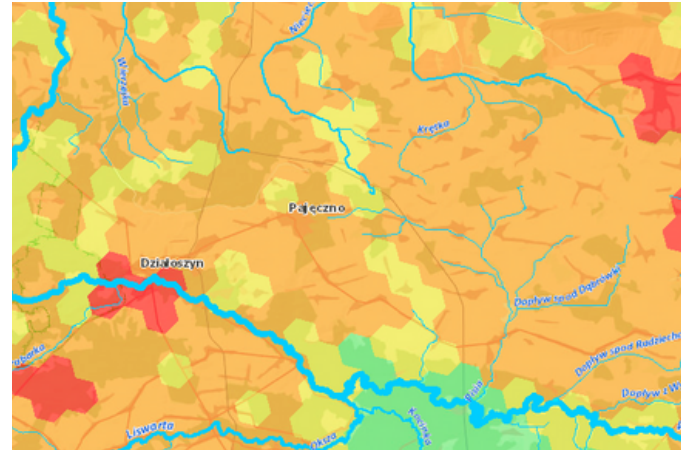
<https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-80-99/4393-karta-informacyjna-jcwpd-nr-83/file.html>

W granicach Gminy Pajęczno występują następujące zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych:

1. Nieciecz o kodzie PLRW6000171829299;
2. Pisia o kodzie PLRW600023181589
3. Rów od Konstancy nowa o kodzie PLRW600016181592
4. Warta od Liswarty do Grabarki o kodzie PLRW60001918171
5. Warta od Widzówki do Liswarty o kodzie PLRW600019181599;
6. Wierznica o kodzie PLRW600017181789

https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpWORP

https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpPPSS

Uwarunkowania ochrony środowiska

Ochrona środowiska prowadzona jest w Gminie Pajęczno w oparciu o zasady i działania zapisane w poniższych dokumentach: -Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno (tekst jednolity – VII edycja),

-Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Pajęczno;

-Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu Gminy i Miasta Pajęczno na lata 2014-2032.

Prowadzone są również działania, m.in. w ramach Programu „Czyste Powietrze”, którego celem jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Przez cały rok 2021 w gminie aktywnie działał punkt informacyjno-konsultacyjny programu „Czyste Powietrze”, w ramach współpracy na podstawie zawartego porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

W roku 2021 Gmina Pajęczno zrealizowała zadanie pn. „Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Pajęczno w roku 2021”, dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w ilości 72,779 Mg odebranego azbestu, oraz ze środków własnych w ilości 5,64 Mg azbestu. Wyroby zawierające azbest odebrano łącznie z 23 posesji znajdujących się na terenie gminy Pajęczno[1].

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA[1]

Zanieczyszczenia atmosfery

Jak zaznaczono w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno, zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego niską emisją w gminie pochodzą z zabudowanych terenów miejskich, głównie zabudową mieszkaniową jednorodziną oraz emisją pochodzącą z lokalnych emitorów zlokalizowanych na terenach przemysłowych i usługowych w mieście i w gminie. Część gminy Pajęczno pozostaje także pod wpływem oddziaływania emitorów cementowni „Warta” S.A. z/s w Trębaczewie (głównie wsie Wydrzynów, Niwiska Górne, Niwiska Dolne), przy czym oddziaływanie tych emitorów jest stale kontrolowane, a emisja mieści się w dopuszczalnych normach określonych w przepisach oraz wydanych dla Zakładu pozwoleniach i decyzjach. Znaczące jest także oddziaływanie na stan atmosfery środków transportowych, poruszających się drogą krajową Nr 42, która przebiega przez samo centrum miasta Pajęczno.

Hałas

Zagrożenia powodowane przez hałas, głównie komunikacyjny wywołuje ruch samochodowy w mieście, a w szczególności w jego strefie śródmiejskiej oraz z miejsc eksploatacji surowców prowadzonych metodą strzałową. Hałas od ruchu kolejowego, z uwagi na niewielkie obciążenie jednotorowej linii kolejowej relacji Częstochowa - Chorzew Siemkowice, jest praktycznie nieodczuwalny. W większym stopniu jest odczuwalny, szczególnie w mieście Pajęczno, hałas komunikacyjny na drodze Działoszyn - Pajęczno - Radomsko (droga krajowa Nr 42) o orientacyjnym natężeniu ruchu w roku 2010 – około 5000 poj./dobę, udział pojazdów ciężkich ok. 25%.

[1]Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno (tekst jednolity - VII edycja)

[1] Raport o stanie Gminy Pajęczno za rok 2021

Zanieczyszczenia wód

Wody rzeki Warty, której fragment znajduje się w granicach gminy Pajęczno, na tym odcinku nie odpowiadają żadnej z klas czystości.

Obecnie kanalizacja sanitarna obejmuje około 75% terenów zainwestowanych w mieście Pajęczno oraz wieś Dylów Rządowy, Dylów Szlachecki i Siedlec. Pozostałe miejscowości nie mają kanalizacji sanitarnej. Część ścieków z tych miejscowości jest dowożona do oczyszczalni ścieków w Pajęcznie, jednak część wypuszczana jest do różnych odbiorników oraz wywożona na łąki i pola uprawne, gdzie podlega spływom powierzchniowym.

Wody wgłębne podstawowego poziomu wodonośnego nie są izolowane lub są izolowane tylko fragmentarycznie. Brak ciągłej warstwy izolacyjnej, którą stanowią nieprzepuszczalne osady czwartorzędowe powoduje, że poziom ten jest szczególnie podatny na zanieczyszczenia. Potencjalne zagrożenie dla tych wód stanowią działania eksploatacyjne wapieni.

LASY I ZADRZEWIENIA

Lasy i grunty leśne w Gminie Pajęczno zajmują wg. danych z 2021 roku powierzchnię ok. 3 261 ha, co stanowi ok. 28,70% powierzchni ogólnej gminy. Wskaźnik lesistości powiatu pajęczańskiego to 24,7%, powiatu kłobuckiego 29,4%, województwa łódzkiego 21,4%, a Polski 29,6%. Wskaźnik lesistości gminy Pajęczno w 2021 roku wynosi 28% i jest to jeden z wyższych wskaźników wśród badanych JST.

Lasy Państwowe położone na terenie gminy zajmują powierzchnię 2 328,38 ha, z czego 511,31 ha znajduje się w granicach miasta Pajęczno. Administrowane są przez Nadleśnictwo Radomsko. W granicach gminy Pajęczno funkcjonują dwa leśnictwa tj. Leśnictwo Murowaniec i Leśnictwo Gajęcice. W granicach gminy istnieją zwarte kompleksy leśne położone w rejonie: Siedlec.

Gajęcice - Czerkies, Patrykowa oraz na wschód od miasta Pajęczno. **W granicach gminy dominują siedliska LMśw (las mieszany świeży) – 1396.54 ha, BMŚW (bór mieszany świeży – 657.16 ha, BŚW (bór świeży) – 538.26 ha, LŚW (las świeży) – 383.86 ha. Niewielkie powierzchnie zajmują BMW (bór mieszany wilgotny), LMW (las mieszany wilgotny), LW (las wilgotny) i OL (ols).** Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, której udział wynosi 85,2%. Znaczący udział ma dąb – 4,9%, jodła 2,5% oraz brzoza 2,4%. W drzewostanach występuje także olsza, buk, modrzew, jesion, świerk i osika. Poza funkcją produkcyjną, lasy mają ważną rolę pozaprodukcyjną. Stanowią zasadniczy element równowagi ekologicznej oraz podstawowe zasoby banku genetycznego. Zasada prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej na równi obowiązuje w lasach należących do Skarbu Państwa jak i w lasach prywatnych właścicieli.

[1]Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno (tekst jednolity - VII edycja)

OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE NA TERENIE GMINY

Na terenie gminy Pajęczno występują następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody,
- Użytki ekologiczne.
- Pomniki przyrody,

Rezerwat przyrody

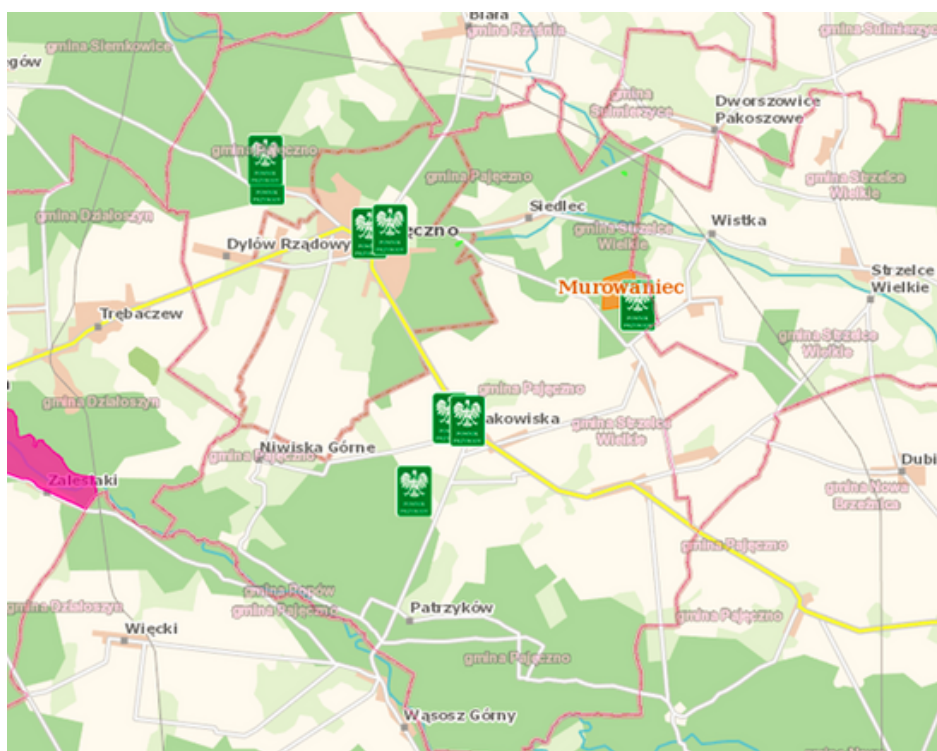
Rezerwat przyrody „Murowaniec” o powierzchni 42,18 ha utworzony został na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 26 kwietnia 1963 roku (M.P. z 1963 r. Nr 43, poz.213). Obecnie podstawę prawną funkcjonowania rezerwatu stanowi Rozporządzenie Nr 35/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Murowaniec" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 243, poz. 2246). Rezerwat jest położony w Leśnictwie Murowaniec. Według aktu powołującego, rezerwat utworzono w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wielowarstwowego lasu mieszanego naturalnego pochodzenia, z dużym udziałem jodły na krańcu jej zasięgu, o charakterze lasu pierwotnego.

Istnieją tu bogate zbiorowiska gatunków roślin naczyniowych oraz gatunków mchów. Rezerwat posiada aktualny plan ochrony przyjęty do realizacji w 2007 r. (Rozporządzenie Nr 55/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu "Murowaniec" - Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 372, poz. 3299).

Użytki ekologiczne:

- Oczko I - bagno śródleśne o powierzchni 0,48 ha, położone na terenie działki nr 483 obr. ewid. Siedlec;
- Oczko II - bagno śródleśne o powierzchni 0,63 ha, położone na terenie działki nr 5629 obr. ewid. Pajęczno.

Użytki ekologiczne obejmują kompleksy przejściowych zbiorowisk torfowiskowych mszysto-turzycowych, przylegających do śródleśnych jezior, otoczonych dobrze wykształconymi fragmentami kontynentalnego boru bagiennego. Pozostają w administracji Nadleśnictwa Radomsko.

Pomniki przyrody:

- sosna pospolita w Dylowie Szlacheckim, o obwodzie 290 cm, działka Nr 248;
- dąb szypułkowy w Dylowie Szlacheckim, o obwodzie 380 cm, działka Nr 245/62;
- 7 szt. lipy drobnolistnej w Makowiskach, o obwodzie 190-375 cm, wieku około 300 lat, na terenie przykościelnym, działka Nr 96;
- 12 szt. lipy drobnolistnej w Makowiskach, o obwodzie 160-290 cm, na terenie przykościelnym, działka Nr 193/4,
- sosna pospolita w miejscowości Gajęcice Nowe, o obwodzie 290 cm, wieku około 200 lat, oddz. 94j Leśnictwa Gajęcice,
- **lipa drobnolistna w Pajęcznie, o obwodzie 700 cm, przy plebanii, jej wiek określa się na około 700 lat, działka Nr 4505/19,**
- lipa drobnolistna w Pajęcznie, o obwodzie 310 cm, na cmentarzu, działka Nr 4523,
- dąb szypułkowy w miejscowości Murowaniec, o obwodzie 455 cm, oddz. 36d Leśnictwa Murowaniec.

Ochronie prawnej podlegają także:

- obszary występowania chronionych gleb klasy bonitacyjnej III oraz powinny być wyłączone z zabudowy gleby pochodzenia organicznego.
- **dolina rzeki Warty jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym – zgodnie z ustaleniem planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego i ECONET-PL.**
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 326 „Częstochowa” w utworach górnej jury z częścią proponowaną jako obszar ochronny.
- stanowiska występowania roślin podlegających całkowitej i częściowej ochronie.

Projektowane jest także do objęcia ochroną prawną powiększenie rezerwatu „Murowaniec” o stare dębiny i sośniny występujące w otoczeniu rezerwatu.

Analiza SWOT - Środowisko przyrodnicze, geologia, hydrologia i zasoby naturalne.

MOCNE STRONY

- tereny gminy obejmują relatywnie bogate złoża kamienia wapiennego oraz piasków i żwirów dla przemysłu cementowego i budowlanego, co pozytywnie oddziałuje na te branże, dając warunki do wydobycia i dochody tytułem podatków dla gminy, zatrudnienia i przedsiębiorczości w perspektywie szacowane 80 lat;
- dość duże tereny kompleksów leśnych blisko miasta i w północnej części terenów gminy, co jest atutem środowiskowym i rekreacyjnym;
- atrakcyjne, choć jeszcze nie wykorzystane tereny do turystyki rowerowej, pieszej oraz konnej i kajakowej, szczególnie w dolinie rzeki Warta jako głównego zasobu naturalnego do zrównoważonego zagospodarowania;
- integralność z konceptem Wielkiego Łuku Warty;
- rezerwat Murowaniec.

SZANSE

- kooperacyjne i międzysektorowe wykorzystanie zasobów północnego brzegu linii rzeki Warta do celów zrównoważonej turystyki i aktywnej ochrony i inwestycji dziedzictwa naturalnego w oparciu o rzekę i zasoby wapienia;
- trwanie i rozwój przemysłu cementowo-wapiennego zapewniający bazowy ruch gospodarczy na terenie gminy, jest to szansa na przyciągnięcie większej ilości firm z tych branż oraz wspólne projekty innowacyjne;
- zwiększenie roli, inwestycje i zagospodarowanie edukacyjne jedyne rezerwatu na terenie gminy "Rezerwat Murowaniec" potencjał eko-dydaktyki;
- lepsze zagospodarowanie istniejących zbiorników wodnych nie tylko na cele wędkarskie ale i rekreacyjne i wypoczynkowe.

SŁABE STRONY

- Południowo-zachodnia część gminy, tereny wsi Wydrzynów, Dylów Rządowy i siola Krzynów, Niwiska Górne, Niwiska Dolne, Czerkiesy, Makowiska, południowa części miasta, znajduje się lub znajdzie się w bezpośrednim oddziaływaniu odkrywek kamienia wapiennego Cementowni Warta S.A;
- Gmina na ten moment nie posiada żadnych dóbr naturalnych i przyrodniczych o randze krajowej, lub odpowiednio zagospodarowanych, które mogą przyciągnąć turystów i pobudzić gospodarkę;
- Nieaktualne informacje o stanie biosfery, walorów turystycznych, brak aktualnych analiz i badań naukowych;
- niewielka liczba dodatkowo zmeliorowanych zbiorników wodnych, przez co niski potencjał na utworzenie kąpielisk;
- brak kooperacji i jasnych wytycznych obecnej i przyszłej zrównoważonej rekultywacji wyrobisk wapienia, piasków i żwirów.

ZAGROŻENIA

- Stan gleb oraz wód jest wyraźnie zagrożony zabiegami standardowego rolnictwa, wyjałowienie, sezonowe susze, oraz zagrożenie suszami hydrogeologicznymi z dwóch odkrywek może całkowicie wygasić rolnictwo i korelacyjnie degradować biosferę i hydrosferę;
- Zagrożenie suszą wód powierzchniowych i wód pitnych w perspektywie dekady, zarówno hydrogeologicznej jak i wód powierzchniowych;
- zagrożenie toksyfikacją ujęć wody z rolnictwa standardowego w połączeniu z sezonowymi suszami;
- nieuregulowana turystyka może degradować stan czystości rzek, lasów i duktów.

Podsumowanie

Gmina Pajęczno posiada nieliczne, lecz ciekawe zasoby naturalne i przyrodnicze, które dotychczas nie zostały w pełni zaktualizowane, zidentyfikowane pod kątem zrównoważonego zagospodarowania turystyki, nowych form ochrony środowiska, czy edukacji ekologicznej. Użytkowane są raczej zwyczajowo, a zasoby biosfery nie doczekały się żadnych skoordynowanych form zarządzania i rozsądnego wykorzystania w innowacyjny sposób poza lekko zapomnianym rezerwatem Murowaniec. Rozległe złoża wapienia wykorzystywane przez przemysł cementowo-wapienny są charakterystyczne i mają wpływ na przyrodę i środowisko gminy i powiatu już od lat 60-tych. Pomimo, że główne centrum wydobycia i przerobu znajduje się w Gminie Działoszyn, Pajęczno od kilku lat staje się bezpośrednim beneficjentem pozytywnych (podatki z nowych odkrywek, gospodarka i miejsca pracy) i negatywnych (degradacja środowiska, niższa jakość życia i osadnictwa) oddziaływań kopalni odkrywkowych wapienia przy Cementowni Warta S.A. Czynniki ekonomiczne jest tutaj jednak przeważający. Należałoby jednak zbalansować go działaniami środowiskowymi i ochronnymi przy pełnym zaangażowaniu przedsiębiorstw wydobywczych w ramach Odpowiedzialności Społecznej Biznesu. Te aspekty powinny doczekać się dogłębnej analizy naukowej zagrożeń oraz stać się istotnym elementem działań powiatowych i wojewódzkich w tej materii. Stwierdzone zasoby przyrodnicze na dzień dzisiejszy powinny doczekać się pełnej i profesjonalnej aktualizacji i dokumentacji. Nowe pomniki przyrody? Strefy ochronne, obszary chronionego krajobrazu, zrównoważona turystyka czy projekty łączące wapień i rzekę jako unikatowy styk potencjałów, mają tutaj bardzo dobry grunt. Północna linia brzegu Warty to najbardziej niewykorzystany zasób naturalny.

Zbalansowanie i zrównoważenie wydobycia i rolnictwa do ochrony środowiska.

Aktualizacja naukowo-badawcza zasobów naturalnych. Pod kątem zrównoważonej turystyki i form ochrony.

Turystyka, sport i rekreacja.

Jak wiemy turystyka do zespół wielu przenikających się czynników. Naturalnych, kulturowych, sportowych, oświatowych, architektonicznych oraz materialnych. Dlatego poniższa diagnoza, koncentrować będzie się na syntezie wszystkich tych czynników w odnalezieniu wartości na szerszą skalę. W trakcie poszerzonej analizy oraz badań diagnostycznych zidentyfikowaliśmy bardzo wiele wydarzeń, punktów, miejsc oraz ukrytych funkcji, które pozwolą rozpisać nową politykę i ramy prosperowania turystyki w naszej gminie jako całkiem nowy element społeczno-gospodarczy. W imię spójności ze strategią i daniem nam szansy na partycypację w Zielonej Gospodarce, pragniemy włączyć się w ten nurt i scalić wszystkie rozdrobnione elementy w ciekawą pajęczańską sieć turystyczną.

Gmina Pajęczno nie posiada obecnie dobrze zagospodarowanych zasobów turystyki rekreacyjnej czy aktywnej wykorzystujących zasoby naturalne. Pomimo widocznych w rozdziale o zasobach przyrodniczych i naturalnych atutów tereny rekreacji blisko natury są używane zwyczajowo przez mieszkańców, bez wytworzonych projektów infrastrukturalnych na szerszą skalę. Społeczność dostrzega te walory od wielu lat, niestety w okresie transformacji, wejścia do UE i jeszcze przed okresem pandemicznym nie udało się ani lokalnym grupom ani przedsiębiorcom czy władarzom wykreować spójnej i globalnej wizji na gminną turystykę. Gminy sąsiadujące, wykorzystywały ten potencjał posiadając obfitsze i zidentyfikowane zasoby naturalne i uwzględniając ich wykorzystanie w działaniu. W gminach Działoszyn czy Popów rzeka Warta była dużo mocniejszym tygłem kulturowym i historycznym niż na naszym terenie, co przyczyniło się do dużo wcześniejszych inwestycji w tą materię. Nie znaczy to jednak, że tych zasobów nie posiadamy i nie jest możliwe "dogonienie" sąsiadów w tym zakresie.

Poniższy rozdział w oparciu o dostępne dane, obserwacje oraz wiedzę bierze również pod uwagę opinię mieszkańców i bezpośrednie wskazania co do uważanych przez nich cennych zasobów o profilu turystyczny, rekreacyjny lub sportowy. Dodatkowym elementem pozytywnym w diagnozie jest również podleganie obszaru gminy pod działalność LGD Wielkiego Łuku Warty, który jako podmiot doświadczony zidentyfikowane ma najważniejsze czynniki turystyczne również w gminach sąsiednich.

Gmina Pajęczno należy do założonej w 2006 roku Lokalnej Grupy Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty”, z siedzibą w Osjakowie, utworzonej z 18 gmin leżących na obszarze czterech powiatów: bełchatowskiego, pajęczańskiego, radomszczańskiego i wieluńskiego. Celami strategicznymi, jakie stawia sobie LDG KWŁW są: działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, wiejsko-miejskich, przy uwzględnieniu ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki oraz popularyzacji i tworzenia produktów regionalnych.

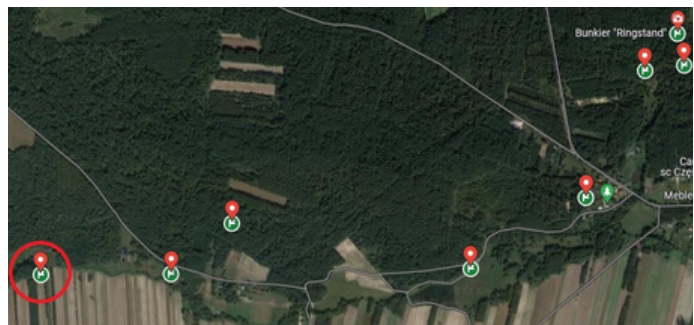
Źródło: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Baza turystyczna i zasoby lokalne o potencjalne rozwoju turystyki.

Obecna baza hotelarska ogranicza się do nielicznych, prywatnych zajazdów i hotelików w obrębie miasta Pajęczno. Korzystają niej głównie kierowcy i goście weselni. Na terenie gminy nie prosperują oficjalnie żadne gospodarstwa agroturystyczne. To bardzo niekorzystny czynnik dla rozwoju turystyki. Za czym idzie również niewielka, raczej dedykowana mieszkańcom baza restauracyjna.

Najwyraźniejszymi po analizie zasobów naturalnych i najczęściej wskazywanymi mieszkańcami obszarami zagospodarowania turystyczno rekreacyjnego są:

- Linia brzegowa rzeki Warta wraz kompleksami brzegowymi i leśnymi we wsiach Niwiska Dolne i Patrzyków (kilkanaście kilometrów, ponad 60 ha działek leśno-łąkowych oraz leśny wąwóz, szlaki konne)
- Park 1000-lecia i Jezioro Ług (Matusowiec), jako tereny rekreacji miejskiej
- Zbiornik Pietrzyków, cele wędkarskie i rekreacyjne
- zwiększenie ilość ścieżek rowerowych i zorganizowanie większej ilości tras rowerowo-biegowych w dostępnych kompleksach leśnych
- z zasobów historycznych, wapienniki oraz warta uwagi i rozwoju ścieżka dydaktyczna bunkrów z czasów drugiej wojny światowej Ringsdatd na tereni Dylowa Szlacheckiego, Dylowa Rządowego i Tuszyňa
- dawne oraz istniejące kopalnie i odkrywki wapienia dla przemysłu cementowego i budowlanego jako potencjał turystyki geologicznej, historii przemysłu cementowego i zrównoważonej rekultywacji środowiska
- rezerwat Murowaniec

Baza i infrastruktura sportowa, organizacje.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pajęcznie został powołany do życia z dniem 01.01.2021 roku uchwałą nr 163/XX/20 Rady Miejskiej w Pajęcznie z dnia 30 listopada 2020 r. W związku z panującą sytuacją pandemiczną w początkowych miesiącach 2021 roku organizacja imprez i zajęć sportowych były bardzo ograniczone. Zmieniło się to dopiero od maja i MOSIR rozpoczął zarządczą i merytoryczną działalność.

Bazą kultury fizycznej, sportu i rekreacji na terenie miasta i gminy są:

- Stadion Miejski w Pajęcznie;
- Stadion sportowy w Makowiskach;
- Kompleks "ORLIK" przy Szkole Podstawowej nr 1 w Pajęcznie ul. Wiśniowa;
- Hala Sportowa przy Szkole Podstawowej nr 1 w Pajęcznie przy ul. Wiśniowej;
- Mała sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej nr 1 w Pajęcznie przy ul. Wiśniowej;
- Hala Sportowa przy Szkole Podstawowej nr 2 w Pajęcznie przy ul. Grunwaldzkiej;
- Hala Sportowa przy Szkole Podstawowej w Makowiskach;
- pływalnia przy ul. Sienkiewicza w Pajęcznie.
- Strzelnica sportowa przy ulicy 700-lecia

Na obszarze gminy Pajęczno funkcjonują m.in.: boiska, korty tenisowe, siłownie napowietrzne i place zabaw. Choć na dzień dzisiejszy wymagają reinwestycji, odświeżenia oraz rozwinięcia, ze względu na wzmożoną eksploatację.

Na terenie Gminy i Miasta Pajęczno funkcjonuje

8 klubów sportowych:

1. Ludowy Klub Sportowy "Zawisza" w Pajęcznie, (piłka nożna)
2. Ludowy Klub Sportowy „Płomień” Makowiska, (piłka nożna)
3. Uczniowski Ludowy klub Sportowy „Meduza” Pajęczno, (pływanie)
4. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Libero” Pajęczno, (siatkówka)
5. Uczniowski Klub Sportowy Pajęczno (kolarstwo),
6. Akademia Sportu Pajęczno,
7. Klub Strzelecki Strzelec Pajęczno, (strzelectwo sportowe)
8. Akademia Sportów walki WATAHA, (sporty walki)

Zdjęcia robocze poglądowe

Identyfikacja potrzeb i kierunki inwestycyjne w nowa bazę turystyczną gminy.

Dzięki analizom z poszczególnych rozdziałów, integrując potencjały wielu wymiarów i aspektów turystycznych jako wyraźne wskazania potrzeb mieszkańców oraz młodzieży szkolnej w zakresie organizacji obiektów i funkcji publicznych zidentyfikowane zostały potrzeby, które powinny być wskazaniem inwestycyjnym dla stworzenia nowego ekosystemu turystycznego na terenie gminy. Poszczególne grupy powinny stanowić bazę do planowania poszczególnych inwestycji jako integralne z poziomu realizacji strategii:

Ze zidentyfikowanych oraz najczęściej wskazywanych form aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu, zarówno młodzieży jak i dorosłych uwagę należy zwrócić na:

- sporty rowerowe w tym typu wyczynowego mtb (młodzież)
- sporty biegowe, nordicwalking (Klub Biegaczy Warta)
- sporty motorowe
- sporty rolkarskie, deskorolkarskie
- sporty drużynowe, piłka nożna, siatkówka (Zawisza Pajęczno, MUKS Libero)
- jeździectwo (Targi Końskie, lokalne stadniny, grupy rekonstrukcyjne)
- kajakarstwo (Wielki Łuk Warty w kooperacji z gminami sąsiednimi)
- pływanie (Klub sportowy MEDUZA)

Obiekty i zorganizowane formy rekreacji, aktywności fizycznej i wypoczynku:

- parki linowe, małe gaje, ścianki wspinaczkowe
- kąpieliska zorganizowane
- tory leśne wyczynowe dla sportów rowerowych i motorowych (zorganizowane typu pump truck)
- miejsca spoczynkowe, spotkań, altany, wyznaczone miejsca na ognisko
- strzelnica sportowa

Wydarzenia kulturalno-sportowe o charakterze marki lokalnej turystycznej:

- Ogólnopolskie Targi Końskie
- Biegi Warta Trail oraz Cross Patówka
- Złot samochodów 4x4 Suzuki Vitara
- MotoFest - zlot samochodów retro
- Pajęczański Bieg Niepodległości

Nowe obszary i infrastruktury zorganizowanego ruchu turystycznego i aktywności, wykorzystujące istniejące zasoby:

- altany i wieże widokowe przy trasach rowerowych z zapleczem naprawy rowerów i spoczynkiem
- altany, zorganizowane zabezpieczone miejsca ognisk
- zwiększona ilość ścieżek rowerowych, nowych oznaczonych szlaków biegowo-rowerowych
- hopy, wyznaczone zamknięte tereny leśne dedykowane sportom wyczynowym (rowery, motocross)
- ścieżki dydaktyczne, rampy, tarasy widokowe
- obiekty noclegowe i agroturystyczne (konieczne do rozwinięcia i wystymulowania popytu)
- nowe punktowe obszary ochrony gatunkowej, krajobrazowej (po identyfikacji naukowej)
- nowatorskie formy kompleksowych form turystyki zrównoważonej, obszary rewitalizacyjne i renaturyzacji

Wydarzenia sportowe i turystyki aktywnej.

Poza klubami sportowymi, należy wymienić szereg organizacji pozarządowych i zrzeszających, które w bardzo efektywny i rozwojowy sposób animują i rozwijają kulturę sportową, aktywności ruchowych i kultury lokalnej związanej z rekreacją i pasją.

- Stowarzyszenie Polskie Towarzystwo Turystyki Camperowej i Caravanningowej,
- Stowarzyszenie 4x4,
- Stowarzyszenie Aktywności Terenowej RAZEM Tuszyn,
- Stowarzyszenie Klub Biegacza Warta,
- Stowarzyszenie Osiedlove
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Pajęcznie,
- Tokarski Team
- Ośrodek Jazdy Konnej Largo

XIV Pajęczański Złot Posiadaczy i Konstruktorów
Vitar
2-4 LIPCA 2021

Klub Strzelecki PAJĘCZNO

15 sierpnia 2023 r. godz. 10.00
Strzelnica przy ul. 700-lecia w Pajęcznie

Z okazji Święta Wojska Polskiego
Klub Strzelecki Pajęczno
zaprasza na
IV PIKNIK STRZELECKI

W programie:
- amatorskie zawody strzeleckie w 2 dyscyplinach
- karabin centralnego zapłonu (ak-47) tarcza TS-2 pozycja leżąc 50m
- karabin bocznego zapłonu (kbsk) tarcza TS-2 pozycja leżąc 50m
- wystawa broni sportowej i kolekcjonerskiej Członków KS Strzelec Pajęczno
- KARNÓWECZKA PANI KRYSI

KLUB BIEGACZA WARTA

CHARYTATYWNY BIEG LEŚNY
CROSS PATÓWKA
BIEGNIEMY DLA FELKA
22.07.2023

PROGRAM WYDARZENIA:
START GODZ. 15:00
DYLÓW RZĄDOWY
DYSTANSY:
BIEG 8KM I 16 KM
KLASYFIKACJA DRUŻYNOWA KONKURENCJI BIEGOWYCH
MARSZ NORDIC WALKING 8 KM
BIEGI DLA DZIECI 100, 400,600, 1000 M
ZAPISY: DOSTARTU.PL
ORAZ W DNIU BIEGU W BIURZE ZAWODÓW
W GODZINACH 12:00 - 14:30

A po biegu...
pamiątkowy medal,
dla zwycięzców ciekawe nagrody
losowanie nagród rzeczowych, piknik integracyjny

OGÓLNOPOLSKIE TARGI KOŃSKIE
PAJĘCZNO
SOBOTA - 12.05.2018.
PLAC TARGOWY

W ofercie:kilkaset koni różnych ras,
akcesoria jeździeckie, pojazdy zaprzęgowe
a także maszyny rolnicze, rośliny ozdobne
i regionalne rękodzieło.

ZAPRASZAMY

KLUB BIEGACZA WARTA

ZAPRASZA NA WYDARZENIE SPORTOWE
WARTA TRAIL 24
TERMIN: 22-23.04.2023
MIEJSCE: OSP PATRZYKÓW

SOBOTA 22 KWIECIEŃ
16:00 START BIEGU GŁÓWNEGO I MARSZU NORDIC WALKING
NA DYSTANSIE 24 H

NIEDZIELA 23 KWIECIEŃ
4:00 BIEG I MARSZ NORDIC WALKING - 12 GODZIN
10:00 BIEG I MARSZ NORDIC WALKING - 6 GODZIN
11:00 BIEGI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
13:00 BIEG I MARSZ NORDIC WALKING NA DYSTANSIE 15,5 KM
13:15 DEKORACJA ZWYCIĘZCÓW KATEGORII BIEGÓW
DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
16:00 ZAKOŃCZENIE WSZYSTKICH KONKURENCJI
17:00 DEKORACJA ZWYCIĘZCÓW BIEGU/MARSZU NORDIC WALKING 24 H,
12H, 6H, 15,5KM, LOSOWANIE NAGROD RZECZOWYCH WŚRÓD
WSZYSTKICH UCZESTNIKÓW

Zapisy elektroniczne do 19 kwietnia
<https://dostart.pl/warta-trail-24>
v83go oraz w dniu wydarzenia w
Biurze Zawodów.
Zapisy na biegi dla dzieci i młodzieży
wyłącznie w dniu wydarzenia.

PATRONAT MEDIALNY
TVP 3
ŁÓDŹ
radio AW

NADWARCIAŃSKI TANDEM ROWEROWO-KAJAKOWY
Bike'ayak

-PAJĘCZNO-
-KAMION-
-ZMYŚLONA-

ŚWIATOWY DZIEŃ RZEK
24 WRZEŚNIA
NIEDZIELA - GODZ. 9.00

CENA: 50 ZŁ

Intermarché
ZAPISY/INFO: TEL. 505268726/500295939

Analiza SWOT - Turystyka, sport i rekreacja.

MOCNE STRONY

- kilkunastokilometrowy bezpośredni dostęp do linii brzegowej rzeki Warta, na odcinku tak zwanego Wielkiego Łuku Warty we wsiach (Niwiska Dolne, Patrzyków)
- aktywne organizacje społeczne i przedsięwzięcia animacyjne w zakresie aktywnej turystyki rowerowej oraz biegowej
- tereny leśne bezpośrednio przy granicach miasta, Park 1000-lecia wraz z jeziorem Ług jako miejska baza rekreacyjna i animacyjna
- pływalnia z aktywnym i odnoszącym sukcesy krajowe w młodzieżowych sportach pływackich Meduza Pajęczno
- Zabytki kultury sakralnej, linia bunkrów powojennych, tradycje i kultura wydobywania wapienia jako potencjał na turystykę historyczną
- Bardzo aktywne stowarzyszenia historyczne i podtrzymujące kulturę lokalną.
- Wydzielona jednostka organizacyjna dedykowana zarządzaniu sportem
- Dwa stadiony piłkarskie. Pajęczno, Makowska. Hala sportowa z opcją treningów siatkówki.
- Relatywnie wysokie zainteresowanie młodzieży uprawianiem sportów, w szczególności rowerowych i drużynowych
- Orliki i boiska przyszkolne dedykowane młodzieży.
- Dobre zaplecze do sportów wędkarskich i aktywna społeczność wędkarzy (zbiornik Pietrzyków, Ług, Warta)
- Pomniki przyrody na czele z wielowiekową pajęczańską Lipą jako jednym z symboli miasta.

SZANSE

- kooperacyjne i międzysektorowe wykorzystanie zasobów północnego brzegu linii rzeki Warta do celów zrównoważonej turystyki i aktywnej ochrony i inwestycji dziedzictwa naturalnego w oparciu o rzekę i zasoby wapienia. Szansa na partycypację w inwestycjach z zakresu odpowiedzialności społecznej biznesu. Opracowanie koncepcji parku geologiczno-rzeczno z zapleczem rekreacyjnym, sportowym i dydaktycznym z punktowymi formami ochrony środowiska
- wyprzedzające zaplanowanie i określenie zasad obecnej i przyszłej rekultywacji wyrobisk w sposób ekologiczny, zrównoważony i atrakcyjny
- zwiększenie roli, inwestycje i zagospodarowanie edukacyjne jednego rezerwatu na terenie gminy " Rezerwat Murowaniec" potencjał eko-dydaktyki
- lepsze zagospodarowanie istniejących zbiorników wodnych nie tylko na cele wędkarskie ale i rekreacyjne i wypoczynkowe
- wystymulowanie nowych obszarów ekonomii lokalnej opartej o walory turystyczne i zaplecze sportowe
- pozyskanie znaczących środków na projekty ekologiczne, turystyczne i ekonomiczne w ramach obszaru Zielonej Gospodarki woj. łódzkiego
- przyciągnięcie zorganizowanego ruchu turystycznego jako przyływu kapitału dla branż hotelowych, agroturystycznych, restauracyjnych, sportowych, edukacyjnych
- możliwość wytworzenia nowej narracji i komunikacji promocyjnej gminy Pajęczno jako miejsca atrakcyjnego dla aktywnego sportowego wypoczynku
- szansa na wytworzenie w dłuższej perspektywie nowych atrakcyjnych miejsca pracy dla młodzieży w usługach turystycznych i branżach przyległych
- wytworzenie opcji na odejście od niewydajnego rolnictwa na rzecz eko-gospodarstw i lokalnymi produktami dla turystyki
- szansa na utworzenie elementów ochrony czynnej i programów renaturacyjnych rzeki
- szansa na zacieśnienie współpracy gospodarczej i ekonomicznej z Gminą Działoszyń z Gminą Strzelce Wilekie (domknięcie trasy kajakowej Wielkiego łuku Warty)

SŁABE STRONY

- brak naturalnych zbiorników wodnych o potencjale kąpieliska, brak zasobów finansowych na utworzenie i zarządzanie takim obiektem
- zdegradowane zaplecze rekreacyjne miejskie, konieczność inwestycji i rewitalizacji
- nieuregulowane pobocza i niewystarczająca zorganizowanych ścieżek rowerowo-biegowych i leśnych tras turystycznych, bardzo słabo oznaczone i wypromowane trasy leśne
- zaśmiecone tereny leśne (głównie w posiadaniu prywatnym)
- nieuregulowane stany działek przybrzeżnych, leśnych i o charakterze turystycznym (grunty tabelowe, nieaktualizowane geodezyjnie, w nieuregulowanych stanach prawno-osobowych) ,
- Bardzo znaczący wzrost terenów wydobywania górnictwa pokładów wapienia, zmieniający charakter dużej części gminy, wielowymiarowy wpływ na środowisko i społeczność lokalną
- brak narracji i marki lokalnej gminy Pajęczno
- brak aktywności agroturystycznej, zanikająca branża hotelarska
- brak wystarczających zasobów finansowych własnych gminy na dodatkowe inwestycje w zaplecze sportowe
- skoncentrowanie zasobów do uprawiania sportów w dwóch punktach, Pajęczno i Makowsika (boiska i hale sportowe), mniejsze wsie nie mają zaplecza
- niewystarczająca jakość dróg na terenach atrakcyjnych turystycznie
- niewystarczająca promocja gminy na arenie krajowej

ZAGROŻENIA

- zablokowanie przyszłych możliwości rozwoju turystyki przez brak skoordynowanych działań i współpracy ponadlokalnej i międzysektorowej, niewykorzystanie potencjału rzeki Warty i niedomknięcie koncepcji turystycznej Wielkiego Łuku Warty na skalę wojewódzką, niespójność regionalna
- zdegradowanie zasobów naturalnych przez brak zbalansowanej i aktualnej polityki ochronno-ekologicznej gminy w odniesieniu do prac górniczych i przyszłych projektów rekultywacyjnych, degradacja wodna, fauny i flory
- spadek jakości życia i odpływ kapitału związany z wyjazdami turystycznymi poza teren gminy, inwestowanie w lepiej zorganizowane rekreacji i sportu poza terenem gminy i powiatu
- spadek jakości życia w obrębie miasta, bez inwestycji w miejsca rekreacji na świeżym powietrzu
- brak ścieżek rozwojowych dla wybitnych sportowców z naszego terenu,
- utrata lub degradacja cennych zasobów historycznych o walorach turystycznych bez odpowiedniej ochrony i zagospodarowania (linia bunkrów, wapienniki)
- utrata potencjalnych wpływów i potencjału nowych mśp w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstw agroturystycznych (niewykorzystany potencjał)
- niezrozumienie długofalowej koncepcji przez mieszkańców
- spory społeczne wynikające z uruchomienia lokalnych form ochrony ekologicznej (warunki oddziaływać środowiskowych blokujących np: uprawę, inwestycje mieszkaniowe)

Podsumowanie

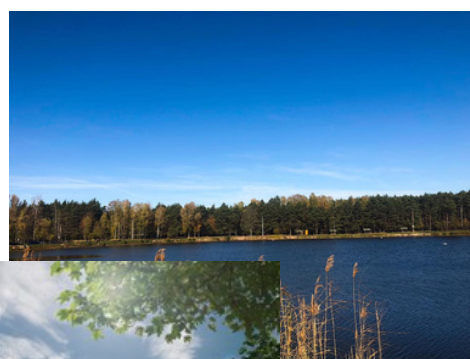
Wkładając wzmożony wysiłek w analizę istniejących i jak widać niezagospodarowanych jeszcze w równowagę ekologicznie i gospodarczo zasobów turystycznych naszej gminy. Uwzględniając inne rozdziały analizy w zakresie geologii, gospodarki oraz społeczeństwa. Mając pełną świadomość czynników górniczych i rolniczych na stan środowiska naturalnego i przyszły krajobraz naszej gminy w kilkudziesięcioletniej perspektywie. Wiedząc jak koniecznym dla jakości parametrów życia dla mieszkańców są miejsca rekreacji, wydarzenia sportowe, kultura fizyczna oraz elementy naszych lokalnych tradycji. Dostrzeżliśmy i wypracowaliśmy bardzo wyraźne kierunki nadbudowy branży turystyczno-sportowej bazującej w pełni na naszym potencjale przyrodniczym i społecznym. Brak zorganizowanej turystyki, jest paradoksalnie wielkim atutem pozwalający wypracować ten sektor w oparciu o najnowszą wiedzę z zakresu ochrony środowiska, innowacji i najnowszą wiedzę z zakresu transformacji pokopalnianej i zmian klimatycznych w tym związanych z rolnictwem. Byłby to wyprzedzający i innowacyjny ruch strategiczny,

Gmina Pajęczno stawiając na najmocniejsze zidentyfikowane strony związane z turystyką, rekreacją oparty na fuzji 4 głównych aspektów. Linii rzeki Warta, odkrywkach kamienia wapiennego (obecnych, oraz przyszłych), kulturze i historii lokalnej związanej z wydobywaniem tego surowca oraz sportami indywidualnymi, rowerowymi i wodnymi. Dopatrujemy się tutaj obszarów o największej wartości i potencjale do wypracowania nowego sektora zrównoważonej i aktywnej turystyki. Aktualizacja zasobów powinna przebiegać przy współdziałaniu profesjonalistów ds. turystyki i zasobów przyrodniczych, naukowców oraz badaczy z dziedzin geologicznych oraz wszystkich grup interesów w szczególności mieszkańców wsi Niwiska Górne, Niwiska Dolne, Patrzyków, Wydrzynów oraz Dylów Rządowy oraz lokalnych NGO działających na rzecz turystyki i sportu. Drugim obszarem koncentracji wskazanym i już rozpoczętym będzie kompleksowa, etapowa rewitalizacja miejskiego Parku 1000-lecia, jeziora Ług oraz amfiteatru jako kluczowej bazy wypoczynkowej, rekreacyjnej oraz spotkań miejskich.

Nowatorska forma przyrodniczo-turystyczna w formie GeoParku nad Wartą z elementami sportów aktywnych i historii wydobywania wapienia.

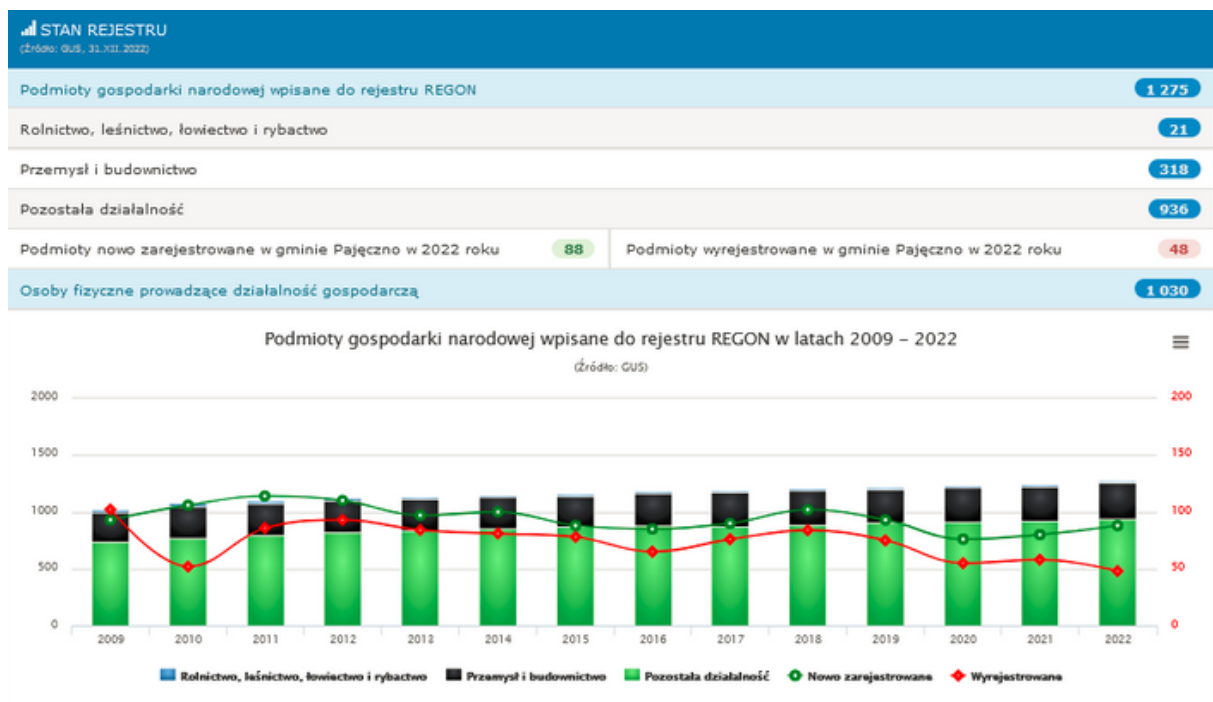
Miejska strefa rekreacyjna 1000-lecia-Ług-amfiteatr. (I etap w trakcie)

Strefa gospodarcza, uwarunkowania ekonomiczne, przedsiębiorczość, rolnictwo i rynek pracy.

Ekonomia i przedsiębiorczość.

W gminie Pajęczno w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 275 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 030 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 88 nowych podmiotów, a 48 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najczęściej (114) podmiotów zarejestrowano w roku 2011, a najmniej (76) w roku 2020. W tym samym okresie najczęściej (102) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (48) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2022 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Pajęczno najczęściej (65) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (1 236) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,6% (21) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 24,9% (318) podmiotów, a 73,4% (936) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. **Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Pajęczno najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (28.9%) oraz Przetwórstwo przemysłowe (13.8%).**

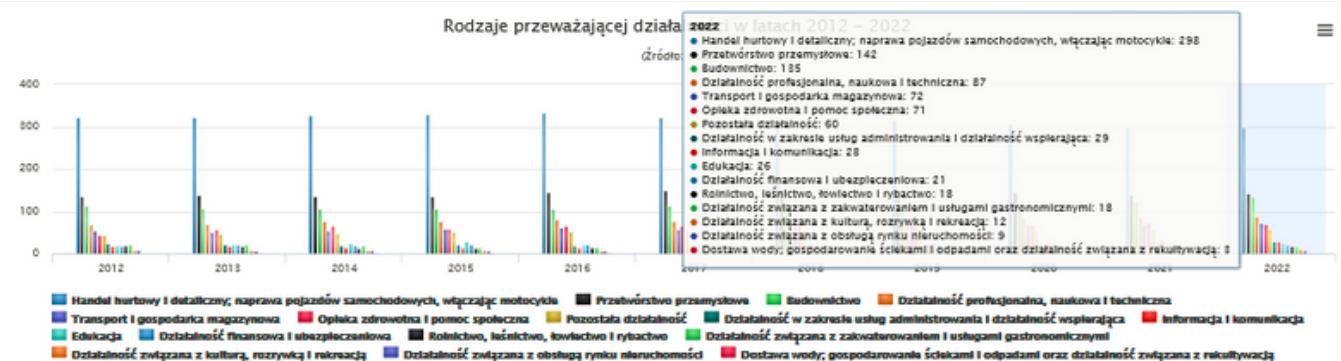

Podmioty gospodarki narodowej posiadające osobowość prawną wpisane do rejestru REGON według formy prawnej

W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem prezentowaną w danej podgrupie.

Spółdzielnie ogółem	5	5
Spółki handlowe ogółem	61	61
Spółki handlowe - z udziałem kapitału zagranicznego	2	2
Spółki handlowe - z ograniczoną odpowiedzialnością	47	47
Spółki handlowe - z ograniczoną odpowiedzialnością, z udziałem kapitału zagranicznego	2	2
Spółki cywilne ogółem	65	65

RODZAJ PRZEWAŻAJĄCEJ DZIAŁALNOŚCI (Z-064; GUS, 31.01.2022)	
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007	
<p>W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem prezentowaną w danej podgrupie.</p>	
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą 1 030	
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	298
Przetwórstwo przemysłowe	142
Budownictwo	135
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	87
Transport i gospodarka magazynowa	72
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	71
Pozostała działalność	60
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	29
Informacja i komunikacja	28
Edukacja	26
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	21
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	9
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3

W gminie Pajęczno w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 275 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 030 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 88 nowych podmiotów, a 48 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Widoczny jest wzrost oraz lekka korekta branż nowych przedsiębiorstw rok do roku 2021-2022. Wzrosła dostrzegalnie liczba przedsiębiorstw przetwarzających, budowlanych, powiązanych z administrowaniem i zarządzaniem.

Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy, najwięcej podmiotów zatrudniało od 1 do 9 osób. Na koniec 2021 roku było 1201 (96,70%) takich jednostek. Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób. Na koniec 2021 roku były 33 takie podmioty (2,66%). Na koniec 2021 roku na terenie gminy funkcjonowało 8 średnich przedsiębiorstw (0,64%) i ani jedna duża firma.

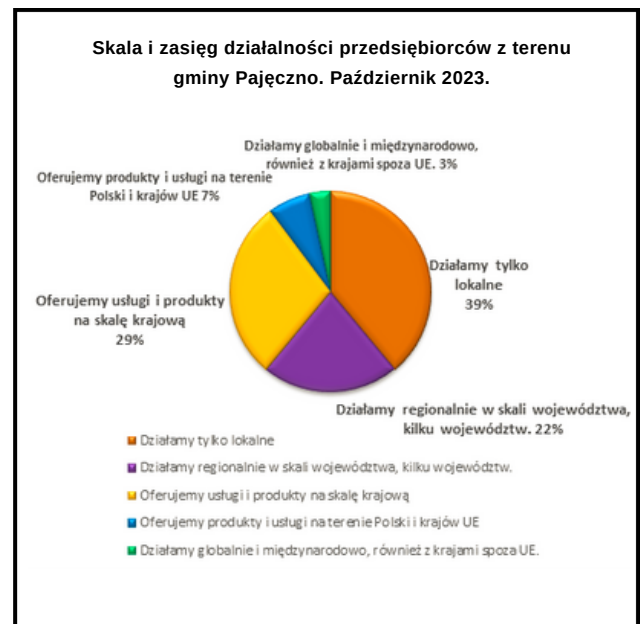
Tak jak w całym kraju, w strukturze podmiotów dominuje sektor prywatny - w 2021 roku odnotowano 1 204 podmioty gospodarcze, w tym 1004 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na terenie gminy działają głównie podmioty nie generujące dużej ilości miejsc pracy, lecz przeważnie oparte na samozatrudnieniu. W dominującej części zasięg oddziaływania prowadzonej działalności gospodarczej jest niewielki, realizowany przez małe podmioty, zarówno pod względem kapitału, jak i zatrudnienia. Udział sektora prywatnego wynosi 96,94%. Sektor publiczny reprezentowany jest zaś przez Urząd Miejski w Pajęcznie, Miejski Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bibliotekę Publiczną Gminy i Miasta Pajęczno, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pajęcznie, Miejski Zakład Komunalny w Pajęcznie oraz placówki oświatowe.

Zasięgając opinii przedsiębiorców, obecny stan i kondycja firm w gminie jest pozytywny, jedynie 7 % respondentów wskazuje ryzyko zamknięcia firmy. Potwierdzają się również statystyki, że większość firm to działalności lokalne lub o zasięgu regionalnym. Jedynie 7% firm przebadanych działa na skale europejską i zaledwie 3% działa na skalę globalną.

Chcą lepiej zrozumieć czynniki wzrostu gospodarczego, zapytano również reprezentantów i właścicieli firm o kubaturę i rodzaj preferowanych nieruchomości. Przeważają lokalne małe do 50m² oraz średnie w przedziale 200-500m². Może być to ciekawy wskaźnik inwestycyjny.

Źródło: Badanie, Rozwój współpracy i form wsparcia przedsiębiorców z terenu gminy Pajęczno. 2023.

Źródło: Badanie, Rozwój współpracy i form wsparcia przedsiębiorców z terenu gminy Pajęczno. 2023.

Zapotrzebowanie kubaturowe i lokalowe do prowadzenia rozwojowej działalności gospodarczej wskazane przez przedsiębiorców. Październik 2023.

Odpowiedź	%	Liczba
10-50 m ² (lokale biurowe, handlowe z witrynami)	28,81%	17
50-100 m ² (lokale handlowe, biurowe z zapleczem magazynowych lub produkcyjnym)	16,95%	10
100-250 m ² (lokale handlowe lub produkcyjne z zapleczem biurowym, socialnym, magazynowym z parkingiem)	16,95%	10
250-500 m ² (produkcyjno-magazynowe, wielofunkcyjne z parkingiem)	20,34%	12
500-1000 m ² (produkcyjno-magazynowe, wielofunkcyjne z parkingiem)	13,56%	8
1000 m ² i większe (wielofunkcyjne z parkingiem)	10,17%	6
Inne specjalistyczne*	6,78%	4

Wypełnienia: 59

Źródło: Badanie, Rozwój współpracy i form wsparcia przedsiębiorców z terenu gminy Pajęczno. 2023.

Dzięki pogłębionym pytaniom diagnostycznym wśród przedsiębiorców, możemy w ramach procesu identyfikacji obszarów zmapować kluczowe aspekty pozytywne i negatywne dla prowadzenia działalności gospodarczej i przedsiębiorczej na terenie naszej gminy. Większość ze wskazań pokrywa się ze stanem obserwowalnym bezpośrednio w infrastrukturze, zasobach oraz aktywnościach probiznesowych. Na naszym terenie odczuwalny jest brak czynników wzrostu jak szkolenia, dostępność specjalistów lub managerów przy jednoczesnym relatywnie niskim poziomie aktywności dotacyjnej firm, według pytań otwartych jedynie 14-stu z 59 respondentów w ostatnich 3 latach pozyskała dotację, a były to głównie rozwiązania tarczowe związane z Covid-19. Dzięki tej diagnozie, wyraźnie zarysowują się obszary konieczne do wypracowania i rozwinięcia w zakresie form wsparcia i rozwoju przedsiębiorstw.

Pozytywnie oceniane aspekty prowadzenia przedsiębiorczości na terenie gminy Pajęczno w opinii przedsiębiorców.

Jako **dostateczne i dobre czynniki** prowadzenia firmy w gminie Pajęczno, przedsiębiorcy wskazali:

- Usługi administracyjne i publiczne** (związane z prowadzeniem działalności): dostatecznie 30,51%, dobrze 33,9%
- Współpracę pomiędzy przedsiębiorcami lokalnymi**: 40,68%, dobrze 22,03%
- Opcje i możliwości promocji lokalnej**: dostatecznie 45,76%, dobrze 13,56%
- Dostępność usług transportowych i logistycznych**: dostatecznie 32,2%, dobrze 20,34%
- Zasoby lokalowe do prowadzenia działalności**: dostatecznie 28,81%, dobrze 22,03%

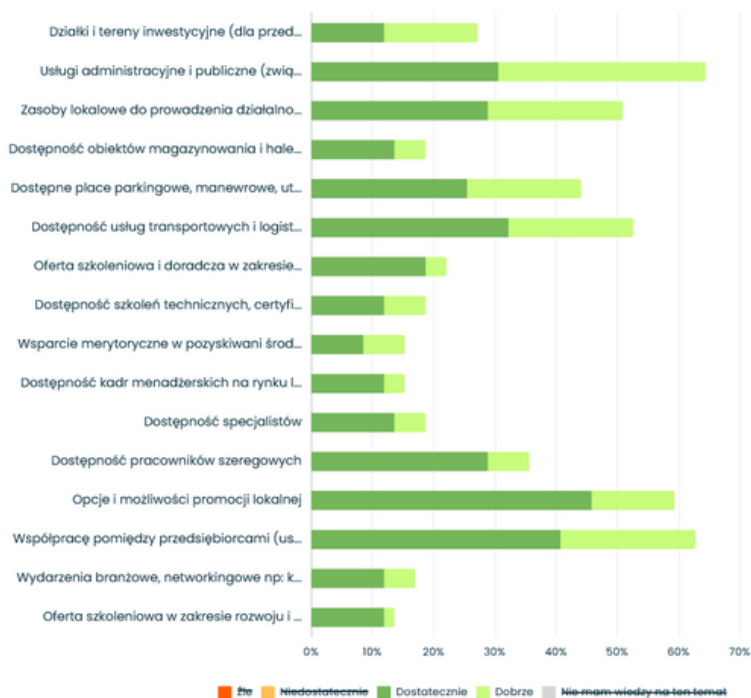
Pozytywnie wskazane zostały również: dostępność plac parkingowych i manewrowych (choć tu zdania są równoważne), dostępność pracowników szeregowych.

Negatywnie oceniane aspekty prowadzenia przedsiębiorczości na terenie gminy Pajęczno w opinii przedsiębiorców.

Jako **niedostateczne i złe czynniki** prowadzenia firmy w gminie Pajęczno, przedsiębiorcy wskazali:

- Wsparcie merytoryczne w pozyskiwaniu środków dotacyjnych**: niedostatecznie 37,29%, źle 27,12%
- Dostępność specjalistów**: niedostatecznie 33,9%, źle 23,73%
- Wydarzenia branżowe, networkingowe np: konferencje**: niedostatecznie 23,73%, źle 30,51%
- Oferta szkoleniowa z zakresu rozwoju i prowadzenia firmy**: niedostatecznie 30,51%, źle 22,03%
- Działki i tereny inwestycyjne (dla przedsiębiorców)**: niedostatecznie 23,73%, źle 25,42%

Negatywnie wskazane zostały również: dostępność szkoleń technicznych certyfikowanych, dostępność kadr managerskich, dostępność obiektów magazynowania i hale,

Lokalne infrastruktury biznesowe i instytucje otoczenia biznesu, potencjał.

Analizując realne lokalnie i stosowane powszechnie metodyki wspierania rozwoju przedsiębiorczości, zbadaliśmy potencjał i potrzeby utworzenia całkiem nowych form wsparcia lokalnej ekonomii. Pytania dotyczące form, powołania nowych instytucji lub utworzenia miejsc prorozwojowych znalazły swoje połączenia w krzyżowych pytaniach w ramach diagnozy wśród mieszkańców. Poniższe zestawienie wykresów i analiza prezentują i wskazują kluczowe w opinii przedsiębiorców i mieszkańców rodzaje aktywności mogących rozwinąć lokalną gospodarkę. Oczywiście należy wziąć pod uwagę skalę tego typu przedsięwzięć na poziomie gminy oraz realnych zasobów jakimi dysponujemy. Pomimo to, wskazany potencjał powinien być pilotażowo sprawdzony w formie projektów pośrednich, testowych pozwalających realnie zweryfikować czy wskazane obiekty, programy czy IOB faktycznie znajdą wystarczającą liczbę odbiorców i wpłyną znacząco na gospodarkę.

Wykresy poboczne wskazują duży wskaźnik akceptacji i istotności inwestycji w gminne struktury wsparcia biznesu i gospodarki jak CKZiU, inkubatory, biznes centra, biznes parki wraz ze strefami inwestycyjnymi (projekty obszarowe). Opinie te są synergiczne zarówno wśród mieszkańców jak i przedsiębiorców, którzy jako najistotniejsze programy i infrastruktury probiznesowe wskazują :

- Programy branżowych i lokalnych ulg podatkowych:** konieczne: , bardzo potrzebne
- Utworzenie Centrum Kształcenia Ustawicznego/Zawodowego na terenie gminy:** konieczne: bardzo potrzebne:
- Zaproszenie przedsiębiorców do partycypacji w klastrze energii odnawialnej:** konieczne, bardzo potrzebne;
- Program praktyk i starzy:** konieczne, bardzo potrzebne
- Usługi promocyjne dla przedsiębiorców:** konieczne, bardzo potrzebne
- Inkubator przedsiębiorczości:** konieczne, bardzo potrzebne

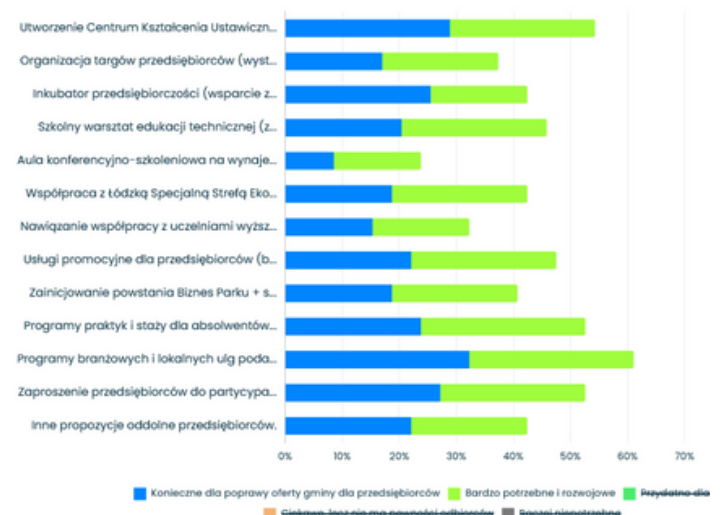

Źródło: Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza gminy Pajęczno. 2023.

Źródło: Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza gminy Pajęczno. 2023.

Inwestycje i infrastruktury konieczne lub bardzo potrzebne w opinii przedsiębiorców dla zrostu gospodarczego gminy Pajęczno.

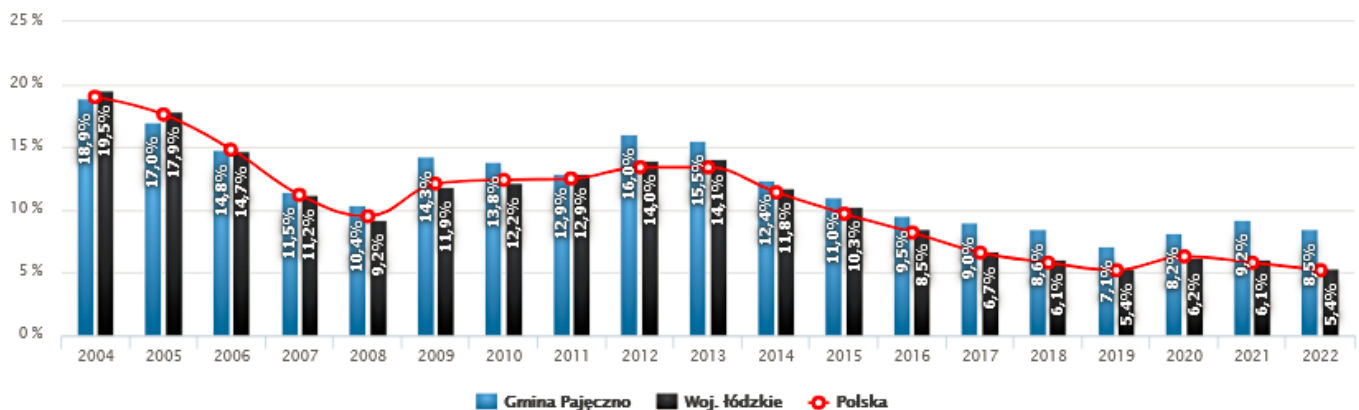
Źródło: Badanie, Rozwój współpracy i form wsparcia przedsiębiorców z terenu gminy Pajęczno. 2023.

Rynek pracy i kapitał ludzki.

W gminie Pajęczno na 1000 mieszkańców pracuje 384osób . Bezrobocie rejestrowane w gminie Pajęczno wynosiło w 2022 roku 8,5% (8,5% wśród kobiet i 8,5% wśród mężczyzn). W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Pajęczno wynosiło 5 467,17 PLN, co odpowiada 81.50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Pajęczno 1 192 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 770 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -422. 28,7% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Pajęczno pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 30,3% w przemyśle i budownictwie, a 14,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia rejestrowanego prezentujemy na tej stronie. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Wśród bezrobotnych w powiecie pajęczańskim przeważają bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,9% - 30,6%) oraz gimnazjalnym i poniżej (27,4% - 28,0%). Najmniej bezrobotnych w powiecie odnotowuje się z wykształceniem wyższym (11,9% - 10,5%) oraz średnim ogólnokształcącym (10,0% - 10,4%). Podobne tendencje obserwujemy w całym kraju

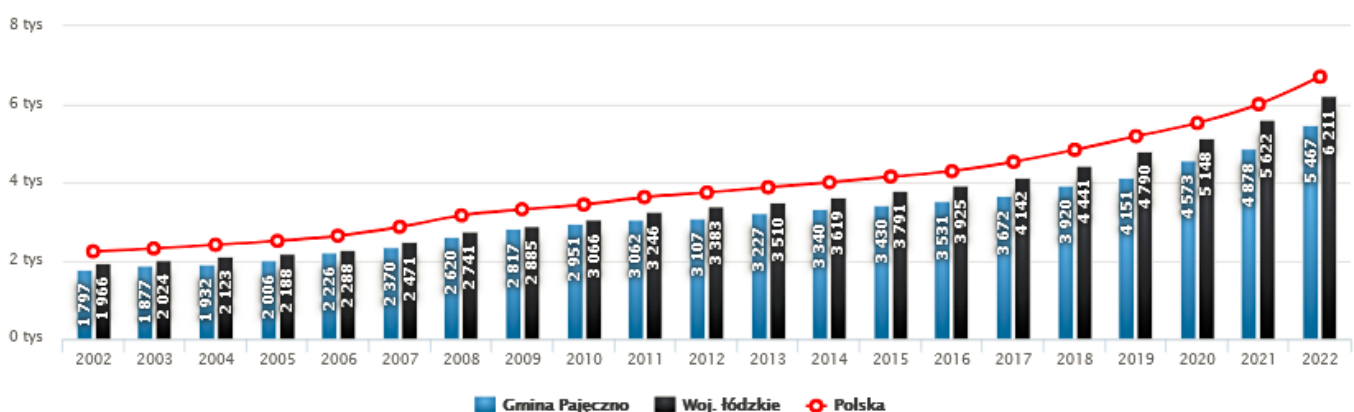
Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Pajęczno w latach 2004 - 2022

(Źródło: GUS)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Pajęczno w latach 2002 - 2022

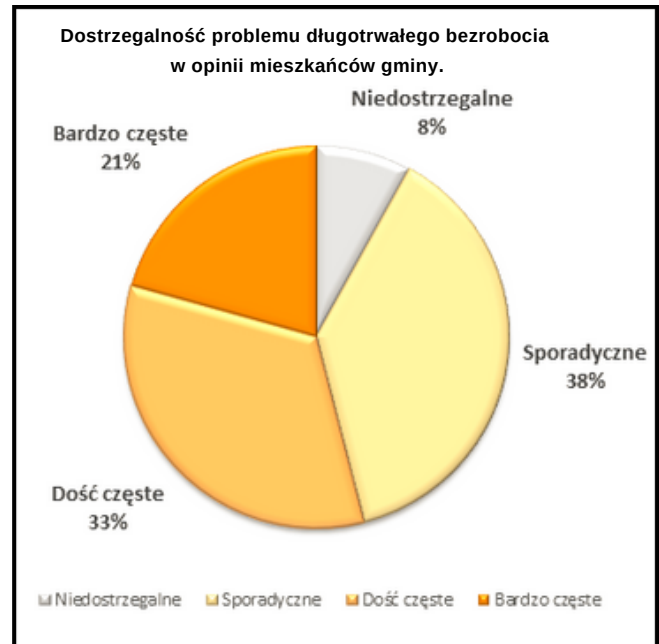
(Źródło: GUS)

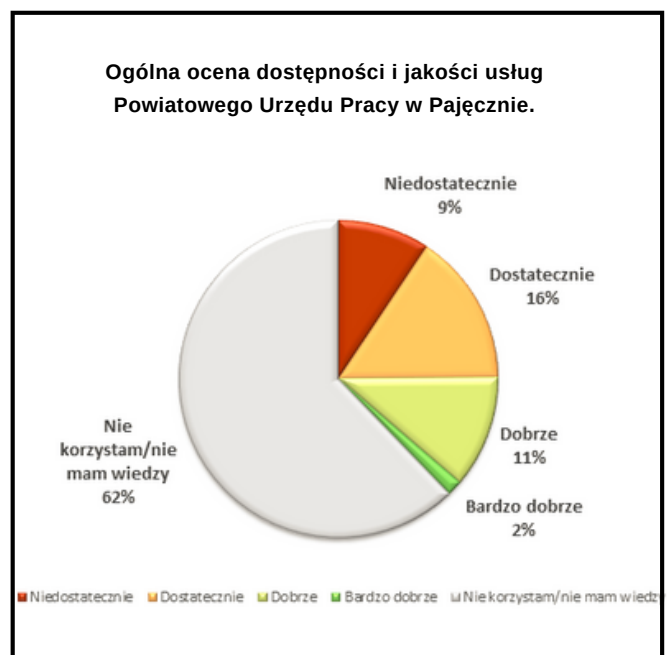
Znacznym problemem powiatu pajęczańskiego jest długotrwałe bezrobocie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, osoby które pozostają bez pracy dłużej niż rok stanowią 41,8%. Odnosząc ten wskaźnik do procenta ludności aktywnej zawodowo wynosi on 3,0%. Niepokojący jest wskaźnik bezrobotni w wieku 55-64 lata pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lata ogółem, który w 2020 roku wynosił 47,2%.

Należy zwrócić uwagę na bezrobocie wśród kobiet, ponieważ jest to grupa bardziej podatna na bezrobocie długotrwałe. Swoją specyfikę bezrobocie kobiet zawdzięcza silnemu oddziaływaniu przesłanek natury społeczno-kulturowej, związanych z istnieniem zestawów ról społecznych tradycyjnie przypisywanych poszczególnym płciom. Wspomniane zestawy ról determinują sfery aktywności, w jakich określone osoby mogą się realizować bez narażania się na przejawy społecznej dezaprobaty. Patrząc z perspektywy historycznej możemy zauważyć, że ta tendencja w kierunku podziału pracy względem płci okazuje się niezmiernie trwała i pomimo proegalitarnych działań współczesnych społeczeństw, we wszystkich niemal wymiarach społecznej aktywności, nadal ma wpływ na dystrybucję zatrudnienia.

Pomimo tych przesłanek, powinno zwrócić się uwagę na aspekt przedsiębiorczości kobiet. Dzisiejsza branża e-commerce, zdalna praca, oraz różnorodne dotacje preferencyjne dla powrotu pań na rynek pracy mogą okazać się bardzo ciekawym przeciwdziałaniem bezrobociu wśród kobiet w gminie. Podstawową rolę związaną z zatrudnieniem oraz dotacjami na założenie działalności na naszym terenie prowadzi Powiatowy Urząd Pracy, którego dostępność i jakość usług została oceniona jako ogólnie dostateczną i dobrą (wykres poboczny). Niedostateczna jest jednak oferta prodydaktycznych działań w zakresie przebranżawiania i uzyskiwania certyfikatów. W opiniach otwartych respondenci wskazywali na ten deficyt, ogólną niską proaktywność działań. Pajęczno objęte jest zasięgiem działań Radomszczańskiego Inkubatora Przedsiębiorczości, niestety interakcja jest znikoma.

Źródło. Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badanie i opracowanie własne.

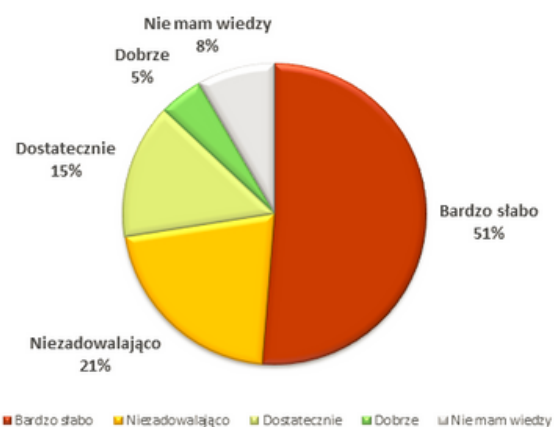
Źródło. Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badanie i opracowanie własne.

Pracownicy

Według poprzednich danych statystycznych GUS, średnie wynagrodzenie na terenie gminy systematycznie rośnie od dwudziestu lat, jest niestety wyraźnie poniżej średniej wojewódzkiej. Gmina wykazuje się wyraźnym zasobem ludzi w wieku produkcyjnym co wynika z obecnej piramidy wieku, pozwala to dość odważnie myśleć o szybkich i aktywnych formach aktywizacji zatrudnienia. Monitorując oferty pracy na lokalnych i wiodących portalach zatrudnienia, niestety potwierdza się niska jakość ofert pracy. Są to głównie oferty pracy w handlu (sieci handlowe), korporacjach ubezpieczeniowych, telekomunikacyjnych, w branży kierowców zawodowych i pracowników montersko-budowlanych. Niezbyt często pojawiają się oferty managerskie, projektanckie czy dające klarowną ścieżkę rozwoju i adekwatne wynagrodzenie. W ofertach powiatowego urzędu pracy przeważają oferty pracowników fizycznych, magazynowych biurowych, jest również duże zapotrzebowanie na elektrotechników, mechaników produkcji.

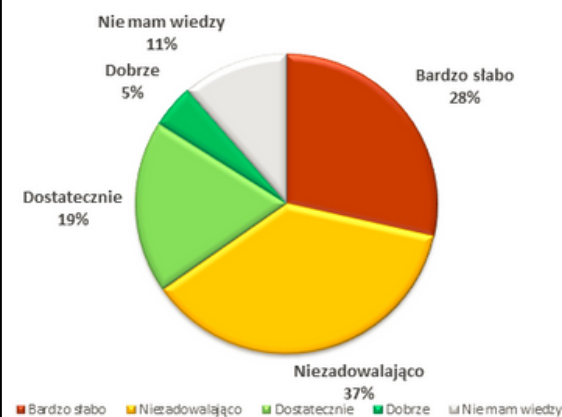
Bazując dodatkowo na opiniach z diagnozy, czyli bardzo słabej ocenie poziomu lokalnych wynagrodzeń czy dostępności ofert pracy, należy wyprowadzić dwa wnioski robocze. Stanowiska pracy lokalnej są oferowane w trybie poleceń i tak zwanej poczty pantoflowej, przez co nie widać ich na oficjalnych kanałach. Ma to potwierdzenie w jednym z pytań o zasady rekrutacji w firmach. Drugi natomiast wniosek to potencjalne niedopasowanie kwalifikacyjne, kompetencyjne oraz branżowe. Przez co osoby poszukujące pracy w konkretnym zawodzie, nie są w stanie odnaleźć pracy adekwatnej na danym stanowisku oceniając rynek pracy jako mierny. Wiedząc, że dzisiejsza technologia, systemy pracy oraz automatyzacja i cyfryzacja dodatkowo mogą stanowić barierę w znalezieniu zatrudnienia, zapytaliśmy mieszkańców o elementy szkoleń przebranżawiających. Potwierdziło się wstępnie, że niedostateczny jest lokalny rynek szkoleń rozwojowych i form kształcenia ustawicznego.

Dostępność miejsc pracy w ocenie mieszkańców gminy.

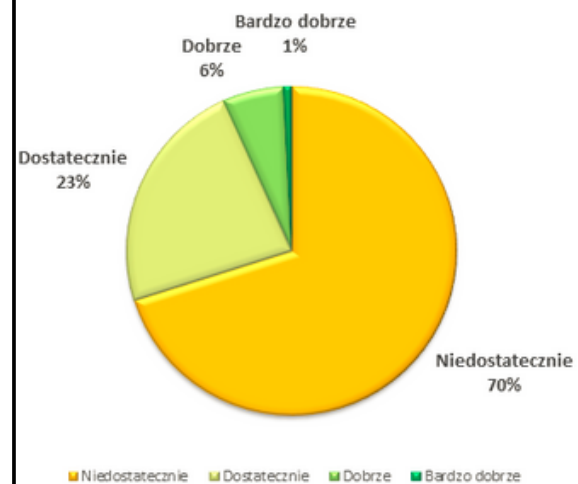
Źródło. Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badanie i opracowanie własne.

Poziom wynagrodzenia w ocenie mieszkańców gminy.

Źródło. Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badanie i opracowanie własne.

Ocena dostępności możliwości szkolenia i centrów kwalifikacji dla dorosłych w opinii mieszkańców gminy.

Źródło. Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badanie i opracowanie własne.

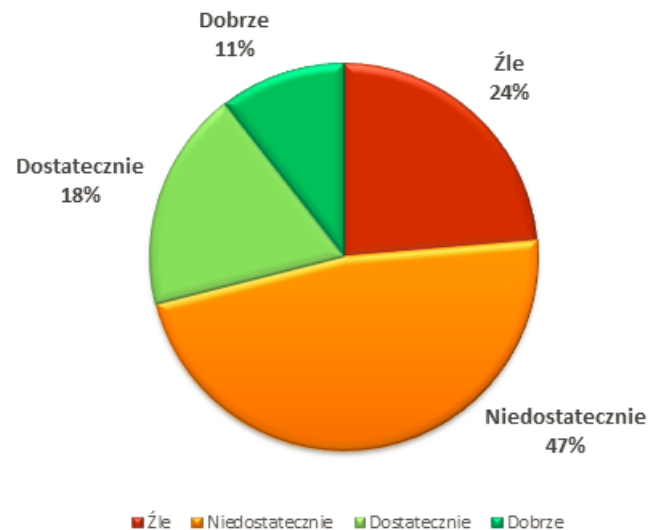
Pracodawcy

Drugą stroną medalu rynku pracy są zapotrzebowania przedsiębiorców lokalnych i ich doświadczenia w zatrudnianiu mieszkańców gminy i gmin ościennych w swoich przedsiębiorstwach. Wykresy poboczne pokazują, że również dostrzegalny jest deficyt szkoleń specjalistycznych i technicznych, które mogłyby poszerzyć dostępną pulę pracowników lub rozwinąć obecne kadry. Podobnie do mieszkańców, właściciele firm utworzenie jakiejś nowej formy kształcenia ustawicznego wskazali jako konieczne i bardzo potrzebne.

Spoglądając na wyniki pytania o metodykę rekrutacji wśród lokalnych firm potwierdza się teza o pracy z tak zwanego "polecenia" jako najczęstszą formę procesu rekrutacji nowego pracownika. Czy jest to negatywny, czy pozytywny aspekt ciężko ocenić, fakt jest jednak taki, że nieogłoszony etat czy stanowisko np: w PUP lub na portalach pracy nie pojawia się w świadomości osoby poszukującej oraz analizy statystycznych rynku pracy, więc ogólna ocena stanu ofert na rynku pracy jest co najmniej utrudniona.

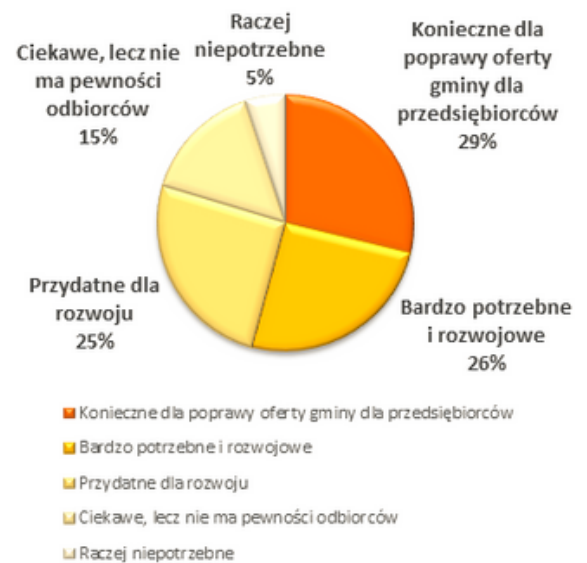
W ramach pytań otwartych oraz obserwacjach i analizie desk research, dostrzegalny jest duży głód pracownika, niestety rozdźwięk kompetencyjny i preferencyjny jakości pracy i wynagrodzenia wśród poszukujących jest bardzo wyraźny. Podchodząc prognostycznie oraz przyszłościowo postanowiliśmy wysondować to zjawisko wśród lokalnej młodzieży szkolnej i w wieku licealnym. Gdzie luka kompetencyjna oraz zmiany pokoleniowe i preferencje są istotne z punktu widzenia przyszłych pokoleń wchodzących na rynek pracy.

Ocena dostępności certyfikowanych szkoleń specjalistycznych i technicznych na terenie gminy Pajęczno w opinii przedsiębiorców.

Źródło. Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badanie i opracowanie własne.

Ocena zasadności utworzenia centrum kształcenia zawodowego w opinii przedsiębiorców dla rozwoju potencjału gospodarczego gminy w opinii przedsiębiorców.

Źródło. Badanie, Diagnoza społeczna i gospodarcza Gminy Pajęczno 2023. Badanie i opracowanie własne.

17. W jaki sposób ogłaszają Państwo nabory nowych pracowników? Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Odpowiedź	%	Liczba
Zlecamy zatrudnienie do zewnętrznej agencji HR rekrutacyjnej	0,00%	0
Ogłaszamy się na portalach (pracuj.pl, obc, indeed itp.)	45,10%	23
Ogłaszamy się na stronie www i naszych socialmediach (facebook, LinkedIn)	33,33%	17
Ogłoszenia w gazetach lokalnych	15,69%	8
Prowadzimy programy praktyk, staży i następnie zatrudniamy przyuczonych pracowników.	23,53%	12
Zgłaszamy zapotrzebowanie do PUP	39,22%	20
Wywieszki, plakaty na witrynie sklepowej, siedzibie firmy	5,88%	3
Z polecenia od zaufanych pracowników, partnerów biznesowych. Tak zwana poczta pantoflowa	56,86%	29
Nie dotyczy	-	8

Wypełnienia: 59

Kierunki rozwoju kapitału ludzkiego na obszarze gminy.

W celu weryfikacji opinii młodzieży jako przyszłych mieszkańców i pracowników zdiagnozowano następujące branże oceniane jako interesujące i atrakcyjne wśród młodzieży z terenu gminy. Wykresy poboczne prezentują subiektywną ocenę atrakcyjności branż jako atrakcyjnych zaopiniowanych przez uczniów wszystkich gminnych szkół podstawowych oraz młodzieży uczęszczającej do Zespołu Szkół w Pajęcznie (populacja częściowo z gmin ościennych).

Interesujące branże w opinii młodzieży szkolnej:

1. budownictwo i architektura 51,33%
2. handel i sprzedaż 48,67%
3. marketing socialmedia i komunikacja 48,67%
4. sztuka muzyka, kultura 38,94%
5. medycyna i kierunki lekarskie 38,05 %
6. psychologia 36,28%

Najatrakcyjniejsze branże dla młodzieży w wieku licealnym (wartości zakumulowanej bardzo interesujące i super branża).

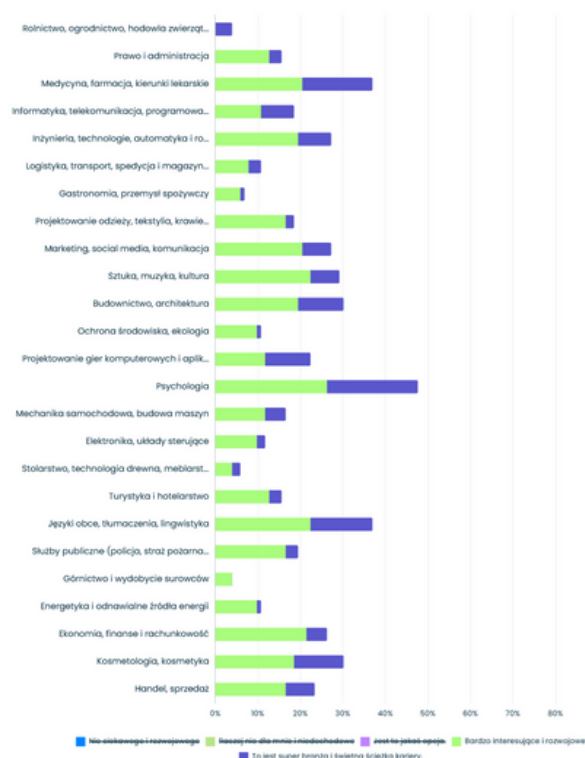
1. psychologia 46,6 %
2. języki obce tłumaczenia, lingwistyka 41,75%
3. medycyna, farmacja i kierunki lekarskie 49,52%
4. budownictwo i architektura 43,69%
5. kosmetologia, kosmetyka 42,72%
6. sztuka, muzyka, kultura 45,63%

Nadmienić należy, że wyniki te obarczone mogą być błędem populacyjnym wynikającym z nadwyżki ilości odpowiedzi wśród młodych kobiet. Chłopcy mniej chętnie wzięli udział w badaniu.

Ocena atrakcyjności, zainteresowania danymi branżami wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Pajęczno.

Ocena atrakcyjności poszczególnych branż jako ścieżki kariery wśród uczniów ZSP Pajęczno.

Rynek pracy i kapitał ludzki. Synteza.

Chcąc wstępnie połączyć wątki tego podrozdziału i popatrzeć na lokalny kapitał ludzki wielowymiarowo, uwydatniliśmy postrzeganie trzech grup reprezentujących obie strony tego rynku. Pracodawców, poszukujących pracy i pracowników oraz młodzież, która dopiero za jakiś czas wejdzie na rynek. Na terenie naszej gminy oba popyty są wyraźne na bycie zatrudnionym i na zatrudnianie. Respondenci dość jednoznacznie wskazywali na deficyty i braki po obu stornach. Natomiast sama młodzież wymyka się rozwojowo wybierając kierunki kariery wyraźnie niewspółgrające z lokalnymi ofertami pracy i profilami branżowymi firm.

Jedynymi słusznymi wnioskami i kierunkowymi propozycjami dla określenia celów strategicznych jest inwestycja, pobudzenie, przebranżowienie i scalenie komunikacyjne pracodawców i pracowników. Nowe formy kształcenia ustawicznego, inspiracja młodych do weryfikacji kompetencji podczas programów praktyk, podniesienie jakości ofert pracy, lepsze mapowanie potrzeb w czasie oraz dołożenie komponentu profesjonalnych form rekrutacji mogłoby syntetycznie poprawić co najmniej przepływ informacji, dopasowanie umiejętności i zwiększenie podaży po obu stronach.

Najbardziej syntetyczna forma, która podlegają również opiniowaniu społecznemu wydaje się być powołanie, utworzenie i stymulacja gminnych, powiatowych centrów kompetencyjnych, CKZ, punktów szkoleniowych, programów praktyk oraz starzy przy jednoczesnym inkubowaniu młodych przedsiębiorców, aby już od początku wpajać im najlepsze praktyki rynkowe, aby w przyszłości jako pracodawcy lokalni byli bardziej elastyczni, nastawieni na kompetencje oraz lepiej przygotowani do procesów rekrutacyjnych i zarządzania kapitałem ludzkim. Byłoby to wielowątkowe i jakościowe rozwijanie metodyk pracy i nowoczesnej wiedzy managerskiej na skale lokalną. Najszybsza forma pilotażową, która powinna dać kolejne informacje byłby systemowy program praktyk oraz pakiet szkoleń managerskich. Które dążyć powinny do powołania jednostki, instytucji, nowoczesnego centrum kształcenia zawodowego, ustawicznego lub kompetencyjnego. Pamiętając o spójności i integralności ze strategiami nadrzędnymi, Tego typu działania są kierunkowe i priorytetowe w ramach Obszaru Nowej Energii oraz TPST. Daje do dużą legitymację do stwierdzenia integralności samej diagnozy i opracowaniu wyraźnego celu strategicznego.

Czynnikiem wyzwalającym oraz przeciwdziałającym zarówno bezrobociu strukturalnemu i niedopasowaniu preferencji młodzieży do profili pracodawców mogłoby być wypracowanie całkowicie od podstaw nowej branży lokalnej, oferującej inne profile pracy. Ponad to nowa nisza rynkowa oraz formy inkubujące i szkolące mogłoby wyraźnie wpłynąć na sam wskaźnik i powstanie nowych profili przedsiębiorstw lokalnych, co znacząco uelastyczyłoby gospodarkę gminy i spowodowało wzrost jej odporności na wahania rynkowe, kryzysy oraz konkurencyjność.

Rolnictwo i przemysł przetwórstwa spożywczego

Ukształtowanie terenu w mieście i gminie Pajęczno nie stanowi istotnych barier dla rozwoju rolnictwa. Warunki klimatyczne z punktu widzenia rolnictwa nie odbiegają od przeciętnych w województwie i nie stanowią problemu dla rozwoju tej funkcji. Największym problemem są warunki wodne, które są mało korzystne dla produkcji rolnej. Przeważają tereny o okresowym niedoborze wody. Inwestycje poprawiające stosunki wodne obejmują powierzchnię tylko 428 ha i wymagają dalszych działań na rzecz melioracji. W ocenie punktowej warunki wodne uzyskały w gminie tylko 3,8 punktu na 10 możliwych. W gminie przeważają gleby lekkie, o dużej kwasowości, niskiej bonitacji i niskich walorach dla produkcji rolnej, pomimo dość dobrej zasobności w próchnicę. Gleby chronione zajmują połowę użytków rolnych. Dobre gleby występują pasem w środkowej części gminy od Janek do Dylowa Szlacheckiego, a najlepsze – w okolicy Makowisk i Gajęcic.

Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych wynosi[1]:

- klasa I - 0%,
- klasa II - 0%,
- klasa III 5,9%,
- klasa IV 44,5%,
- klasa V 29,5%,
- klasa VI 20,0%.

Według kompleksów rolniczej przydatności największy udział ma kompleks żytni słaby – 25,9%, kompleks żytni dobry – 24,5%, kompleks żytni bardzo dobry – 21,9%, kompleks żytni bardzo słaby – 20%. W użytkach rolnych dominuje kompleks 3z i 2z tj. słaby i bardzo słaby oraz średni.

Warunki przyrodnicze sprzyjają uprawie: zbóż, ziemniaków, roślin przemysłowych, a w produkcji zwierzęcej – trzody chlewnej i drobiu. Mały udział użytków zielonych jest ograniczeniem dla chowu bydła i produkcji mleka. W gminie najlepsze warunki środowiska przyrodniczego dla produkcji rolnej występują we wsiach: Janki, Makowiska, Podładzin i Wydrzynów. Najsłabsza rolnicza przestrzeń produkcyjna jest we wsiach Tuszyn, Patrzyków i Dylów „A”.

Płatności bezpośrednie

Jako element sondujący aktywności rolnicze w ostatnim czasie warto wskazać, iż w roku 2022 wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich, płatności z tytułu prowadzenia działalności na obszarach górskich lub innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) oraz wnioski rolnośrodowiskowe można było składać od 15 marca do 31 maja. Ostateczny termin z sankcjami opóźnieniowymi przypadał na 27 czerwca. Jediną formą jest składanie wniosków w formie elektronicznej przez aplikację e-wniosek. Ogółem w kampanii 2022 przyjęto 5 024 wnioski, w tym 4439 o płatność z tytułu prowadzenia działalności rolniczej na obszarach górskich oraz innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW). Z terenu miasta i gminy Pajęczno wpłynęło w 2022 r. 726 wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich oraz 410 z tytułu ONW.

[1] Zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Pajęczno (tekst jednolity - VII edycja)

Sektor rolniczy od zawsze grał istotną rolę na terenie gminy. Jest ściśle powiązany z lokalnymi tradycjami wytwórstwa owocowo-warzywnego, które w promieniu 30 km stanowi stanowią istotny rynek pracy. Okolice Pajęczna mają również istotne tradycje związane z pszczelarstwem, gdzie lokalne miody wskazywane były w diagnozie jako znane produkty o charakterze lokalnym. Od lat funkcjonuje również Spółdzielnia Mleczarska OSM Pajęczno, która produkuje masło, produkty sproszkowane oraz sery najwyższej jakości, cenione nie tylko przez lokalnych mieszkańców.

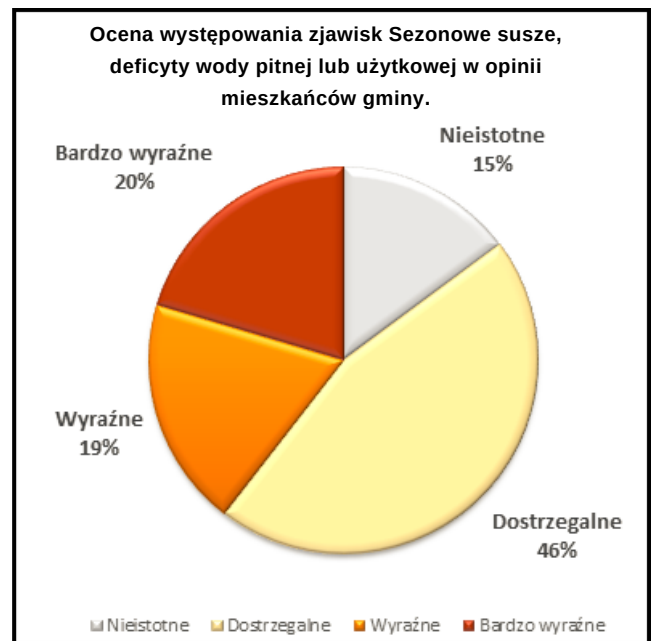
W zakresie prowadzenia samych gospodarstw rolnych obserwowalna jest zmiana pokoleniowa oraz technologiczna oraz aktywne pozyskiwanie dotacji rozwojowych. Niestety aż 410 wniosków dotyczyło dotacji dla terenów o niekorzystnych warunkach rolnych, co zwrócić powinno uwagę na jakość tych terytoriów i opłacalność obsługi arealu w dłuższej perspektywie. Obserwowalny jest również trend dzierżawczy i kondensowanie obsługi upraw wśród 2-3 najsprawniejszych rolników w danej wsi, którzy dzięki łączeniu arealów osiągają lepsze wyniki z upraw i zwiększają opcje dotacyjne. Małe gospodarstwa które nie posiadają osób zstępných oddają w dzierżawę areal rolnikom o większym kapitale technicznym i magazynowym.

Warto nadmienić fakt, że wśród lokalnej młodzieży rolnictwo nie jest atrakcyjne jako ścieżka kariery. Powinno to być sygnałem do analizy i konieczności wprowadzania szeroko rozumianych innowacji w zakresie prowadzenia gospodarstw rolniczych i uatrakcyjnienia produkcji rolnej, ogrodniczo-warzywniej, jako alternatywy dla przyszłych młodych rolników oraz rozpoczęcia dydaktyki w tym zakresie. Koniecznym obecnie aspektem będzie również ekologizacja i uodparnianie sektora rolniczego na efekty lokalnych i globalnych zmian klimatycznych, susz i czynników pokopalnianych. W następnych latach zwiększy się czynny udział terenów odkrywkowych wapienia, co zmniejszy dostępny areal głównie na terenie wsi Dylów Rządowy, Niwiska Górne i Niwiska Dolne. W ramach diagnozy zapytano również mieszkańców o występowanie zjawiska suszy, która staje się coraz wyraźniejszym problemem dla gospodarzy, gdzie już 20% respondentów uważa to zjawisko jako bardzo wyraźne.

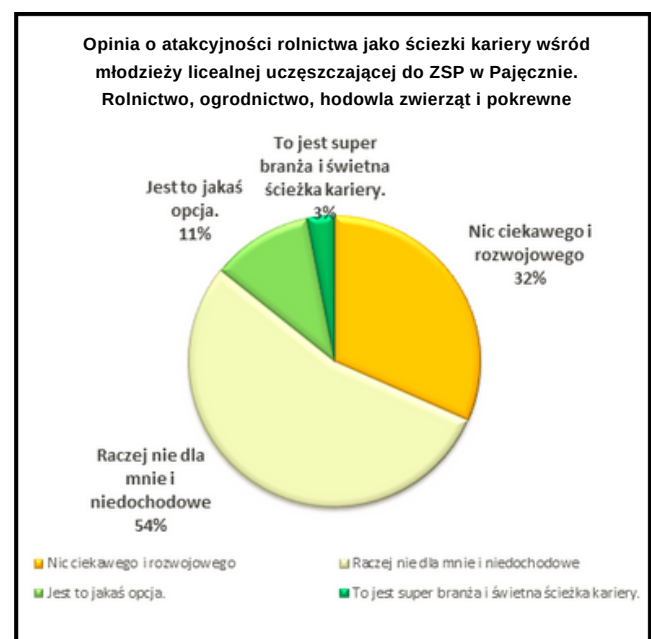
Zestawienie ilości wnioskowań o poszczególne płatności przez rolników z terenu miasta i gminy Pajęczno.

wyszaczenie	Ilość wnioskowań z gminy Pajęczno	Ilość wnioskowań cały powiat	Procentowy udział w powiecie
Jednolita płatność obszarowa (JPO)	726	5024	14,45%
Płatność dla Młodych rolników (MR)	63	385	16,36%
Płatność do krów	16	264	6,06%
Płatność do bydła	29	429	6,76%
Płatność do owiec	1	13	7,69%
Płatność do kóz	1	2	50,00%
Płatność do roślin strączkowych	70	577	12,13%
Płatność do roślin pastewnych	19	104	18,27%
Płatność do siemiaków	1	5	20,00%
Płatność do truskawek	3	13	23,08%
Obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	410	4439	9,24%
Płatności rolnośrodowiskowo-klimatyczne	36	319	11,29%
Płatność dobrastanowa	3	64	4,69%
Zalesianie 7-13 (kontynuacja)	9	94	9,57%
Zalesianie 14-20	5	33	15,15%

Źródło: Raport o stanie gminy Pajęczno za 2022r.

Źródło: Raport o stanie gminy Pajęczno za 2022r.

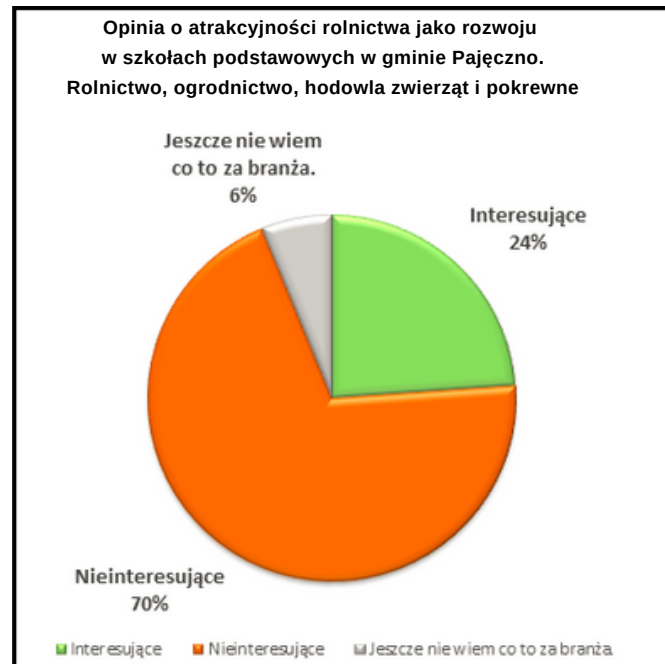

Źródło: Raport o stanie gminy Pajęczno za 2022r.

Tradycje rolnicze oraz przetwórstwa owocowo-warzywnego są głęboko zakorzenione w lokalnych tradycjach. Gmina Pajęczno posiada odkryty, lecz nie w pełni wykorzystany potencjał produktów lokalnych produkowanych w sposób rzemieślniczy z zachowaniem lokalnych receptur i tradycji. Dbają o to aktywne Koła Gospodyń Wiejskich. Jako element gospodarczy warto będzie podjąć się działań wspierających rolnictwo bezpośrednie (sprzedaż bezpośrednio od rolnika) oraz intensyfikację działań na obszarze promocji produktów lokalnych i kreowania marek ekologicznych. Jest to potencjalny nowy i rozwojowy rynek dla mikroprzedsiębiorców wiejskich i rozwojowy element promocji gminy.

Nadmienić należy, że na terenie powiatu Pajęczańskiego oraz ościennych funkcjonuje kilkadziesiąt zakładów przetwórczych z branży spożywczej o randze krajowej i międzynarodowej. **Na terenie gminy na koniec 2022 roku funkcjonowały 22 przedsiębiorstwa branżowe.** Przedsiębiorstwa te przechodzą obecnie przez procesy sukcesji pokoleniowej, intensywnie się rozwijają, poszukują pracowników oraz są otwarte na inwestycje. Lokalną specjalnością są przetwory słoikowe (ogórki, chrzany, przeciery) oraz soki warzywno-owocowe i NFC. Wiedząc, że jedną z Regionalnych Inteligentnych specjalizacji jest właśnie RIS 5, czyli innowacyjne przetwórstwo owocowo-warzywno, gmina Pajęczno dostrzega istotną synergię i możliwości rozwojowe w tym zakresie. Przedsiębiorcy z branży w ramach diagnozy wskazali wyraźnie na deficyt specjalistów ds. automatyzacji i technologii spożywczych. To wyraźny sygnał o zapotrzebowaniu i opcjach na podjęcie działań dydaktycznych. Pomimo średniej kondycji rolnictwa na naszym terenie, należy pamiętać o innowacyjnych rozwiązaniach oraz potencjale leżącym w produktach ekologicznych, które mogłyby stać się obszarem zainteresowań nie tylko samych rolników, ale i spółdzielni produkcyjnych i wiodących przedsiębiorstwach z branży.

Zbadanie i wdrożenie innowacji branżowych w tym zakresie mogłoby również wydajnie w dłuższej perspektywie zachęcić młodzież do przedsiębiorczości rolniczej, uprawy, hodowli czy ogrodnictwa jako alternatywy rozwoju, co będzie też czynnikiem przeciwdziałającym wyludnianiu się sołectw.

Źródło: Raport o stanie gminy Pajęczno za 2022r.

Archiwum Urzędu Gminy. Dożynki Parafialne 2023

Archiwum Urzędu Gminy. Dożynki Parafialne 2023

Finanse gminne w ujęciu gospodarczym.

Polityka finansowa Gminy Pajęczno realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Miejską, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz o załącznik do uchwały budżetowej wskazujące wydatki majątkowe.

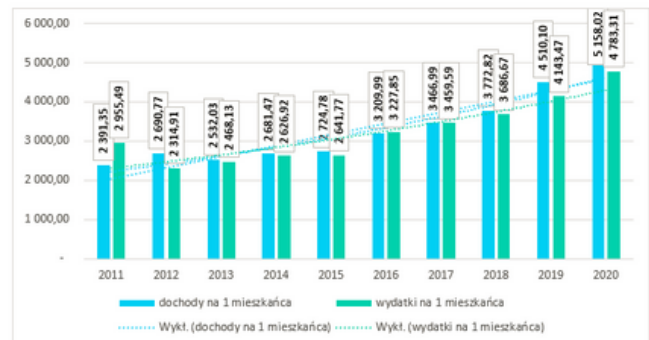
Suma wydatków z budżetu gminy Pajęczno wyniosła w 2022 roku 70,5 mln złotych, co daje 6,3 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 19.6% w porównaniu do roku 2021. Największa część budżetu gminy Pajęczno - 29.1% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (14.4%) oraz na Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (11.4%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 8,9 mln złotych, czyli 12,6% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Pajęczno wyniosła w 2022 roku 69,5 mln złotych, co daje 6,2 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 4.2% w porównaniu do roku 2021. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (33.6%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (16.9%) oraz z Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (12.1%). W budżecie gminy Pajęczno wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 1,2 tys złotych na mieszkańca (18,8%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 33,0 złotych na mieszkańca (0,5%). Najwyższy wzrost dochodów gmina odnotowała w 2019 roku (ok. 18,48%), a wydatków w roku 2020 (wzrost prawie 14,79%), w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 1. Wykonanie dochodów Gminy Pajęczno w układzie WPF w 2022 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Wartości planowane wg uchwały WPF	Wartości planowane wg ostatniej zmiany WPF	Wartości planowane na dzień 31.12.2022	Wartości wykonane	Wykonanie wartości planowanych
1	Dochody ogółem	52 676 421,00	73 445 545,98	73 476 480,98	69 480 592,65	94,56%
1.1	Dochody bieżące, z tego:	44 427 180,00	62 819 827,95	62 850 762,95	61 801 797,51	98,33%
1.1.1	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	10 187 479,00	13 075 897,57	13 075 897,57	13 075 897,57	100,00%
1.1.2	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	370 266,00	370 266,00	370 266,00	370 266,00	100,00%
1.1.3	z subwencji ogólnej	9 793 712,00	10 120 184,00	10 120 184,00	10 119 928,00	100,00%
1.1.4	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	10 102 507,00	22 380 916,38	22 411 851,38	21 124 755,49	94,26%
1.1.5	pozostałe dochody bieżące, w tym:	13 973 216,00	16 872 564,00	16 872 564,00	17 110 950,45	101,41%
1.1.5.1	z podatku od nieruchomości	5 850 000,00	6 150 000,00	6 150 000,00	6 330 730,08	102,94%
1.2	Dochody majątkowe, w tym:	8 249 241,00	10 625 718,03	10 625 718,03	7 678 795,14	72,27%
1.2.1	ze sprzedaży majątku	800 000,00	525 000,00	525 000,00	570 401,79	108,65%
1.2.2	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	7 448 241,00	10 099 718,03	10 099 718,03	7 105 992,85	70,36%

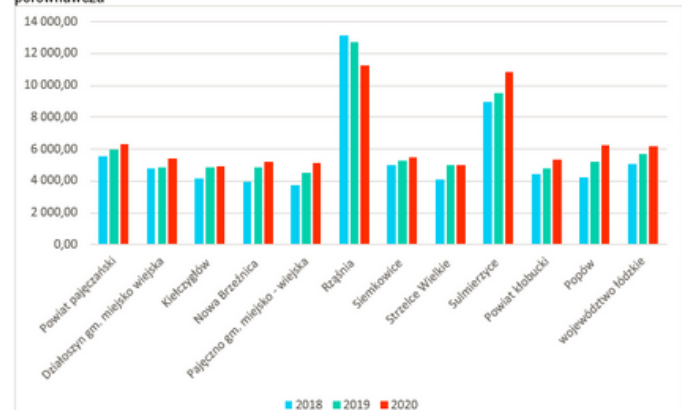
Źródło: Raport o stanie gminy Pajęczno za 2022r.

Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Pajęczno w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 21 Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Analiza SWOT - Strefa gospodarcza, uwarunkowania ekonomiczne, przedsiębiorczość i rynek pracy.

MOCNE STRONY

- obecność i rozwój działalności wydobywczej złóż wapienia przez Cementownię Warta S.A oraz inwestycje przyległe jako czynnik wpływów budżetowych gminy i rozwoju lokalnego przemysłu i biznesu na kilkadziesiąt lat;
- znacząca ilość, aktywność i międzynarodowy poziom producentów żywności z wieloletnim doświadczeniem jako potencjał na inteligentną specjalizację lokalną opartą o innowacyjne produkty rolno-spożywcze zgodną z RIS 5;
- relatywnie duża populacja osób w wieku produkcyjnym;
- systematyczna poprawa dochodów, spadek zadłużenia finansów publicznych gminy i wzrost pozyskiwania dotacji, jako wskaźnik gospodarności;
- systematyczny wzrost skuteczności pozyskiwania finansowania ze źródeł zewnętrznych i grantowych w gminie;
- wysokie zaangażowanie w firm w działalność pro-społeczną;
- wysoki współczynnik udziału rolnictwa w strukturze gminnej, dający możliwość wdrożenia proekologicznych i proinnowacyjnych rozwiązań w zakresie produkcji żywności;
- dobrze rozwinięta branża logistyczna i transportowa;
- gmina posiada bazowe zasoby lokalowe do utworzenia punktów integracji przedsiębiorców, punktów doradztwa i dla kształcenia zawodowego.

SZANSE

- wiele firm rodzinnych przechodzi przez proces sukcesji, przez co pojawia się szansa na unowocześnienie i zwiększenie potencjału ekonomicznego firm w ramach przejęć przez nowe pokolenie;
- potencjał na utworzenie całkiem nowych form kształcenia ustawicznego i zawodowego w ramach TPST oraz Obszaru Nowej Energii ;
- aktywni przedsiębiorcy z potencjałem do innowacji;
- potencjał na nowe formy przedsiębiorczości i mikroprzedsiębiorczości związane z planami na rozwój turystyki oraz wytworzenie marek produktów żywności lokalnej i ekologicznej;
- gmina może we współpracy z gminami ościennymi pobudzić przepływ kapitału ludzkiego, jeżeli pojawią się wspólnie inwestycje i projekty międzygminne związane z transportem publicznym;
- potencjał w utworzeniu i pobudzeniu nowego sektora aktywności gospodarczej związanej z turystyką aktywną i wykorzystującej niezagospodarowane obszary naturalne i turystyczne rzeki Warty.
- zmniejszenie luki kompetencyjnej na rynku pracy
- poprawienie struktury rynku pracy i dostępnych ofert, pobudzenie
- poszerzona oferta dla młodzieży związana z kwalifikacjami i kompetencjami
- umożliwienie osobom w trudnej sytuacji przebranżowienie się i zwiększenie szans na zatrudnienie

SŁABE STRONY

- niedopasowanie kompetencji specjalistycznych oraz preferowanych kierunków kształcenia do lokalnego zapotrzebowania na rynku pracy;
- zła ocena dostępności zasobów pracy i wakatów przez społeczność lokalną oraz niezadowalające poziomy wynagrodzenia;
- brak systemowych i pozaformalnych form kształcenia i zdobywania nowych kwalifikacji technicznych i kompetencji na terenie gminy, znikoma oferta szkoleniowa dla przebranżowienia;
- wyraźne wskazania i dane mówiące o wzrastającym odpływie młodzieży do większych miast ;
- brak programowych i rozwojowych programów szkoleniowych dla młodzieży w zakresie kompetencji przyszłości i przedsiębiorczości;
- brak zaplecza edukacyjno-technologicznego do rozwijania kompetencji przyszłości i kompetencji cyfrowych;
- relatywnie niski poziom wiedzy managerskiej w zakresie nowoczesnych form zarządzania i przemysłu 4.0;
- brak systemowej promocji gospodarczej gminy i wsparcia informacyjnego w zakresie dotacji dla innowacji w przedsiębiorstwach i gospodarce;
- brak miejsc inkubujących, centrów biznesowych i wydarzeń branżowych, niewystarczająca promocja gminnego biznesu;
- wyraźny deficyt dostępnych działek inwestycyjnych w zasobach gminy;
- niewystarczające zasoby infrastruktury energetycznej i wod-kan do stworzenia nowych obszarów dla większych inwestorów chcących rozpocząć, wyskalować produkcję np: żywności.

ZAGROŻENIA

- pogłębienie problemów strukturalnych rynku pracy, deficyt pracowników dla lokalnych przedsiębiorstw
- wyhamowanie rosnącego współczynnika aktywności gospodarczej
- odpływ kapitału ludzkiego do większych miast
- spadek atrakcyjności gospodarczej gminy
- utrata szansy na pozyskanie funduszy
- spadek parametrów jakości życia
- obserwowalne zjawiska sezonowej suszy, które pogłębić może wzmożone wydobycie wapienia, co negatywnie wpłynie na potencjał rolniczy i zagrażać może pośrednio dostępności zasobów wodnych;
- zwiększenie współczynnika emigracji zarobkowej mieszkańców do większych miast, jeżeli standard i lokalna oferta rozwoju i pracy nie ulegnie poprawie;
- zmniejszenie w długoterminowej perspektywie wpływów budżetowych gminy poprzez spadek ilość przedsiębiorców na terenie gminy, wynikających z czynników inflacyjnych i dostępnego kapitału ludzkiego do realizacji operacji gospodarczych;
- wyraźna i znacząca degradacja środowiska naturalnego, spadek jakości życia mieszkańców oraz zmiana krajobrazu związana z poszerzeniem pól wydobywczych (szkody górnicze, prace strażowe, zwałowiska, odsączanie wód powierzchniowych);
- zmniejszenie areалу upraw i wydajności, poprzez starzenie się rolników, nieatrakcyjność zawodu oraz zwiększenie pól wydobywczych kosztem obszarów rolniczych;
- upadek MŚP w związku z niekorzystnymi zjawiskami inflacyjnymi i wzrostami kosztów pracy.

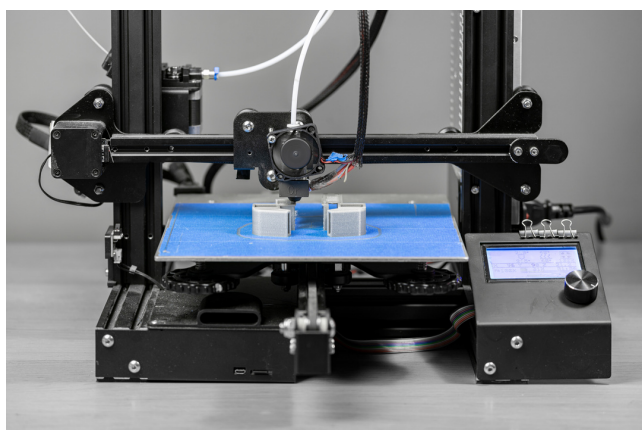
Podsumowanie

Gmina Pajęczno na dzień dzisiejszy posiada dostateczne i dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Wiodącymi pracodawcami nadal są KWB Bełchatów oraz Cementownia Warta S.A (w tym firmy podwykonawcze). Przedsiębiorcy z naszego terenu są aktywni i zaangażowani społecznie, lecz dostrzegalna jest zmiana w strukturach rodzaju usług. Drobnny stacjonarny handel ulega degradacji na rzecz sieci handlowych i e-commerce (efekt popandemiczny), a przedsiębiorcy z branż techniczno-przemysłowych wskazują na deficyt pracowników. Celem jest jednak poprawa środowiska ekonomicznego i warunków działalności, przez co wzmocnienie gospodarcze i konkurencyjne gminy. Dostępne zasoby techniczne, infrastrukturalne przy skoordynowanych inwestycjach mogą znacząco podnieść atrakcyjność dla biznesu i inwestycji perspektywie trzech do pięciu lat. Istnieje szereg blokad funkcjonalnych lub administracyjnych, które powinny zostać dodatkowo zdiagnozowane i udrożnione, aby umożliwić wzrost gospodarczy, między innymi: niska dostępność działek o charakterze przemysłowo-usługowym, infrastruktura techniczna (elektryczna i wod-kan, niewystarczające moce przerobowe oczyszczalni, drogi dojazdowe niedopasowane do tranzytu gabarytowego (brak obwodnicy), brak wyraźnej i wyznaczonej strefy przemysłowej. Poza infrastrukturą konieczne są sprawne i szybkie inwestycje oraz nowe formaty wsparcia przedsiębiorczości, podniesienia konkurencyjności i innowacyjności lokalnych firm, co możliwe będzie poprzez utworzenie miejsc, projektów i instytucji o charakterze doradczym i dotacyjnym, takich jak: biznes centre, inkubatorów oraz wydarzeń integrująco-promocyjnych w wiodących branżach. Jako miasto z siedzibą Powiatu mamy swego rodzaju legitymację do bycia liderem zrzeszającym w centralnym punkcie powiatu właśnie tego typu przestrzenie i programy rozwojowe, z czego na pewno skorzystają również gminy ościenne. Rynek specjalistów i ogólna elastyczność kapitału ludzkiego jest średnia. Aby zapewnić rozwój i zintegrować kompetencje pracowników z potrzebami biznesu i przemysłu konieczne są wyraźne inwestycje, działania edukacyjne i szkoleniowe już na etapie podstawowym w zakresie nowoczesnych kompetencji i umiejętności zgodnych z realnymi ofertami pracy, innowacjami i ogólnym trendem rosnącej automatyzacji i e-commerce.

Nowatorskie formy edukacji technicznej, zawodowej i przebranżawiania. Edukacja skoordynowana z biznesem i przemysłem lokalnym.

Stymulacja, wzrost potencjału i atrakcyjności gospodarczej gminy we współpracy z biznesem. Rozwijanie, inkubowanie, współpraca.

Ogromną szansą w tym zakresie byłoby powołanie i zorganizowanie systemowych projektów kwalifikacyjnych jak np: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, wprowadzenie nowych klas technicznych i stymulacja szkół branżowych w ramach Zespołu Szkół w Pajęcznie (w kompetencji Powiatu), programy praktyk oraz staży, czy też stypendiów we współpracy z przedsiębiorcami lokalnymi. Dzięki diagnozie preferencji edukacyjnych i branżowych młodzieży z terenu gminy, widoczne jest preferowanie branż "wielkomięjskich" i usługowych, nakierowanie na wyjazd do większych, bardziej atrakcyjnych miast i wyczuwalny brak perspektyw kariery na naszym terenie. To alarmujący sygnał, który priorytetowo traktujemy w ramach strategii chcąc wspólnie z przedsiębiorcami wypracować nowe, atrakcyjne formy dydaktyki i kooperacji. Ciekawym projektem byłby np: otwarty warsztat techniczny, tak zwany: makerspace, fablab, młodzieżowe programy przedsiębiorcze, inkubacyjne, czy też sprowadzenie lub wytworzenie na terenie gminy alternatywnych branż, które mogą zainspirować młodzież do podjęcia wyzwania. Dla przykładu branża turystyki i sportów aktywnych lub ekstremalnych na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych. Nie umknęła naszej uwadze również przedsiębiorczość rolników i produkty wiejskie, które mogą dodatkowo uzyskać komponent innowacji ekologicznych, produktów lokalnych i stać się rozpoznawalna marką gminy.

Dzięki wysokiej gospodarności gminy w ostatnich latach w zakresie obsługi zadłużenia, wzrastającego pozyskiwania dotacji zewnętrznych oraz wyraźnym działaniom w celu poprawy infrastruktury, w szczególności drogowej, możliwy będzie rozwój i lepsze przygotowywanie inwestycji wielkoskalowych i strategicznych w kolejnych latach. Dzięki podejściu strategicznemu i zwróceniu uwagi na wielowymiarowość działań w czasie, możliwe będzie stworzenie warunków do uruchomienia i pobudzenia nowych branż, jak turystyka aktywna czy edukacja technologiczna, które wcześniej nie odgrywały jeszcze roli w lokalnej gospodarce. Gmina jako stymulator, organizator warunków i środowiska może znacząco wpłynąć na załaskowy rozwój tych branż i reorganizację struktur gospodarczych w gminie. Dywersyfikując nie tylko wpływy gospodarcze, rodzaje powstających firm, ale i znacząco przyczyniając się do elastyczności kapitału ludzkiego i przeciwdziałania odpływowi młodzieży. Tego typu ambitne podejście spotkało się z obecnymi możliwościami nowych funduszy wojewódzkich, a przede wszystkim z Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji, który jest w pełni korelujący z polami rozwojowymi wynikającymi z tej analizy gospodarczej i biznesowej gminy.

Stymulacja i środowisko dla nowych branż jako alternatywy rozwojowej i modernizacji struktur ekonomicznych gminy.

Podniesienie jakości rynku specjalistów, kompetencji i atrakcyjności miejsc pracy na rynku lokalnym.

Trendy rozwojowe i podsumowanie diagnozy.

Choć gmina w głównej mierze opiera się na relacjach i zasobach lokalnych, podlega również trendom globalnym, które mają pośredni lub bezpośredni wpływ na funkcjonowanie gospodarki jak i samych mieszkańców. Ostatnie lata, a w szczególności okres trwania pandemii COVID-19, idące za tym obostrzenia, a następnie wybuch wojny na Ukrainie, który zachwiał relacjami geopolitycznymi i globalnym wymiarem handlu mają bezpośrednie efekty odczuwalne w wielu dziedzinach życia. Cyfryzacja, automatyzacja, robotyzacja, e-usługi oraz wejście nowego cyfrowego pokolenia na rynek pracy wymaga uelastyczniania się na płaszczyznach przedsiębiorczości i ekonomii, przy jednoczesnym zachowaniu struktur funkcjonalnych i komunikacyjnych dla pokoleń niecyfrowych. Współistniejąca do cyfryzacji zmiana zwyczajów zakupowych, przejście do e-commerce, dropshippingu i automatycznej obsługi klienta, będzie miała wpływ na mikroprzedsiębiorczość lokalną i stacjonarną, która w ujęciu gminy może wymusić szybką adaptację w sferze handlu.

Alarmujący wręcz krajowy i europejski trend demograficzny związany z niską dzietnością nie jest również optymistycznym prognozą, nie tylko dla systemu emerytalnego, ale również dla budżetów lokalnych i przyszłych kosztów utrzymania infrastruktury podstawowych dla zmniejszonej populacji. Zjawisko imigracji, zarówno azylowej jak i ekonomicznej, pomimo pozytywnego wpływu na statystyki populacji i zasilenia rynku pracy, niesło będzie wiele wyzwań natury integracyjnej, bariery językowej, spójności społecznej i różnic światopoglądowych w procesach adaptacyjnych i społecznościowych. Polska powiatowa od ponad dekady doświadczyła wyraźnego drenażu kapitału ludzkiego na rzecz większych aglomeracji miejskich, które oferują wiele więcej nowoczesnych i jakościowych dóbr rozwoju, prosperowania, dostępności kultury i infrastruktury. Odpływ młodzieży, starzejące się populacje, a za czym idzie wzmożone zapotrzebowanie na usługi medyczne i senioralne wymagać będą dodatkowych nakładów i alternatyw funkcjonalnych w przestrzeniach publicznych w skali gminnej.

Trendy globalne

- **CYFRYZACJA, AUTOMATYZACJA, E-COMMERCE,**
- **E-USŁUGI**
- **ELEKTROMOBILNOŚĆ**
- **ALTERNATYWNE ŹRÓDŁA ENERGII**
- **NOWOCZESNE SYSTEMY KOMUNIKACJI**
- **ROZWÓJ ALGORYTMÓW SZTUCZNEJ INTELIGENCJI**
- **SMART CITIES, SMART VILLAGE (inteligentne miasta i wsie)**

- **STARZEJĄCE SIĘ SPOŁECZEŃSTWO, NISKA DZIETNOŚĆ**
- **DEGRADACJA ŚRODOWISKA NATURALNEGO I CZYNNIKI KLIMATYCZNE**
- **WYJAŁOWIENIE GLEB UPRAWNYCH I OKRESOWE SUSZE**
- **ZMIANA STRUKTURY ŁAŃCUCHÓW DOSTAW**
- **DESTABILIZACJA GEOPOLITYCZNA**
- **ZJAWISKA INFLACJNE**

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, gospodarczej, społecznej i środowiskowej gminy.

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest zasada zachowania zrównoważonego rozwoju. Według norm i dokumentów Organizacji Narodów Zjednoczonych: *„Zrównoważony rozwój Ziemi to rozwój, który zaspokaja podstawowe potrzeby wszystkich ludzi oraz zachowuje, chroni i przywraca zdrowie i integralność ekosystemu Ziemi, bez zagrożenia możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń i bez przekraczania długookresowych granic pojemności ekosystemu Ziemi.”*

Rekomendacje dla Gminy Pajęczno odnoszą się do wytyczonych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 OSI regionalnych, a zatem:

- Obszaru walorów turystyczno-środowiskowo-rolnych, który w wyniku strategicznej interwencji przekształci się w Obszar Zielonej Gospodarki;
- Obszaru transformacji górniczo-energetycznej, który w wyniku strategicznej interwencji przekształci się w Obszar Nowej Energii.

Obszar Zielonej Gospodarki:

- ochrona gruntów rolnych, w tym prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej (m.in. poprzez promowanie polepszania struktury gospodarstw rolnych);
- wspieranie działań umożliwiających dywersyfikację gospodarczą obszarów związanych m.in. z rozwojem turystyki aktywnej, wspieraniem bazy turystycznej (w tym ekoturystyki i agroturystyki), rozbudowę szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej;
- oprowadzenie i promowanie działań związanych z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności OSI na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne.

Obszar Nowej Energii:

- rozwój stref aktywności gospodarczej przyciągających nowych inwestorów;
- promocja gospodarcza Gminy Pajęczno;
- wsparcie dla wytwarzania i magazynowania energii ze źródeł odnawialnych, poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej;
- rekultywacja terenów zdegradowanych w kierunku przywrócenia im funkcji przyrodniczych lub nadania im nowych funkcji;
- poprawa adaptacyjności do zmian klimatu, w tym przeciwdziałanie niedoborom wody, zmniejszanie emisji z systemu transportowego;
- inwestycje w gospodarkę wodno-ściekową.

Rekomendacje do obszaru objętego strategią dotyczą zarówno obszaru miejskiego jak i terenów wiejskich gminy, są to:

Tereny zabudowy mieszkaniowej:

- w związku z faktem, że na terenie całej gminy rozwija się funkcja mieszkalna, kompleksowych rozwiązań wymaga całość gospodarki wodno-ściekowej i zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do podstawowych usług publicznych;
- podniesienie atrakcyjności osadniczej gminy;
- poprawa dostępności komunikacyjnej;
- sukcesywne sporządzanie dokumentów planistycznych - miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i urbanistyczno-architektonicznych koncepcji zagospodarowania terenów objętych intensyfikacją procesów inwestycyjnych;
- tworzenie stref rozwoju energetyki odnawialnej (elektrownie solarne, wiatrowe);
- wyznaczenie miejscowości celem stworzenia tzw. wiosek energetycznych;
- ochrona i pielęgnacja centrum miejscowości (zachowanie kultury regionu);
- budowa nowych miejsc, obiektów o funkcji rekreacyjnej – place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska, parki;
- rozwój wydzielonych dróg i pasów dla rowerów;
- opracowanie systemu komunikacyjnego wspierającego transport niskoemisyjny (również elektromobilność);
- organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach;
- uspokajanie ruchu poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, ograniczanie ruchu samochodowego, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego;
- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych;
- dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej;
- podnoszenie jakości życia i zamieszkania;
- podporządkowanie nowej zabudowy mieszkalnej, historycznej, kompozycji przestrzennej szczególnie w tradycyjnych miejscowościach wiejskich;
- dbałość o rozwój kultury, stworzenie miejsc dających możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego i samorealizacji w różnych dziedzinach sztuki i edukacji kulturalnej.

Tereny usługowe:

- wykorzystywanie obszarów niezagospodarowanych na rzecz kreowania przedsiębiorczości;
- maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu;
- sukcesywne sporządzanie dokumentów planistycznych - miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i urbanistyczno-architektonicznych koncepcji zagospodarowania terenów objętych intensyfikacją procesów inwestycyjnych;
- ochrona i pielęgnacja centrum miejscowości (zachowanie kultury regionu);
- rozwój wydzielonych dróg i pasów dla rowerów;

- opracowanie systemu komunikacyjnego wspierającego transport niskoemisyjny (również elektromobilność);
- dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach;
- uspokajanie ruchu poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, ograniczanie ruchu samochodowego, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonych do ruchu pieszego;
- dbałość o rozwój kultury, stworzenie miejsc dających możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego i samorealizacji w różnych dziedzinach sztuki i edukacji kulturalnej;

Tereny rekreacji/turystyki:

- budowa nowych miejsc, obiektów o funkcji rekreacyjnej – place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska, parki;
- dbałość o rozwój kultury, stworzenie miejsc dających możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego i samorealizacji w różnych dziedzinach sztuki i edukacji kulturalnej;
- zachowanie ładu przestrzennego gminy.

Tereny leśne i zadrzewione:

- działania mające na celu utrzymanie kompleksów leśnych jako ważnego elementu ekosystemu z możliwością jego powiększenia;
- zachowanie dotychczasowych funkcji, pielęgnacja istniejącej roślinności oraz zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń nie związanych z funkcją terenu;
- zwiększeniu biologicznej aktywności i różnorodności lasów;
- poprawa adaptacyjności do zmian klimatu, w tym przeciwdziałanie niedoborom wody;
- ochrona zieleni wysokiej, zwłaszcza starodrzewu stanowiącego malowniczą enklawę zieleni wysokiej, wzbogacającego krajobraz wiejski i stanowiącego schronienie dla ptaków i drobnej zwierzyny;
- ochrona i poprawa jakości środowiska przyrodniczego, poprzez wprowadzania zalesień, zakrzewień, zadrzewień, zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych gminy.

Tereny zieleni urządzonej:

- zwiększenie atrakcyjności przestrzeni Gminy m.in. poprzez tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych i terenów zielonych;
- lokalizowanie ogólnodostępnej zieleni - parków, zwiększenie udziału zieleni w centrach miejscowości;
- ochrona i pielęgnacja centrum miejscowości (zachowanie kultury regionu);
- poprawa adaptacyjności do zmian klimatu, w tym przeciwdziałanie niedoborom wody;
- kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji, ale również poprzez wykorzystanie niewielkich skwerów, przestrzeni pomiędzy budynkami na rzecz tworzenia przestrzeni dla odpoczynku;

- ochrona zadrzewień i skupisk krzewów, występujących w różnych formach w tym jako ciągi zieleni przy ciekach, drogach oraz kępy zieleni wolno rosnącej i pojedyncze drzewa, a także roślinność torfowiskową i bagienną;
- ochrona zieleni urządzonej - parków, cmentarzy, skwerów itp. oraz użytków zielonych a zwłaszcza w dolinach cieków gdzie powinny one pozostać w istniejącym stanie.

Tereny rolne:

- ochrona gruntów rolnych najwyższych klas przydatności rolniczej oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej;
- dolesienia należy wprowadzać na terenach o niskiej jakości gleb nie nadających się pod uprawy rolne i nieużytkowanych rolniczo;
- wprowadzenie ekologicznych form gospodarki rolnej;
- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości;
- wspomaganie rozwoju systemu rolnictwa zrównoważonego;
- realizacja programu zalesień gruntów najsłabszych;
- utrzymanie obecnego zagospodarowania w postaci łąk i pastwisk jako naturalnych terenów zielonych oraz lokalnych korytarzy ekologicznych;
- zmiana struktury agrarnej (zwiększenie średniej wielkości gospodarstw);
- tworzenie stref rozwoju energetyki odnawialnej (elektrownie solarne, wiatrowe);
- wyznaczenie miejscowości celem stworzenia tzw. wiosek energetycznych;
- rozwój wydzielonych dróg i pasów dla rowerów w całej gminie;
- opracowanie systemu komunikacyjnego wspierającego transport niskoemisyjny (również elektromobilność);
- poprawa adaptacyjności do zmian klimatu, w tym przeciwdziałanie niedoborom wody.

Tereny wód powierzchniowych:

- objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni;
- odprowadzanie ścieków opadowych, szczególnie z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich z preferowaniem, gdzie jest to możliwe, do wykorzystania tych wód na miejscu lub wykorzystania ich w zamkniętych obiegach wody na małych obszarach;
- przebudowa urządzeń melioracyjnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie systemu drenarskiego;
- budowa małych i średnich obiektów retencjonujących wodę.

Obszary ochrony przyrody:

- ochrona terenów o największych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, zachowanie różnorodności biologicznej oraz utrzymanie zdolności ekosystemów do odtworzenia zasobów przyrodniczych;
- przywrócenie równowagi ekologicznej w środowisku przyrodniczym;
- optymalne wykorzystanie atrybutów przestrzeni przyrodniczej dla rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym zwłaszcza turystyki i rekreacji oraz produkcji rolniczej, utrzymanie istniejących form ochrony przyrody.

Obszary występowania obiektów zabytkowych:

- utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem, w tym ochrona walorów ekspozycyjnych;
- prowadzenie odpowiednich działań konserwatorskich;
- ochrona obszarów i obiektów zabytkowych, krajobrazu kulturowego gminy;
- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklającej i wzmacniającej znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych;
- dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach;
- podporządkowanie nowej zabudowy mieszkalnej historycznej kompozycji przestrzennej szczególnie w tradycyjnych miejscowościach wiejskich, zachowanie równowagi pomiędzy ochroną dóbr kultury a rozwojem przestrzennym;
- dbałość o rozwój kultury, stworzenie miejsc dających możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego i samorealizacji w różnych dziedzinach sztuki i edukacji kulturalnej;
- zachowanie ładu przestrzennego gminy.

CELE SRWŁ 2030 W UKŁADZIE MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Gmina Pajęczno jest obszarem miejsko-wiejskim. Z tego powodu poniżej przedstawiono zapisy odnoszące się do tych terenów:

„Miasta to ośrodki koncentracji ludności, działalności gospodarczej i usług, stanowiące centra rozwoju społeczno-gospodarczego. Wsparcie obszarów miejskich będzie realizowane za pośrednictwem wielu celów operacyjnych sformułowanych w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz w ramach celu horyzontalnego „Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region”. Jednym z największych problemów miast województwa łódzkiego jest silna i utrwalona depopulacja. Odwrócenie, bądź choćby wyhamowanie tego trendu wiąże się z szerokim spektrum działań obejmujących m.in. poprawę stanu zdrowia ludności, wzmocnienie gospodarcze miast oraz wzrost atrakcyjności osadniczej realizowany m.in. przez procesy rewitalizacyjne. Kolejny problem dotyczy systemów transportowych miast, które są tym większe, im bardziej zaludniony jest dany ośrodek miejski. Rozwiązaniem są inwestycje w transport zbiorowy, uzupełnianie sieci drogowej, modernizacje istniejących i budowa nowych szlaków kolejowych oraz wspieranie infrastruktury ekologicznych środków transportu indywidualnego. Problemem miast jest również adaptacja do zmian klimatycznych. Potrzebne są działania zmierzające do zwiększenia odporności miast na zmiany klimatu oraz polepszające stan środowiska przyrodniczego. W ramach zwiększania spójności społecznej przewiduje się wspieranie inicjatyw oddolnych, w tym projektów w ramach budżetu obywatelskiego, programu LEADER+, wojewódzkiego programu mikrograntów.

W rozwoju miast województwa łódzkiego szczególnie ważne będzie wdrażanie koncepcji inteligentnych miast (smart city). Miasto smart to miasto dobrze zarządzane i przyjazne mieszkańcom, które w zrównoważony sposób wykorzystuje technologie ułatwiające mieszkańcom funkcjonowanie w przestrzeni miejskiej oraz chroniące środowisko. Dla kształtowania takiego miasta niezwykle istotne są inwestycje związane z rozwojem infrastruktury teleinformatycznej i technologii informacyjno-komunikacyjnych. Poza infrastrukturą konieczne jest również inwestowanie w wiedzę i umiejętności mieszkańców, w tym kompetencje cyfrowe, dostępność e-usług, sprawne zarządzanie informacją i komunikacją w kontaktach z ludnością oraz zwiększenie partycypacji społecznej w procesach decyzyjnych.

Obszary wiejskie województwa łódzkiego prezentują bogate spektrum typów funkcjonalnych poczynając od rolniczych gmin wiejskich skończywszy na gminach o przemysłowym, usługowym bądź wielofunkcyjnym charakterze. Istnieje też znaczna liczba gmin, położonych głównie w sąsiedztwie średnich i dużych miast, mająca funkcje typowo mieszkaniowe. Pomimo tak dużej różnorodności posiadają one wspólny mianownik barier i problemów rozwojowych: są to różnego rodzaju problemy transportowe, poczynając od braków w infrastrukturze komunikacyjnej na wykluczeniu z transportu publicznego skończywszy. Słabą stroną większości gmin wiejskich jest niski potencjał gospodarczy, którego wzmocnienie będzie wymagało wsparcia i modernizacji rolnictwa, rozwoju funkcji pozarolniczych, inwestycji w kapitał ludzki i społeczny. Kolejnym problemem gmin wiejskich jest stan środowiska naturalnego, w szczególności w zakresie niskiej jakości wód i powietrza oraz niewystarczającej ochrony obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Negatywnym zjawiskiem, zwłaszcza w gminach położonych w otoczeniu średnich i dużych miast, jest presja urbanizacyjna, której efektem jest chaos przestrzenny, rosnące koszty społeczne i niewystarczający rozwój infrastruktury technicznej w stosunku do potrzeb rosnącej populacji.

Wdrażanie modelu wielofunkcyjnego wsi będzie wiązało się z rozwijaniem branż komplementarnych dla rolnictwa bazujących na lokalnych zasobach. Ponadto zróżnicowanie działalności gospodarczej i wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych oferujących profesjonalne usługi naukowe i techniczne będą skorelowane ze wzrostem innowacyjności w rolnictwie oraz rozwojem nowych sektorów gospodarki specyficznych dla takich obszarów jak: biogospodarka, zielona gospodarka, OZE. W perspektywie najbliższych lat w związku z ekologizacją sektorów i branż w krajowej gospodarce oraz społeczną świadomością w zakresie ochrony środowiska wzrośnie zapotrzebowanie na produkty i usługi w sektorze zielonej gospodarki.

Na obszarach wiejskich wzrośnie również zapotrzebowanie na świadczenie usług społecznych (opiekuńczych, terapeutycznych, integracyjnych) w efekcie starzejącego się społeczeństwa, co pozwoli na urzeczywistnienie w praktyce idei rolnictwa społecznego oraz zwiększenie i dywersyfikację dochodów gospodarstw. Włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwojowe będzie następowało za sprawą wykorzystania środowiskowego i turystycznego potencjału obszarów wiejskich; dynamicznie będzie rozwijał się również sektor usług czasu wolnego (m.in. turystyka 3E)[1].

Niski poziom przedsiębiorczości i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich wskazuje na konieczność wsparcia podnoszenia kwalifikacji zawodowych, umożliwienia zdobywania kwalifikacji rynkowych oraz szkoleń w kierunku reorientacji zawodowej i tworzenia warunków do rozwoju edukacji, a także wyrównywania szans w dostępie do usług edukacyjnych. Dużą rolę w realizacji tych celów odgrywać będzie zwiększenie dostępności transportowej obszarów wiejskich oraz likwidowanie deficytów w infrastrukturze telekomunikacyjnej i dostępie do Internetu.

Ze względu na nowe możliwości tworzenia miejsc pracy oraz konieczność poprawy jakości życia na wsi istotne będzie wdrażanie koncepcji Inteligentnych wsi (Smart Villages) – tj. nowej koncepcji w zakresie kształtowania polityki UE. Idea Smart Villages dotyczy różnych obszarów życia wsi i stwarza nowe możliwości, np. poprawy mobilności, rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, korzystania z szans, jakie daje biogospodarka i gospodarka o obiegu zamkniętym (w tym krótkie łańcuchy dostaw żywności, energia odnawialna, Rolnictwo 4.0), zapewnienia wysokiej jakości edukacji i usług zdrowotnych lub zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich sprzyjać będzie działalność Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz Lokalnych Grup Działania.

Dla poprawy jakości życia mieszkańców Łódzkiego kluczowe będzie zapewnienie jak najlepszej jakości środowiska przyrodniczego. Jednym z głównych jego elementów są tereny zielone, stanowiące miejsca rodzinnego wypoczynku, rekreacji i indywidualnej aktywności fizycznej. Dla zapewnienia ochrony terenów o największych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zachowania różnorodności biologicznej konieczne będzie prowadzenie racjonalnej polityki zarówno na szczeblu regionalnym, jak i lokalnym. Wyrazem tej polityki mogą być preferencje dla gmin. Na obszarach objętych ochroną prawną (w myśl art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) lub na terenach gmin z największym udziałem obszarów chronionych mogą być dodatkowo premiowane działania i kierunki działań określone w strategii związane z ochroną środowiska, wykorzystaniem potencjału cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, poprawy jakości i zagospodarowania wód powierzchniowych, sportem, turystyką, polityką społeczną, zdrowiem, edukacją, rozwojem gospodarstw ekologicznych, produkcją żywności ekologicznej i tradycyjnej.”

[1] Turystyka 3E (Entertainment – rozrywka, Excitement – ekscytacja, Education – edukacja), inaczej zwana turystyką kreatywną.

Poniżej odniesiono się do dokumentów gminnych, wskazując w jaki sposób zachodzi zgodność ze strategią.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY I MIASTA PAJĘCZNO

W Studium utrzymano zrównoważony kierunek rozwoju przestrzennego miasta i gminy w najbliższym okresie, w perspektywie i w okresie kierunkowym. Na całym obszarze miasta i gminy najważniejszymi celami pozostają:

- ochrona wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych,
- eliminowanie kolizji przestrzennych przez ustalenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza do elementów objętych i przewidzianych do ochrony,
- usprawnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych gminy z gminami ościennymi i regionem,
- zmniejszenie uciążliwości poprzez likwidację źródeł uciążliwości i restrukturyzację przestrzeni,
- rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego miasta i gminy, w szczególności doprowadzenie do budowy obwodnicy Pajęczna w ciągu drogi krajowej Nr 42,
- rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowego i kanalizacyjnego miasta i gminy.

Całość ustaleń zawartych w Studium pełni rolę stymulowania i wspomagania rozwoju gospodarczego miasta i gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Zapisy studium są zatem zbieżne z zapisami przedstawionej strategii rozwoju gminy

STRATEGIA ROZWOJU ELEKTROMOBILNOŚCI GMINY PAJĘCZNO

Celem bezpośrednim strategii jest rozwój elektromobilności na terenie gminy Pajęczno. Cele operacyjne:

- Stworzenie warunków dla rozwoju elektromobilności w gminie;
- Upowszechnienie elektromobilności wśród mieszkańców;
- Promocja różnych środków transportu opartych na napędzie elektrycznym (samochody, rowery, hulajnogi, inne);
- Upowszechnienie elektrycznego sprzętu pływającego;
- Stworzenie sieci transportowej przyjaznej dla pojazdów elektrycznych w gminie i jej bezpośrednim otoczeniu (koordynacja działań z powiatem pajęczańskim i gmina powiatu);
- Wsparcie działań na rzecz integracji technologicznej i infrastrukturalnej gmin ościennych i powiatu pajęczańskiego dla rozwoju elektromobilności;
- Włączenie społeczeństwa gminy w prace na rzecz rozwoju elektromobilności;
- Wykorzystanie elektromobilności dla rozwoju regionalnych produktów turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem szlaków rowerowych i rzeki Warty;
- Stworzenie warunków do tworzenia lokalnych firm wspierających pojazdy i infrastrukturę dla rozwoju elektromobilności;
- Tworzenie ponadlokalnych układów transportowych opartych na elektromobilności;
- Zakup taboru opartego o napęd elektryczny (busy, samochody);

- Planowanie infrastruktury dla przechowywania i ładowania pojazdów elektrycznych (wiaty, ładowarki);
- Wsparcie dla systemów smart city.
Cele pośrednie:
 - Podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy;
 - Promowanie inicjatyw ochrony przyrody i ograniczania degradacji środowiska przyrodniczego oraz ochrony różnorodności biologicznej poprzez wykorzystanie elektromobilności;
 - Promowanie odnawialnych źródeł energii (m.in. w celu zasilania pojazdów elektrycznych);
 - Stwarzanie warunków do rozwoju nowych pomysłów na turystykę w regionie – m.in. rozwijanie szlaków rowerowych i wykorzystanie rzeki Warty;
 - Zwiększenie zaangażowania dzieci i młodzieży dla kreowania rozwoju innowacyjnych technologii opartych na elektromobilności;
 - Wspieranie powiązań korporacyjnych pomiędzy firmami zaangażowanymi w rynek elektromobilności.

Zapisy obydwu strategii są zatem ze sobą zbieżne. Niniejsza strategia rozwoju gminy zakłada m.in. zakup pojazdów elektrycznych na potrzeby świadczenia usług komunalnych, a także budowę odnawialnych źródeł energii na budynkach prywatnych i publicznych.

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PAJĘCZNO NA LATA 2021-2030

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi uszczegółowienie zapisów strategii rozwoju gminy w aspekcie społecznym. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pajęczno, wizję sformułowano w następujący sposób:

Pajęczno jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- zapewnia nowoczesną edukację, niezależną od innych czynników, takich jak: wiek czy niepełnosprawność;
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej;
- zapewnia i gwarantuje profesjonalną oraz efektywną pomoc w sytuacji zagrożenia dotyczących dysfunkcji spowodowanych nadużyciem substancji psychoaktywnych.

Zapisy dokumentów są zatem ze sobą zbieżne.

Aspekty przyszłej rewitalizacji społeczno-architektonicznej.

W związku z pojawiającym się obowiązkiem stworzenia i realizacji dodatkowej Strategii Rewitalizacji Gminy Pajęczno w 2024 r. do czego Urząd Miejski rozpoczął przygotowania, należy nadmienić niektóre elementy związane z tym procesem planistycznym, ponieważ oba dokumenty wiodące będą ze sobą skorelowane, wynikowe i powiązane systemowo. Strategia Rozwoju i jej cele jak sama konstrukcja wskazuje koncentruje się na wieloletnim rozwoju ekonomicznym, społecznym i strukturalnym. Wyznaczone cele i obszary mają za zadanie pobudzić kluczowe sfery i czynniki wzrostowe dla całej gminy na bazie diagnozy. Strategia rewitalizacji ma co do zasady charakter pomocniczy i większe znaczenie w sferach miękkich, relacyjno-społecznych oraz stricte naprawczych, skoncentrowanych na odbudowie tkanki miejskiej i architektonicznej, przyrodniczej w ściśle określonych obszarach gminy, które zaklasyfikowane zostaną jako zdegradowane. Niektóre z już zdiagnozowanych obszarów dają wskazania na takie właśnie lokacje i negatywne aspekty społeczne jak zjawiska alkoholizmu, bezrobocia, wykluczenia i izolacji osób starszych lub niepełnosprawnych. Chcemy zaznaczyć, że te aspekty, które nie pojawiają się w Strategii Rozwoju, uwzględnione zostaną właśnie w przyszłym dokumencie o zbliżonym charakterze. Wynika to bezpośrednio z odmiennych źródeł finansowania, mechanizmów realizacji a przede wszystkim konieczności i ogromnej potrzebie zaangażowania środowisk społecznych, organizacji, fundacji i stowarzyszeń w cały proces projektowy rewitalizacji. Wymogiem oraz dobrą praktyką jest, aby to właśnie aktywiści i społeczności lokalne partycypowały w procesie diagnostycznym, koncepcyjnym oraz konsultacyjnym.

"Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji."

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/rewitalizacja/program-rewitalizacji-krok-po-kroku/>

CO MUSI SIĘ ZNALEŻĆ W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI

WYMAGANA TREŚĆ	CZYTAJ WIĘCEJ W CZĘŚCI
Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy (w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych)	<ul style="list-style-type: none"> ▶▶ Zbadaj powiązania z kluczowymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi
Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, obejmująca analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru	<ul style="list-style-type: none"> ▶▶ Przeprowadź pogłębianą analizę obszaru rewitalizacji ▶▶ Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji
Opis wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk zidentyfikowanych w diagnozie	<ul style="list-style-type: none"> ▶▶ Zdefiniuj wizję, cele i kierunki działań

KTO MOŻE BYĆ NASZYM PARTNEREM W PRZYGOTOWYWANIU I WDRAŻANIU PROGRAMU REWITALIZACJI ?

Rewitalizacja jest prowadzona nie tylko przez gminę, ale również przez innych interesariuszy. Zastanów się, kto może być twoim partnerem w planowaniu i prowadzeniu tego procesu. Poniżej przedstawiono różne grupy interesariuszy, które mogą być czynnie włączone w proces rewitalizacji.

Mieszkalcy obszaru rewitalizacji i inni mieszkańcy gminy	Lokalne przedsiębiorcy (m.in. handel, usługi, gastronomia)	Właściciele nieruchomości, wspólnoty, stowarzyszenia wiejskie, spółdzielnie mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego	Spółdzielnie socjalne
Organizacje pozarządowe	Grupy nieformalne	Centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, parafie, kooperatywy	Gestorzy infrastruktury technicznej
Organy władzy publicznej	Skarb Państwa	Samorząd powiatowy, wojewódzki	Instytucje kultury
Jednostki pomocy społecznej	Straż miejska	Szkoły wyższe	I inni...

CZYM JEST OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI?

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywnych zjawisk o innym charakterze, tj. zjawisk gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzennie-funkcjonalnych lub technicznych.

To, w jakich obszarach występuje koncentracja negatywnych zjawisk pokazuje diagnoza. O zasadach jej przeprowadzania przeczytasz w części: **Zdiagnozuj zjawiska kryzysowe**. Kiedy już wyznaczyłeś obszar zdegradowany, możesz przystąpić do wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, w którym występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, o których mowa wyżej a jednocześnie jest to obszar, który ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Źródło: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/rewitalizacja/program-rewitalizacji-krok-po-kroku/>

Cele strategiczne rozwoju Gminy Pajęczno w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym do 2030 roku.

1

GOSPODARKA

Konkurencyjna, nowatorska i elastyczna gospodarka na terenie gminy Pajęczno.

Osiągniemy poprzez

- Inwestycje i współinwestycje w programy i projekty, stymulujące i rewitalizujące przedsiębiorczość lokalną.
- Stworzenie i animację nowego środowiska współpracy, wzmacniającego potencjał lokalnych przedsiębiorców.
- Wsparcie procesów transformacji i wzmocnienie kompetencji kapitału ludzkiego, adekwatnego do realnych potrzeb gospodarki lokalnej i zgodnego ze strategiami wojewódzkimi.
- Tworzenie nowych miejsc edukacji, przebranżowienia i kształcenia dla młodzieży i dorosłych z zakresu technologii i innowacji adekwatnych do potrzeb rozwojowych (wzrost jakości kapitału ludzkiego).
- Zaprojektowanie i inwestycja w projekty i infrastrukturę biznesowo-inkubacyjną takich jak: inkubatory, biznes centra, strefy inwestycyjne lub pokrewne - stymulując potencjał gospodarczy i inwestorski na terenie gminy.
- Stymulowanie potencjału lokalnych marek produktów rolnych i spożywczych
- Promocję i stymulowanie lokalnych wydarzeń branżowych w kluczowych sektorach lokalnej gospodarki.

2

SPOŁECZEŃSTWO

Wzrost parametrów jakości życia i atrakcyjności osadniczej gminy Pajęczno.

Osiągniemy poprzez

- Inwestycje i współinwestycje w infrastrukturę publiczną w szczególności dedykowaną dla młodzieży i rodzin z dziećmi.
- Inwestycje w infrastrukturę szkolną i dydaktyczną, unowocześnienie placówek.
- Systemową rewitalizację społeczną i architektoniczną w obszarach zdegradowanych w tym centrum miasta w modelu partycypacji społecznej.
- Inwestycje w kluczową i ekonomiczną infrastrukturę bytową (drogownictwo, kanalizację, tranzyt oraz odnawialne źródła energii) w tym w projekt obwodnicy
- Stworzenie i wdrożenie nowego planu logistycznego i tranzytowego terenu miasta i gminy uwzględniającego ekologiczny transport publiczny, przeciwdziałanie izolacji terenów wiejskich oraz rozwój osadnictwa
- Podniesienie jakości usług publicznych i socjalnych związanych z obsługą mieszkańców i grup specjalnych.
- Inwestycja w infrastrukturę i zaplecze rekreacyjne i kulturalne w obrębie miasta i kluczowych sołectw.
- Działania i inwestycje związane z dostępnością i jakością zasobów mieszkaniowych i miejsc pracy.

3

ŚRODOWISKO

Stworzenie zbalansowanego i zrównoważonego modelu zagospodarowania zasobów naturalnych i środowiskowych.

Osiągniemy poprzez

- Identyfikację, zaprojektowanie i stworzenie nowych form i projektów systemowych zrównoważonej turystyki aktywnej związanej z północnym brzegiem rzeki Warta oraz zasobami kopalnymi złóż wapienia.
- Promowanie i wsparcie zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa zbalansowanego z ochroną środowiska naturalnego i zmianami klimatu.
- Zacieśnienie współpracy z zakładami wydobywczymi, naukowcami, przedsiębiorcami i instytucjami w zakresie przeciwdziałania i zrównoważenia negatywnych skutków wydobycia i monitorowania projektów rekultywacyjnych wyrobisk.
- Działania naukowe, edukacyjne i promocyjne lokalnych walorów naturalnych, historycznych o potencjalne turystycznym.
- Monitorowanie i planowanie zabezpieczeń dostępnych zasobów wody pitnej i powierzchniowej.
- Działania edukacyjne i propagujące głęboką ekologię, we współpracy ze specjalistami i organizacjami lokalnymi,
- Tworzenie i stymulacja inwestycji zewnętrznych obiekty sportów aktywnych na świeżym powietrzu. Indywidualnych.

Kierunki i cele operacyjne, główne obszary projektowe.

Diagnoza oraz opracowane cele strategiczne, pozwoliły na wyznaczenie kluczowych obszarów projektowych i wdrożeniowych. Poniższe programy oraz projekty, w kolejnych fazach uzyskają opracowanie operacyjne, dodatkowe analizy oraz podstawy merytoryczne do uruchomienia procesów weryfikacyjnych i decyzyjnych. W szczególności pod kątem pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania.

Obszar strategiczny	Cele operacyjne	Projekty wdrożeniowe, opcje programowe	Szacowane koszty inwestycyjne w okresie strategicznym.	Lata realizacji
Gospodarka	Inwestycje i współinwestycje w programy i projekty, stymulujące i rewitalizujące przedsiębiorczość lokalną.	Zbadanie potencjału, pilotaż, zaprojektowanie i utworzenie instytucji o charakterze inkubacyjnym, szkoleniowym dla przedsiębiorczości.	1-3 mln zł	2023-2027
	Zaprojektowanie i inwestycja w projekty i infrastrukturę biznesowo-inkubacyjną takich jak: inkubatory, biznes centra, strefy inwestycyjne lub pokrewne - stymulując potencjał gospodarczy i inwestorski na terenie gminy.	Zidentyfikowanie i analiza lokacji, obiektów i działek, rokujących na utworzenie dla strefy biznesowo-inwestycyjnej na terenie gminy. Zaprojektowanie, budowa lub adaptacja i utworzenie jednostki o charakterze centrum biznesowo-przemysłowego.	4-10 mln zł	2024-2029
		Utworzenie programów praktyk i staży, rozwoju przedsiębiorczości i wiedzy ekonomicznej w szkołach (konkursy, szkolenia, spotkania branżowe).	0,8-1,5 mln zł	2023-2030
	Stworzenie i animację nowego środowiska współpracy, wzmacniającego potencjał lokalnych przedsiębiorców.	Organizacja cyklicznych konferencji, szkoleń, forów o charakterze rozwojowym i networkingowym.	600 000 zł	2022-2030
	Promocję i stymulowanie lokalnych wydarzeń branżowych w kluczowych sektorach lokalnej gospodarki.	Stymulowanie, organizacja i współorganizacja wydarzeń i spotkań branżowych o charakterze targów, targów pracy i promocji lokalnych przedsiębiorców.	0,3-1 mln zł	2024-2030
	Stymulowanie potencjału lokalnych marek produktów rolnych i spożywczych.			
	Wsparcie procesów transformacji i wzmocnienie kompetencji kapitału ludzkiego, adekwatnego do realnych potrzeb gospodarki lokalnej i zgodnego ze strategiami wojewódzkimi.	Współpraca międzysektorowa i współinwestycja w zakresie tworzenia centrów szkoleniowych, dydaktycznych, centrów kształcenia praktycznego, zawodowego. Powołanie w kooperacji centrum na terenie gminy.	2-7 mln zł	2024-2030
Tworzenie nowych miejsc edukacji, przebranżowienia i kształcenia dla młodzieży i dorosłych z zakresu technologii i innowacji adekwatnych do potrzeb rozwojowych (wzrost jakości kapitału ludzkiego).	Tworzenie, współtworzenie, wyposażenie i działalności uczniowskich klubów, sal technologicznych, technicznych i miejsc dydaktyki innowacyjnej typu: fablab, makerspace.	0,7-2 mln zł	2023-2028	

Miary wskaźników dla obszaru

- powstanie obiektu, powstanie centrum, powstanie instytucji
- projekt dokumentacyjny, szt.
- liczba odbiorców, liczba uczestników, osób
- ilość wydarzeń, szkoleń, targów, szt.

Kierunki i cele operacyjne, główne obszary projektowe.

Społeczeństwo	Inwestycje i współinwestycje w infrastrukturę publiczną w szczególności dedykowaną dla młodzieży i rodzin z dziećmi.	Inwestycja w obiekty użyteczności publicznej (plac zabaw, punkty sportów rowerowych, rolkarskich, strefy artystyczne i animacyjne itp..)	3-8 mln zł	2024-2030
	Inwestycje w infrastrukturę szkolną i dydaktyczną, unowocześnienie placówek.	Modernizacja, rozbudowy i unowocześnienie szkół i placówek przedszkolnych.	5-9 mln zł	2024-2030
	Systemową rewitalizację społeczną i architektoniczną w obszarach zdegradowanych w tym centrum miasta w modelu partycypacji społecznej.	Strategia, projekt i realizacja Rewitalizacji społeczno-gospodarczej na wyznaczonych terenach zdegradowanych.	12-20 mln zł	2024-2030
	Inwestycje w kluczową i ekonomiczną infrastrukturę bytową (drogownictwo, kanalizację, tranzyt oraz odnawialne źródła energii)	Inwestycje w infrastrukturę przydrogową, ścieżki rowerowe, oświetlenie.	7 000 000 zł	2023-2030
		Uporządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy Pajęczno, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków	35 000 000 zł	2024-2030
		Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych. W tym projekt i opcjonalna budowa obwodnicy pajęczna.	18-30 mln zł	2023-2030
	Stworzenie i wdrożenie nowego planu logistycznego i tranzytowego terenu miasta i gminy uwzględniającego ekologiczny transport publiczny, przeciwdziałanie izolacji terenów wiejskich oraz rozwój osadnictwa	Analiza specjalistyczna logistyki tranzytowej gminy i opracowanie programu planistycznego inwestycji drogowo transportowych oraz opcji dla transportu publicznego.	200 000 zł	2023-2025
		Weryfikacja i opracowanie programu wdrożenia gminno-powiatowej sieci transportu publicznego. (we współpracy powiatowej) . Inwestycja, współinwestycja w ekologiczny i ekonomiczny tabor oraz transport publiczny i techniczny.	3-9 mln zł	2025-2030
	Podniesienie jakości usług publicznych i socjalnych związanych z obsługą mieszkańców i grup specjalnych.	Cyfryzację usług administracyjnych, podnoszenie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z grup szczególnych. Utworzenie zintegrowanego centrum usług społecznych.	0,6-2 mln zł	2023-2027
Działania i inwestycje związane z dostępnością i jakością zasobów mieszkaniowych.	Kontynuacja programów dotacyjnych na modernizację systemów ogrzewania, energii i termomodernizacji na terenie gminy.	4-8 mln zł	2023-2027	

Miary wskaźników dla obszaru

- powstanie obiektu, zakończenie budowy, modernizacji, szt nieruchomości.
- wytworzona długość trasy, ścieżki, doświetlenia, drogi, km i mb bieżące
- ilość beneficjentów i wartość przyznanych dotacji celowych
- ilość wydarzeń, szkoleń
- ilość odbiorców, uczestników
- % obszaru zrewitalizowanego, powierzchnia w m2

Kierunki i cele operacyjne, główne obszary projektowe, wskaźniki.

	Identyfikację, zaprojektowanie i stworzenie nowych form i projektów systemowych zrównoważonej turystyki aktywnej związanej z północnym brzegiem rzeki Warta oraz zasobami kopalnymi złóż wapienia.	Inicjacja, opracowanie i stworzenie środowiska projektowego w celu opracowania kompleksowego, zrównoważonego terenu turystyczno-rekreacyjnego, jako specjalnej strefy ekonomiczno-ekologiczno-przyrodniczej w formie geoparku lub formy pokrewniej. Gospodarującego zasoby naturalne rzeki Warty oraz wyrobisk przemysłowych i poprzemysłowych na terenie gminy. Partycypacja w etapowym utworzeniu i organizacji projektu.	W etapie inicjatywnym 100-200 tys zł Przy etapie realizacji od 5-10 mln zł w partnerstwie	2023-2028
	Zacieśnienie współpracy z zakładami wydobywczymi, naukowcami, mieszkańcami przedsiębiorcami i instytucjami w zakresie przeciwdziałania i zrównoważenia negatywnych skutków wydobycia i monitorowania projektów rekultywacyjnych wyrobisk.			
Środowisko	Działania naukowe, edukacyjne i promocyjne lokalnych walorów naturalnych, historycznych o potencjalne turystycznym.	Opracowanie i realizacja programu analityczno-badawczego identyfikującego zasoby naturalne, nowe punkty ochrony środowiska i walory turystyczne na terenie Gminy	250 000 zł	2023-2025
		Wzrost i rozwój profesjonalnej z organizacji turystycznymi, lokalnymi przedsiębiorcami i społecznością w zakresie reorganizacji zasobów turystycznych.	100 000 zł	2023-2025
	Promowanie i wsparcie zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa zbalansowanego z ochroną środowiska naturalnego i zmianami klimatu.	Działania promocyjne, edukacyjne i kooperacja dotacyjna w zakresie innowacji w rolnictwie.	0,6-1,3mln	2024-2030
		Program dydaktyczno-innowacyjny smart village, wdrażający nowe formy zagospodarowania wsi, technologie i i zrównoważone formy kultywacji upraw.	600 000 zł	2025-2030
	Tworzenie infrastruktury i stymulacja inwestycji zewnętrznych i prywatnych w obiekty sportów aktywnych na świeżym powietrzu. Indywidualnych.	Wyznaczenie punktów koncentracji turystycznej, inwestycje i współinwestycje w infrastrukturę. Ścieżki biegowo-rowerowe, wieże widokowe, zaplecze sportów wyczynowych indywidualnych.	0,5-2 mln zł	2024-2030
	Monitorowanie i planowanie zabezpieczeń dostępnych zasobów wody pitnej i powierzchniowej.	Program monitoringu i analizy obecnych i przyszłych zasobów wody użytkowej. Programy ochrony wody opadowej, rezerwarów, melioracji i renaturyzacji.	0,2-0,4 mln zł	2025-2030
	Działania edukacyjne i propagujące głęboką ekologię, we współpracy ze specjalistami i organizacjami lokalnymi.	Programy edukacyjne, w kooperacji z organizacjami i instytucjami promujące zasady głębokiej ekologii.	300 000 zł	2024-2030

Miary wskaźników dla obszaru

- powstanie obiektu, infrastruktury, zakończenie budowy, modernizacji, szt nieruchomości.
- zawarte porozumienia, umowy, partnerstwa, szt. umów
- utworzenie obiektu przyrodniczego, formy ochrony, szt.
- ilość szkoleń, odbiorców, beneficjentów, osób.
- ilość i zasięg publikacji, szt. obserwujących
- powstanie programu, opracowanie projektowego, szt.

Monitoring i system wdrażania strategii

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania projektu czy strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie strategii.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na dwa lata. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie sekretariat Urzędu Miejskiego w Pajęcznie. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzeniach szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji strategii w formie standardowego raportu monitorującego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem strategii, **Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.**

Na koniec każdego podokresu planowania Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń strategii. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami strategii, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Urzędu.

Monitoring postępów powinien opierać się na policzalnych i łatwo dostępnych parametrach liczbowych oraz regularnym działaniom informacyjnym, dążącym do cyklicznego i statystycznego agregowania danych społeczno-gospodarczych, pozwalających na podejmowanie działań interwencyjnych, korygujących i komunikacyjnych przez cały okres wdrożenia strategii, aby na zakończenie okresu strategicznego, czyli w 2030 roku, dostępne były pełne i historyczne dane umożliwiające cały proces wdrożenia i podsumowanie efektów. Poniższe narzędzia monitoringu pozwolą na sprawną walidację danych okresowych.

Proponowane narzędzia monitorujące postępy i efekty:

- Coroczna diagnoza społeczno-gospodarcza w trybie ankietowym (online lub hybrydowym) w celu badania wskaźników społecznych w IV kwartale danego roku;
- Coroczne badania ankietowe (online lub hybrydowe) grup docelowych np: przedsiębiorców, młodzieży szkolnej, seniorów, organizacji pozarządowych, sołectw w celu agregacji danych sektorowych i lokalnych;
- Prowadzenie statystyk porównawczych parametrów finansowo-gospodarczych rok do roku w celu wyprowadzenia statystyk zagregowanych na koniec 2030 r.;
- Opracowanie nowych standardów raportowania aktywności instytucji, jednostek podległych gminie, uwzględniających standaryzację danych i informacji (szablony raportowe), przyspieszające analizę danych. Cyfryzacja raportowania i odciążenie techniczne dyrekcji podmiotów raportujących;
- Cykliczne spotkania międzysektorowe w formie narad, sołeckie przedstawiające postępy wdrożenia.
- Zaangażowanie zewnętrznych podmiotów badawczo-naukowych, np: uczelni w procesy analizy danych statystycznych, specjalistycznych i ekonomicznych.

W procesie monitorowania strategii przewidziano następujące fazy:**Ocena wstępna**

Rozpoczęcie strategii i wchodzących w jej skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji strategii i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania strategii. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji strategii.

Kontrolę końcową - ewaluację efektów

Ewaluacja zaczyna się już w procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki strategii/projektu. Logika strategii/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójnością strategii/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron;
- oszacowanie możliwości i ograniczeń;
- usprawnienie zarządzania;
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego;
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności;
- wsparcie alokacji zasobów finansowych;
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania strategii;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się projekty;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia strategii i wyznaczania nowych projektów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić na ile zakładane w strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jej jakości. Proces jej wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu strategii towarzyszyć będzie jej ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jej przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. **Strategia gminy jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.**

Właściwy proces wdrażania strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładana strategia jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim była budowana. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo ponadgminne. **Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.**

Realizacja strategii uzależniona jest od wysokości posiadanych i pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Mając na uwadze wieloletnie prognozy finansowe na nadchodzące lata w ramach strategii, dopuszczalne przyjęte wysokości zobowiązań w poszczególnych latach. Jednostka zabezpieczać będzie adekwatne środki dla celów priorytetowych na podstawie wskazań planistycznych koordynatora strategii.

Za wdrażanie strategii odpowiedzialny będzie Urząd Miejski w Pajęcznie.

Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację strategii będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych;
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach strategii;
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji strategii;
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania strategii;
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach;
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji strategii.

Instytucja wdrażająca strategię gminy.

Urząd Miejski w Pajęcznie, jako instytucja wdrażająca strategię, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów;
- organizację i rozpowszechnianie informacji oraz wspieranie otoczenia społeczno-gospodarczego w pozyskiwaniu środków dotacyjnych, sektorowych spójnych z zapisami strategii.

W przypadku strategii kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Burmistrz. Kierując bieżącą działalnością ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania strategii, jej wdrażania, jak również oceny jej realizacji. **Do najważniejszych zadań Burmistrza w zakresie zarządzania i monitoringu należał będzie bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii oraz wyznaczenie koordynatora jej realizacji.**

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych strategii odgrywać **powinien koordynator strategii jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań wyznaczonych w dokumencie i dobrze zorientowana w istniejących realiach**, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w gminie.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji strategii;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację strategii;
- prowadzeniu bazy informacji projektowych;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji strategii;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

Współpraca międzysektorowa

Znając charakter i struktury funduszy rozwojowych, środków UE oraz możliwości formalno-prawne gminy jako Jednostki Samorządu Terytorialnego wskazana jest współpraca, gmin sąsiednich, podmiotów gospodarki krajowej oraz lokalnych instytucji i organizacji. Daje to możliwość współinwestycji w elementy i programy wychodzące poza możliwości operacyjne gminy. Nie wszystkie programy operacyjne czy źródła dotacji UE są dostępne dla JST, więc wspierającą opcją możliwie pełnej realizacji strategii w wymiarze gospodarczo-społecznym jest zaangażowanie otoczenia w poszczególne procesy i projekty punktowe w danym sektorze ujętym w celach strategicznych. Gmina powinna zatem stymulować takie aktywności, rekomendując udział w programach dotacyjnych, zawierając partnerstwa publiczno-prywatne, czy też zlecając zadania publiczne zbieżne ze strategią. Gmina ponadto w przypadku uzasadnionego interesu i wypracowaniu projektów o charakterze nadrzędnym dla rozwoju posiada możliwość powołania spółek celowych, co jest również alternatywą dla projektów wielkoskalowych i oddelegowaniem danej inwestycji pod zarząd ekspercki.

Analiza źródeł finansowania

Mając na względzie strukturę finansową gminy oraz wieloletnie prognozy finansowe warunkiem koniecznym jest wytężona aktywność i usprawnienie procesów pozyskiwania funduszy strukturalnych, wojewódzkich, rządowych oraz UE do realizacji powyższych kierunków programowych.

Sugerowanymi rozwiązaniami, które stosowane są przez JST w projektach rozwojowych są również formy partnerstw publiczno-prywatnych, czy też naukowych, które pozwolą na uruchomienie dodatkowych źródeł finansowych, bezpośrednio lub pośrednio przyczyniających się do realizacji celów. Dotacje celowe podmiotowe, przedmiotowe, w tym np: na zadania zlecone czy wkłady własne. Dostępne są również formy kredytowania, w szczególności na wkłady własne do projektów.

Poniższy wykaz przedstawia potencjalne źródła pozyskiwania finansowania zewnętrznego na realizację celów strategicznych:

- Fundusze i programy ministerialne w szczególności: Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Edukacji i Nauki, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Terytorialny Fundusz Sprawiedliwej Transformacji regionu bełchatowskiego w ramach SRWŁ 2030;
- Fundusze i programy Unii Europejskiej w perspektywie na lata 2021-2027 i dalszych;
- Fundusze rozwojowe i agencyjne i Instytucji Otoczenia Biznesu (we współpracy z lokalnymi podmiotami): Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Bank Gospodarstwa Krajowego, Agencja Rozwoju Przemysłu;
- Dotacje powiatowe i innych jednostek gminnych;
- Środki własne;
- Kredyty, pożyczki i subwencje.

Wytyczne formalne i rekomendacje do sporządzania dokumentów wykonawczych i operacyjnych.

W ramach wdrażania Strategii Rozwoju zachowany pozostaje charakter nadrzędny stosowania obowiązujących uchwał Rady Miejskiej o inicjatywie uchwałodawczej i o konsultacjach społecznych. Podmioty, reprezentacje, obywatele mogą zgłaszać projekty dotyczące realizacji zapisów elementów powyższej strategii pod obrady wspierając i inicjując działanie, tak jak miało to miejsce do tej pory. Jako element dodatkowy **związany z dobrymi praktykami zarządzania projektami**, który pozytywnie wpłynie na aspekty wdrożeniowe strategii rekomendowane jest wypracowanie formuły zgłoszenia projektu (szablonu informacyjnego), jako uspoźnienie komunikacji inicjatorów z zarządzającymi strategią. Inicjatywa powinna uzyskać bardziej szczegółowy opis czego dotyczy projekt, jakich zasobów wymaga i jakie ma cele.

Projekty lokalne o charakterze punktowym, małego obszaru działania lub wpływu o charakterze mikroinwestycji lub obywatelskiego projektu rozwojowego powinny uzyskać uproszczony opis projektowy, tak zwaną "fiskę projektową" czyli skrócony 2-3 stronicowy opis celów i zasadności inwestycji. Tego typu format zgłoszeń pozwoli na unormowanie komunikacji i lepsze dopasowanie projektu do danego celu lub programu dotacyjnego, jeszcze przed przejściem do trybu formalnego pod obrady.

Propozycja modelu ma charakter rekomendacyjny umożliwiający elastyczność działań i usprawnienie organizację pracy koordynatora strategii, pozwoli na szybsze i lepsze wpasowanie danej inwestycji w aktualne programy dotacyjne.

Jako propozycję projektu rozumiemy:

Inicjatywa, koncepcja, pomysł, propozycja programowa lub projekt o charakterze mikroinwestycyjnym, krótkoterminowym na terenie gminy, związany z realizacją celów rozwojowych spójnych ze Strategią Rozwoju Gminy Pajęczno. Wstępny projekt zgłaszany byłby w trybie nieformalnym do koordynatora strategii oraz Burmistrza. Projekt to pomysł, zgłaszany przez sołectwa, instytucje gminne i podległe jednostki organizacyjne, osoby fizyczne, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, przedsiębiorców oraz inne kooperujące instytucje czy organizacje działające na rzecz rozwoju i dobra gminy chcące podjąć inicjatywę projektową. Projekt opiniowany byłby pod kątem wpływu na obszary kierunkowe strategii i pozytywny wpływ na wzrost jakości życia lub środowiska naturalnego. Inicjator uzyskałby wsparcie w jego doprecyzowaniu przed kolejnymi etapami.

Mikroprojekty rozwojowe powinny:

1. Uwzględniać cele i obszary Strategii Rozwoju Gminy Pajęczno.
2. Uwzględniać zapisy strategii Elektromobilności Gminy Pajęczno (o ile projekt ma charakter transportowo-ekologiczny).
3. Uwzględniać Zapisy Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz uchwał pokrewnych (weryfikacja lokalizacji projektu).
4. Zapisy i cele przyszłej Strategii Rewitalizacji Gminy Pajęczno od momentu jej zatwierdzenia.

Dokumentacja projektowa powinna zawierać minimum:

1. Nazwę, dane inicjatora, opis projektu, cele, rozwiązywany problem, wstępny budżet w kwocie brutto, zakładane efekty programu lub projektu; przedstawiona w formie pisemnej - tak zwana fiszka projektowa.
2. Osobę, podmiot, organizację lub instytucję gminną, która według inicjatora powinna uczestniczyć w realizacji tego projektu, być odpowiedzialna.
3. Informacje o tym kto jest odbiorcą, beneficjentem działania. Jaka będzie potencjalna liczba odbiorców działań (dla projektów społecznych i edukacyjnych) oraz czy i jakie koszty funkcjonowania są przewidywane w skali roku: zużycie energii, konserwacja, ochrona etc. (dla projektów infrastrukturalnych, obiektów technicznych).

Dobre praktyki związane z opracowywaniem i realizacją projektów operacyjnych i inicjatyw projektowych dla realizacji celów i zapisów Strategii Rozwoju:

- Projekt powinien angażować społeczność lokalną oraz uwzględniać czynnik wpływu na środowisko naturalne, jeżeli ma on pośredni lub bezpośredni wpływ.
- Posiadać aprobatę (podpisy) większej liczby mieszkańców, których efekt dane projektu by dotyczył.
- Wskazywać potencjalne źródła, programy, instytucje lub organizacje grantodawcze jako źródło finansowania danego projektu.
- Dbać o promocję i dobry wizerunek Gminy Pajęczno.

Wykaz źródeł:

Źródła opracowań:

(do opracowania w wersji finalnej)